PÉCHI SIMON

SZOMBATOS IMÁDSÁGOS KÖNYVE

KÖZZÉTESZIK

Dr. GUTTMANN MIHÁLY ÉS Dr. HARMOS SÁNDOR

NÉHAI BÁRÓ HATVANY JÓZSEF É[illegible] BÁRÓ HATVANY
JÓZSEFNÉ VÁGUJHELYI LATZKÓ [illegible]ADOMÁNYÁBÓL

KIADJA

AZ IZR. MAGYAR IRODALMI TÁRSULAT

GRADUATE THEOLOGICAL UNION
LIBRARY
1962

BUDAPEST.
LAMPEL R. KÖNYVKERESKEDÉS
(WODIANER F. ÉS FIAI) RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.
VI., Andrássy-út 21.

Ára fűzve 3 K, kötve 4 K 20 f.

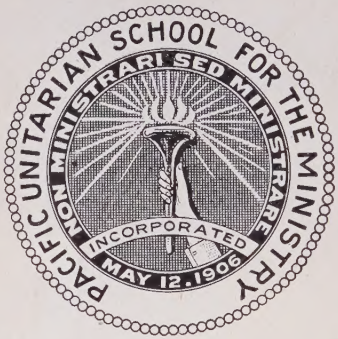

BERKELEY, CALIFORNIA

THE GIFT OF

Digitized by the Internet Archive
in 2022 with funding from
Kahle/Austin Foundation

https://archive.org/details/szombatosimadsag0000pech

AZ IZR. MAGYAR

IRODALMI TÁRSULAT

KIADVÁNYAI.

XXXIX.

PÉCHI SIMON

SZOMBATOS IMÁDSÁGOS KÖNYVE.

BUDAPEST.

1914.

PÉCHI SIMON

SZOMBATOS IMÁDSÁGOS KÖNYVE

Sabbatarian Prayer Book

KÖZZÉTESZIK

Dr GUTTMANN MIHÁLY ÉS Dr HARMOS SÁNDOR

NÉHAI BÁRÓ HATVANY JÓZSEF ÉS NEJE BÁRÓ HATVANY JÓZSEFNÉ VÁGUJHELYI LATZKÓ FANNY ADOMÁNYÁBÓL

KIADJA

AZ IZR. MAGYAR IRODALMI TÁRSULAT

Property of
CBSK
Please return to
Graduate Theological
Union Library

BUDAPEST.

1914.

BX
9860
S3
P42
1914

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

333

ELŐSZÓ.

Az 1910 december hó 10-ikén tartott igazgatósági ülés jegyzőkönyvének egyik pontja így szól:

«Titkár bemutatja az országos rabbiképző-intézet birtokában levő két szombatos kódexet, melyek a héber imakönyvnek Péchi Simon által eszközölt magyar fordítását foglalják magukban. Minthogy a magyar irodalom és a zsidó felekezet érdeke egyaránt kívánatossá teszi, hogy a Péchi imakönyve a bel- és külföldön létező és felkutatandó összes kódexek alapján tudományosan feldolgozva, pontos szövegben és a szükséges magyarázó jegyzetekkel kiadassék: azt ajánlja, hogy dr. Guttmann Mihály rabbiképzői és dr. Harmos Sándor tanítóképzői tanárok bizassanak meg e két kódex megvizsgálásával a célból, hogy az egész munka keresztülvitelének tervére vonatkozólag írásban jelentést tegyenek.»

«Báró Hatvany József elnök úr meleg szókkal méltányolja az egész ügy kiváló fontosságát az Imit szempontjából s késznek nyilatkozik arra, hogy amennyiben az egész mű kiadása a 4000 koronát meg nem haladja, ezt az összeget rendelkezésre fogja bocsátani.»

«Az igazgatóság a legmélyebb hálával veszi a báró úr ő méltósága jóakaratának ez újabb megnyilvánu-

23661

lását s már most elhatározza, hogy a megjelenendő kötet címlapján báró Hatvany József úr e most kijelentett kegyes ajánlkozása megfelelő módon kifejezésre jusson.»

Amidőn elnökünk 1913 június 13-án hirtelen elhunyt, a még 1910 végén foganatba vett munkát épen sajtó alá adtuk. A nyomdaköltség aránytalanul nagyobb volt, mint ahogy véltük s midőn e sorok írója a folyó év elején báró Hatvany Józsefné ő méltóságát néhai nagynevű férje rendelkezésének végrehajtására kérte, egyben az igazgatóság azon kérelmét tolmácsolta, hogy az 1900 koronát kitevő többletkiadást fedezni kegyeskedjék. A báróné azonnal utalványozta az 5900 koronát s az Izr. Magyar Irodalmi Társulat magától értetődő kötelességet teljesít, midőn e kötet címlapján ő méltósága e nagylelkű elhatározását is örök emlékezet okáért és szíves hálánk viszonzásaként följegyzi.

A Péchi Simon szombatos imádságos könyvének első kiadása így válhatatlanul hozzá marad kapcsolva a nagynevű család két nemes tagjának nevéhez.

Bizonyosak vagyunk benne, hogy nemzeti irodalmunk megbecsülői és társulatunk barátai örömest csatlakoznak hálás elismerésünk méltó megnyilatkozásához.

Budapest, 1914 március havában.

Bánóczi József
titkár.

BEVEZETÉS.

I.

Társadalmi vértanúságot szenvedő és mégis rendületlen magyar felekezet évszázados imádságos könyvét adja ki az eredeti kéziratokból az Izraelita Magyar Irodalmi Társulat nagyemlékű, néhai elnöke, Hatvany József báró nemes bőkezűségéből.

E mindeddig kiadatlan mű irodalmi, e kiadás irodalomtörténeti jelentőségének feltüntetéséhez a szombatosok történetének és dogmatikájának ismerete szükséges. Mindkettőről bőven tájékoztat dr. Kohn Sámuelnek A szombatosokról 1889-ben megjelent könyve, melynek rövid összefoglalását e helyütt sem mellőzhetjük.

A szombatosság erdélyi talaj terméke. Hívői székelyek voltak. Keletkezése a XVI. századra esik. A harcias kor kedvezett az ó-testamentum szellemének. Az ószövetség fenkölt fejezetei, Dávid zsoltárai, a bibliai történetek megbecsülést szereztek a héber nyelvnek és a zsidóságnak is. Különösen Erdélyben, mely akkoriban a vallásos türelem és a lelkiismereti szabadság hazája volt. Országgyűlési törvénycikkelyek biztosították a teljes vallásszabadságot. Erdély bércei

szellemi harcoktól, nem vallásháborúk zajától visszhangzók.

A XVI. század végén új fejedelmek, új törvények szakítanak e liberális szellemmel. A katholikus vallású Báthori István és utóda Báthori Kristóf nem járnak János Zsigmond nyomdokain. Dávid Ferenc a rabja, vértanúja az idők változásának. Az ő híveit, a dávidistákat nevezte a nép zsidózóknak. Pedig ő unitárius volt, nem szombatos. Nem állította vissza a zsidó ritusokat, fölébe helyezte az új-testamentumot az ószövetségnek és nem becsülte a szerinte külsőségekhez kötött zsidó isteni tiszteletet.

De az ő unitarizmusából sarjadt a szombatosság. A szabad kutatás meggyökeredzett szellemét nem irthatta ki többé fejedelmi szigor. Eőssi András is dávidista s egyben a legrégibb szombatos költő. Csak a bibliát fogadja el, Mózes törvénykönyvét: a Törvényt. Álláspontja mindazonáltal a kereszténységé, Máté evangelistáé: «Ne véljétek, hogy jöttem az törvénynek és az prófétáknak eltörlésére; nem jöttem, hogy eltöröljem, hanem hogy betöltsem.»

Eőssi András szenterzsébeti, visszavonult, beteges ember volt. «Igaz vallást megtaláltuk rejtekben», — írja egy énekében. Külföldre küldi az ifjú Péchi Simont, hogy héber nyelvtudásra és a rabbinikus irodalom ismeretére ott szert tehessen. Péchi utazási naplója elenyészett a századok viharaiban. Mikor évek multán hazájába visszatér, Eőssi vetését gazdag zsendülésben találja. Költői termékek és politikai okiratok bizonyítják a szombatosság virágzását. Bár országgyűlési törvények üldözik az új szektát, az

egyre gyarapodik és egyaránt hódít az unitáriusok és reformátusok közt. A református Betfalu felveszi a szombatos hitet. Kissolymos, a Mátéfi-család ősi fészke is. A Mátéfiak íródeákjai másolják legbuzgóbban az új hit irodalmi termékeit. Szentdemeter, Szenterzsébet, még vagy harminc falu szombatos, de a városi polgárság és főnemesség körében is tért foglal az új vallás. Az unitáriusok jóval Előssi halála után, 1618-ban kivetik felsőbb nyomás alatt keblükből a szombatosokat. Ezentúl lelki zsidóknak vallják magukat Előssi követői. Szombatos zsinatra gyűlnek, hogy a mindenkori újhold kezdetét meghatározzák és ennek alapján a napot, melyen valamely ünnep megülendő. Egyelőre csak Mózes öt könyvét tartják, így Mózes örökösödési törvényét is, ellenben azokat a böjt- és ünnepnapokat, melyeket Mózes öt könyve nem rendel, elvetik; tehát sem a templom-felszentelési ünnepet (Chanukka), sem a sorsvetési (Purim) ünnepet nem tartják. De a Mózes öt könyvéhez való ragaszkodásuk sem úgy értelmezendő, mintha annak minden szabványát vállalták volna. Előssi szertartásában Mózes szertartástani részének igen jellegzetes pontjai maradtak ki, mint a körülmetélés is. Főünnepük az Isten nagyságos napja, a szombat, melyre víg énekszóval, imádsággal és tisztasággal készülnek. Menyegzői ruhában, hiszen a szombat «lelki menyegző». Szombaton négyszer tartanak isteni tiszteletet: énekkel, prédikációval, imával, zsoltárral. Pihenés, a szent törvény tanulása, szegények táplálása, életnek józansága, elme vidámsága, tiszta, igaz csendje, szeretet, elmélkedés bűneikről a szombat egyéb kellékei, szabványai.

Énekeikben «szombatosok»-nak nevezik magukat. Az újhold, a pesah, a hetek ünnepe, a sátoros ünnep is ünnepük. A pesah, a pogácsás ünnep náluk hét nap. A harsogás napja, az Újesztendő egy nap. Őszkor megérlelt a természet mindent, akkor új rend következik hitük szerint, új év.

Mindezzel Eőssi az ősi keresztény tanokat akarta követni. A kovásztalan pogácsát is a már megjött és még egyszer eljövendő Megváltónak emlékezetére ették. A keresztelést végezni szerintök csak az apostolok voltak hivatottak, ők nem. Mint már Dávid Ferenc is, ők is megvetik a «gyermekmosogatást», melyet a szent apostolok soha nem műveltek.

Az Eőssi erkölcstana fenséges. Elitéli az álszentes-kedést, mely a külsőségekre fekteti a súlyt és ezzel beéri. Hisz a túlvilágban. Hirdeti a felebaráti szeretetet, de nem terjeszti ki az ellenség irányában, de nem is szabad gyűlölni az ellenséget. Az alamizsnáról azt tartja, hogy elhárítja a rossz végzetet. Az irgalmasságot kiterjeszti az állatokra is. Tiltja a tobzódást, bujaságot, részegséget. A polgári kötelességek teljesítését parancsolja, de Isten ellen nem szabad polgári kötelességből vétení. Elveti az eredendő bűn és a prædestinatio elvét.

Kalendáriumot is tartalmaznak a régi kéziratok; tanubizonyságot tesznek továbbá a talmud, a midrás, a hagyomány, szóval a rabbinikus irodalom ismeretéről. Ezt a külföldi egyetemeken járt szombatosok hozták magukkal.

Eőssi kezdte a héber imák fordítását, de nem ez a fordítás terjedt el a hívők közt. A teljes, zsidó

szellemű zsoltárfordítás, Bogáthi Fazakas Miklós költői terméke szintén nem forgott sokáig a szombatosok kezén. Eőssi dogmatikája is változtatáson ment keresztül és a zsidóság dogmatikájának teljes és feltétlen elfogadására vezetett.

Minde nagy, széleskörű, átalakító, fejlesztő munkásság Péchi Simon nevéhez, pályájához fűződik. E név, e pálya a legfényesebbek egyike. A Kemény Zsigmond «Rajongók» című regényének hőse az életben is tüneményes egyéniség. Erdélyi fejedelmek államférfia, vitéz katona, kiváló író és költő, tudós hebraista és vallásalapító.

Születési évszáma bizonytalan. 1565—1570 közé tehető. Unitárius iskolamesterként kezdte. Eőssi Andráshoz kerül nevelőnek, majd tanulmányútra indul és évekig bejárja az európai és afrikai földeket, országokat. Úti naplója utolsó birtokosa szerint: járt Bukarestben, Konstantinápolyban, Afrikában, majd Rómában, Nápolyban a spanyol és portugál királyi udvarban, végül Franciaországban. Diplomáciai ügyességre, nagy műveltségre és nyelvtudásra tesz szert.

Később kifejtett irodalmi munkássága afrikai és olasz, szefárd zsidók tanítására vall. Beszélt oláh, török, olasz, spanyol, francia, német, lengyel, latin, görög, héber, kaldeai és magyar nyelven. Eőssi, gyermekei elhalálozása után, bizonnyal örökbe fogadta a hazatérő Péchit. Annyi tény, hogy harminc egynéhány éves korában Erdély egyik legnagyobb földesura. Báthory Zsigmond titkárának választja, titkára utóbb Bocskainak és Rákóczi Zsigmondnak is. Báthori

Gábor is elhalmozza kegyeivel. 1608-ban nőül veszi Korniss Juditot és e réven rokonságba jut a Petki, Apaffi, Székely és Bethlen családokkal. Ekkor körülbelül negyven éves; felesége tizenöt. Bethlen Gábor üldözi a Kornissokat s egyideig Péchit is mellőzi, de már 1613-ban országkancellárrá teszi. Ezen a fényes polcon 1621-ig szolgálja nagy hűséggel a nagy fejedelmet és Erdélyt. Ebben az évben Bethlen börtönbe vetteti maig kiderítetlen okokból.

Fogsága előtt Péchi unitárius volt. A zsidó tanoknak már akkor is nagy becsülője. Hadi parancsában egy talmudi tétellel fordul a hadsereghez. Zsidó kalendáriumot sürget Konstantinápolyból, hogy a zsidó ünnepeket pontosan megülhesse. Még nem állapodott volt meg hitében. Dávid Ferenc unitárizmusa, Őssi zsidózása és a zsidóság közt ingadozott. 1624-ben szabadul fogságából azzal, hogy Szenterzsébetet, ezentúl egyedüli jószágát soha el nem hagyhatja. Felesége közben meghalt. Jób sorsa hasonlatos csak a Péchiéhez.

Szédítő bukása az ó-testamentum felé fordítja vigasztalást kereső lelkét. Ehez ragadja egy másik körülmény is. Fogsága alatt telepítette le a háborúk folytán néptelenekké vált területekre Bethlen Gábor a szefard, spanyol szertartású török zsidókat. Ezek előkelőbbek voltak, mint az askenázi, német szertartású zsidók. Udvari orvosok is kerültek közülük; zsidó jelt nem is viseltek.

Az érintkezés a szombatosok közt és köztük előrelátható volt. Péchi ekkoriban írja héber nyelvből fordított munkáit. Zsidólábra helyezi szenterzsébeti

udvarházát, papot, iskolamestert fogad, zsinagógát alapít.

Az új fejedelem, I. Rákóczi György nem lehetett el Péchi tanácsai nélkül; befolyása, újra növekvő vagyona megengedték neki a hittérítést. Példáját követik a Mátéfiak Kissolymoson. Az asszonyok zsidó háztartást vezettek. Udvarhelyszék, Marosszék, Marosvásárhely és részben Kolozsvár is zsidózó lett. Mintegy húszezer székely volt szombatos hiten. Már politikai fondorlatra is merészkednek. Székely Mózesnek, Péchi rokonának felkelését anyagi eszközökkel támogatják. Péchit óvatossága megmentette a balsikerű felkelés után az üldöztetéstől.

Az 1635-iki országgyűlés bizonyára e felkelés hatása alatt mond ki vagyon- és fejveszteséget a judaizálókra, ha egy éven belül meg nem térnek. Az 1638-iki júliusi deési terminus is elérkezik és Péchi rendületlen, nem tér át. Rákóczi György hét nap alatt elintéztette a sok százra rugó pert. A fejveszteséget várfogságra változtatták, az asszonyoknak ezt is elengedték; csak egy vértanúja volt az ítéletnek: az agyonkövezett Toroczkai János, kolozsvári ötvös, Toroczkai Máté, unitárius püspök fia. A jószágvesztést a kapzsi fejedelem annál szigorúbban vette. Péchi egyik leányának, javai elkobzásakor gyermekágyat feküvén, «a derékaljt is alóla elvonták».

Péchi további élete, úgyszintén a hívőké csöndes, szomorú hanyatlás. Az elitélt szombatosok csak úgy szabadulhattak föl kemény fogságuk alól, ha magukat újból megkereszteltetvén, a befogadott vallások valamelyikére tértek s hitlevelet adtak róla, hogy abban

állhatatosak lesznek. Péchi Simon is fölvette 1639-ben a református pap kezéből a keresztséget. Késő aggkort ért. Nem tudjuk halálozása évét, azt sem, hol halt meg és hol a sírja. Szenterzsébeti udvarházának sem maradt semmi nyoma. Leányai túlélték és Péchi vére tovább él még Erdély-Magyarország legelőkelőbb családjaiban.

Hívei szintén törvényes felekezet kebelében éltek, de az ősi, megfakult, szombatos iratok apáról-fiúra szálltak köztük. Igen sok elveszett, de másolatok útján némelyikük gyarapodott is. Főkép alapmunkájuk: az ima- és szertartáskönyv, melynek szerzőjéül hagyományuk Péchi Simont tartotta.

Szelleme is tovább élt. Ez a nagy szellem, kiről Kohn Sámuel megírta, hogy «ha a különféle könyv- s levéltárakban heverő kiadatlan munkái végre napvilágot látnak majd, akkor irodalomtörténetünk díszlapot fog szentelni a Péchi Simon névnek, mely Erdély politikai és vallástörténetében már régen szerepel».

II.

A szombatos kódexek bibliografiáját, tehát az ima- és szertartás könyvekét is Thúry Zsigmond érdemes munkálata: «A szombatos kódexek bibliographiája. 1913» szolgáltatja. Kódexkiadásunk kritikai szövegének megállapítására szükségünk volt lehetőleg valamennyi e nemben fennmaradt kéziratra és a tájékoztatást a kódexek hollétéről ebből a műből merítettük. Thúry hívta fel figyelmünket arra is, hogy egy-egy ritkább imádság, így Salamon Ibn Gabirol Korona-dala mely

kódexben van megörökítve. Viszont nekünk sikerült megtalálnunk a *legrégibb* ima-kódexet, melyet Thúry elveszettnek hisz: a Péchi íródeákja, Bet János másolta példányt. Nagy köszönettel tartozunk a kalocsai főszékesegyházi könyvtárnak, mely az Országos rabbiképző-intézet felkérésére készséggel, évre terjedő időre engedte át Maróthi Györgynek, a pártütő Székely Mózes egyik benső hívének imakódexét. E kézirat ismerete nélkül a szombatos imakönyv kiadása a becses rabbiképzői és az izr. tanítóképzői példány alapján sem felelhetett volna meg a tudomány követelményeinek. Köszönettel adózunk a keszthelyi gr. Festetich-könyvtárnak, továbbá az Erdélyi Nemzeti Múzeum könyvtárának kódexe kölcsönadásáért, úgyszintén dr. Gaster Mózes, a nagybritanniai spanyol és portugál izraelita hitközségek főrabbijának Londonból küldött kódexéért, dr. Kohn Sámuel, budapesti főrabbi úrnak több kódexe szíves kölcsönzéséért. A nyilvános könyvtárak példányait a helyszínén tanulmányoztuk (v. ö. a Függeléket). Összesen huszonöt kódex áttanulmányozása alapján fogtunk hozzá e kéziratok genealogiájának, az imakönyv szerzőjének és a hiteles szövegnek megállapításához.

A kódexek genealogiája tekintetében maguk a kéziratok még adnak némi felvilágosítást. A másoló többnyire bejegyzi az évszámot, mikor másolta, vagy ha ő nem, a kódex tulajdonosa jegyzi be egy-egy üresen maradt lapra születése vagy házassága dátumát, vagy más családi bejegyzését. Az író, az imakönyv szerzőjének neve azonban nincs meg egyetlenegy ránk maradt kéziratban sem.

Az előkerült kéziratok a XVII., XVIII., XIX. századbeli másolatok. Vannak teljesebb, csonkább, jobb karban lévő és rongált, itt-ott szemlátomást hibás másolatú szövegek is, de más különbséget köztük eddig a szombatos irodalommal foglalkozó szakférfiak nem állapítottak meg.

Első látszatra nincs is köztük variáló szöveg. Az egyes fejezetek címe azonos valamennyiben. A hétköznapi életben előforduló összes imák és vallásos szertartások vannak az imakönyvben legelül. Kezdve az álomból ébredés után szokásos hálamondatokkal, folytatva a reggeli imádság formájával, majd a délesti imádsággal, azután az estvéli imádsággal és végezve arra való imádsággal, mikor ágyban le akar feküdni. A hétköznapi imák után vagy közt vannak még nem köteles imák is mindegyik kéziratban, melyeket csak a buzgóbbaknak kell vala elmondani. A szombat bejövetelére és szombat reggelére való imádság következik azután, majd az újholdra való ima; aztán a három főünnepre való imádságok jönnek sorra: ú. m. a pésahra valók (reggelére, délestjére, estvéjére, második napjára), épígy a törvénykiadás, vagy héthetek zsengéinek ünnepére valók, nemkülönben a sátoros ünnepekre valók. Ezek után az Újesztendőre való imádságok, majd a Kippur napjára való imádságok formái következnek. Még poenitentiatartó imádságok és minden lehető alkalomra készült hálamondó áldások vannak a kéziratokban. Mindezek a szövegek kimondottan héber imák fordításai. Két eredeti magyar ima is van XVIII. és XIX. századbeli kéziratokban, de ezeknek a XVII. szá-

zadban való keletkezését, sőt keletkezésük évszámát dr. Kohn Sámuel helyesen meghatározta. E két imát tartalmazó kódexek XVII. századbeli őse elveszett, vagy lappang.

Ha a kódexek tartalma, a címekről következtetve, azonos, genealogiáról szó sem lehet; csak időrend szerint csoportosíthatók, mint Thúry csoportosítja. Csupán az első, a szerzői kézirat időpontjának megállapítása volna fontos. Ezt az időpontot dr. Kohn Sámuel 1630-on túlra teszi, szerinte a szombatos imakönyv 1630 és 1638 közti években keletkezett. Thúry is, szintígy az irodalomtörténeti tanítás elfogadta ezt a megállapítást.

De a szövegek azonosságának dogmája megdől, mihelyt nem maradunk az egyes fejezetek címénél, hanem a részletekbe hatolunk. Az 1630-on túli évszám pedig ilyen imarész kódexenkint való azonosságának feltevéséből adódott. A szombatos imakönyv keletkezésének idejére vonatkozólag dr. Kohn ugyanis azt hozza fel, hogy a szombatonkint az uralkodóért mondott imában a legtöbb régibb-újabb kéziratban feltünő nagy írással áll e három betű: R. G. F. s e három betű értelme nem lehet más, mint Rákóczy György Fejedelem. A szombatos imakönyv tehát dr. Kohn szerint I. Rákóczy György idejében, 1630-on túl keletkezett.

De a szombatos imakönyv legrégibb példányaiban az R. G. F. betűk nincsenek meg. Sem a Betben, sem a Kalocsaiban, sem a Szemináriumiban. A szöveg is más. Az újabb kódexekben olvassuk: az mi Urunkat, Fejedelmünket R. G. F. A legrégibb példányokban

és e legrégibbek későbbi másolataiban: «Te áldjad, megoltalmazzad, őrizzed, felemeljed, nagyobbá tegyed és *feljebb-feljebb felségessé magasztaljad* az mi Urunkat, *Királyunkat*, Fejedelmünköt.» Királyi című fejedelem Bethlen Gábor volt, aki 1629-ben halt meg. Az utódaiért való imában már a fejedelem nem a király címet használja és hogy Bethlenért fohászkodik, arra vall az is, hogy nemcsak az «utána való fejedelmekről» emlékszik meg, hanem az «utána való urakról, főrendekről» is, ellenben az uralkodó gyermekeiről nem. Bethlen Gábor magtalan volt. *Az imakönyv tehát Bethlen életében, 1630 előtt keletkezett.*

Rendelkezünk tehát oly példányokkal, melyek az első — és olyanokkal, melyek a később megváltoztatott szerzői kéziratra mennek vissza. A másolatok szövege más helyeken is variál. Hadd soroljunk fel néhány feltünő eltérést.

1. A szemináriumi kódex még nem tudta azt, hogy a 145. zsoltárban a *nun* hiányzik és a *nunt* is felvette, már oly okoskodásból kifolyólag is, hogy a versek száma csak úgy egyezik a héber abc-vel, ha a *nunt* is felveszi. Már pedig ez imában a zsoltár után egy oly vers is van, mely nem tartozik e zsoltárhoz. Már a kalocsai kódexben (még 1630 előtt) az imakönyv szerzője ráeszmélt a hibára az illető hétköznapi zsoltáros imarésznél, sőt jelezte a lapszélen az utolsó vers forrását. Ebből már az következik, hogy az imakönyv még Bethlen Gábor életében átdolgozáson is keresztül ment.

2. A 147. zsoltárban *kövér szemlyecipőről* van szó.

Előtte egy sorral «bőséget» másol a szemináriumi kódex. Itt sem a másolók botlására, képzettársítására bukkantunk, mert a szerző is könnyen összetéveszthette a *solom* és *solém* szót. A kalocsaiban már «békességet» találunk helyes kitételben.

3. A conjugatio személyeinek egyezése a héber szöveggel a kalocsai kódex sajátja.

4. Szórendi stiláris változások is megkülömböztetik a két kidolgozást.

5. A kalocsai szöveg szerényebb, de hű fordítás. Kevés a hozzátétel, a forrásokra vissza nem vezethető jelzőhalmozás.

6. A kalocsai zsidózóbb. A Bet-kódex, a kezdő kódex, az Izrael szó előfordulása miatt kihagy egy egész mondatot. A szemináriumi csak az Izrael szót, a kalocsai már azt sem hagyja el. A szemináriumi még azt írja: Izraelnek és minden ő hívének. A kalocsai: Izraelnek.

7. A liturgiai utalások is eltérők. Mikor a szemináriumi kódex ősét írta a szerző, még nem volt annyira erős az új felekezet, hogy gyülekezetben imádkozhatott volna. A kalocsaiban már gyülekezeteknek szóló liturgikus utalások is vannak. Viszont a kalocsai másolat ősének, bizonyára közvetlen szülőjének írásakor már elterjedtebb lehetett a ritus, mert oly magától értetődő liturgikus utalás, amilyen a hamida terjedelmére vonatkozó, nem fordul benne elő.

8. A szemináriumi másolat ősének néhány liturgikus tévedését a kalocsaiban kijavítja. Így a szombati imarendben nem veszi fel többé a 95. zsoltárt.

9. A szemináriumi másolat próza szövege teljesen

azonos a Bet-kódexszel, melyben a zsoltároknak csak tervrajza van meg jobbára. Ez utóbbinak vázlatszerűsége is bizonyítja, hogy a legelső, még ki nem forrott kidolgozása az imakönyvnek és a szemináriuminak vele való betűről-betűre való egyezése bizonyítja, hogy a szemináriumi az első teljes kidolgozás, míg a kalocsai, amelynek szövege a Bettől és szemináriumitól eltér, a második kidolgozása az imakönyvnek.

10. Az új uralkodóért való ima átszövegezése, két eredeti, aktuális ima megírása, néhány hibásan fordított zsoltárhely kijavítása jellemzi csupán a harmadik átdolgozást, mely késői másolatokban maradt csak reánk. (Gaster-kódex.)

Mindez a fejtegetésünk *a hétköznapi imákra* áll. Az őszi ünnepi imák kérdése ép a fordítottját tünteti fel a fenti eredményeinknek. Ezekre vonatkozólag a szemináriumi tipusú kódexek tartalmazzák a végleges szöveget és a kalocsai szöveg az első, kezdetlegesebb, a Bettel egyező kidolgozás.

A kalocsai kódex mindvégig egy kéz írása, de a nagy gonddal másolt, vaskos imakönyv után üresen maradt lapon 1631-ből való bejegyzés van, tehát oly időben másolták, mikor az ünnepi imák csak egyszeri feldolgozásban voltak meg. A szemináriumi meg két kódex másolata. Mint ma is: külön kötet a sziddur, külön a machzor, régen is úgy volt. A Betben más írásban, más papiron és hozzá varrva van meg immár csak csonkán az ünnepi imakönyv, de csonkasága ellenére is tág teret ad az összehasonlításra, melynek eredményeként szögezzük le a főünnepekre szóló részének a kalocsai megfelelő szöveggel való egye-

zését és a szemináriumitól való eltérését. Beérjük néhány bizonyító példának felsorolásával.

1. Az ünnepnapi 107. zsoltár a Bethez hozzá varrt szövegben egyező szövegű a kalocsaival, de eltér a szemináriumi 107. zsoltárszövegtől.

2. A liturgiai utalások egyeznek a Bethez toldott részben a kalocsaival, a szemináriumival nem.

3. A héberrel való összevetés megmutatja, hogy a kalocsai kódex ünnepi ima szövege nem a végleges, javított szerkesztés, hanem a szemináriumi megy vissza oly kódexre, mely az átdolgozott szöveget adta.

4. A szemináriumi machzor átdolgozott szövege akkor készült, mikor már az átdolgozott sziddur megvolt, mert az utóbbira hivatkozik. «Az vacsora végiben az nagy Hallélt el kell mondani, mely megirattatott az újholdra való imádságban, és az asztaláldást is ne felejtse el.»

Ellenben a kalocsai machzor akkor készült, mikor a sziddur sem volt teljes, mert még csak igéri, hogy meg fogja írni a Hallél-áldást: s a Hallél mibenlétét is magyarázza. «Az vacsora végében az nagy Hallelt, azaz a 113, 114, 115, 116, 117, 118, hat zsoltárokat mondják el. Erről van az Apostoloknál is. Et himno dicto exierunt. És az asztaláldást is elmondani ne felejtsék, ki ez után megiratik. fol.» De nem írja meg, hányadik folión *lesz* az áldás. Keletkezésében van a könyv, szinte bepillanthatunk az író műhelyébe.

5. A szemináriumi machzor a zsidózóbb, tehát hosszasabb, tartósabb zsidó befolyásra vall, azaz később készült. A Bet-toldás és a kalocsai egy-

aránt így kommentálja a Hallélt: «Christus és az apostolokról írva van, hogy elmondották az végvacsorakor; consequencia: másszor is.» A szemináriumi elhagyja a kereszténységre vonatkozó reflexiókat. Christus örömét ír egy más helyen a kalocsai machzor; Messiás örömét a szemináriumi.

Imakönyvkiadásunk a javított, végleges szöveg kiadását célozván, sziddurnak a kalocsai kódexet, machzornak a szemináriumit adja. A többi kódex genealogiája az alaptipusok megállapítása után nem okozott nehézséget. Mind vagy az első, vagy a második feldolgozást követi. A két eredeti imát is felvettük a késői másolatokból és a variánsokról is beszámolunk a Függelékben.

A harmadik kérdés az imakönyv szerzőjére vonatkozó probléma. Annyit könnyen megállapíthattunk, hogy a variánsok, úgyszintén a teljes, hétköznapi és ünnepi imákat felölelő imakönyv mindvégig egy s ugyanarra a szerzőre vallanak. Munkatársai nem voltak. Dr. Kohn ezt a kérdést, nem a variánsokét, melyekre nincs tekintettel, hanem a terjedelmes imakönyv egy szerzőtől származottságáét azzal intézi el, hogy egy író beszél hozzánk a mű különböző részein, igérve, hogy ezt vagy azt az imát máskorra halasztja. De hiszen dr. Kohn jól tudta, hogy egy helyütt, a *Selikut* után meg azt igéri a szerző: «Másszor vagy mi, *vagy mások* az Úr ajándékából többíthetjük.»

Nem többítették e mások csakugyan, azaz egy névtelen, vagy a névtelenek művével állunk-e szemben: ez a kérdés vár elsősorban feleletre.

Megelégszünk néhány érvünk felsorolásával. 1. A *maamodaus* szombati imaszövege oly erősen variál, hogy szinte minden szava más és más, de a héber refrén hiányzik valamennyi kódexben, tehát egy a szerző. 2. Kihagyja a talmudi és misnai részeket a héber imából mindegyik változat. 3. *Kaddis de Rabbanan*nak csak befejező része van lefordítva a kódexben. 4. Az *Alvkén nekáve* ima mindenütt hiányzik: a zsidó törzsbeli verseket, a Lecho daudit kihagyta valamenyi kódex. 5. A héber szöveg ugyanazon félreértésével találkozunk minden fordításváltozatban. «Győzedelmessé tenni»-t fordít: «karénekkel dicsőíteni» helyett. Néhol, főleg zsoltárban háromféle szövegezésre is akadtunk, de mind e variansokban egyes jellemző kitételek egyezők, így a «világosító állatok» kifejezés «világosító testek» értelemben. A 92. psalmust is több variációban adják a kéziratok, de valamennyiben «*zöldelnek*» a Libanon cédrusi, holott a héber ige mást jelent. 6. A «*szofar*» ige a *példában elbeszélést* jelent, az imák és imazsoltárok végig számtalanszor, mindig *számlálás*nak mondják. 7. A prózai imák és zsoltárimák egyaránt az eredeti héber *Jah* szót írják mindig, nemcsak a fordítását. Valóban egyetlenegy szerző alkotása az imakönyv!

Sokkal nehezebb feladat volt annak eldöntése, hogy ez a szerző Péchi Simon. Többi műve: Psalteriuma, mely a Magyar Tudományos Akadémia kiadásában, Szilády Áron gondozásában 1913-ban megjelent, kéziratban őrzött egyéb művei neve alatt meglevő másolatokban maradtak ránk; az imakönyvek sehol nem hozzák a nevét. A kalocsainak, tehát egy Péchi ko-

rabeli kódexnek címlapfoszlányán még látszik néhány betű; éppen elég annak megállapítására, hogy a szerző neve nem volt rajta a címlapon. Kohn Sámuel vallotta és azóta tartják Péchi Simont az imakönyv névtelen szerzőjének. Dr. Kohn érvei a következők: 1. A szombatosok közt még a XIX. század végén élő hagyomány Péchit mondja a szerzőjének. 2. «Péchire, mint szerzőre utalnak az imakönyvben sűrűen előforduló zsoltárok, melyek *egytől-egyig*, minden további megjegyzés nélkül, *szórul szóra* Péchinek 1625—1629 közt írt teljes zsoltárfordításából vannak véve.» Itt tehát újra kísért a szövegek azonosságának feltevése. Találunk bizony nagyon is eltérő zsoltárszövegeket is. A III., XXIII., XXX., XCII., XCIII., XCVI., C., CVII., CXI. imazsoltár, összesen kilenc teljesen eltérő szövegű valamennyi áttanulmányozott s bizonyára minden imakönyv kéziratában a Péchi Psalteriumának megfelelő részű szövegétől és a többi ötvenhat imazsoltár sem egyezik szórul szóra a Szilády-féle, a székelykeresztúri kéziratból közölt szöveggel, sem a Psalterium másik kéziratának, a kalocsai kódexünk zsoltárrészének a székelykeresztúrival azonos szövegével. Csak néhánya egyezik a Psalterium egy-egy zsoltárával, de csak a kalocsai sziddurban (melyet dr. Kohn nem ismert, nem értékesített) és a szemináriumi machzorrészben. Viszont hozzátehetjük, hogy a variánsok azonos fordításbeli botlásai, mint a mochaulnak körtánc helyett bocsánattal való fordítása stb. csakugyan Péchire utalnak, mint szerzőre, de még ez esetben is csak azt bizonyítottuk be, hogy az imakönyv ismeretlen szerzője a Péchi

különböző időben készült, azaz átdolgozáson átment zsoltárait imakönyvében keletkezésük phasisaiban értékesítette. 3. Dr. Kohn harmadik érve az, «hogy az imakönyvnek legrégibb ránk jött példánya a Péchi iródeákjától való, Bet Jánostól, ugyanattól, ki Péchi Psalteriumát annak házában és ellenőrzése mellett másolta 1629-ben s hogy ezen példányban, a későbbi kéziratokban már kihagyott magyarázójegyzetek épúgy vannak megjelölve s elhelyezve, mint Péchi Psalteriumában.» De az a tény, hogy az imakönyv jegyzeteit külsőleg úgy helyezi el Bet János, mint a Psalterium kéziratában, nem folyik kétségtelenül az író azonosságából. A kalocsai kódex más kéz írása és a jegyzetek megjelölése és elhelyezése ugyanolyan. Másolói, korrektori sablon már akkor is megvolt. És Bet, aki a Péchi Psalteriumát másolta, épúgy másolhatta a költői vénával nem rendelkező, Péchi Psalteriumát ép ezért értékesítő, más szerzőnek imádságos könyvét. 4. Dr. Kohn negyedik érve az, hogy «az imakönyvben is ráismerünk Péchinek sajátszerű irályára.» Fent megjegyeztük, hogy a kalocsai típusú imakönyvekben e sajátszerű irályra nem ismerünk többé oly láthatólag: a toldások, parafrázisok ritkulnak. Különben Péchi teremthetett stílust és egyik hive, munkatársa stílusa az esetleg, mely az imakönyvben Péchire emlékeztet. 5. Dr. Kohn ötödik érve: «Ami megcáfolhatatlanul bizonyitja, hogy a szombatos imakönyvnek Péchi a szerzője, az a döntő körülmény, hogy a tizennyolc hálamondatban előforduló *Mássib harnách* következőképpen van lefordítva: «Ki megfordítod az szeleket». A héber, más-

sib' szót helytelenül így olvassa, mésibb! E mondatnak ugyanezen feltünő fordításával találkozunk Chájun József «Millé d' óvot» című héber könyvének fordításában is, melyről maga Péchi mondja, «hogy ő írta s mely Péchinek saját kezeírásában maradt ránk.»

De nem ejthette ezt a fordításbeli hibát az imakönyv szerzője, csak úgy mint Péchi? Nem találkozunk-e több ilyen, egy betűn megforduló más elvétésekkel az imafordítás során, melyeknek nincs megfelelőjük Péchi írásaiban? Épúgy összetéveszti az imakönyv a «zechust»-t a «zakus»-szal és fordít érdemet, tisztaság' helyett «bonnehot», «baunneho»-val és fordít ‚megépítést gyermekei-vel helyett stb. Különben is Chájun József könyvében Péchi helyesen *Masib*-nak idézi magyar átírásban a kifejezést, csak rosszul fordítja. Az imakönyv ismeretlen szerzője Péchinek 1629-ben készült Chájun fordítása idején magától Péchitől hallotta esetleg a szó hibás értelmét. Dr. Kohn utolsó érve az, hogy a Péchi Psalteriumában a 145. zsoltár 10 verséhez fűzött magyarázat úgyszólván teljesen azonos az Imakönyv hálamondatainak bevezetésével. Azonban amint nem kétséges, hogy a szombatos imakönyv felhasználta Péchi zsoltárait, úgy nem meglepő, hogy a zsoltárok egyik alkalmas magyarázatát is átvette. Dr. Kohn érvei tehát csak annyit bizonyítanának, hogy az imakönyv Péchi irodalmi működése idejében Péchi személyes és szellemi közreműködésével íródott.

De ennyi kiviláglik s kalocsai kódex berendezéséből is. Az imakönyv végén és a psalterium eleje

közt levő egy üres lapon írt családi bejegyzéséből. Ez a következő: «Anno 1631—5391 kezdettem tanulni az S (sidót) 22. diei Apr. in mensi Niszan kezdettem imádkozni S. Az ש penig kezdettem viselni 18 diei Mai.» A hátlapon: «kezdettem eskolába járni Nándorfejérvárat 14-dik Napján Elulnak 5391. Esztendőben. Ez a zsidó év megfelel a polgári 1631-nek. Az iskolásfiú Maróthi Dávid. Neve a psalterium után egy üres lapon rajta van azzal a megjegyzéssel, hogy 1654-ben ment Udvarba lakni. Tehát naplószerűen, nem ugyanazon az üres lapon van az 1631. és 1654-iki dátum. Az első bejegyzést tehát valóban 1631-ben tette, nemcsak 1631-re vonatkozóan. A bejegyzés tartalmából is kiviláglik, hogy a bejegyzés a benne közlöttekkel egyidőben ment végbe.

Ha 1631 tavaszán, egy igen szépírású imakönyvmásolat végére egy iskolásfiú *Nándorfehérvárott* jegyezhet, a legalább egy álló esztendei munkára valló másolat 1629-ben készen kellett hogy legyen. És Péchi zsoltárait adja az imaszövegben, melyeknek első tisztázata 1629 szept. 23-án került ki a másoló keze alól. A kalocsai imakönyv eredetije mindenesetre már készen volt, mielőtt a Péchi Psalteriuma hozzáférhető lett és így csak oly írója lehet az imakönyvnek, akinek Péchi a maga zsoltárait már készültökben rendelkezésére bocsátotta a készülő imakönyv számára, vagy pedig maga Péchi Simon az írója.

Mi ezt az utóbbi tényt óhajtjuk biztossággal megállapítani s azt hisszük, hogy kiadványunk címlapján teljes joggal mondtuk Péchi Simon művének a szombatos ima- és szertartáskönyvet.

A bizonyosságot erre ugyancsak a kalocsai kódex nyújtja. Említettük, hogy a szédernél ez a kézirat azt a liturgiai utalást adja, hogy a nagy Hallelt kell elmondani, megmondja, miben áll és hogy az áldást is el kell mondani, melyet alább majd fordít. Ugyancsak a pesáhnál a hamida végében újra szüksége volt a Hallelra s itt adja is az igért áldást, előzőleg azonban ezt írja: (Kalocsai 76. l.) «az hamida végében mondja el mindjárt az nagy Hallélt, azaz 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118 zsoltárokat. *Ezeket a zsoltárokat penig világosan az én fordításomból ideírhatni, csakhogy az kezdetit ilyen áldással mondják:* «Áldott vagy te szent Úr stb.

Az imakönyv fordítója íme hivatkozik a Péchi Psalteriumra, mint saját művére. De még vannak nehézségek! A kalocsai sziddúrban az újholdi imában már megvolt a Hallel fordítása, talán erre a fordításra hivatkozik a szerző és nem a Psalteriumra. Csakogy az újholdi Hallel előtt megvolt az áldás is, melyet később a 75 folion igér és a 76 folion fordít, ha tehát az imakönyvi újholdrész fordítására hivatkoznék és nem a Psalteriumra, hol az áldás csakugyan nincs meg, nem fűzné hozzá azt a liturgikus utalást «csakhogy az kezdetit ilyen áldással mondják.» De miért nem hivatkozott már az újholdi imánál a Psalteriumra, néhány folióval előbb, vagy miért nem hivatkozik a pésáhnál az újholdi imára: lásd folio 70, mint szokta tenni egy már lefordított és újra mondandó résznél? A felelet kézenfekvő. Megállapításunk szerint a kalocsai machzor az első fogalmazású szöveg, a kalocsai sziddúr a második fogal-

mazás másolata. A kalocsai machzor hivatkozhatott a Psalteriumra, mert már megvolt, de nem hivatkozhatik a sziddúrra, mely még csak első fogalmazásában a Hallel nélkül volt meg. A Bet-sziddúrban csak a tervezete volt a Hallelnek. *A Bet-sziddúr legelőbb készült, azután a Bet-toldás s a vele egyező kalocsai machzor, ez utóbbival egyidőben vagy közvetlen előtte a Psalterium, azután készült a szemináriumi sziddúr őse, ahol már megvannak a Psalteriumból átvett imazsoltárok,* némelyike a másolók hibájából, némelyike a szerző intenciójából (alig észrevehető) eltéréssel s melynek prózája is bővült, *azután készült a kalocsai átdolgozott sziddúr.* Hogy ez a sorrend megáll, arra könnyű bizonyítékokat felhoznunk. Hogy például a kalocsai machzor előbb készült, mint a szemináriumi sziddúr, az kitűnik abból, hogy a maamodaus-imák fordításához az író a kalocsai machzorban saját kijelentése szerint az imakönyv végén, a hálaadó-mondások után fog hozzá, ellenben a szemináriumi sziddúrban már kellő helyen a hétköznapi imarendben szerepelnek. A szemináriumi és a kalocsai sziddúr eredetijében egyaránt megvolt a nagy Hallel és az áldás az újholdi imában, de a kalocsai machzor azért nem hivatkozott erre a helyre, mint a szemináriumi machzor teszi, mert nem hivatkozhatott, mert előbb keletkezett, mint a szemináriumi és a kalocsai sziddúr.

A Bet-féle néhány zsoltárt megtartotta már az átdolgozott szöveg is, mert ezek már átmentek a hívők tudatába, nem cserélte ki a Psalterium szövegével. Ebből kitűnik, hogy a Bet-típus már jóval a Psal-

terium előtt forgott a hívők kezén, tehát 1624 után nem sokkal kezdődött az imakönyv szerzése. Nem lehet kétséges többé, hogy Péchi a szerzője. Még egy bizonyságot ad erre a kalocsai machzor 93. foliója. «Továbbá a zsoltárból, noha ez napon sokat szoktak mondani, kiket *talán* oda alá megjedzünk.» Miért talán? *Mert a Psalteriumában megvoltak úgyis.* Vagy még nem voltak lefordítva? De akkor nem írná, hogy «*megjedzünk*,» ami egy kész szövegből való lejegyzést jelent. Péchi megfordít, amit ma lefordítunk. Isten megengedi szerinte a bűnöket, szerintünk: elengedi, stb. Különben «meg is jedzi» rögtön alább a *talám* igértet beváltotta és a megjedzett zsoltárok szórulszóra egyezők a psalteriumbeliekkel.

A szemináriumi machzor őse, az átdolgozott machzor 1630-on túl készült s így a benne előforduló zsoltárok későbbi érdekes variansi a Psalteriumnak. Végleges szövegezései a Psalterium néhány zsoltárának. A Salamon Ibn Gabiról Koronadalát is Péchi írta, mert már a Betben megvolt és ez az ima is számlált ír elbeszél helyett. 1636-ban írta eredeti «Könyörgését fegyver ellen», mikor Bethlen István és a budai pasa megtámadták az Erdélyhez kapcsolt magyar részeket. Ennyit az ima megértésére. 1638-ban a deési terminus előtt az eredeti «Esedező imádság üldözés ellen». A jelzőhalmozások, a rokonértelmű szók szaporítása a magvas, tősgyökeres magyarság ráismertetnek szerzőjükre, Péchi Simonra, aki vagy 600 tömötten írott nyolcadrétű lapon a zsidó imakönyvnek legrégibb, egész a mai napig legteljesebb és nyelvezetében legkiválóbb magyar fordítását adomá-

nyozta magyar híveinek, a magyar zsidóságnak és a magyar nemzetnek.

III.

A szombatos imakönyv nemcsak vallástörténeti, hanem irodalomtörténeti szempontból is eredeti, sajátos jelentőségű alkotás. E könyvben bírjuk első magyar fordítását a héber imáknak. Két alkalmi ima kivételével valamennyi a héber szöveg alapján készült. Ha tekintetbe vesszük, hogy Péchi Simon nemcsak a szorosabb értelemben vett mindennapi imakönyvet, vagyis az úgynevezett sziddurt fordítja le, hanem az egész évre vonatkozó teljes liturgiai rendszert nyujt, tehát felöleli az úgynevezett machzort és szelichát is; ha tekintetbe vesszük továbbá, hogy ő a törökországi zsidók és a kelettel akkortájt fennállott szorosabb összefüggés révén a szefard ritust követte és azt ültette át magyar nyelvre, akkor kimondhatjuk, hogy Péchi Simon fordítása általában chronológiailag is legelső helyen áll valamennyi eddig ismert fordítások közt. Az első eddig ismert sziddur-fordítás 1538-ból származik,[1] olasznyelvű, héber betűkkel, de a szefardtól teljesen elütő római ritus szerint készült. A szefard ritusu fordításokra nincsenek világos adataink,[2] de fel kell említenünk, hogy az első

[1] V. ö. Benjacob, Thesaurus Librorum Hebraicorum 665 a. 789 sz. és Eisenstein cikkét, Jewish Encyclopedia X, 172 b.

[2] U. o. 174 a két szefardritusú imakönyv említtetik, mely bennünket közelebbről érdekel az első 1555-ből (Ferrara), leírása hiányzik és a másik 1622-ből spanyol fordítással. Ez

szefardritusú machzor eredetiben 1614-ben jelent meg Velencében,[1] Péchi Simon teljes imakönyve pedig a machzorral, szelichákkal, haggadával, Aboth traktátusával és a zsoltárokkal együtt gyönyörű apróbetűs másolatban van előttünk 1631-ből. A dátum az imakönyv végén van és nem mint az imakönyv másolásának az időpontja szerepel, hanem más adat kapcsán említtetik üres lapon. E gondosan megírt kódex kezdete legkésőbb 1630-ra teendő. Az első szefard machzor nyomtatása és a magyar fordítás másolás útján való terjedése közt alig van tizenhat év. Ebből az időközből nem ismeretes eddigelé más nyelvű fordítása a szefardritusú machzornak, és így a szombatosok imakönyve a teljes bizonyosságot megközelítő valószínűséggel *nemcsak mint magyar fordítás áll első helyen, hanem jelentékeny részében egyáltalán első fordítás.*

A prioritás kérdésével összefüggően rá kell mutatnunk egy mozzanatra, mely külsőség ugyan és jelentéktelennek látszik, de van históriai háttere és rávilágít a szombatosok speciális helyzetére. Az említett más nyelvű imafordítások kísérik a héber szöveget, tehát nem mint önálló irodalmi termék szerepelnek, hanem alárendelt segédeszközei az eredeti

utóbbi Velencében jelent meg és körülbelül egykorú a szombatosok imakönyvével, mert feltehető és a fordítás menetéből közelebbről is megállapítható, hogy Péchi Simon jóval előbb kezdte a rendes imák fordítását mint a machzort és a Szelichát.

[1] V. ö. Broydé Izsák cikkét, Jewich Encyclopedia VIII, 264 b. és a végéhez csatolt bibliográfiát.

imának. Az első olasz fordítás héber betükkel jelent meg. A héber betűs transscriptio különben is jellemzi a régi imafordításokat. Ezek tehát nagyobbára rendeltetésüknek megfelelően csak mint hézagpótló kommentárok járulnak a szöveghez, felvesznek gyakran héber kifejezéseket, rövidítenek vagy magyaráznak, amint az az eredeti szöveg szempontjából kívánatosnak látszik. Egyszóval nem eredeti alkotások, hiányzik belőlük az önállóság. Ezekkel éles ellentétben tünik fel a szombatosok imakönyve mint önmagáért alkotott mű. Nem a héber megértését kívánja szolgálni, hanem öncélt követ, mint a régi nagybecsű görög és latin bibliafordítások. A fordítás maga válik imakönyvvé, új szöveggé, mint a szeptuaginta és vulgáta. A különbség csak az, hogy a bibliafordítót jobban kötötte az eredeti szöveg stilisztikája és tartalma, mint Péchi Simont a sziddur és a machzor. Előbbi nem hagyhatott ki mondatokat vagy szavakat, nem cserélhetett fel tetszés szerint fogalmakat és neveket, utóbbi pedig mindezt megtette és úgyszólván új imakönyvet teremtett. Amidőn tehát egyrészt konstatáljuk, hogy Péchi a héber imakönyvet fordította le és ezen az alapon szerkesztette a szombatosok imakönyvét, meg kell állapítanunk másrészt, hogy ő feladatát nem azonosította a hivatásos fordító feladatával, hanem súlyt helyezett arra, hogy hívei sajátos viszonyainak megfelelő liturgiai rendszert nyujtson. Ez a körülmény több rendbeli lényeges változtatást vont maga után. Egy egészen új tipus keletkezett. Nem létezik oly héber imakönyv, mely ritus és imarend tekintetében a Péchiéval egyeznék.

A könyv beható elemzése túlhaladná a bevezetés keretét és azért csak főbb vonásaiban kívánjuk e helyen ismertetni a héber tipustól való jellegzetes eltéréseit.

Az első feladat, mely megoldásra várt, az volt, hogy a héber imakönyv konstrukcióban és kifejezésben univerzálisabbá tétessék, mert csak így fogadhatja be egy nem-zsidó néptörzs imakönyv gyanánt. Péchi Simon megváltoztatja első sorban a szorosabb értelemben vett egyéni jegyeket, mint amilyenek különösen a zsidó népet jelentő kifejezések, amennyiben azok az imádkozóra nézve individuális jellegűek. Ilyenek pl. az első יהי רצון című ima befejező benedikciója: Dicsértessél Örökkévaló, ki kegyes jósággal jutalmazod a te népedet Izraelt. Péchi ezt a következőkép fordítja: Áldott vagy Te szent Ur Isten, aki kegyes jámbor életért *híveidnek* minden jókkal szoktál fizetni. Itt «a te néped Izrael» helyett csak annyi van *híveid*. A legtöbb esetben megmarad az «Izrael» kifejezés is, csak hozzájárul olyféle kiegészítés mint «és a te híveid» vagy ahhoz hasonló. A tóra fölötti benedikcióban: «ki megtanítod Izraelt és minden híveidet a te sz. törvényedet». A ברוך שאמר c. imában בפי עמו «minden te népednek, híveidnek szájokban». A reggeli אהבת עולם c. imában הבוחר בעמו ישראל באהבה «kiválaszttottad a te népedet Izraelt és minden híveidet szeretettel». Hasonlóan a hasoncímű esti imában. אמת ויציב imában ועל כל דורות זרע ישראל עבדיך «minden nemzetségeken és népeken Izrael magván, híveiden és szolgáidon». גואל ישראל «Izraelnek és minden híveidnek szabadítója».

Ilyen helyek igen nagy számban vannak az egész könyvben és az idézett példákhoz hasonlóan variálódnak. Fel kell még említenünk, hogy olykor kimaradnak egész sorok, mert tisztán egyéni, zsidó vonatkozásúak, mint pld. az ötödnapra való imádság első formájának végefelé és számos más helyen.[1] Hangsúlyoznunk kell azonban, hogy ily változtatások csakis olyan helyeken vannak, melyek közvetlenül az imádkozó személyét is belevonják a szöveg értelmébe, ahol azonban a zsidósággal kapcsolatos egyéni jegyek csak mint vallástörténeti vonatkozások, mint az ősökre való visszaemlékezések stb. szerepelnek, ott változatlanul maradnak meg a kifejezések. Péchi híven ragaszkodik a héber szöveg tartalmához, csak ahol maga az imádkozó alanya személyes vonatkozásba kerül a szöveggel, nem kerülheti ki a módosítást. Sőt Péchi annyira beleélte magát a héber irodalomba, különösen a liturgiába, hogy saját reflexiói és imái szintén tele vannak Izrael őskorának történetéből vett célzásokkal. Imakönyvéhez írt bevezetésében azt írja többek között: «minden földek, tartományok között az Ábrahámnak és az ő magvának igértetett földet, azon is Jeruzsálem városát abban a Mória hegyet, kin Káin és Ábel áldozott, (választotta magának). Ábrahám Izsákot, az ő fiát azon a hegyen vitte volt kötözve az oltárra». Szinte héber eredetű imának látszik. Ilyen az ő üldözés és fegyver elleni imája is. Valóságos szelicha-hang vonul végig rajtuk, csupa szentirási verssel és alluzióval, és ha nem vol-

[1] Bővebbet l. Dr. Kohn Sámuel, M. Zs. Szemle V, 330—333.

nának bennük világos célzások hazánk viszonyaira, azt lehetne hinni, hogy valamely ismeretlen héber imáknak a fordításai.

Az egyéni jegyek megváltoztatásánál sokkal fontosabbak és jellemzőbbek az összevonások és kihagyások. Itt már figyelemreméltó általános elvek jutnak kifejezésre. Péchi nem egészen önkényesen jár el, nem tisztán az vezérli, hogy híveinek rövidebb imakönyvet adjon, mint amilyent a zsidók igen kifejlett és gazdag litugikus irodalma produkált, hanem egyrészt egyéni eszmekörének és világnézetének a hatása alatt áll, másrészt számolni kell új híveinek a zsidóságtól merőben eltérő viszonyaival és csekélyebb befogadó képességével. De menjünk át a főbb tények felsorolására.

Első helyen meg kell emlékeznünk a héber imakönyv tanító eleméről. A zsidó nyilvános istentiszteletnek súlypontja a legrégibb időktől kezdve a lekció és az oktató előadás volt. Ez az ősi zsidó vonás mindjobban kifejlődött és átszőtte mintegy az egész imakönyvet. Számos bibliai fejezet, misnai és talmudi alkatrész nyert itt elhelyezést. A szombatos imakönyv következetesen kizárja az oktató alkatrészeket. Péchi csak a szorosabb értelemben vett imát veszi fel. Ami nem ima, azt mellőzi. Valószínűleg híveire való tekintetből teszi, kik a héber tudás igen primitiv fokán állhattak. De közrejátszhatott az a körülmény is, hogy sok oly alkatrész vétetett fel, mely az egykori jeruzsálemi szentély kultuszára vonatkozik, ami a szombatosokra nézve semmi jelentőséggel nem bírt. Elmaradnak elsősorban a reggeli

ima elején előforduló misnai és barájtai részek, a reggeli és esti áldozatokra vonatkozó szentírási szövegek és az akéda fejezete. Az oktató szövegek kihagyásának szándékossága szembetűnő. Kizártnak tekinthető az a feltevés, hogy Péchi talán ilyen rövidített és előttünk ismeretlen imakönyvet látott volna, mert eltekintve ilyen feltevés nagy valószínűtlenségétől, eléggé megbízható nyomokat hagyott hátra arra nézve, hogy kezében a teljes héber imakönyv volt és hogy ő azokon az alkatrészeken is végighaladt, melyeket fordításában mellőzött. Mert ha ki is hagyta azokat, megtartotta a nekik keretül szolgáló bevezető és befejező imákat, melyek magukban véve nem is képeznek kikerekített egészet, de felvétettek, mert imák. Összevetendő különösen az akédához tartozó bevezető és befejező ima, melyet Péchi egybefoglalt és nagy rövidítésekkel fordított, mert túlnyomó részben speciálisan a zsidó népre vonatkozik.

Az áldozatokra vonatkozó összes részek kimaradnak. Ami mégis felvétetett, az Péa első misnájának második része, mely kis terjedelmű és nem elvont tartalmú, sőt a legfőbb ethikai tételekről szól, szülők iránti tiszteletről, jótékonyságról, békítésről és tanulásról. Érdekes, hogy ugyanazon misnának első fele, mely szintén benne van a héber imakönyvben, kimarad Péchinél, nyilván azért, mert a papi és a szentély adományairól szól. Mózes éneke a Vörös tengeren az egyedüli pentateuchusi fejezet, mely a szombatos imakönyvben helyet foglalt, csakhogy ez nem törvénytani rész, hanem dicshimnusz

és egyenrangú Péchi szempontjából a zsoltárokkal, melyeket teljes mértékben vett át a szidurból.

Nem kevésbbé jelentékeny egy másik elemnek a kiküszöbölése, és ez a kabbala, misztika. Különösen a szefard imakönyv az, melyben a misztika nagyobb tért tudott hódítani. Péchinek elemzőképessége itt is ki tudta választani azokat az alkatrészeket, melyek mint imák értékesíthetők. Felemlítésre méltó különösen, hogy az ima végén kihagyja a szentélyi füstölögtető szer előállításáról szóló fejezetet, mely kabalisztikus okokból került be a héber imakönyvbe, de az utána következő befejező részt, mely a béke dicsőítését tartalmazza, felveszi, sőt az utána következő kaddis-imát, mely ugyancsak ehhez a fejezethez tartozik, szintén megtartotta. Épen úgy megtartja a zsoltárokat oly helyen is, ahol misztikus okokból vétettek fel, csak a tisztán misztikus elemeket hagyja ki.

Amint már említettük, nagy szeretettel veszi fel a zsoltárokat. Ebben a tekintetben leghívebben követi a héber mintát. Ez bizonyára összefüggésben van azzal, hogy ő különben is nagy buzgalommal tanulmányozta a zsoltárokat. Nemcsak teljes és eredeti fordítást készített róluk, hanem kommentárt is írt hozzájuk.[1] Érdekes, hogy magában az imakönyvben nagyobbára kihagyja az első verset ott, ahol az a zsoltárnak feliratát képezi. Csak az egészen rövid felírásokat tartja meg. A kalocsai kódex, melyben a zsoltárok is vannak és mely egyáltalán legteljesebb

[1] Megjelent Szilády Árontól 1913-ban az Akadémia kiadásában.

gyűjteménye a szombatosok liturgikus rendszerének, erre nézve is tanulságos. Az egész kódex egyöntetű munka. Másolója teljességre törekedett, de az ismétléseket kerülte. Annyira kerülte, hogy a kódex végén lemásolt zsoltárkönyvből kihagyja mindazokat a zsoltárokat, melyek az imakönyvben már megvannak. Kivételt csak az imakönyv elején előforduló zsoltárok képeznek, melyekből Péchi új, pontosabb fordítást készített. A másolónak, vagy az előtte levő mintának a pontossága annyira megy, hogy valahányszor oly zsoltárra utal, mely az imakönyvben címvers nélkül van meg, ott leírja előbb a címverset és csak azután következik az utalás. Ebben a tényben is kifejezve látjuk az imakönyv és a zsoltárok közötti bensőbb kapcsot. De ami bennünket itt közelebbről érdekel, biztosítva látjuk a szöveg eredetiségét és a másolók hűségét. A zsoltárok címverseinek kihagyása is a szerző műve, ami különben a kihagyásoknál követett egész irányával egyezik. A hosszabb címverseket, melyeknek értelme nem is egészen biztos, nem tartotta imakönyvbe valónak. Az imakönyv és a zsoltár fordítójának személyazonosságára vonatkozólag, melynek kimutatásával már a bevezetés elején foglalkoztunk, még egy ténykörülményt kell felhoznunk. A szombatosok imakönyve hozzáteszi a zsoltárokhoz azt, hogy zsoltár és hogy hányadik zsoltár. Ez a héber imakönyvekben, különösen a régiekben nem szokásos, aminthogy nem szokásos más imáknál sem megjelölni az eredeti forrást. A fordító ezt tehát nem a héber mintából vette, hanem maga tette hozzá. De mi késztette erre? Ez

az eltérés a megszokottól teljesen meg van magyarázva, ha az ima fordítója zsoltárfordítást is készített. Mert a nagy műgonddal és tegyük hozzá fáradsággal készült fordítás technikájához tartozik, hogy mikor a fordító zsoltárhoz ér, félretegye a héber imakönyvet és felkeresse a nála már lefordított zsoltárt, hogy ilymódon könnyítsen a munkáján. Innen van tehát az, hogy a szombatosok imafordítója oly pontosan jelzi mindenütt a zsoltár számát, mert ő azt nem a jelzésnélküli imakönyből fordította, hanem saját zsoltárjából kiírta, tehát mindig mikor zsoltárhoz ért, meg kellett neki állapítania elsősorban azt, hogy hányadik zsoltárról van szó, hogy aztán saját zsoltárpéldányából kiírja vagy kiírassa. Sőt van példa arra is, még pedig a legrégibb rendelkezésünkre álló csonka Béth kódexben, hogy egész zsoltárciklus, az úgynevezett Hallél, csak számjegyekkel van jelölve, de maguk a zsoltárok hiányzanak. Elég világos, hogy az imák és a zsoltárok lefordítása két külön művelet volt. Ha még hozzátesszük azt is, hogy nevezett kódex Péchi íródiákjától származik, érthető, hogy hat egymásután következő zsoltárt számokkal jelez, és a szintén rendelkezésére álló magyar zsoltárpéldányból való lemásolást más alkalomra hagyja. Feltevésünket még egy érdekes látszólagos jelzési tévedés is megerősíti, mely az összes példányokban található. A reggeli ima הודו לה' című részének első 29 verse tudvalevőleg a krónikák könyvéből való (Krón. I. k. XVI, 7–36). Csakhogy az első tizenöt vers egybevág a CV. zs. 1—15-el, a további rész a XCVI-ik zsoltárral, melynek 1., 2, és 10. verséből

kimaradt az első fele. A CV. 1—15 majdnem teljesen egyezik. Csakhogy a 8. vers első szava זכר, míg a Krón. megfelelő helyén és így az imakönyvekben is זכרו van. A 9. vers utolsó szava לישחק míg a Krón. és az imakönyvben ליצחק van. Nos a szombatosok imakönyve ennél az imánál nem a Krón. könyvére utal, hanem összeteszi a két zsoltárból (CV, XCVI.)

Az első 15 versben teljesen követi a zsoltárt és nem veszi észre, hogy héber mintájában nem זכר van hanem זכרו és így az előbbi kifejezést fordítja: «megemlékezik örökké az ő frigyéről». A Krón. könyve szerint kellene «emlékezzetek». Már a második részben, mely Zs. XCVI-al egyezik, észrevette, hogy három mondat csonkán van meg az imakönyvben és azért ő is csonkán adja. Hogyan értsük ezt? Valóban nem tudta a fordító, hogy az imakönyv forrása nem a zsoltár, hanem a Krón. könyve? ezt kizártnak tartom, mert az ima elején írja: «Psalmus CV, kit a láda előtt szoktak énekelni a léviták». Ez a glossa e Krón. könyvéből való és a szerző minden valószínűség szerint onnan vette. A zsoltárokból kombinált idézésnek a magyarázata pedig nem más, mint a már említett feltevés, hogy a fordító, látván, hogy a zsoltárral azonos szövegek jönnek, saját zsoltárához folyamodott, hogy ne kelljen megismételnie a már végzett munkát. A könnyen észrevehető eltéréseket figyelembe vette, de a זכר és זכרו variáns kikerülte a figyelmét.

Az egyszerűsítés után való törekvés és a hívek kezdetlegesebb viszonyaihoz való alkalmazás a mon-

dottakon kívül több ritusbeli eltérést is eredményezett. A lényegesebbek a következők:

Hiányzik az előimádkozó szerepének a kidomborítása.[1] Az imák egyszerűen következnek egymásra a magán és nyilvános istentiszteletnek megkülönböztetése nélkül. A Tefilla harmadik benedikciója után jön a kedussa, mely zsidó ritus szerint csak nyilvános istentisztelet alkalmával mondható el. A szombatos imakönyv itt kivételesen megjegyzi, hogy magánistentiszteletben nem mondják. Ellenben a káddisima képezi tárgyát a magánistentiszteletnek is.

Hiányzik továbbá a kiddus- és habdála-ima úgy a szombati, mint az ünnepi liturgiából. Ezen imák elhagyásából magyarázható az a rendhagyóság is, hogy minden ünnepi liturgiát megelőzi a שהחיינו benedikció, mint az ünnepet bevezető ima. Nálunk e benedikció a kiddusban foglal helyet, kivéve az engesztelés ünnepét, amikor szintén az ima elején van.

A Muszaf-imák elmaradnak az egész könyvben. Annak magyarázata talán abban rejlik, hogy a Muszaf-imában az első és utolsó három benedikció teljesen azonos a Sacharisz tefillájának megfelelő benedikcióival, a tulajdonképi Muszaf-liturgiák az áldozati kultusszal vannak szorosabb kapcsolatban, ami a nem-zsidó szombatosokat egyáltalán nem érdekelte és semmi hatással nem volt reájok. Említettük már, hogy a reggeli istentisztelet elejéről is elmaradtak

[1] Kivételt képez a királyért és fejedelemért való ima, mely előtt a következő jegyzet olvasható: «Ezt mondja a gyülekezetnek feje papja.»

nemcsak az áldozati kultusszal foglalkozó törvénytani fejezetek, hanem az azokat kisérő liturgikus elemek is, ami lényeges kivétel, mert tudjuk, hogy a szombatos imakönyv rendszerint azokat a liturgikus elemeket is felveszi, melyek mintegy keretül szolgálnak bibliai és más törvénytani fejezeteknek. Csakhogy a kisérő liturgikus részek általános jellegű imák, melyek a nem-zsidó szájába is illenek, az áldozati kultusszal összefüggő imarészletek speciális jellegűek és tényleg nem illenek a szombatosok imarendszerébe. Két ünnepe van az évnek, amidőn a Muszaf-ima az áldozatra vonatkozó liturgián kívül egyéb univerzális jellegű alkatrészeket is tartalmaz, az újév és az engesztelés ünnepe. Mindkét Muszafból kiveszi Péchi a Muszaf-áldozattal össze nem függő imákat és beolvasztja a Sachariszba..

Egyébként is vannak rövidítések és kihagyások, nevezetesen az emlitett két ünnep liturgiájában. A piutokból csak a nevezetesebbek vétetnek fel. Az engesztelési nap bűnvallomási liturgiájából kimaradnak majdnem az összes על חטא című részek, a ועל חטאים is csak rövidítve vannak meg. A Peszach-ünnep első napjára tartozó Tál-piutok (harmatért való könyörgések) majdnem mind kiküszöböltetnek, csak a legfontosabb befejező ima megmarad. Ugyanez áll a Gesem-piutokról (esőért való könyörgésekről) is, melyek a záróünnep liturgiájához tartoznak. Úgy a Tál, mint a Gesem a Sacharisz-imában nyer elhelyezést; miután, mint már említettük, Muszaf-ima a szombatosoknál nem létezett. A Szelichákból is igen sok marad ki.

Érdekes még a ritus szempontjából a hetek számlálása, melyet a szombatosok nemcsak este, hanem reggel is végeztek. Hogy ez a szertartás egyáltalán felvétetett, az nem annyira az Ómer-áldozat emlékére, mint inkább arra vezetendő vissza, hogy e számlálás a hetek ünnepének az alapja.

Fel kell még említeni, hogy a szombatos imakönyv nem bővelkedik alkalmi közbeszúrásokkal és kiegészítésekkel, mint amilyenek a héber könyvet annyira tarkítják, és kezelését a kevésbbé járatosnak oly nehézzé teszik. Például említem az ünnepi liturgiába való közbeszúrásokat, ha az ünnep szombatra esik stb. Ez is egyik általános vonása a könyvnek, melynek magyarázata a szombatosok sajátos viszonyaiban rejlik. Felemlítendő még, hogy szokatlanul röviden bánik a szombatosok imakönyve a tórafelolvasás körüli liturgiával. A hétköznapi imarendben egyáltalán nincsen semmi említés arról, hogy hétfőn és csütörtökön olvasni kell a tórából, a szombati délesti (Mincha) imarendben szintén nincsen semmi nyoma ennek. A szombat reggeli imarendben pedig mindössze a következő jegyzet van: «Itt szoktak a törvényből olvasni és a próféták írásiból bizonyos elrendelt részeket minden szombatokon bizonyos helyeken.» E jegyzet után pedig következnek a prófétai lekció (haftára) utáni benedikciók. Az előttük való jegyzetből nem tünik ki eléggé világosan, hogy csak a prófétai lekció olvasója mondja ezeket. A jegyzet szövege: «azután mondd ezt», mely mindenhol az imádkozóra vonatkozik, bizonyára itt is ezzel az értelemmel bir.

Az imára és családi események szertartására vonatkozólag megjegyzendő, hogy a tallith (imaköpeny), tefillin (imaszíjjak), cicith (rojtok) nem említtetnek, amiből azonban e szertartások teljes hiánya nem következtethető. A kalocsai kódex másolója megemlíti véletlenül, hogy mikor fogott a héber tanuláshoz és a cicith viseléséről is tesz említést. Hiányzik a szukka és lulab (ünnepi sátor és csokor) szertartása is. Jellemző azonban, hogy a körülmetélésre vonatkozó benedikciók hiányzanak, míg az elsőszülött kiváltása felvétetett. V. ö. dr. Kohn Sámuel, M. Zs. Szemle V. 333.

Eddig csak az egyszerűsítésekről, összevonásokról és kihagyásokról szóltunk. Vannak azonban Péchi imakönyvében pótlások és kiegészítések, melyek nem kevésbbé meglepők és tanulságosak, mint a kihagyások, sőt a bennük kidomborodó elvek is azonosak. Péchi alapos liturgiai ismereteinek bizonyítékául szolgálhat többek között az is, hogy figyelmét nem kerülte ki a Ma'amadóth című liturgiai csoport sem, mely a legtöbb szidurban teljesen hiányzik és nem is tartozik a tulajdonképi imarendhez. Ez egy magába zárt rendszer, mely semmi imarendszerhez nem kapcsolódik és a nyilvános istentiszteletben soha nem szerepel. Alapgondolata a régi áldozati kultusz hagyományaiból keletkezett. A szó maga «ma'mad» állást vagy kirendeltséget jelent. A mindennapi áldozatok bemutatása ugyanis nagy asszisztencia mellett ment végbe. Miután a bemutatott áldozat az egész zsidóságnak szólt, úgy intézkedtek már a próféták, hogy a zsidóság képviseltesse is magát és huszonnégy ki-

rendeltséget állapítottak meg. Bővebben szól erről az intézményről Ta'anith traktátusának egész IV. fejezete, melyből itt csak a 2. misnát adjuk: «Ezek a kirendeltségek: Miután írva van (Móz. IV. k. 28, 2). Parancsold meg Izrael fiainak és mondd nekik: Áldozatomat, kenyeremet... hát hogyan mutatható be valakinek áldozata az ő jelenléte nélkül? Azért létesítettek az első próféták huszonnégy őrállomást (kerületet). Minden őrállomásnak meg volt a maga papokból, levitákból és izraelitákból álló kirendeltsége Jeruzsálemben. Mihelyt sorra jött valamely őrállomás, akkor a papok és leviták felmentek Jeruzsálembe, az őrállomásnak izraelitái pedig összegyültek városaikban és olvastak a teremtés történetéből.» A misna és talmud kifejti tovább részletesebben a lekciókat. Ennek a nyomán készült egy egész liturgiai rendszer, mely a misnában felsorolt lekciókon kívül sok más elemet is felvett, különösen sok benne a misnai és talmudi részlet és a hét napjai szerint váltakozik. Minden napnak liturgiája végén két יהי רצון kezdetű ima van. Ezek az imák semmiféle imakönyvben nincsenek meg külön, mert szorosan egybetartoznak a ma'madoth rendszerével, a legtöbben pedig, mint már említettem, maga a ma'amadosz liturgia is hiányzik. De a szombatosok imakönyvében benne vannak ezek az imák minden közelebbi jelzés nélkül, beékelve a reggeli ima keretébe. Ez a kombináció tehát egészen sajátos természetű, és sehol többé nem található. Péchinek ezek az imák általános tartalmuknál fogva tetszettek, és miután a hét napjai szerint váltakoznak, igen alkalmasnak találta azoknak el-

helyezését az imakönyvbe. Különben az egész ma'amadoth liturgiát tekinteten kívül hagyja, és nevét sem említi sehol.

Feltünő azonban, hogy midőn a szombatos imakönyv egyrészt kikapcsolja az áldozati kultuszra vonatkozó liturgiát, felveszi a papi adományokat. Az elsőszülött kiváltásán és a tésztából elválasztandó adományon kívül, mely a zsidóságban is él, felveszi a gabonából adandó papi részt (theruma) is és annak kiszolgáltatásáról a zsidó szabályokkal össze nem egyeztethető módon intézkedik. Bővebbet l. az imakönyv lajstromában és a hozzátartozó jegyzetekben.

Jellemeznünk kell még a munkát néhány szóval a fordítás technikája szempontjából. Ha már az imakönyv liturgikus sajátosságai eléggé bizonyították elvi alapon nyugvó tervszerű egységét, úgy ez egység még jobban kidomborodik, ha a fordítást nyelvi szempontból nézzük. Egyazon fordítási szabályok vonulnak végig az egész könyven, még a hibák is ugyanazok. Tehát egy ember fordította az egészet. Még pedig ugyanaz, aki a zsoltárokat fordította. Mert ebben a tekintetben nincsen különbség az imakönyv és a zsoltárok közt. A fordítást élénkség és költői lendület jellemzi elsősorban. Ebből magyarázható a héber szövegtől való többrendbeli eltérés, mint amilyen jelzőhalmozás, szavak közbeszúrása, bővítés, személy- és számbeli eltérések stb.

Előszeretettel alkalmazza a fordító ott, ahol Istenről van szó, a második személyt a harmadik helyett, még pedig nemcsak az imaszövegekben, hanem a zsoltárban is. V. ö. a CXLVIII. zsoltár 13. versét:

יהללו את שם ה׳ «dicsirjétek a mindenhatónak nevét.» CXLV. 12. וכבוד הדר מלכותו «és a te nagy királyságodnak drága dütsőséges szépségéről.» Olykor a harmadik személy helyett első személy is van, mint pl. u. a. zsolt. 6. és 7. versét: ועזוז נוראותיך יאמרו «A te rettenetességednek nagy erejét beszéllem.» — זכר רב טובך יביעו וצדקתך ירננו. «A te véghetetlen nagy jóvoltodnak drága emlékezetit beszéllem és mindenekben való nagy igazságodat fennszóval éneklem.» Ilyen személyváltozás igen sűrű az imákban is, különösen ahol közbeszúrt versek vannak, mert maga az ima a héberben is rendesen a megszólítás formáját választja. V. ö. pl. a ברוך שאמר című imában בפי עמו «minden te népeidnek, hiveidnek szájokban.» Az esti imában ראו בניו גבורתו שבחו והודו לשמו ומלכותו ברצון קבלו עליהם. «látták a te fiaid a te nagy erődet, magasztalták és áldották a te nevedet és örömmel, jókedvvel a te országlásodat magokra felvették.»

Igen sűrű a jelzőhalmozás és fokozás, még pedig a zsoltárokban éppen úgy, mint az imákban. Néhány példa a reggeli imából: Ps. CXLV. 7. זכר רב טובך a te *véghetetlen* nagy voltodnak *drága* emlékezetét ... CXLVI. 8. אוהב צדיקים *felette* szereti az igazakat. CXLVII. 5 לתבונתו *mélységes* értelmének. U. o. 10. בשוקי האיש *gyorsan futó* lábaiban. U. o. 19. מגיד *igazán és világosan* hirdeti. CXLVIII. 8. אש *lángoló* tűz. U. o. 14. תהלה *nagy* dicsiret. CL. 6. תהלל dicsirje *örömmel*. A tulajdonképi imákban sem kevésbbé sűrű a jelzőhalmozás és körülírás. V. ö. különösen a ויברך דוד című imát végig. A המאיר című

imában מאורי אור *szép* világosodó testek. ציצית *éles* cafrangok. A tefillában נירי הצדק idegen nemzetből a szent hütre és minden te igasságidra térendő jövevények. A tefilla végén מחשבתם gonosz gondolatuk stb.

Állandók a jelzőhalmozások az istennévnél, mint szent, erős, mindenható, hatalmas stb. A szent szó különösen gyakran fordul elő nemcsak Istennél, hanem az ősatyák és Cion említésénél is.

Más elbirálás alá tartoznak az ikerszók, melyek ugyancsak igen gyakoriak e könyvben. Ezeket Péchi ott alkalmazza, ahol nem talál oly magyar kifejezést, mely a hébert teljesen fedné. Ezekkel tehát csak biztosítani akarja a fordítás hűségét és világosságát. Példák az ikerszókra: ה' מלך Az Úr országló világló király volt. — Ps. CXLVI. 4. אבדו עשתונותיו elveszvén minden ügyekezetek és gondolkodások. — CXLIX. 7. תוכחות feddeni, dorgálni. — A ויברך דוד című imában ואתה מחיה Te elevenítesz és éltetsz. — Az esti imában, סרנו ... elszakadtam és távoztam. — A negyedik napra való imádságban חלקי társaságomat, részemet. — Az ötödik napra való imádságban: félelmimtől és rettegésimtől. — A lefekvés előtti imában: marasztod, tartod. — Ps. CXXXVI. 15. ונער פרעה Beborította, riasztotta Pharahót ...

Péchi nem használt más fordítást, hanem eredeti munkát végzett és közvetlenül a héberből fordított. Ezt az eddig érintett stilusbeli sajátosságain kívül különösen a héber szót hűen visszatükröztető magyar kifejezés bizonyítja. Szinte megismerni sok helyen, hogy szótár volt a szerző kezében és úgy fordított.

Innen van, hogy olykor nehezen lehet megérteni pontosan a héber szöveggel való összehasonlítás nélkül. Az ima elején אלו דברים című részben olvassuk: «szüntelen itt ez világon elveszi Istentől jutalmát... és örökös szarva marad a másvilágnak.» Ezt már a másolók sem igen értették, mert különféleképen írták le. Az egyik verzió szerint «örökös zárva marad» stb. De mihelyt látjuk a hébert אוכל פירותיהם בעולם הזה והקרן קיימת לעולם הבא ráismerünk a fordítás szótárszerűségére. Értelme ugyanis, hogy a felsorolt erények gyümölcseit élvezi az ember már ezen a világon, de a tőke megmarad a túlvilágra. קרן-nek első jelentése «szarv», de az újhéberben a tőkét vagy alapértéket is jelenti, és ebből keletkezett az értelemzavar. — את שם האל című imában ונותנים רשות tágasságot adnak, helyesebben: engednek, vagy engedélyt adnak. A רשות Péchi fordításában a misnai és talmudi רשות היחיד és רשות הרבים-ra emlékeztet. — הצמיח állandóan fiataloztatást jelent. — ספר ige piélben elbeszélni, elmondani jelentéssel bír, de Péchi állandóan számlálással fordítja, mert alapjelentése kálban számlálás. — יה istennevet rendesen kiírja héberül transscripcióban és melléje írja a fordítást: «jah isten.»

Eredeti és érdekes ugyancsak az ima elején előforduló egyik fordítása a második יהי רצון című imában מעזי פנים ומעזות פנים «a vakmerő és szemtelen férfiaktól, a vakmerő és szemtelen asszonyállatoktól», tehát וּמֵעַזּוּת פָּנִים-t olvasott, ami szintén ad jó értelmet, de egyik ismert kommentárban sem található ez a felfogás.

Most még néhány igen jellemző félreértést közlünk: Mózes énekében נשפת ברוחך megfordítád a te szeleidet, ige fuvást jelent és P. minden valószínűség szerint összetévesztette שוב igével. Ez a tévedés megismétlődik nála a tefilla elején משיב הרוח ki megfordítod a szeleket. Ez utóbbi tévedést nagyon szellemesen kimagyarázza dr. Kohn Sámuel a M. Zs. Szemle, V. 329. lapon, sőt egyik bizonyítékát látja benne Péchi szerzőségének és a következőket mondja: Ami pedig megcáfolhatatlanul bizonyítja, hogy a szombatos imakönyvnek Péchi a szerzője, az a következő, úgy hiszem döntő körülmény . . . Mássib háruách . . . következőképen van itt lefordítva: «ki megfordítod az szeleket . . .» Ezen fordítás sajátságos hibából, vagy helyesebben: sajátszerű felfogásból folyt, amennyiben a héber mássib szót, valószínűleg szándékosan, helytelenül így olvassa mésib. Már pedig a mondatnak ugyanezen feltünő fordításával szóról-szóra találkozunk Chájun József Millé d'óvot c. héber könyvének fordításában is (már t. i. Péchi fordításában). A jegyzetben azt is konstatálja dr. Kohn Sámuel, hogy Péchi a szót helyes transskripcióban adja mássib haruak, csakhogy feledékenységnek minősíti, amennyiben fordítása értelmében mésib-t kellett volna írni. Dr. Kohn Sámuelnek az állítása, hogy Péchi írta az imakönyvet, feltétlenül helyes, mert erre sok más is bizonyíték van, de hogy P.-nek tévedése mésib olvasásából származik, holott ő transkripcióban is mássib-t ír, nagyon kétséges, már csak azért is, mert ő, mint látjuk, a kétségtelen נשפת-t is «megfordítád»-dal fordítja, vagyis P. a שוב נשב

és נשף-t egyenlően fordítja. És ez, mint a további példákból látni fogjuk, nem egyedüli tévedése P.-nek. Idetartozik némileg az újévi reggeli imában olvasható tévedése, ahol Gen. VIII. 1. végét úgy fordítja: «és oly szelet futata az Isten a földre, mellyel a nagy vizek *megtérének*. A héberben van וישׁובו המים és lecsillapodtak a vizek és P. olvasta וישובו המים.

U. o. תבלעמו ארץ elnyeleted őket a földdel. Helyesen: elnyeli őket a föld. ארץ az alany.

Ps. LXXXII. 3. יתום árva és nem özvegy. Csak tollhiba, mely a másolatokba is átment.

A szombat esti imában מעין הברכות buzgó források. Helyesen az áldások tartalmából. A מעין szót forrásnak vette, mert ismeretesebb, mint az újhéber hasonhangzású szó, mely valaminek rövidített tartalmát vagy gyengített hasonmását jelenti.

A XVII. zs. 13. versét így fordítja: Kelj fel uram, vedd előmet, ejts orrokra őket. Helyesen: Kelj fel, Úr szállj vele szembe, görnyeszd le őt. Az «ejts orrokra» úgy keletkezett, hogy P. קדמה szónál pauzát csinált és פניו הכריעהו egybe olvasta.

Az אפודי שש c. Piutban כעין קלל-t «mint a szemfény»-nyel fordítja. Helyesen: mint a fénylő réz színe. P. az עין szót eredeti értelmében vette, mint azt már fent egy másik példában láttuk.

U. o. מקדישים בארשת és szentséggel Istennek jegyes mátkái lesznek. Itt ארשת-t ארוסה-nak vette. וארשתיך-ra támaszkodva.

A LXII. zs. 5. v. תנחם סלה megvigasztalsz. Helyesen: vezeted őket. תְּנַחֵם-t olvasott תַּנְחֵם helyett.

Különösen nagy nehézségekkel küzdött P. a Piutok

lefordításánál. Nagy részükben megnehezíti az értelmet a rím és akrostichon, úgy hogy a fordítás olykor lehetetlen. P. némelyeknél kijelenti, hogy csak értelem szerint fordít. Figyelemreméltó különösen a Kether Malchuth fordítás, melyet pontosan törekszik lefordítani. Néhány összetévesztés itt is csúszott be, mint pl. והמגיע לסודך és aki titkodhoz ér. P. והמגיע szót úgy fordítja, hogy «fáradozik». וקורותיו és hidegségei. Helyesen: és eseményei. תלי csillagképet dombossággal fordítja. עצמתך tanácsos erődet. Úgy látszik עצה-val kombinálta. נגש ונענה előhozatik. Helyesebben: szorongattatik. ויהיה לטורח על יוצאי מיעיו nyomorúsága lészen belső részeinek kiszakadására. Helyesen: és terhe lészen saját gyermekeire.

Ezzel röviden vázoltuk a szombatosok imakönyvének tartalmát, jellegét, viszonyát a héberhez és a szerzőség kérdését. Ime maga a könyv, úgy ahogy azt a szerző kiadta, útbaigazításaival és jegyzeteivel. A könyv végére adott tartalomjegyzék a héber címekkel és részletesebb jegyzetekkel pótolni fog egyetmást, ami e bevezetésben szűkebb kerete miatt kimaradt.

G. M. és *H. S.*

PÉCHI SIMON

SZOMBATOS IMAKÖNYVE

Az imádságról így kell gondolkodni lelki embernek.

Valamikor az Teremtő Úr Istent a teremtett állat meg akarja szükségiben tanálni és szóllítani, avagy bizonyos órákon tartozó tiszti szerént hálaadó könyörgésivel, dücsőitésivel tisztelni.

Legelőszer is maga por, hamu és semmivoltát intízze meg az nagyságos mindenhatóság előtt, és hogy létele teremtése csak ingyen való kegyelmességiből vagyon és engedtetett s engedtetik is mindennapokon órákon azon kegyelmességiből a Teremtőnek; magát igen bűnösnek, gyarlónak, rútnak, ocsmánynak intőzze, vallja és vádolja az Teremtő előtt és igen méltatlannak minden csudálatos kegyelmességihez a mindenható Istennek, mint ki méltatlan a fínyes egekre, az Úrnak dücsőséges lakóhelyére szemit felemelni és ki méltatlan volna azon dücsőséges Úrnak lábainak zsámolyát, a földet, közönséges anyánkat táplálónk lakni, nyomni és csókolni. De mivel a véghetetlen irgalmosság így akarta és kegyelmessigiből az ő dücsőségiből tiszteletire okos lélekkel megáldotta, és emberi állattá maga képire és ábrázatjára formálta, megalázván magát az földnek poráig, melyből vétetett és mellyé leendő, a sz. Úrnak lábainak

zsámolyához békílvin, azt csókolgatván, amely tiszta okos lélekkel látogatta, kit az angyali társaságból onnan feljül ide alá szakasztott, bocsátott' és beléje bocsátott, ajándékozott, ugyanazon tiszta lélekkel fohászkodván, oly gondolattal, tiszta erős hüttel, lelki töredelmességgel, igaz bizodalommal, de nagy félelemmel, rettegéssel, mint oly dücsőséges, mindenható Istent, mindeneknek örökös urát, királyát szólítsa meg buzgó könyörgésivel, kit tud, hiszen és vall örökkévaló dücsőséges székiből országolni, uralkodni és minden benne bizóknak, őtet félőknek, szeretőknek és hozzáfohászkodóknak könyörgésekre figyelmezni. Ily hüttel és bizodalommal azért mint a magos, fényes egek felett való dücsőséges széki eleiben ragadtatott és állapíttatatott volna meg a mindenható Úrnak előtte, ki előtt a mennyei szolgáló méltóságok, hatalmasságok, fejedelemségek, uraságok félelemmel, rettegéssel udvarolnak sok számlálhatatlan töminyi ezereken és ki mennyen földön egyedül szabadoson uralkodó, parancsoló és cselekedő Úr Isten és ki noha maga dücsősége-méltóságára lakó helyül az fényes egeket választotta magának, de az emberek fiainak ez földet lakásokra engedvin és birodalma alá vetvin, minden földek tartományok között az Ábrahámnak és az ő magvának igértetett földet, azon is Jéruzsálem városát és abban' az Moria hegyit, kin Kain és Ábel áldozott. Abrahám Izsákot, az ő fiát azon a hegyen vitte volt kötözve az oltárra az angyal mutatásából és Dávidnak az döghalálkor mind angyali jelenésből s mind Gád prófétának mutatásából az Salamon templomának helye ott mutatódott, mely mivel a

mindenható Istennek az mennyben való dücsőséges királyi székinek igyenes léniája szerint alatta, és eránta vagyon ez földön, jó tetszise és kegyelmes akaratja ez volt ő sz. Istenséginek, hogy minden helyek felett ez földön ott akarta tiszteltetni és Izraelben való lakását, s szélyes földön való birodalmát onnat akarta bizonyítani. Ezokáért minden szentek és minden írások annak méltóságát megadták és bölcs Salamon nyilván írja, hogy messze földekről orccal arra fordulva való imádságok meghallgattatnak, mely azután is mindenkor és a sz. messiás eljövésivel s ez világnak megújulásával annál is dücsőségesebb leszen. Így azért földi földből teremtett emberek, az mely helyt Isten ez földön az ő tiszteletire szentelt, választott, messzéről és közelről annak méltóságát szemünk előtt viselvén és szüvünkben tartván, imádságát ez földről buzgóságos lélekkel annak a szent helynek sz. emlékezetivel és mintha ott állván, szolgálván, ajánlja és adja tiszteletit, imádságát, az örök mindenható Úr Istennek dücsőséges széki eleiben! Amen.

Vízzel való mosodáskor mondja.

Áldott vagy te Szent Úr, mü Istenünk, e szélyes nagy világnak örökös ura királya, ki megszenteltél münköt a te paroncsolatidban és hagytad mü nekünk az mü kezeinknek ártatlanságát es vizzel való megmosását.

(Víz nélkül valami száraz ruhával megtörölvén, úgy ha vize nem volna, mondja).

Áldott vagy sz. Úr, mü Istenünk, az egész nagy világ örökös Ura, királya, ki megszenteltél minket a te parancsolatidban és hagytad mü nekünk kezeink ártatlansága és tisztaságát.

(Mikor a természet szükségét elvégzed, tehát annak utána megmosdva, mondd.)

Áldott vagy te sz. Úr mü Istenünk, az egész nagy világnak örökös ura, királya, ki az embert igen bölcsön formáltad és teremtettél az ő testének állásában vére hordozó ereket és ital befogadó és kiemésztő hurkákot, mely úgy hagyatott a te bölcsességedtől, hogy ha csak egy is azokban derékképpen berekedne és foglódnék avagy derékképpen elszakadna, lehetetlen, hogy az ember csak óráig életben maradhatna. Áldott vagy te szent Úr, ki tartasz és orvoslasz minden testet és csudálatos vagy minden bölcsességed csinálmányiban.

(Mikor imádkozó helyre állapodik vagy a gyülekezetben megyen, fejet hajtson Isten előtt és ez verssel köszönjön).

Én penig a te jóvoltodnak sokaságában bízván megyek be a te házadban, fejet hajtok, imádkozom a te szent házadban, a te félelmedben.

Reggeli imádság formája.

Én pedig Úr Istenem, amely tiszta lelket én belém adtál, azt te teremtetted, formáltad, lehellelted én belém, te őrized én bennem, te kévánod, veszed el is én belőlem, hogy ismét jövendőben az feltámadáskor viszontag én belém megtérítsed és adjad az én lelkemet minden üdőben, valameddig az én lelkem én bennem vagyon, vallást teszek az te szent szined

előtt, hogy csak te vagy az én Istenem és az én atyámnak Istene, teremtője. Szerzője minden cselekedeteknek, örökös Ura minden lelkeknek. Áldott vagy te sz. Úr Isten, ki meghozod és visszatéríted ezen lelkeket üdővel ismét az megholt testekben.

Éjjel kakasszókor.

Áldott vagy sz. Úr mü Istenünk, ez szélyes világnak örökös Ura, királya, ki annyira való értelmet adsz az kakasoknak, hogy az éjnek mulása és napra való fordulása között hasitást és választást tegyenek.

Áldott vagy sz. Úr, mü Istenünk, ez szélyes nagy világnak örökös Ura, királya, ki megvilágositod a vakokat.

Áldott vagy sz. Úr, mü Istenünk, ez szélyes nagy világnak örökös Ura, királya, ki megszabadítod a foglyokat.

Áldott vagy sz. Úr, mü Istenünk, ez szélyes nagy világnak örökös Ura, királya, ki megruházod az mezíteleneket.

Áldott vagy te sz. Úr, mü Istenünk, ez szélyes nagy világnak örökös Ura, királya, ki megszabadítod a foglyokat.

Áldott vagy sz. Úr, mü Istenünk, ez szélyes nagy világnak örökös Ura, királya, ki felemeled a nyomorultakat.

Áldott vagy sz. Úr, mü Istenünk, ez szélyes nagy világnak örökös Ura, királya, ki az szélyes földet az vizeken fundáltad.

Áldott vagy sz. Úr, mü Istenünk, ez szélyes nagy

világnak örökös Ura, királya, ki igazgatod az emberek járásokot.

Áldott vagy sz. Úr, mü Istenünk, ez szélyes nagy világnak örökös Ura, királya, ki betöltesz nekünk minden mü szükségünköt.

Áldott vagy sz. Úr, mü Istenünk, ez szélyes nagy világnak örökös királya, ki erőt adsz az megbággyadtaknak.

Áldott vagy sz. Úr, mü Istenünk, ez szélyes nagy világnak örökös Ura, királya, ki igaz bölcsességet adsz az együgyüeknek.

Áldott vagy sz. Úr, mü Istenünk, ez szélyes nagy világnak örökös Ura, királya, ki megorvoslasz minket tökéletes gyógyítással.

Áldott vagy sz. Úr, mü Istenünk, ez szélyes nagy világnak örökös Ura, királya, ki felövezed Izraelt és a hiveidet nagy erővel.

Áldott vagy sz. Úr Istenünk e szélyes világnak örökös Ura, királya, ki megkoronázod Izraelt és minden hiveidet szépséggel és ékes termettel.

Áldott vagy te sz. Úr, mü Istenünk ez szélyes, nagy világnak örökös Ura, királya, ki elveszed a nehéz álmot az én szemeimről és az mély álmakot az én szemeim héjáról.

Legyen kedves, jó akarat a te sz. színed előtt Uram, én Istenem és az én atyáimnak Istene, hogy igazgass engemet a te Törvényedben és ragaszkodtass engemet a te parancsolatidhoz és ne bocsáss engemet semmi bűnre, se törvinyed átalhágására és ne vigy engemet kisértetben, se semmi gyalázatban, távoztass messze én tőlem minden gonosz kivánsá-

gokat és ragaszkodtass minden jó kívánsághoz. Sőt tégy engemet igen kedvessé, nagy irgalmasságodban és kegyelmességedben a tennen dücsőséges sz. szined előtt és mindeneknek szemei előtt, valakik engemet tudnak, látnak és hallanak. Áldott vagy sz. Ur Isten, ki a kegyes jámbor életért hiveidnek minden jókkal szoktál fizetni.

Legyen kedves jó akarat a te sz. szined előtt. Uram én Istenem és az én atyáimnak Istene, hogy otalmazz és ments meg ez mai napon és életemnek minden napjaiban a vakmerő és szemtelen férfiaktól, a vakmerő és szemtelen asszonyállatoktól, gonosz firfiaktól, gonosz asszonyoktól, gonosz kivánságoknak izgatásától, gonosz szomszéd, gonosz társaságtól, véletlen gonosz esetektől, gonosz betegségektől, veszedelmes rettegisektől, gonosz szemektől, gonosz nyelvektől, súlyos törvénytől és sentenciáktól, és kemény engedetlen peres emberektől, akár a te frigyednek és a szent hütnek fiai közül valók legyenek, akár a frigyi hütnek kivül valók legyenek, és szabadíts meg örökben Ur Isten a pokolnak és a kárhozatnak sentenciájától.

Áldott vagy te Szent Úr, mü Istenünk e világnak királya, ki megszenteltél münket a te poroncsolatidban és hattad mü nekünk a te szent Törvényed tanulásában való fáradozásunkat.

Tegyed édessé és gyönyörűségessé a te szent Törvényednek minden beszédit Úr Isten a mü szájunkban és Izraelnek minden te hivődnek szájokban, hogy lehessünk mü mindnyájan minden mü tőlünk származott és származandó maradékinkkal a te sz. áldott nevednek igazán üsmerői, tudói, vallói és hű-

ségesen tanulói a te szent Törvényednek a te nevedért és annak dücsőségiért.

Áldott vagy te sz. Úr, ki megtanitod Izraelt és minden híveidet a te sz. Törvényedet.

Áldott vagy te Szent Úr, mü Istenünk, e világnak királya, ki kiszabadítottál münket a tévelygésnek sötétségiből, több és kivüled más idegen istenek vallásiból es adtál mü nekünk a te isteni mindenhatóságodnak egyetlen egységiben minden társ nikül más nikül, egyenlőség, hasonlatosság nélkül való igaz üsméretedet, és a te tiszteletedre minden emberi szerzések, találmányok nélkül, a te szentséges Törvényednek és poroncsolatidnak, áldott és sz. dicséretes után és azon isteni kedvednek keresisire elégséget. Áldott vagy te Szent Úr, a te szent Törvényednek adója.

Áldj meg minket Uram Isten és minden hiveidet azzal a szent áldással, mellyel irgalmasságodból mutattál és magad kimagyaráztál a te szent Törvényedben és az Áron fiai szent papok által a formán hagytad megáldani a te népedet: Akképpen megáldjon tégedet az Úr és megőrizze szent áldását te nálad. Tündököltesse az Úr az ő orcáját te rajtad és könyörüljön te rajtad, végye el az Úr az ő haragos orcáját te rólad és adjon békességet te neked.

Örökkévaló Úr, mü Istenünk, emlékezzél mü rólunk jó emlékezettel és lass hozzánk szabadító látogatásaddal az te dücsőséges székedből, lakóhelyedből, az egekből és emlékezzél rólunk amaz régi szent szerelmed szerént, mellyel szeretted Abrahámat, Izsák és Jákobot és a szent esküvésről, melyről megesküdtél Ábrahamnak a Moria hegyén, mikor Izsákat, az ő fiát az

áldozatra felvitte volna, és tekints kegyelmesen azt, hogy amint kegyes atya lévén, mindazonáltal tökéletes szívvel, hüttel, megbirta, nyomta atyai indulatját, engedvén tökéletességgel csak a te akaratodnak, szintén azonképpen Úr Isten bűneinkért való haragodnak idején haladja és nyomja meg irgalmasságod az te felindult búsulásodot és cselekedjél mü vélünk és minden híveiddel irgalmasságot, kedvezést es kegyelmezést minden mü ügyekezetünkben és dolgainkban.

Ezek a dolgok, melyekről a bölcsek tanúbizonyságot tesznek, hogy valaki azokat cselekedi éltében, szüntelen itt ez világon elveszi Istentől jutalmát azoknak, és örökös szarva marad a másvilágnak örök boldogságára.

Ezek penig azok: valaki az ő atyját, anyját tiszteli, az ki betegeket látogat és úton járókat befogad és örömöst szállást ad, ki jó reggel siet az imádságnak és gyülekezetnek házában és visszaháborodott felebaráti között békességet szerez, ha ki penig éltében a szent törvénybeli dolgokat tanulja, annyit teszen Isten előtt, mintha mind ez fellyül megírt dolgokat éppen betöltötte és megcselekedte volna.

Örökké szüntelen tartozik félni az ember a mindenható Istent mind titkon, mind nyilván, a penig a tisztább félelem, aki titkon, a rejtikben maga és Isten között jóban vagyon, annál, hogy semmint kivül mutathatná és minden nap reggeli és mindenkori imádságában bünes voltát ismervén megvallja.

Óh világnak Ura, Istene! Soha nem a mü igazságunkban bizván, támasztjuk mü a mü könyörgésünket szent szined elében, hanem csak a te nagy ir-

galmasságodban bízván Uram. Hallgass meg Uram, bocsásd meg bűneinket, Uram, fogadd fülcidben kérésünket és cselekedjél müvelünk könyörületességet, ne késsél te magadért, én Istenem, mert a te nagy neved hívattatott, neveztetett müreánk és minden benned bízónak. Kinek dücsőségeért cselekeszel jót müvélünk? Ugyan micsoda vagyunk mü és micsoda a mü életünk, micsoda a mü kegyességünk és micsoda volna a mü igazságunk? Nemde az erős férfiak, mint az semmik olyanak te előtted és a nagy hírű nevű férfiak, mintki ingyen sem löttek volna és a bölcsek, mintha tudatlanok volnának, és az mü életünk napjai csak héjábavalóságnak tartatnak te előtted és egyébbel nem választatik meg sem méltóságost az ember az oktalan állotnál, hanem csak a tiszta, okos bölcs lélekkel, mely tartozik üdővel törvényt állani és számot adni minden dolgairól a te dücsőséges széked előtt (mint írva van). Minden pogányok, kik vakságban és sötétségben vadnak és maradnak, mint a semmik, olyanok te előtted, mint az korsónak cseppei és mint a mértéknek porocskái. Ime a nagy országos szigeteket és tartományokat, mint az port úgy hányod.

Mü penig szent Törvényed tartó népeid, szent frigyednek és jegyeidnek rajtunk őrző híveid Abrahámnak, a te szerelmes barátodnak lelki fiai, leányi, kinek megesküdtél volt a Moria hegyen, annak okáért tartozunk mü ezzel, hogy szüntelen dícsérjük és magasztaljuk a te áldott nevedet. Boldogok vagyunk, mert igen jó a mü részünk és mely drágalatos a mü örökségünk te benned. Boldogok vagyunk mü, mikor

ily kegyes teremtőnkről és annak egységéről reggel és estve örömmel vallást teszünk amaz mondás szerént mondjuk:

Halld meg Izrael, a mü Urunk Istenünk egyetlen egy Úr. Áldott az ő dücsőséges országlásának szent nagy neve mind örökkön örökké.

Egyetlenegy Isten voltál te Uram, minekelőtt megteremtetted volt is ez világot és egyetlenegy Isten vagy, minekutána teremtetted is ez világot.

Te vagy Isten, nem más ez jelenvaló világon is, Te vagy, léssz is a jövendő világon is azon egyetlenegy Istenség, és soha a te esztendőid el nem fogynak.

Szenteld meg a te hiveidet nagy nevedben minden üdőkben, kik szentelik a te nevedet és a te szabadításodban emeld szarvokat minden tebenned bizóknak. Te vagy Uram egyedül való egy Istenség a legfelső és a legalsó egekben is, te vagy első és te vagy utolsó is és te kivülledted nincsen sem több, sem más Istenség, és ki találtattatnék minden a te kezeidnek munkái között, vagy a felső vagy alsó egekben, aki azt merné mondani valamely dolgairól: mit mivelsz, mit cselekedel!

Mü Atyánk, ki vagy a mennyekben, cselekedjél mü vélünk és minden hiveiddel irgalmasságot, hogy a miképpen közönséges romlásinkból, csapásinkból és esetinkből kegyelmesen való megépitésünket és mindegyiknek örök boldogságára való megújításodat igérted, adj kedves, tökéletes megtérést tehozzád és a te szolgálatodra igaz isteni félelemmel, buzgóságos szeretettel való fordulást.

Írd be szent lelkednek erejével a te törvényidet

münekünk és minden híveidnek szivökben és országolj örökké dücsőségesen mü bennünk. És a mü tőlünk származott, származandó maradékinkkal. Szentséges igaz ismereted mellett minden te törvényednek, parancsolatidnak itéletidnek nagy hűséges engedelmességgel való teljesítésével és ártatlan sz. életnek követésében magunknak is minden napi jobbulásinkat teljes életünkben, mind penig egyebeknek tanításainkkal és jó példaadásinkkal, mutatásinkkal. Juttatván és részesítvén minket és maradékinkat minden szentidnek és híveidnek Izraellel tött igéretedben, melyeket az egész nagy világnak újításával, boldogításával véghezviendő és beteljesítendő vagy, szent messiásodnak boldogító szerelmével annak szeretetiben végig tevéled megmaradóknak, tégedet szeretőknek, szent parancsolatid szerint élőknek, tisztelőknek mostantól fogva mindörökkön örökké.

Psalmus 105. kit a láda előtt szoktak énekelni a léviták.

Vallást tegyetek az Úrnak dicsérettel és imádkozzatok az ő nevének: hirdessétek az népek közt minden csudatételit. Énekeljetek ő neki és muzsikákkal vígadjatok: beszéljetek szűntelen minden ő csudáiról. Dicsekedjetek nagy vígan az ő szent nevében: örvendjen azoknak szivök, kik az Urat keresik és tudakozzák. Tudakozzátok az mindenható Urat és az ő nagy erejét ez szent Ládát: keressétek szüntelen az ő orcáját. Emlékezzetek meg rettenetességiről, melyeket már cselekedett: csudatételiről és szájának itéletiről.

Tü főképpen Izraelnek, ő szolgájának magvai: Jákóbnak ő választottának fiai. Mert csak ez egy Úr a mi édes Istenünk: kinek hatalmas ítéleti vagyon mind ez egész földön. Ki megemlékezik örökké az ő szent frigyéről: beszédéről, melyet ezer izig parancsolt. Melyet kötött Ábrahámmal: és amint megesküdt Izsáknak. És felállatta azt örök rendtartással Jákóbban: Izraelben örökös frigyül.

Mondván: tenéked adtam ezt az Chanaán földet: mint kötéllel felosztandó örökséget.

Még olykor, mikor csak számos férfiak voltak: igen kevesen és csak búdosók ez földen.

Úgy járkáltak egyik nemzetségről másikra: egyik országból más népekhez búdosva.

Nem hagyta rajtok patvarkodni az embereket: megriasztván érette a királyokat is.

Ne bántsátok, úgymond, az én messiásimot: és az én prófétáimnak ártalmokra ne legyetek.

Psalmus 96.

Énekeljetek a mindenható Istennek, mind az egész föld. Hirdessétek napról-napra az ő szabadítását.

Számláljátok minden pogányok között az ő szabadítását, minden népek között az ő csudatételit.

Mert nagy igen az Úr Isten és felette dicséretes. Rettenetes és felmagasztaltatott minden Isteneknek felette.

Mert minden népek isteni csak csúf istenek és bálványok. De a mindenható Úr az egeket készítette.

Dicséretmondás és friss éneklés az ő színe előtt.

Hatalmas erősség és öröm, igaz hálaadás az ő sz. helyében.

Tehát minden népek cselédi adjatok az Úrnak. Adjatok az Úr Istennek, a mü Istenünknek minden tisztességet, erősséget.

Adjatok az Úr Istennek minden jót és az ő sz. nevének dücsőséget, készítsetek drága ajándékot és jőjjetek az ő színe eleiben.

Itt leboruljatok és az Úr Isten előtt az ő szentséges ékességében és úgy rettegjen az egész föld, megerősítvén e világot, hogy el ne bomoljon.

Vigadjanak már az egek és örvendjen a föld, mondják, vallják a pogányok között, hogy az Úr országol és királykodik.

Zengjen a tenger és annak bősége, örvendjenek a mezők és mind valamelyek azokban vagynak.

Akkor énekeljenek az erdőnek minden fái az Úr előtt, mert eljött megitélni a földet.

Vallást tegyünk az Úrnak, a mü Istenünknek, mert igen jó, mert örökké maradandó az ő irgalmassága.

És ezt mondják, szabadíts meg minket szent Úr mü Istenünk és gyűjts öszve a pogányok közül, hogy dícsérhessük a te szent nevedet és tisztelhessük tulajdonkedves tiszteleteddel.

Áldott az Úr Isten, az Izraelnek Ura Istene mindörökkön örökké és mondja minden nép, ámen dícséret Istennek.

Magasztaljátok a mü Urunkat Istenünket és leboruljatok az ő lábainak zsámolyánál, mert igen szent.

Magasztaljátok a mü Urunkat Istenünket és lebo-

ruljatok az ő szent hegyénél, mert szentséges a mü Urunk Istenünk.

Ő penig igen irgalmas, megbocsátja a bűnöket és nem veszt el örökben, sőt nagy sokszor téríti meg az ő haragját, nem is gerjeszti fel mindenestől az ő búsúlását.

Te penig Ur Isten, ne tilts meg a te nagy irgalmasságodat én tőlem, hűséged és kegyességed őrizzenek meg engemet.

Emlékezzél meg már irgalmasságodról, Uram Isten és nagy kegyelmességedről, mert azok öröktől fogván valók.

Tulajdonítsatok nagy erőt a mü Istenünknek, Izrael tündöklik az ő felséges volta és nagy ereje a magasságban.

Rettenetes az Isten az ő szentségéből, Izrael erős Istene, ez ad erőt és maradandó jószágot az ő népének. Áldott az Úr Isten.

Erős bosszúálló mindenható Isten, erős bosszúálló mindenható Isten tündökeljél fel, magasztaltassál fel, Földnek igaz bírája, fordíts méltó jutalomfizetést a kevélyekre.

A mindenható Úré a szabadítás, a te áldásod a te népeiden, Szela.

Seregeknek ura, mü velünk felmagasztalónk, mü nekünk a Jákób Istene, Szela.

Seregeknek ura! Boldog az az ember, ki csak te benned bízik, Uram hallgass meg! Nagy királyunk felelj meg, amely napon hozzád kiáltunk.

Szabadíts meg a te népedet és áldd meg a te örökségedet, pásztoroljad és magasztaljad fel mindörökké.

A mü lelkünk az Úrra várakozik, segedelmünk és pajzsunk ő mü nekünk.

Mert ő benne bizik a mü szivünk, mert csak az ő szentséges nevében bizunk.

Legyen a te irgalmasságod szent Úr mü rajtunk szintén úgy valamint te tőled reméljük.

Mutasd meg Uram mü nekünk a te irgalmasságodat és a te szabadításodat, adjad mü nekünk.

Kelj fel és légy segítséggel énnekem és válts meg a te nagy kegyelmességedért.

Én vagyok Úr a te Istened, ki kihoztalak tégedet Egyptom földéből. Táts fel csak szájadat (imádságodban) és én betöltem azt.

Boldog az a nép, kinek így van dolga. Boldog az a nép, kinek a mindenható Úr csak Istene.

Én penig csak a te nagy irgalmasságodban biztam, örvend szivem a te megszabadításodban. Éneklek az Úrnak, mert jóval fizetett énnekem.

Psalmus 30.

Felmagasztallak sz. Uram Isten tégedet, noha lenyomtal vol engemet, de ellenségimet nem örvendeztetted meg én rajtam.

Én Uram Istenem, te hozzád kiáltottam és megorvosoltál engemet. Uram felhoztad a sirból az én lelkemet és megelevenéltél a koporsóban szállók közül. Énekeljetek az Úrnak ő szentei és magasztaljátok az ő szentséges emlékezetit. Mert csak egy puntig tart az ő haragja, de hosszú élet szent akaratja, ha estve sirással feket le, reggel örömkacagásra virraszt.

Én penig azzal kérkedtem volt boldog állapotomban, hogy soha el nem tántorodom örökké.

Mert Úr Isten jó kedvedből állhatatos jószágokat, mint hegyeket állattál volt az én erősítésemre. De mihelyt elfordítád orcádat, mindjárást megbomlottam.

De azért Uram Isten, csak tehozzád kiáltottam, az én Uramhoz Istenemhez esedeztem.

Mi hasznod az én véremben, ha a koporsóban veszedelembe szállok, dícsér-e téged a por, hirdeti-e a te hűséges igazságodat?

Hallgass meg Uram, könyörülj rajtam, Uram Isten légy segítséggel énnekem.

És elfordítád keserűségemet nagy bocsánattal, eloldozod gyászzsákomat és felövezel nagy vígassággal.

Kiért énekel az én dücsőséges lelkem és soha nem hallgat Uram Istenem, mindörökkön örökké dícsérlek tégedet.

Psalmus 103. Dávid.

Áldjad óh én lelkem az mindenható Istent: és minden belső tagaim az ő szentséges nevét.

Áldjad én lelkem az mindenható Istent: és el ne felejtsed minden érdemes jótéteményét. Ki megbocsátja minden te bűneidet: és megorvosolja minden testi-lelki nyavalyáidat. Ki sokszor megmenti haláltól életedet és ugyan megkoronáz bőséges kegyességgel s irgalmassággal tégedet.

Ki betölti nagy sok jókkal a te szájadot: megújítja mint a saskeselyőjét, iffiú erődet. Igazságot szolgáltat az örök Úr Isten: és igaz ítéletet mindeneknek, kik hamis patvarkodástól megnyomoríttattanak.

Megtanította Mózest az ő útaira: és az Izrael fiait az ő munkáira.

Tudniillik, hogy igen irgalmas és kegyes Isten ő: hosszú ideig tűrő és bőséges kegyelmességű.

Nem pörlekedik végnélkül mivelünk: sem örökösön nem tartja fel ellenünk bosszús haragját.

Nem cselekedik mi velünk az mi bűnünk szerént: és nem fizet soha nekünk, az mi álnokságunk szerént.

Sőt amely magosak az egek a kerek föld felett: oly erős nagy irgalmassága az őtet félőkön.

És mely igen messze az napkelettől az napnyugot: oly messze vetette rólunk a mi pártolkodó bűneinket.

Inkább mely könyörülő az édes atya az ő fiain: szintén olyan könyörülő az Úr Isten az őtet félőkön.

Azért mert tudja ő jól az mi romlott indulatinkat: megemlékezik róla, hogy mi is csak földből lött porok vagyunk.

És hogy az emberek napjai rövidek, mint a fűszálaké: és nem különben virágoznak, mint a mezei virágok.

Kiken csak egy szél fuvalljon által és mindjárt nem lesznek: s többször az ő helyek csak meg sem esmeri őket.

De az mindenható Istennek irgalmassága mindörökkön örökké megmarad az őtet félőkön: és hűséges kegyes áldása mind fiokról fiokra.

Olyakra, kik megőrizik mindenkor az ő szent frigyét: és kik megemlékeznek parancsolatiról, hogy cselekedettel betöltsék azokat.

Ez az Úr Isten az magos egekben helyhöztette

dicsőséges székit: és az ő országlása onnat vagyon minden hatalmasságok felett.

Áldjátok ez Urat minden ő angyali, kik hatalmas erővel vattok, hogy parancsolatit végbe vigyétek: hogy engedelmesen hallhassátok és fogadhassátok ismét az ő szavait.

Áldjátok az Urat ti sürű tündöklő seregi, fényes csillagok: kik az ő akaratjának megszerző szolgái vattok.

Áldjátok ez Urat minden ő munkái teljes birodalmában levő minden helyeken: és te is én lelkem áldjad az mindenható Urat.

(Ezeket fennállva, énekelve háromszor szokták mondani, nem is szabad az imádkozónak egyebet közbeszóllani.)

Az Úr országló világló király volt, az Úr országló világbiró király most is, az Úr királykodik mindörökkön örökké.

És lészen az Úr király mind az egész földön, azon az napon is egy lészen az Úr és az ő neve is egy lészen.

Szabadíts meg münköt szent Úr mü Istenünk és gyüts összve a pogányok közül, hogy dícsérhessük a te szent nevedet és tisztelhessük tulajdon kedves tiszteleteddel. Áldott legyen az Izraelnek Ura, mindenható Istene mind örökkön örökké és mondja minden nép amen, dícséret Istennek. Minden lélek áldja örömmel az Urat, dícséret Istennek.

Ps. 19. Az főkántornak Dávid éneke.

Mely nyílván számlálják a forgó egek az Isten dücsőségét: hirdetik a csillagos egek az ő kezének munkáit.

Egyik nap másiknak bölcs tudományt beszél; egyik éj másiknak mélységes értelmeket mutogat. Oly szók és beszédek sohúl nem foroghatnak: hogy az ő tanító szavok értelembe nem volna.

Az teljes földre kihatott szép renddel való folyások, világ határáig minden tanító beszédek: mert ugyanis abban vont sátort fel az fényes napnak.

Ki mint vőlegény örömmel jő ki ágyas házából: nagy vigan mint erős óriás, hogy fussa el rendelt útát.

Az egeknek egyik végétől vagyon néki jövetele és menése az egeknek más végeig és nincsen semmi, ki magát elrejthesse az ő forró hévsége előtt.

De mind ennél is az Úrnak Törvénye drágálatosb, mert az lelkeket megtéríti: az Úrnak bizonyságtételi hüvebbek, bölccsé teszik már az balgatogokot is.

Az Úr parancsolati igyenesek; megvigasztalják az szüveket: az Úr hagyományi tiszta világosság, megvilágosítják az szemeket.

Az Úrnak félelme tiszta, megmarad mindörökké, itíleti az Úrnak csak igazság: egyik itíleti az másikat igen megigazítják.

Bizony méltán kévánatosbak az aranynál és drága finum aranynak sokságánál: édesbek sokkal az méznél, s még a belől rejtett szép lépes méznél.

A te szolgád is valóban őrizkedik azokban: tudván,

hogy azok őrízésében igen nagy jutalom vagyon. De minden tudatlanságból való eseteket ki érthetné meg: titkos és rejtett bűneimtűl Uram ódozz meg engemet.

Viszont magam szentségemben bizakodó kevélységtől is ótalmazd az te szolgádat, ne uralkodjék énrajtam: hogy ez kettő között állván, ne essem ellened pártolkodó nagy bűnben.

Legyenek kedvesek az én számnak beszédi és szüvemnek gondolati az te szent szined előtt: Uram, én erős kősziklám és én szabaditóm.

Áldott az, aki mondotta és mingyárt lött ez világ. Áldott az és áldott az ő szent neve. Áldott szentséges emlékezeti. Áldott az, aki mit mond, meg is cselekedi. Áldott az, az ki végezéseket, dekretumokat csinál és azt be is teljesíti bizonyosan. Áldott ,az ki szerzette az kezdetet. Áldott, az ki könyörült a Földön és Földön lakókon. Áldott, az ki könyörült minden teremtett állatokon. Áldott, az ki jó jutalommal fizet minden őtet félőknek. Áldott, az ki elveszi az sötétséget és előhozza az világosságot. Áldott az örökké élő megmaradandó erős Istenség. Áldott, az kinek itélőszéki előtt nincsen csalárság, sem feledékenység, sem személyválogatás, sem ajándékvétel, ki csak merő igazság minden utaiban.

(Szombaton ezt is mondja.)

Áldott, az ki az örökké való bódogságnak nyugodalmát örökösen igirte Izraelnek és minden ő híveinek az szent szombatnak nyugodalmával és szentelésével együtt.

Mondom áldott, áldott az ő sz. neve. Áldott dicső-

séges emlékezeti mindörökkön örökké. Áldott vagy te mü Istenünk, ez világnak királya, felséges és igen nagy szentséges király, igen kegyelmes atya, ki dicsirtetel, tiszteltetel magasztaltatol, minden te népeidnek és híveidnek szájokban és az te szolgádnak Dávidnak éneklésével, ki dícsirtetel sz. Úr mü Istenünk, az ő dícsiretivel és éneklésivel, és tiszteljük, felségeljük, dícsirjük, dücsőitjük, felmagasztaljuk, ékesítjük, erősnek, rettenetesnek valljuk, hirdetjük az te sz. nagy nevedet, mü királyunk, mü Istenünk, ki egyetlen egységben örökké élő igaz, erős Isten vagy minden üdőknek világiban és kinek szünetlen mindenkor dicsőittetik és szenteltetik az ő dicsőséges szent neve. Áldott vagy örök Isten, ki dicsirtetel mindenkor örökké való királyságodban.

Vallás tételre való zsoltár Psal. 100.

Zengjen mind az egész föld az Úr Istennek. Szolgáljanak az Úrnak örömmel és menjenek az ő szine eleiben énekléssel. Tudjátok, hogy csak ez az Úr az Isten, ő készitett minket és nem mü magunk magunkat. Ő népei vagyunk mü és pásztorságinak juhai. Jertek az ő kapuihoz vallástétellel és az ő szent pitvarában dicsiretmondással. Dicsirjük őtet és áldjuk az ő nevét, mert igen jó, és örökkévaló az ő irgalmassága és nemzetségről nemzetségre az ő hűséges kegyessége.

Sok helyekről szedegetett versek következnek.

Legyen az Úrnak dicsősége örökké való, örvendjen az Úr az ő munkáiban. Legyen az Úrnak sz. neve örökké áldott mostantól fogva mind örökké: napkelettől fogva mind napnyugotiglan legyen dícsiretes az Úrnak sz. neve, méltóságos minden nemzetségek felett az Úr Isten, az egek felett felséges az ő dücsősége. Uram, az te neved örökkévaló, szentséges emlékezeted nemzetségről nemzetségre. Az Úr az egekben helyheztette az ő királyi székit és az ő országlása minden méltóságok felett vagyon. Örvendjenek az egek és vigadjon az föld és mondják minden pogányok között: az Úr Isten legfelségesb királyság, az Úr örökké országló király, az Úr leghatalmasb király és királykodik az Úr mindörökkön örökké, az Úr bizonyos örökös király mindörökké, azért el kell veszniek az pogányoknak az ő földéről. Az Úr elbontja az pogányoknak tanácsát és eszét veszti az idegen nemzetek szándékoknak. Sok gondolatok forognak az embernek szüvében, de az Úrnak tanácsa állhatatos. Az Úrnak tanácsa örökké megmarad és szüvének gondolati nemzetségről nemzetségre. Mert ő mondotta és löttenek, ő parancsolta és előállottanak, mert az Úr Isten Ciont választotta kedves lakóhelyül magának, mert Jákobot választotta magának az Úr Isten és Izraelt titkos drága kincs gyanánt való szerelmes népének, mert el nem veti az Úr Isten soha az ő népét és az ő választott örökségét el nem hagyja. Holott ő igen irgalmas, megbocsátja az bűnököt, el sem veszt örökben és sokképen tartóztatja, hátranyomja az ő haragját

és soha mindenestől fel sem gerjeszti az ő búsulását. Úr Isten szabadíts minket, Uram hallgass meg, valamely napon szükségünkben hozzád kiáltunk.

Bódogok az kik az te házadban ülnek, örökké dicsirvén tégedet. Bódog az a nép, kinek így vagyon dolga. Bódog az a nép, kinek az mindenható Úr Ura Istene.

Dávid dicsiretes zsoltára 145.

Aleph: Felmagasztallak tégedet én Istenem és én örökkévaló királyom: és áldom az te nevedet mindörökkön örökké.

Bet: Minden élő napaimon áldalak tégedet: és dicsirem az te nevedet mindörökkön örökké.

Gimel: Nagy igen az mindenható Isten és felette dicsiretes: és az ő nagyvoltának nem lehet megvizsgálhatása.

Dalet: Nemzetségről nemzetségre dicsirik az te cselekedetidet: és az te hatalmas erődet hirdetik.

He: Én is az te dicsőségednek ékességét és szépségét hirdetem: és az te csudatételidnek dolgait éneklem.

Vav: Az te rettenetességednek nagy erejét beszéllem: és az te nagy felséges voltodat számlálom.

Zain: Az te véghetetlen nagy jóvoltodnak drága emlékezetit beszéllem: és mindenekben való nagy igazságodat felszóval éneklem.

Chet: Mely könyörülő és igen irgalmas az mindenható Isten: késedelmes az haragra és gyors, igen bőséges az irgalmazásra.

Tet: Igen jó mindenekhez az Úr Isten: és az ő irgalmassága minden ő munkáin.

Jod: Dicsírnek Uram tégedet minden te munkáid: és azokról az te kegyes emberid áldanak tégedet.

Caph: Az te királyi méltóságodnak nagy dücsőségéről szóllanak: és az te nagy erődről beszélgetnek.

Lamed: Hogy tanítsák az embereknek fiait azoknak nagy erejéről: és az te világló királyságodnak drága dücsőséges szépségéről.

Mem: Ugyanis az te királyságod mindenütt mindenekfelett örökkévaló királyság: és az te birodalmod mennyen földön minden nemzetségről nemzetségre megmarad.

Szamech: Segít az Úr Isten és támogat minden esendőket: és örömest jóra igyenget, erősít minden gyarlóság miatt elhullottakat.

Ain: Minden élő állatoknak szemei csak te tőled várnak és reménylenek Uram Isten: és te adsz mindazoknak eledelt az ő órájokban.

Pe: Kinyitod nagy tágason áldott sz. kezeidet: és betöltesz minden állatokat kedves áldásoddal.

Cade: Igaz az mindenható Isten minden utaiban: és igen kegyelmes minden ő cselekedetiben.

Coph: Közel van az Úr Isten mindenekhez, valakik őtet kiáltják: mondom azokhoz, valakik őtet igaz hüttel segítségekre hijják.

Res: Sőt az őtet félőknek akaratját nagy kedvesen cselekedi: és azoknak kiáltásokat meghallgatván, meg is szabadítja őket.

Sin: Megőrizi az Úr Isten mindazokat, kik őtet szeretik: de viszontag minden istentelen gonoszokat elveszt és kitisztít az földről.

Tau: Ez Úrnak dicsiretit mindmost és mindörökké beszéli az én szám: és áldja minden test az ő szentséges nagy nevét mindörökkön örökké.

Mü is igen áldjuk ezt az örök Jah Úr Istent mostantól fogva mindörökké. Halleluja.

Ps. 146. Halleluja Halleluja.

Dicsirjed óh én lelkem az mindenható Istent. Dicsirem én ez urat teljes életemben: és éneklek az én Istenemnek, valamig leszek.

Ne bizzatok semmit is az földi fejedelmekben: mint csak embernek fiaiban, kikben nincsen igaz szabadítás.

Kimegyen orrokból lelkek és ismét azon föld porában téríttetnek: ugyanazon napon elveszvén minden ügyekezetek, gondolkodások.

Bódog az, akinek segitője az Jákob erős Istene: és bizonyos reménysége mindenkoron csak az ő Urában, Istenében.

Abban, az ki az mennyet, földet, tengert és abban levőket teremtette: ki örökké híven megőrizi minden ő fogadásit.

Ki itéletet szolgáltat az nyomorultaknak és kenyeret ád az éhezőknek: oly Isten, ki megódozta a rabságban megkötöztetteket.

Ez úr világositja meg az vakokat, ez Úr vastagitja az tántorgókat. Ez Úr felette igen szereti az igazakat. Ez Úr őrizi a jövevényeket, özvegyeket, árvákot nagyokká, hosszassá teszen: de az istenteleneknek utokat igen hamar elfordítja.

Uralkodik ez a mindenható Úr Isten mindörökké:

mondom ez a te Istened óh Cion nemzetségről nemzetségre Halleluja.

Psalmus 147.

Halleluja, mert igen jó énekelnünk az mi Istenünknek: mert kedves és igen gyönyörűséges az ő dicséreti.

Megépíti bizonnyal Jeruzsálemet ez Úr Isten: mikor az elszélesztett Izraelt egybegyűjti.

Akkor meggyógyítja azoknak bánattól megtörődött szívöket: és minden szomorúságokat jó flastromokkal megenyhíti.

Mert ő még a csillagokat is számlálván megolvashatja: és mindegyig azokat tulajdon nevöken szólítja.

Nagy ez a mi Urunk és számlálhatatlan erejű: és az ő mélységes értelmének nincsen száma.

Szokása ez Úrnak, hogy hosszassá és maradandókká tegye az alázatosakat: de az kevély istenteleneket mind a földig lenyomja.

Énekeljünk az Úrnak szép vallástételekkel: zengedezzünk e mi Urunknak szép hegedűszókkal. Ki befedezi az egeket felhőkkel és onnat esőket készít a földre: és serkedezteti s neveli az szép zöld füveket az hegyeken.

Ő ad eledelt minden barmoknak: az hollófiaknak is, mikoron anyjoktól elhagyattatván, őreá kiáltnak.

Nincsen semmi kedve a fő lovaknak erejében: sem a férfiú gyorsan futó lábaiban nem gyönyörködik.

Gyönyörködik inkább ez Úr Isten csak az őtet félőkben: csak azokban, kik az ő irgalmasságától várnak.

Magasztaljad tehát megépített Jeruzsálem az Úr Istent: és dicsirjed Cion a te Istenedet.

Mert megerősítette maga őrizésével a te kapuidnak závárit: és megáldotta minden te fiaidat tebenned.

Határidot merő csak békeségessé teszi: és kövér szép zsemlye cipóval megelégít tégedet.

Hamely szavát az Úr Isten az földre bocsátja: csuda, mely sebes gyorsasággal fut az ő parancsolatja.

Lám az havat is, mint a fehér gyapjat, úgy származtatja: és az zúzmarászt mint a szitált hamot úgy teríti az földre.

Mint darabolt falatokat úgy hányja alá az jégesőket: és amaz szörnyen fagylaló hidegeket kicsoda állhatja el.

Ismét mihelt parancsol, ezek mind elolvasztatnak: fordítja meleg szeleit és foltatja a megállott vizeket.

Ezenben igazán s világosan hirdeteti az ő sz. beszédét, Jákobnak törvényét és itéletit Izraelnek.

Nem cselekedett eképpen soha csak egy nemzetséggel is: az ő itéletit az több nemzetségek nem tudhatják. Halleluja.

Psalmus 148.

Halleluja dicsirjétek az mindenható Istent az egekből: dicsirjétek őtet az nagy magosságokban.

Dicsirjétek őtet minden ő angyali: dicsirjétek őtet minden ő seregi.

Dicsirjétek őtet tü fényes nap és hold: dicsirjétek őtet minden tündöklő csillagok.

Dicsirjétek őtet tü egeknek egei: és tü vizek, kik az egek felett vattok.

Dicsirjétek, mondom, az mindenható Istennek nevét, mert ő csak szóval parancsolta és úgy teremtette mindezeket.

És így erősítette s állatta meg őket, ily örök üdőkre: rendet szabván eleikben, melyet által nem hágnak.

Dicsirjétek ez mindenható Urat ez földről is tü sárkányok és minden mélységes örvények. Lángoló tűz és jégesők, hó és sok füstölgő ködök: sebes forgó szelek, kik mind az ő parancsolatját teszitek.

Tü is magos hegyek és minden halmok: szép gyümölcs termő fák és minden cédrusok. Tü is fenevadak és minden barmok: csúszó-mászó férgek és szárnyas madarak.

Tü is földi királyok és minden népek: fejedelmek és ez földnek minden birái.

Felserdült iffiak és házasuló szűzek: vének az kisded gyermekekkel egyetemben.

Minnyájan dicsirjük ez mindenhatónak nevét, mert csak egyedül az ő neve igen felmagasztaltatott: felette dicsiretes és dücsőséges mind földön s mind mennyben.

Mert ez Úr magasztalja fel szarvát az ő népének és nagy dícsíretire leszen minden ő szentinek: de leginkább az Izrael fiainak mint magához legközelebb való kedves népének. Halleluja.

Psal. 149.

Halleluja, énekeljetek az mindenható Úrnak új éneket: zengjen az ő dícsíreti az szentek gyülekezetiben.

Vigadjon Izrael az ő teremtő Istenében: az Cion fiai örvendjenek az ő királyokban.

Dicsirjék az ő nevét kedves kórusokkal: dobbal, hegedűvel zengjenek ő neki.

Mert nagy jókedve mutatódott Istennek az ő népéhez: megékesitette az ő nyomorult szentit szép szabaditással.

Ezért az ő szenti is nagy dicsőséggel örvendeznek, felszóval nagy vigan énekelnek az ő ágyas házokban.

Mert egyfelől az Úrnak felmagasztalása vagyon az ő szájokban: másfelől két élű pallosokat forgatják kezökben.

Hogy méltó bosszujokat kitöltsék az pogány népeken: és meg merjenek feddeni, dorgálni minden népeket.

Hogy azoknak királyokat mind bilincsekben füzessék: és méltóságos nemes rendit vasbékókban veressék.

És hogy mindazokra kiiratott sententiát kiszolgáltassák: ilyen ékessége ez Úr Isten minden ő szentinek. Hallelujá.

Psalmus 150.

Halleluja, dicsirjétek az Úr Istent az ő nagy szentségében: dicsirjétek az ő isteni hatalmának erősségében.

Dicsirjétek őtet az ő győzedelmes nagy erejében: dicsirjétek őtet az ő nagyságos méltóságában.

Dicsirjétek őtet hangos kürtölésekkel: dicsirjétek őtet hárfával és hegedűvel.

Dicsirjétek őtet dobbal és kórusokkal: dicsirjétek őtet muzsikákkal és pusánokkal.

Dicsirjétek őtet hangos cimbalmokkal: dicsirjétek sok főrikkantó muzsikákkal.

Minden lélek dicsirje örömmel ez Úr Istent Halleluja: minden lélek dicsirje örömmel ez Úr Istent Halleluja.

Áldott az Úr Isten mind örökké Amen és Amen. Áldott az Úr Cionból, ki lakozik Jeruzsálemben Halleluja. Áldott az Úr az Izraelnek Ura Istene, ki egyedül nagy csudákot cselekedik és áldott az ő dicsőséges sz. neve mindörökké, betelik az ő dicsőségével az egész föld. Amen, Amen.

És ekképpen magasztalá Dávid az Úr Istent az egész gyülekezet előtt és mondá: Áldott vagy te szent, Úr, Izraelnek Istene, mü kegyelmes atyánk mind örökkön örökké.

Tied uram mindenek felett való méltóság, az nagy erősség, az nagy dicsőség és mindeneken való győzedelmesség és nagy tisztesség, mert mind mennyben és földön, minden országlások csak te hatalmadban vadnak és minden főnek felemelése csak szent Istenséged kezében vagyon, az gazdagság és tisztesség csak az te szent szined elől adatik és csak te egyedül uralkodol mindeneken és csak az te hatalmadban vagyon az erősítés, bátorítás és az te kezedben áll akárkit is felmagasztalni és abban megerősíteni. Most azért mű Istenünk vallást teszünk te neked és dicsirjük az te dicsőséges nevedet és áldjuk minden tiszteletekkel az te nevedet, felmagasztalván minden áldások és dicsiretek felett.

Te vagy egyedül szent Úr mü Istenünk, ki terem-

tetted az egeket és az egeknek renddel való egeit és azoknak minden seregit, az földet és az mi azon van, az tengereket és valamelyek azokban vadnak és mindeneket csak te elevenítesz és éltetsz és az mennyeknek minden seregi te előtted s te néked meghajolnak.

Te vagy szent Úr mü Istenünk az a ki választottad Ábramot és kimentetted őtet az Káldéa tüzéből és az ő nevét Ábrahámnak nevezted és hűnek találtad az ő szüvét előtted és szent frigyet kötöttél ő véle, hogy az cánánéusoknak, hiteéusoknak, amoréusoknak pharizéusoknak, jebuzéusoknak, girgaseusoknak földöket neki adnád, mondom, és az ő magvának és megteljesítetted te az te beszédedet, mert igaz vagy. És megláttad nyomoruságokat az mü atyáinknak Egyiptusban és kiáltásokat meghallgattad az Veres tenger partján. És cselekedtél nagy csudákat és jeleket Pharaón, szolgáin és minden országa népén. Mert jól tudtad, hogy sokat kevélykedtek volt az te népeden és mind ezekkel magadnak nagy hírt nevet szerzettél, kinek ez mai nap bizonysága. És az tengert meghasitottad ő előttök és szárazon mentenek bé az tengerben, az őket kergető ellenségeket penig taszitottad az mélységes örvényekben, mint az nehéz köveket.

És megszabadítá az Úr azon az napon Izraelt az egyiptusiaknak kezéből és látta az Izrael az egyiptusiakat halva az tenger parton és látá Izrael az Úr Istennek ilyen nagy hatalmát, melyet cselekedék az egyiptusiakon és félé az nép az ő Urát Istenét és hívének az Úrban és az ő szolgájában Mózesben.

Akkoron éneklé Mózes és az Izrael fiai ezt az

éneket az Úrnak és mondván mondának: éneklek az Úrnak, mert valóban megmutatá felséges hatalmát, mikor az lovakat és azokon ülőköt az tengerben veszté. Én erősségem az Úr és róla mondok éneket, mert ő lőn én szabadítóm, ez az én Istenem, kit ezután nagy kedvesen köztem lakoztatok, az én atyáimnak is Istene volt, azért felmagasztalom őtet. Bizony ez Úr igazán hadverő vitéz, erős Úr az ő neve Pharao szekereit és hadának seregit mint hányá az tengerbe, választott főkapitányi mint merittettenek az Veres tengerbe. Az mélységes örvények boríták be őket és szállának az mély kevergő vizekben, mint az nehéz kövek. Az te jobb kezed Uram vastagnak találtatott, ily hatalmas erőben, az te jobb kezed Uram összvetörte az ellenséget. És az te méltóságos magadmutatásában összverontottad az reád támadó ellenséget, reájok bocsátád sebes haragodat és megemésztettek, mint az pozdorják. És az te orrodnak szelétől asztagban gyültek, tornyozottak az vizek és mint az fal oly keményen állottak az lágy folyóvizek és az mély örvények úgy boltozva erősíttettek az tenger közepén. Azt mondja volt az ellenség, megűzöm ezeket, el is érem és prédájokkal osztozom, lelkem betelik az ő sok javokkal, kivonszom fegyveremet és az én kezem elveszti ezeket. Megfordítád az te szeleidet és beborítá őket az tenger zúgással, mentenek fenékre, mint az ón az erős vizekben. Kicsoda hozzád hasonló Uram az istenek között, kicsoda olyan erős az ő szentségében, rettenetes az ő dicsíretiben és ki ilyen csudákat tenne. Kinyujtád ismét jobbkarodat és elnyeletéd őköt az

földdel. És nagy kegyelmesen vezérletted ez népedet, melyet megváltottál, viselted az te nagy erőddel az te kedves sz. lakóhelyedre. Meghallották ezt az pogány népek és igen megrémültenek, nagy fájdalom fogta ezen az Palestinának lakóit. Akkor ellankadnak az Edom fejedelmi, az Moab erősit reszkettető rémülés foglalja el és elbágyadnak igen az Kanaannak lakósi. Esik ő reájok szörnyű rémülés és rettegés az te karodnak nagy ereje miatt, megnémulyának mint az kövek, míg által megyen az te néped, míg által megyen az, kit te megszabadítottál. Beviszed őket és helyben plántálod az te örökségednek hegyén, melyet készítettél magad munkájával, Uram te lakóhelyednek, mondom, az szent lakóhelyre, melyet az te kezeid megerősítettenek. Az Úr országol mind örökkön örökké. Mert csak az Úrnak tulajdona az országlás és uralkodni az nemzetségeken. És felmennek az szabadultak az Cion hegyére, hogy megitiljék, kárhoztassák az Ezsau hegyit. És csak az Úré lészen az ország. És az Úr lészen király mind az egész földön, azon az napon egy lészen az Úr és az ő neve is egy lészen, amint meg vagyon Uram irva az te szent Törvényedben mondván: Halld meg Izrael a mi Urunk Istenünk egyetlen egy Isten.

Tiszteltessék az te neved örökké, mi királyunk, erős Istenség és nagy véghetetlen örök királyság, igen szentséges mind mennyben és földön, mert csak téged illet Uram mi Istenünk és mü atyáinknak Istene mind örökkön örökké: az éneklés, dicsíretmondás, halleluja, háladások, erősség, birodalom, győzedelem, hatalmasság, méltóság, ékesség, dicsőség,

szentség, örök országlás, áldás és vallástétel az te nagy és szentséges nevedet egyedül illeti, mert öröktől fogván végetetlen Isten csak te vagy. Áldott vagy te szent Úr méltóságos nagy király, és ki dicsíretel dücsőséges és ékességes dicsíretekkel, oly Isten, kiről mindenek vallást tesznek. Csudatévő Úr és minden lelkeknek teremtője és minden cselekedeteknek Ura, ki magad tiszteletedre kedvelted és választottad az zsoltár énekléseket, örökké élő Isten Amen.

Tiszteltessék és dicsőíttessék örökké való nagy neve amaz királyok királyának, az szent áldott Istennek, ki kezdet nélkül való első és végnélkül való utolsó és ő küvüle nincsen istenség, Áldott legyen az Úrnak szent neve mind örökkön örökké és felmagasztaltassék minden áldások és dicsíretek felett. Áldott az áldandó Úr Isten, mind örökkön örökké.

(Itt kezdetik derekasan az reggeli imádságnak formája, mert az több oda felírt áldások. Ezt már ezentúl akármely szorgalmatosságokban is jó reggel elmondják, és azután kezdnek külső dolgokhoz.)

Áldott vagy te szent Úr, mü Istenünk, ez világnak királya, ki formáltad az világosságot és teremtetted az sötétséget, ki szerzed az békességet és teremtél mindeneket, ki megvilágositod az földet és minden rajta lakókat nagy irgalmasságodból és ingyen való jóvoltodnak drágálatos voltát minden nap szüntelen megújítod az teremtésben szerzett munkáidban. Mely sokak, számtalanok Úr Isten az te munkáid; mindeneket csudálatos nagy bölcsen készitettél, teljes az egész föld is minden te birodalmaddal.

Oh nagy méltóságos, felséges király, mely igen felmagasztaltattál csak egyedül mind az oltátul fogva tiszteltetel, dicsírtetel, és magasztaltatol ez világnak minden idejétől és napjaitól fogva.

Óh világnak Istene, az te könyörületességednek sokasága szerént könyörülj mü rajtunk, mü erősségünknek Ura és bátorságunknak kősziklája, szabadulásunknak pajzsa, légy ótalmunk és pajzsunk mü nékünk. Áldott Úr Isten, mélységes tudományú és nagy bölcsességű, ki szerzetted és készitetted az napnak ragyogó fényességét és kiötlődő, terjedő tündöklésit. Jó formálás és nyilvánvaló nagy dicsősége az te nevednek ez szép világoskodó lámpások, ki az te véghetetlen nagy erőddel köröskörül osztottad és rendelted, állattad azokat szegletes tündöklésekkel és viszontag csudálatos szép szegletekre osztott és rendelt nagy seregekkel, kik mind igen szentséges szolgáid és magasztalják az felséges Saddai mindenre magától elégséges Istent, szüntelen számlálván, hirdetvén az Istennek dicsőségét és annak kimondhatatlan szentségét.

Áldatol örök mindenható Úr Isten ott fenn az egekben és itt alatt az földön is minden dicsiretekkel az te kezeidnek minden több dicsiretes munkáiért és a tündöklő világoskodó lámpásokért is, kiket te formáltál, magok is azok örökké felette ékesítik és tisztelik Istenségedet, szela.

Áldassál mindörökké mü erős kősziklánk, mi királyunk és szabadító Istenünk, ki formáltad az szolgáló lelkeket, angyalokat és kik minnyájan tudniillik csak te szolgáid és kik állnak, udvarolnak ez

világnak magosságiban előtted és nagy szorgalmatossággal figyelmeznek és vigyáznak, félelemmel neked élő Istennek és örökké való királynak parancsoló szavára: kik minnyájan szerelmetesek, minnyájan tiszták, minnyájan erősek, minnyájan szentek, minnyájan cselekedői, teljesítői nagy félelemben és rettegésben az ő Uroknak Teremtőjöknek akaratjának és kik minnyájan megnyitják az ő szájokat nagy szentségben, nagy tisztaságban, szép énekléssekkel, zengő dicsiretekkel, áldván, magasztalván, dücsőítvén, szentelvén és rettenetesnek vallván, örökké országoltatván amaz szent nagy nevet, az igazságszolgáltató örök Istent, ki felséges nagy király, erős és rettenetes Isten és ez csak egyedül szentséges örökkévalóság mindenben és minnyájan ezek egyik a másiktól vallástételekkel, magokra örömest felveszik az mennyei királynak igáját és versenként tágasságot adnak, egyik sereg és kórus másiknak, hogy szentelhessék az ő formálójokat csendes lélekkel, tisztán teremtetett ajakokkal és gyönyörűséges nagy szentséggel, minnyájan egyaránt osztán felelvén nagy félelemmel és mondván nagy rettegéssel: Szent, szent, szent az seregeknek Ura Istene, teljes mind az egész föld az ő dücsőségével és ugyanezek ellenében mingyárást az mennyei dicsőséges szent szekerek és lelkes állatok nagy zúgással felemelkedvén, magosztalják az Mindenhatót és ezt mondják: Áldott az mindenható Úrnak dicsősége az ő helyében. Az áldott Istennek minnyájan gyönyörűséges dicsőséget tulajdonítnak, az örökké élő erős és megmaradandó királynak szép zengésekkel való dicsireteket mondanak

és felszóval való magasztalásokat énekelnek, hogy csak ő egyedül mindenek felett való szentség, erős dolgokat cselekedő, ujságokat szerző, hadak viadaljának elválasztója, az nyomult igazságnak tündöklötetője, az szabadításoknak fiataloztatója, orvosságoknak teremtője, rettenetes az dicsirtetésben, minden csudatételeknek ura, ki megnyitja minden napokon az teremtésnek kezdetiben mutatott jóvoltát amaz mondás szerént: Vallást tegyünk annak, az ki teremtette az nagy világosságokat, mert örökkévaló az ő irgalmassága. Áldott vagy te mindenható Úr Isten, ki teremtetted az világosságokat.

Örökké való nagy szeretettel szerettél minket szent Úr mindenható Isten, mi Istenünk és felette való nagyságos kegyelmességgel kegyelmeztél mü nekünk, mü atyánk, mü királyunk az tennen nagy nevedért és az mi atyáinkért, kik te benned biztanak ebben, hogy megtanitottál minket az örök életnek törvényére, hogy teljesitenők az te akaratodnak dekrétumit tökéletes szűvel; ekképpen irgalmazz mi nékünk mi édes atyánk, kegyelmes atya, ki igen kegyelmező vagy, kegyelmezz mü nekünk és adj az mü szüvünkben bőséges értelmet, hogy érthessük és jól eszünkben vehessük, engedelmes szófogadással hallgathassuk az végre, hogy megtanuljuk és tudhassunk másokat is tanitani az te szentséges Törvényednek minden bölcsességes beszédinek nagy szeretetből való őrizésére, megcselekedésére és éppen való teljesitésére és világositsmeg az mi szemeinket minden te parancsolatidban és ragaszkodtasd az mü szüvünket az te

Törvényedhez és tedd egyessé az mü szüvünket az te nagy nevednek félelmében és szerelmében, hogy meg ne szégyenüljünk, meg ne gyaláztassunk, se meg ne botránkozzunk abban örökkön örökké, mert ugyanis mü csak az te szentséges nagy és rettenetes nevedben bizunk, vigadozván és örvendezvén az te szabadításodban, kiért az nagy irgalmasságod mindenható szent Istenünk és bőséges kegyelmességed soha el ne hagyjon, se ne tágositson minket örökkön örökké.

Siess azért szent Istenünk és hozz mü reánk áldást és békességet mentől hamarébb mind ez egész földnek négy szegeletiről és törd el nyakunkról az idegeneknek igájokat és iktass, vezérelj minket, az mü földünkbe, mert te vagy az szabadításnak szerző Istene és te választottál minket minden népek és nyelvek közül és közelitettél minket mü királyunk az te nagy nevedhez annak szolgálatjára szeretettel, hogy teróla d és néked vallást tennénk és egyetlen egységedet hirdetnők vallástétellel és szeretnők az te nevedet. Áldott vagy mindenható Úr Isten, ki választottad az te népedet Izraelt és minden híveket szeretetben.

Halld meg Izrael, az mü Urunk Istenünk egyetlen egy Istenség. Áldott az ő dicsőséges országának szent neve mind örökkön örökké.

Szeressed az te Uradat Istenedet teljes szüvedből, teljes lelkedből és teljes tehetségedből és legyenek ezek az igék, melyeket én ma parancsolok tü nektek az te szüveden és hallgassad, gyakoroljad azokat az te gyermekid előtt és beszélgess azokról, mikor házadban ülsz, mikor úton jársz, mikor lefekszel

és mikor felkelsz és jelül kössed azokat az te kezeidre és emlékeztetőül legyenek szemeid között homlokodon és felírjad azokat az te házadnak ajtója melyékire és kapuidra.

Lészen penig, ha hallgatván hallgatandod az én parancsolatimat, melyeket én ma parancsolok te neked, hogy szeressétek az tü Uratokat Isteneteket és szolgáljátok őtet teljes szüvetekből, teljes lelketekből: esőt adok az tü földetekre alkalmatos üdőben, tavaszit és őszit, idején valót és késen valót és begyűjtöd az te gabonádat, mustodat és olajodat és füvet adok mezőiden barmaid számára és eszel és kedvesen meg elégedel. Megójjátok magatokat, hogy el ne hitessen tütöket az tü szüvetek, hogy eltérnétek és szolgálnátok idegen Isteneket és azoknak meghajolván böcsületet tennétek, kiért az Urnak haragja felgerjedvén ellenetek, berekesztené az egeket és eső nem lenne és az föld nem adná meg az ő gyümölcsét és így kivesznétek hamar az jó földről, melyet az tü Uratok Istentek ád tü nektek. Sőt inkább ezeket az beszédeket tegyétek igen az tü szüvetekbe és az tü lelketekbe és kössétek ezeket jelül az tü kezeitekre és legyenek jelül szemeitek között, megtanitsátok azokra az tü fiaitokat hogy beszélgessetek azokról, mikor házadban ülsz, mikor uton jársz, mikor lefekszel és mikor felkelsz, megirjad azokat az te házadnak ajtója melyékire és kapuidra, hogy megsokasodjanak az tü napaitok és fiaitok napjai azon az földön, melyet esküvéssel adott az Ur az tü atyáitoknak, hogy nekik adná, valamíg az egeknek napjai az föld felett lennének.

És szólla az Ur Mózesnek mondván: Szólj az Iz-

ræl fiainak és mondd meg nekik, hogy csináljanak ékes cafrangokat az ő ruhájoknak szegletire és a cafrangokban elegy szederjes selyemből való kötést és legyen nekik az a cafrang, hogy valamennyiszer azt látják, megemlékezzenek az Urnak minden parancsolatiról és megcselekedjétek azokat és ne járjatok az tü szüvetek, sem a tü szömötök után, hogy megemlékezzetek minden én parancsolatimról és szentek legyetek az tü Isteneteknek, ki kihoztalak tütöket Egyiptusnak földéből, hogy tü nektek Istentek lennék, én vagyok az tü Uratok Istentek.

Bizonyos igazság, állandók, helyesek, erősek, megmaradandók, igyenesek, hűségesek, szerelmesek, kedvesek és kévánatosak, gyönyörűségesek, rettenetesek, hatalmasok, megvastagíttattak, foganatosok, jóságosok és szépségesek mind ezek az beszédek és szent igék mü rajtunk mind örökkön örökké.

Bizonyos igazság, hogy az örökkévaló Isten mü királyunk, az Jákóbnak erős kősziklája, mü szabadításunknak paizsa nemzetségről nemzetségre, örökké mardaandó és az ő neve is maradandó, királyi széki is megerősíttetvén, országlása és hűséges igazsága örökké maradandó. Az ő beszédi örök élet, maradandóság és hűségesek, kévánatosak mind örökkön örökké és világoknak világira az mü atyáinkon, mü rajtunk és az mü fiainkon és nemzetségünkön és minden nemzetségen, az Izrael magván, híveiden és szolgáidon, elsőkön és utolsókon ez jó szent beszédek, maradandók hűségben és igaz hütben való dekrétumok, kik el nem múlnak. Bizonyos igazság, hogy te vagy

mindenható Ur mi Istenünk, mi atyáinknak Istene, mü királyunk és mi atyáink királya, mi szabadítónk és mü atyáinknak szabadítója, mi kősziklánk és az mü szabaditásunk erős kősziklája, mentségünk és szabadítónk ez mind örökké, az te neved és nincsen mü nekünk te küvülötted Istenünk. Szela.

Segedelme az mü atyáinknak te voltál mind régtől fogva, paizsok, szabadítójok magoknak és gyermekiknek, ő utánok minden nemzetségről nemzetségre ez világnak magosságiban az te lakó helyed, az te itileted penig és igazságod az földnek utolsó határáig. Bódog az az ember, ki enged az te parancsolatidnak és az te Törvényedet hűséggel szüvébe zárolja.

Bizonyos igazság, hogy te vagy Ura az te népednek és erős királya, ki megperled pereket az atyákért az fiakon is.

Bizonyos igazság, hogy csak te vagy első és utolsó és te küvülled nincsen mü nekünk szabadító királyunk.

Bizonyos igazság, hogy te szabadítottad ki szent Úr mü Istenünk az te népedet Egyiptusból az rabságos szolgálatnak házából, minden első szülöttjöket levágtad és Izraelt az te első szülöttedet megszabadítottad, az Veres tengert ezek előtt meghasítottad és az kevélyeket abba borítottad. Az te szerelmesid általmentek az tengeren és az ő ellenségeket beborították az vizek, úgy hogy csak egy sem maradott azokban, ezért áldották az szerelmetesek és felmagasztalták az Ur Istent és mondottak az kedvesek énekeket, dicsireteket, áldásokat, hálaadásokat, vallástételeket az örökké élő, megmaradandó királynak, ki felséges és igen felmagasztalta-

tott, nagyságos és rettenetes, ki lenyomja mind az földig az kevélyeket és igen felségesen felmagasztalja az alázatosokat, megszabadítja az foglyokat, megmenti az nyomorultakat, segíti az szegényeket, ki kegyesen megfelel az ő népének Izraelnek, valamikor ő hozzá kiáltnak.

Dicsőség az mü szabadító felséges Istenünknek, áldott ez és ezt áldotta Mojzes s az Izræl fiai te neked mondottak szép dicsireteket nagy örömmel és ezt mondották minnyájan: Kicsoda volna hozzád hasonló Uram az istenek közül, kicsoda olyan erős az szentségben, rettenetes az dicsiretben és nagy csudákat cselekedő. Uj éneket éneklettenek az megváltottak az te nevednek az tenger partján, egyetemben minnyájan vallástétellel országoltattak és ezt mondották: Az Ur országol és királykodik mind örökké, az mint mondva vagyon, mü megváltónk, seregeknek Ura Istene az ő neve Izrael szenti. Áldott vagy mindenható Ur Isten Izraelnek megváltója.

(Eddig veszteg ülve szokták ezeket olvasni: már következik az homida, kit fenállva, kezek lábok összve fognak háromszor napjában elmondnak.)

Uram nyisd meg az én ajakimat és az én szám kihirdeti az te dicsiretedet.

(Főhajtva leborulással kezdi.)

Áldott vagy te szent Ur mü Istenünk és mü atyáinknak Istene, Ábrahámnak Istene, Izsáknak Istene és Jákóbnak Istene, nagyságos, igen erős és rettenetes Isten, mindenek felett felséges, minden jó cselekedeteknek kegyesen megfizetője, ki birsz mindenek-

kel és megemlékezel az atyák kegyes életekről és előhozod az te szabaditásodat azoknak fioknak fiaira az te neved nagy szerelmedből, igaz segedelmü és szabadító király és erős paizsa, ótalma minden ő benne bizóknak. Áldott vagy Ur Isten, ki megótalmaztad Abrahámot.

(Az Pészach másodnapjától fogva nyárba így mondják. Télbe penig, az Suchot sátoros ünnepek nyolcad napjától fogva.)

Te vagy igen erős Isten, mind örökké mindenható Ur, ki megeleveníted az holtakat és ki bőséges hatalommal vagy az szabadításra (nyárra) és ki leszállitod az égi gyenge harmatodat (télbe) ki megfordítod az szeleket és leszállítod az hideg havas esőket. ki táplálsz minden élőket nagy kegyelmesen, megeleveníted az holtakat ingyen való irgalmasságodnak sokságából, ki támasztod, segíted az esendőket, gyógyítod az betegeket, szabadítod az foglyokat és megvalósítod hűségedet az porban aluvó halottakon. Kicsoda volna hozzád hasonló minden erősségeknek Ura Istene: és kicsoda mondathatnék veled egyenlőnek egyedül megölhető és megeleveníthető király, és ki felcsemetéztetted az te szabadításodat és hűséges Isten vagy te az halottaknak feltámasztásában. Áldott vagy te mindenható Ur Isten, ki feltámasztod és megeleveníted az holtakat.

Szenteltetel te és rettenetesnek vallatol az seraphim angyaloknak gyönyörűséges gyülekezetinek éneklésében, kik hármasával mondják az szenteltetést, mint irva vagyon az prófétáknak keze által és kiált vala egyik az másikhoz: Szent, szent, szent az seregeknek Ura Istene,

teljes az egész föld az ő dicsőségével, és azok ellenében ismét örvendeznek és mondnak: Áldott az Urnak dicsősége az ő helyében. És az te szent beszédidben írva vagyon: országol az Ur mind örökkön örökké, az te Istened Cion nemzetségről nemzetségre.

(Ha ki csak maga egyedül imádkozik, csak ez egy szentelő verset szabad elmondani, gyülekezetben tizen ha telnek vagy többen, mindenestől szabad.)

Szent vagy te és az neved is szent és az szentek minden napokon dicsirnek tégedet szela. Áldott vagy te mindenható szent erős Ur Isten.

Te ajándékoztad ingyen való kegyelmességedből az emberi állatoknak az tudományt és az okosságot és tanítottad az embert értelemre, könyörgök áldott Isten kegyelmességedből magadtól való igaz tudománnyal, értelemmel és eszességgel ajándékozz meg engemet. Áldott vagy te Ur Isten, igaz tudománynak ajándékozója.

Mü atyánk téríts meg minket az te szent Törvényedre, mü királyunk kapcsolj és foglalj minket az te szolgálatodnak szent tiszteletire és téríts magadhoz minket tökéletes penitenciatartással az te szent szined előtt. Áldott vagy te szent Ur mindenható Isten, ki igen kedvelted az bünösöknek igaz penitenciával való megtéréseket.

Bocsásd meg mü nekünk mü atyánk az mi büneinket, mert igen vétkezünk ellened, engedd meg mü nékünk mi királyunk az mü vakmerő vétkeinket, mert igen jó és megkegyelmező Isten vagy te. Áldott vagy mindenható Ur Isten, ki igen kegyes és bőséges irgalmasságu vagy az megbocsátásra.

Tekints meg az mi nyomoruságunkat és pereld meg az mü pereinket és siess megszabadítani minket tökéletes szabadítással az te nevedért, mert csak te vagy az erős szabadító Isten. Áldott vagy mindenható sz. Isten, Izraelnek és minden hiveidnek megszabadítója.

Gyógyits meg mindenható Isten minket és meggyógyulunk, szabadits meg és megszabadulunk, mert csak te vagy az mü dicsiretünk és rendelj jó flastromot, hasznos orvosságot minden mü betegséginkre, minden mü csapásinkra és minden mü vereséginkre, mert te igen irgalmason és hűségesen orvosló jó Isten vagy. Áldott vagy te Úr Isten, ki orvoslod és gyógyitod Izraelnek és minden hiveidnek betegit.

(Nyárba az esztendő áldása.)

Áldj meg minket mü atyánk minden mü munkáinkban és áldd meg az mü esztendőnket kedves égi harmatokkal jó kedvedből és áldásodból származtottakkal és adjad, hogy legyen ez esztendőnek vége jó egészséges élet, bőség, békesség, mint az dicsirctes áldással való jó esztendőknek, mert te Uram igen jó és jóltévő Isten vagy. Áldott vagy mindenható Isten, ki megáldója vagy az esztendőknek.

(Télbe ősztől fogva pasáhig.)

Áldd meg mü nekünk mindenható szent Úr mü Istenünk ezt az esztendőt mindennemü termésivel egyetemben jó végre és adj áldásra való harmatokat, esőket az egész földnek színére, bővölködtetvén az lakott világnak szinit és megelégitvén nagy bőséggel

ez egész világot mindenestől az te jó voltodból és tölts be az mü kezeinket az te áldásodból és az te adakozó kezednek gazdagságából. Őrizd meg és ments meg ez esztendőt minden gonosz dologtól, mindennémű veszedelmektől és mindenféle csapásoktól és tedd azt fottig jó reménységűvé és végit békességessé, siess irgalmason és könyörülj ez esztendőn és minden ő termésin és minden gyümölcsin és áldd meg kedves esőkkel áldásodból és jó kedvedből és legyen az ő vége egészséges élet, bőség és békesség, mint az jó áldásra való esztendőknek, mert igen jó és jóltevő Isten vagy te, megáldója az esztendőknek. Áldott vagy te mindenható Úr Isten, ki megáldod az esztendőket.

Fuvaltassék meg az angyali nagy kürt, az mü szabadulásinkra és tedd ki jól zászlaját az mi szabadulásunknak öszvegyüjtésére és gyüjts összve egyetemben minket hamarsággal mind az egész földnek négy szegeletiről az mü földünkre. Áldott vagy te mindenható Úr Isten, ki összvegyüjtöd Izraelnek és minden hiveidnek szélyelhányattatott seregit.

Téríts régi helyekre az mü biráinkat, mint annak előtte és az mü tanácsosinkat mint régen és fogj el mü rólunk minden nyomorúságokat és óhajtásokat és uralkodjál mü rajtunk mentől hamarébb csak te magad mindenható Úr Isten irgalmasságban, igazságban és itiletben. Áldott vagy te mindenható király, ki szereted az igazságot és az itiletet.

Az hüttől elszakadóknak és megtagadóinak ne légyen reménységek és minden reánk vádoskodó kevély ellenségink, istentelenség cselekedő gyülölőink nagy

hirtelen elvesszenek, elfogyassad és megnyomoritsad őket hamarsággal az mü napainkban. Áldott vagy te szent Úr, ki megrontod az gonoszokat és lenyomod, gyalázod az kevélyeket.

Minden igazakon és minden kegyes életű hiveiden az Izrael házának, az te népednek maradékján, az irástudókon és tanulókon, kik ennyi romlásokból kiragadtatván, megmaradtanak üdőről üdőre és azoknak tanitványoknak cselédjin, sőt akármely idegen nemzetből az szent hütre és az te igazságodra térendő igaz jövevényeken és mürajtunk is legyen örökös mindenható Úr mü Istenünk az te irgalmasságod és fizess s adj jó jutalmat mindeneknek, valakik az te szent nagy nevedben tökéletes hűséggel biznak és ragaszkodnak és a mü sorsunkat, részünket is azok köziben szerkesztessed, hogy soha örökké meg ne szégyenüljünk, mert te benned biztunk és csak az te nagy irgalmasságodhoz támaszkodtunk tökéletes hűséggel. Áldott vagy mindenható Úr Isten, támasza és bizodalma minden igazaknak.

Szállj lakóul ismét Jeruzsálemben az te városodban, amint megmondottad és az te szolgádnak Dávidnak székit mentől hamarébb abban állasd helyére, épits meg azt örökké való épülettel hamar ugyan az mü napainkban. Áldott vagy mindenható Úr, ki megépited Jeruzsálemet.

Fiataloztasd ki mentől hamarébb az te szolgádnak, Dávidnak csemetéit és az ő szarvát magasztald fel az te szabadításoddal, mert az te szabadításodat reméljük, várjuk minden napokon. Áldott vagy mindenható Úr, ki kifiataloztatod az szabadulásnak szarvát.

Kegyelmes atyánk, hallgasd meg az mü szónkat, mindenható Úr, mü Istenünk, irgalmazz mü nekünk és fogadjad kegyelmesen s jó kedvvel az mü imádságunkat, mert csak te vagy az imádságoknak és könyörgéseknek meghallgató Istene és az te szent színed elől kegyes királyunk ne bocsáss el üresen, könyörülj inkább, felelj meg és hallgasd meg az mi imádságinkat, mert te vagy az, ki minden szájnak imádságit jól hallod. Áldott vagy mindenható Úr, imádságoknak meghallgatója.

Legyen jó kedved az te népedhez, Izraelhez és minden hiveidhez és azoknak imádságit emeld színed eleiben és helyheztesd szolgáló tiszteleteket az te házadnak sanctuariumában Izrael és hiveidnek ajándékit, alamizsnáit és imádságit kedvesen, gyorson, szeretettel fogadjad és essék jó kedvedre mindenkor az te népeidnek szolgálatja.

Kedvelj Úr Isten minket és jó akaratodban tartván engedjed látni az mü szemeinknek, mikor dicsőséges méltóságodat láthatóvá hazatelepited Cionban nagy irgalmasságodból. Áldott vagy mindenható Úr, ki dicsőséges jelen levő és ott lakó méltóságodat Cionban hazaszálitod.

(Fő lehajtva.)

Vallást teszünk mü te neked, hogy csak te vagy az mü Istenünk és a mü atyáinknak Istene mind örökkön örökké, mü életünknek erőssége, szabadításunknak paizsa csak te vagy nemzetségről nemzetségre, hirdetjük ezt te felőled és számláljuk az te dicsiretedet arról, hogy az mü életünk csak az te

isteni kezednek ótalmában rekesztetett és hogy amü lelkünknek látogatása csak tetőled vagyon és az az sok jegyekben, melyekben minden nap 'mü velünk vagy és sok csudatételidben jó voltodból való szabadításidban, kikkel minden órákban estve-reggel-délbe jelen velünk és mellettünk találtatol. Oh jó nagy Isten, mely igen elfogyhatatlanok az te irgalmasságid, kikkel irgalmazol és mely igen nem fogy soha el nagy kegyességed, kikért mü is örökké tőled várunk és reménlünk és mind ezekért áldjuk, magasztaljuk és dicsőitjük szüntelen az te szent nevedet mi királyunk mind örökkön örökké, kiért ekképpen minden élők vallást tesznek te rólad, szela. És dicsérik, áldják az te nagy nevedet hűségesen örökké, hogy igen jó az mü erős segedelmünk és szabadító Istenünk szela. Oh igen erős és igen jó örök Istenség! Áldott vagy te mindenható Istenség, kinek neve igen jó és téged illet minden tisztesség, dicsőség.

Adj és terjessz mü reánk szent Úr mü Istenünk békességet, minden jót, áldást, kedvességet, kegyelmet és irgalmasságot, mü reánk, mondom, és minden te népeidre, Izraelre és áldj meg minket mü atyánk minnyájunkat egyetemben az te orcádnak világosságából, mert az te orcádnak világosságából adtad mü nekünk az Törvényt, az életet, az szeretetet, irgalmasságot és könyörületességet, az kegyességet, az áldást és az békességet és jovallottad az te szemeid előtt, hogy megáldjad minden te hiveidet, népeidet és Izraelt nagy állhatatos erősséggel és békességgel. Áldott vagy mindenható Isten, ki megáldod az te népedet és Izraelt békességgel.

Psalmus 121.

Magas hegyekről vigyázván felemeltem igen az én szémeimet: honnat jöhetne énnekem bizonyos segítségem.

Az én bizonyos segítségem csak az mindenható Úr Istentől vagyon: attól, az ki teremtette mind mennyet és földet.

Nem hagyja az megtántorodni az te lábaidat: és nem aluszik, ez az, ki tégedet őriz.

Imé bizony ingyen sem szunnyadoz soha, nemhogy valaha alunnék: az az, aki Izraelt őrizi.

Az mindenható Úr az te őriződ: az mindenható Úr neked árnyéktartód: mindenkor jobbkezed felett vagyon teneked.

Ki miatt nappal az fínyes nap forrósága meg nem sért tégedet: sem az holdnak éjjeli hűvössége.

Ez mindenható Isten megőriz tégedet minden gonosztul: és megőrizi az te lelkedet is.

Ez mindenható Isten megőrizi az te kiindulásodat és hazajöveteledet: mostantól fogva mindörökké.

Én Istenem őrizd meg minden gonosztól az én nyelvemet és az én ajakimat az csalárd beszédtől, ha kik szintén átkoznának is, hallgattasd az én lelkemet ellenek. Legyen penig az én lelkem és életem igen alázatos mint az földnek pora mindenekben, nyisd meg az én szüvemet az te szent Törvényedre és az te szent parancsolatid után kötelezzed, siettessed az én lelkemet és valakik én ellenem gonosz végre támadoznának, hirtelen elbontsad azoknak tanácsokat

és megcsufoljad gonosz gondolatjokat. Legyenek kedvesek az én számnak beszédi és szüvemnek szándéki az te szent színed előtt örök Isten én kősziklám és erős szabadítóm. Oh Uram, ki nagy békességet tartasz ott fenn az mennyei felségek között, az te nagy bőséges irgalmasságodból tarts és terjessz mü reánk is békességet és az egész Izraelre. Amen.

(Az Hamidának iterálása szokott lenni az elől olvasó által a gyülekezetekben. Ha ki egyedül imádkozik, minden versnek csak az utolsó áldásit szükség elmondani. Amit az okon, hogy ha mi fogyatkozás esett volna az első mondásában, az utolsó rövid mondásával helyrehozza.)

Áldott vagy Úr Isten, ki megoltalmaztad Abrahámot.

Áldott vagy te mindenható Úr Isten, ki feltámasztod és megeleveníted az holtakat.

Áldott vagy te mindenható, szent erős Úr Isten.

Áldott vagy te Úr Isten, igaz tudománynak ajándékozója.

Áldott vagy te szent Úr, mindenható Isten, ki igen kedvelted az bűnösöknek igaz penitenciával való megtéréseket.

Áldott vagy te mindenható Úr Isten, ki igen kegyes és bőséges irgalmasságú vagy az megbocsátásra.

Áldott vagy mindenható szent Isten, Izraelnek és minden hiveinek megszabadítója.

Áldott vagy te Úr Isten, ki orvoslod és gyógyítod Izraelnek és minden hiveidnek betegit.

(Nyárba.)

Áldott vagy te mindenható Isten, ki megáldója vagy az esztendőknek.

(Télbe.)

Áldott vagy te mindenható Úr Isten, ki megáldod az esztendőket.

Áldott vagy te mindenható Úr Isten, ki öszvegyüjtöd Izraelnek és minden hiveidnek széllel hányatott seregit.

Áldott vagy te mindenható király, ki szereted az igazságot és az itiletet.

Áldott vagy te szent Úr, ki megrontod az gonoszokat: és lenyomod, gyalázod az kevélyeket.

Áldott vagy mindenható Úr Isten, támasza és bizodalma minden igazaknak.

Áldott vagy mindenható Úr, ki megépited Jeruzsálemet.

Áldott vagy mindenható Úr, ki kifiataloztatod az szabadulásnak szarvát.

Áldott vagy mindenható Úr, imádságoknak meghallgatója.

Áldott vagy mindenható Úr, ki dücsőséges jelenlevő és ott lakó méltóságodat Cionba hazaszállitod.

Áldott vagy te mindenható Istenség, kinek neve igen jó és téged illet minden tisztesség, dücsőség.

Áldott vagy mindenható Isten, ki megáldod az te népedet és Izraelt békességgel.

Ha ki oly félelmes álmot lát éjtszaka.

Óh világnak Ura, én ki sajátod vagyok és az én álmom is tied, álmot láttam én, de annak jedzésében semmit nem értek, mit jegyezzen, sem azt, kit én tulajdon magam láttam, sem azt, akit más emberek

láttanak én rólam, de ha jóra való álmok azok, könyörgök, erősíts meg és teljesíts be, mint amaz igaz Józsefnek álmait, de ha orvoslásra szükölködnek, orvosold meg kérlek, mint az Márába való keserű vizeket Mózesnek, az mi mesterünknek keze által (kin örök békesség nyugodjék) és mint az Jerichó vizét Eleseus által, miként Namán sirust az ő bélpoklosságából, mint Chizkijahu királyt az ő betegségéből és aminemű hatalmason amaz Bileam prófétának átkát áldásra fordítottad, azonképen fordítsad Uram Isten minden én álmimat jó végre és áldásra és őrizz meg Istenem jó kedvedben engemet bőséges nagy irgalmasságodból. Legyenek kedvesek az én számnak beszédi és szüvemnek szándéki az te szent színed előtt örök Isten, én kősziklám és erős szabadítóm.

(Ez után leülve, fejét balvállára hajtva, szeme behunyva és kezével orcáját, szemeit betapasztva mondja lassú zúgással.)

Psalmus 25.

Irgalmas és könyörülő, vétkezünk te előtted: irgalmazz mü nékünk.

(Dávidé.)

Te hozzád emelem Ur Isten az én lelkemet.

Én Istenem, te benned biztam, ne gyaláztassam meg: és ne örvendezhessen az én ellenségem én rajtam. Sőt soha csak egy is te benned remélő ne gyaláztassék meg: gyaláztassanak meg, az kik ok nélkül csalárdkodnak.

Uram az te útaid felől tudósíts engemet: és az te ösvényidre taníts meg.

Vezérelj, igazgass csak az te nagy hűségedben és taníts igen engemet: mert te vagy az én szabadításomnak Istene, tőled várok, reméllek minden napokon.

Emlékezzél meg Uram irgalmasságodról és nagy kegyességedről: mert azok öröktől fogván valók.

De az én csak minapi ifjuságom vétkeiről és ellened pártolkodásimról ne emlékezzél meg: inkább emlékezzél rólam csak nagy kegyelmességed szerint az te nagy jó voltodért Uram Isten.

Jó és egyenes az Úr Isten: ez okon megmutogatja az bűnösöknek az ő útait.

Egyengeti utaiban az alázatosokat ítélettel: és tanítja az engedelmes sziligyeket az ő útaira.

Minden ösvényi az Úrnak csak kegyesség és hűség: valakik megőrizik az ő frigyét és bizonyságtételit.

Az te nagy nevedért Uram bocsásd meg az én bűneimet: mert igen sokak azok.

Kicsoda az oly firfiú, ki féli az Urat: ez ilyennek megmutatja az ő választott útait.

Ennek lelke nagy jóban nyugottatik: magva is ez földet örökösön birja.

Az Úr titkai az őtet félőknél találtatnak: és az ő szent frigyéről tudósítja azokat.

Az én szemeim szüntelen az Úrra néznek: mert ő menti ki vetett tőrből az én lábaimat.

Nézz én reám és könyörülj rajtam: mert egyedül és igen szegény vagyok én.

Szüvemnek sok sanyarúságit tágítsad el: nyomorúságimból szabadíts meg engemet.

Tekints nyavalyáimat és gyötrelmimet: és bocsásd meg minden bűneimet.

Tekints ellenségimet is, mint megsokasodtanak: kik csak bitangló prédálásra gyülölnek engemet.

Őrizd meg lelkemet és ments meg, hogy gyalázatban ne essem: mert én csak te benned biztam.

Az tökéletesség és egyenesség őrizzen meg engemet: mert én csak te benned reméllettem.

Ments meg Úr Isten Izraelt minden nyomorúságiból: mert csak ő váltja meg Izraelt minden bűneiből.

(Ugyan veszteg ülve.)

Mü atyánk, mü királyunk, te vagy az mü atyánk. Mü atyánk, mü királyunk, nincsen nekünk több senki, kibe bizzunk, hanem csak te benned. Mü atyánk, mü királyunk, irgalmazz mü nekünk. Mü atyánk, mü királyunk, könyörülj mü rajtunk és hallgasd meg az mü könyörgésünket, mert nincsen mü bennünk semmi érdemes jó cselekedet, (holott mindazokra is csak te adsz erőt mü nekünk.) De cselekedjél irgalmasságot mü velünk csak az te nagy nevedért és szabadíts meg minket, mü penig ugyan nem is tudhatjuk csak meggondolni is, nem hogy cselekedni az jót, hanem csak te rajtad vadnak az mü szemeink szüntelen. Emlékezzél meg irgalmasságodról és nagy jóvoltodról, mert azok örökkévalók és fogyatlanok, légyen az te nagy irgalmasságod oly mü rajtunk, amint reméljük és várjuk szent Istenségedtől. Ne emlékezzél meg régi bűneinkről, de hamarsággal előzzenek meg minket az te irgalmasságid, mert megnyomorodtunk igen. Az mü segedelmünk az Úrnak nevében van, ki teremtette az mennyet és az földet. Irgalmazz Ur Isten, irgalmazz, mert igen betöltünk az sok gyalázattal.

Haragodban emlékezzél irgalmasságodról, Uram szabadíts, örök király felelj meg nekünk, az mely napon segítségül hivunk, mert te tudod az mü gyarló indulatinkat, emlékezzél meg róla, hogy mü csak porok vagyunk. Segélj meg minket, szabadító Istenünk az te nevednek dücsőségiért és szabadíts s bocsásd meg minden bűneinket.

Psalmus 20. Az fő kántornak Dávid éneke.

Feleljen meg neked az Úr Isten legnyomorúságosabb napodon: ótalmazzon az Jákob Istenének neve.

Bocsásson bizonyos segítséget neked az ő szentségéből: és Cionból támasszon tégedet.

Kedvesen említse meg minden te ajándékidat: és jó illatú áldozatidat hammáig emésszе. Szela.

Adja neked szüvednek kivánságát: és minden végezett tanácsidat betöltse.

Örőméneket mondunk szabadításodról és az mü Istenünknek nevében örömzászlókat lobogtatunk: töltse be az Úr minden te kérésidet.

Most már bizonnyal tudom, hogy megszabadította az Úr az ő messiását és megfelelt neki szentséges egeiből: az ő szabaditó jobb karjának erősségéből.

Az kik jó lovokban s kik sok szekerekben biznak: mü penig csak az mü Istenünknek szent nevét emlegetjük.

Azok leromlanak és elhullanak: mü penig még feljebb emelkedünk és soká megmaradunk.

Úr Isten szabadíts szüntelen minket: szent királyunk

felelj meg mü nekünk minden napon, mikor hozzád kiáltunk.

Eljő Ciónhoz az szabadító és azokhoz, valakik megtérnek bűnökből Jákobban, azt mondja az Ur: ez pedig énnekem velek való frigyem, azt mondja az Ur: az én lelkem, mely te rajtad vagyon és mely beszédimet adtam az te szádban, ne távozzanak és ne unattassanak meg az te szádtól, se az te magodnak szájától, se az te magod magvának szájától, azt mondja az Ur mostantól fogva mindörökké. Te penig óh szent ülsz az Izrael dicsireti felett, ki egyik másikra nézve kiáltja és mondja: Szent, szent, szent az seregeknek ura Istene, teljes az egész föld az ő dicsőségével. Mely szóknak chaldeai nyelven ez magyarázatja: Egyik sereg angyal az másik seregtől ez szókat fogadja és mondják: Szent az magos egekben az ő dicsőséges jelenvoltának háza. Szent az, ki az földön erős hatalmasságokat cselekedik. Szent mind örök üdőktől fogva, örök véghetetetlen üdökig az seregeknek Ura Istene, teljes az egész föld az ő dicsőségével. És felemele engemet az lélek és hallék utánam nagy zúgó szélnek szavát: áldott az Urnak dicsősége az ő helyében. Az Ur országol mind örökkön örökké.

Uram Isten, Ábrahámnak, Izsáknak és Izraelnek Istene, őrizd meg mindörökké ilyen jó indulatját, gondolatját és szándékát az te népednek és készítsed az ő szüvöket magad szerelméhez. Ő penig igen irgalmas, megbocsátja az bűnöket és nem kárhoztat. És igen szorgalmatos azon, hogy haragját megtartóztassa és soha sem árasztja ki éppen minden búsulását. Mert te

Uram igen jó vagy, bűnbocsátó, nagy irgalmasságú mindazokhoz, valakik téged segítségül hínak. Az te igazságod örökkévaló igazság és törvényed tökéletes hűség. Hűségesen fizetsz Jákobnak és nagy kegyességgel Ábrahámnak, amint megesküdtél régi üdőkben a mü atyáinknak. Áldott az Ur, külön külön minden napokon, az erős Isten, ki készíti és előállatja az mü szabadításunkat, szela. Az seregeknek Ura mü velünk vagyon és felmagasztalónk nekünk az Jákob Istene, szela. Seregeknek Ura, bódog az az ember, ki te benned bízik.

Uram, hallgass meg, nagy király felelj meg nekünk az mely napon segítségünkre hívunk. Áldott az mü Istenünk, ki teremtett minket az ő dücsőségére és kiválasztott minket az tévelygők közül és adta mü nékünk az ő hűséges igaz törvényét és az örök élet jutalmát mü belénk plántálta. Ő szent Istensége nyissa meg az mü szíveinket az ő szent Törvényében és adja az mü szüvünkbe az ő szerelmét és tiszta félelmet, hogy cselekedhessük az ő szent akaratját és szolgáljunk neki tökéletes szűvvel, hogy így ez mü világi fáradozásink ne legyenek haszontalanok és születésünk ne következzék örök veszedelmünkre.

Legyen kedves jó akarat hozzánk az te sz. színed előtt sz. Ur, mü Istenünk, hogy őrizhessük meg minden te rendelésidet, parancsolatidat ez jelenvaló világon és megtisztítván éljük és bírjuk örökségül az jót és az örök áldást az jövendő világnak örök életében, hogy örökké dicsiretesen énekeljen neked az mü dücsőült lelkünk és ne hallgasson, Uram, én Istenem mindörökké dicsirlek tégedet. Uram, akarjad az

te nagy igazságodért, örökké magasztald fel és erősits meg az te sz. Törvényedet, hogy bizzanak te benned, kik ismerik az te nevedet, mert soha el nem hattad Uram az téged keresőket.

Psalmus 86. Dávid imádsága.

Uram Isten, hajts hozzám füleidet és felelj meg énnekem: mert nálad nélkül igen szegény és szűkölködő vagyok én.

Ments meg az én lelkemet, mert kegyes életű vagyok: szabadits meg az te szolgádat, ki te benned bizom.

Irgalmazz Uram Isten énnekem: mert én minden napokon csak te hozzád kiáltok.

Vigasztald és örvendeztesd meg lelkét az te szolgádnak: mert csak te hozzád emelem az én lelkemet.

Mert te Uram Isten jó és bűnbocsátó Isten vagy; igen irgalmas mindenekhez, valakik te hozzád kiáltnak.

Hallgasd meg Ur Isten imádságomat: és fogadjad füleidbe az én könyörgő szavaimat.

Megszorulásom napjain is te hozzád kiáltok: tudván, hogy megfelelsz énnekem.

Ugyanis bizony nincsen Uram hozzád hasonló semmi istenek között: és hasonlók az te hatalmas cselekedetidhez nem találtatnak.

Kiért végre minden pogány nemzetségek is, kiket készítettél, eljönnek és előtted meghajolnak Uram Isten: és úgy dicsőitik az te szent nevedet.

Mert nagyságos vagy te Ur Isten és sok csudákat

cselekedő: mondom, csak te egyedül, (mind társ s mind más nélkül,) Ur Isten.

Oh Ur Isten, taníts meg engemet az te utaidra, hadd járjak igaz hűségedben: tedd egyessé, erőssé az én szüvemet, hogy csak az te nevedet félje.

Dicsirlek tégedet én Uram Istenem teljes szüvemből: és tisztelem az te nevedet mindörökké.

Mert igen nagy az te irgalmasságod én rajtam: hogy megszabadítottad lelkemet az alsó pokolból.

Ur Isten sok kevélyek támadtanak én reám és kegyetlenek társasági keresik az én lelkemet: kik csak szemek eleiben sem vesznek tégedet.

De te szent Ur, erős Isten, igen irgalmas és kegyelmes vagy: késedelmes az haragra, kész az bő irgalmazásra és az nagy igazságra.

Tekints én reám, könyörülj rajtam, add isteni erődet ily szolgád mellé: és szabadíts meg az te szolgáló leányodnak fiát.

Tégy csudát velem jó végre, melyet láthassanak az én gyülölőim és pironkodjanak: és megtudják, hogy te Uram Isten segítettél és vigasztaltál engemet.

(Itt el kell mondani az 145. zsoltárt.)

Jákob háza jertek el, járjunk az Urnak világosságában, mert ime minden nemzetségek kiki mind járnak az ő istenek nevében. De mü járjunk az mü Istenünknek szent nagy nevében mindörökké. Legyen úgy a mi Urunk Istenünk mü velünk, miképpen volt az mü atyainkkal, soha el ne hagyjon és el ne vesszen minket, magához hajtván, kapcsolván az mü szüveinket, hogy járhassunk minden utaiban és őrizhessük

minden ő parancsolatit, rendelésit, itéletit, valamelyeket parancsolt a mü atyáinknak. És legyenek ezek az én beszédim, melyekkel könyörgöttem és esedeztem az én Uramnak Istenemnek szine előtt, szüntelen környüle az mü Urunknak Istenünknek éjjel és nappal avégre, hogy szolgáltasson igaz itiletet az ő szolgáinak és az ő népének mindenütt, minden élő napjokon való szükséges dolgokat az ő tulajdon napján beteljesitvén, hogy igy ismerhessék meg ez földnek minden népei, hogy az Ur ő csak egyedül az Isten, és ő küvüle nincs más több senki.

Psalmus 124.

Csakhogy az mindenható Isten volt mindenkor mü velünk: mondja most ezt az Izrael.

Csakhogy az mindenható Isten volt mindenkor művélünk: valamennyiszer reánk támadtanak az emberek. Sokszor ugyan elevenen elnyeltenek volna bennünket: az ő reánk való szörnyű nagy dühüsségekben.

Sokszor mint sebes árvizek úgy ragadtanak el bennünket: mint sebes folyó patakok úgy mentenek által az mü lelkünkön.

Sokszor mentenek ezek által az mü lelkünk felett: mondom ezek az sok kevély vizek.

Áldott az mindenható Ur Isten: ki nem adott prédául minket az ő fogoknak.

Az mü lelkünk csak úgy szabadult meg, mint a madárka: az madarászoknak tőrökből.

Elrontatott az ő kelepcéjek: mü peniglen megszabadultunk.

Minden segedelmünk nekünk csak az egy mindenható Urnak nevében: ki teremtette az mennyet és az földet.

Ájtatos imádságforma az hétnek napjaira: rövidek, hathatósak, foganatosak az tiszta szívüeknek.

(Az Hamida után valakik buzgóságosbak az isteni szolgálatban, szokták elmondani az 12 verseket, melyek az zsoltárból és prófétákból összveszedegettek az sz. nagy Névnek egészen dicsőséges magyarázatjára, kinek fordítását másszorra hagyván. Azok után ez zsoltárt mondván.)

Psalmus 4.

Mikoron kiáltok, felelj meg nekem én igazságomnak Istene.

Szorulásimban tágasítóm voltál énnekem: irgalmazz és hallgasd meg az én imádságomat.

Ember fiai meddig gyalázván tisztességemet haszontalanságon kapdostok; örökké hazugságot kerestek. Szela.

De tudjátok, hogy az Mindenható az kegyeseket magának választotta: meghallgat az Uralkodó, mikor ő hozzá kiáltok.

Rettegjetek s ne vétkezzetek, szüvetekkel ágyatokban beszéljetek: és tűréssel hallgassatok. Szela.

Áldozzatok, de csak igaz áldozatokat: és úgy bízzatok az mindenható Istenben.

Sokan mondják, vajjons ki mutat jót mü nekünk: csak te Mindenható világoskodtasd az te orcádat mü rajtunk.

Mert azzal az én szüvemben nagy örömet adtál:

miólta az országban borok, gabonájok így megbővült.

Vélek már együtt békességbe nyugszunk, aluszunk, mert te Mindenható csak egyedül: bátorságos birodalmat adtál énnekem.

Legyen kedves jó akarat Jah sz. nevű nagy Istenség, erős Istenség, rettenetes Istenség, jóra segítő Istenség, kész segedelmű Istenség, nagyságossá tevő Istenség és megerősitő Istenség, aki ez mondott zsoltárban (a szent nyelven) kimagyaráztattál: hogy amiképpen meghallgattad annak imádságát, az ki te előtted ez zsoltárral imádkozott, azonképpen hallgasd meg és fogadd fileidben az én imádságomat és előtted való esedezésimet ez mai napon.

Vasárnap.

Kinek az ő jegye oroszlán és angyala Rafael és szolgáló planétája az Nap. Chamma a negyedik égen.

Hétfőn.

Kinek jegye az Rák. Angyala Gábriel és szolgáló planétája az Hold. Lebana az legalsó égen.

Kedden.

Kinek jegye az Kos és Skorpio, angyala Samael és szolgáló planétája az Mars. Maadim az ötödik égen.

Szerdán.

Kinek jegye kettős ember és az szűz. Angyala Michael és szolgáló planétája Mercurius Cochab az második égen.

Csütörtökön.

Kinek jegye az Lövő és az Halak. Angyala Cadkiel és szolgáló planétéja Jupiter Cedek az hatodik égen.

Pénteken.

Kinek jegye Bika és a Mérték. Angyala Anáél és szolgáló planétája Noga Vénus az harmadik égen.

Szombaton.

Kinek jegye az Kecskebak és Vizöntő. Angyala Kaphciél, szolgáló planétája Sabbethai Saturnus az hetedik égen.

Legyen kedves jóakarat az te sz. színed előtt mindenható Úr én Istenem és az szent atyáknak Istene, hogy legyen ez az óra, melyen én most imádkozásban állok az te szent színed előtt, magam lelkemért és az én szerelmesimnek, cselédimnek, hozzám tartozóknak lelkekért, hogy találtassék lenni az te sz. színed előtt is jó akaratnak kedves órájának, könyörületességnek órájának, meghallgatásnak és befogadásnak órájának. Kiáltok te hozzád Uram Isten és hallgass meg engemet, esedezve reménkedöm tehozzád és engesztelődjél meg én hozzám, parancsolj felőlem szent angyalidnak, kiket emberek fiainak állapotjoknak gondjaviselésire rendeltél, hogy legyenek én velem és mellettem segedelmemre, használatomra, szabaditásomra és mentségemre, és hajtsad minden emberek fiainak szüvöket, valakikkel énnekem ügyem gondom vagyon arra, ami jót én akarok és fordítsad az ő akaratjokat az én jóakaratomra és bonts el minden gondolatit az én gyülölőimnek és veszesd

eszét az én ellenségimnek, minden tanácsoknak és tölts be minden én kérésimet jó végre, mint írva vagyon. Cselekedjék te veled az te szüvednek kivánsága szerént és minden tanácsodat betöltse és légy az én szüvemmel gondolatimnak minden óráiban és kezeimmel minden cselekedetimnek óráiban és tégy eszessé minden utaimban és szerencséltess minden én járásimban és bocsássad áldásodat kezeimnek minden munkáira és ne kényszeríts jutnom engemet egy testnek-vérnek is alamizsnájára vagy adakozására, hanem az tennen tágos teljes bőséges gazdag markodból elégíts meg engemet és az én szegénységemnek porából emelj fel engemet és szükölködésimnek hitvány szemetiből magasztalj fel engemet és támogass engemet az te jó kedves adakozó kezedből és erősíts, vastagíts az te jobbkezednek áldásából és fizess igen kegyes jó jutalmakkal énnekem. Áldott vagy te szent Úr Isten kegyes és jó jutalmoknak fizetője.

(Ezek is az imádságok végében való formák az hétnek minden napjaira, kettősök penig, egyik az első közönséges szükségre és kinek-kinek magára nízve is, a második az hét napjainak a teremtéskor és arról máig való természet szerint való szükségekre nízó.)

Az hétnek első napjára első forma.

Legyen kedves jóakarat szent Úr mindenható Istenünk, Ábrahámnak, Izsáknak és Jákobnak Istene, hogy könyörülj én rajtam az te nagy irgalmasságod szerént és téríts tökéletesen és igazán te hozzád megtérő penitenciával engemet és az te fileidet figyel-

meztesd azén könyörgésemre, nyisd meg az én szüvemet az te Törvényedre és plántáljad az te félelmedet minden én gondolatimban és végezz jó szentenciákat én felőlem és az én házamnak minden fiairól, leányiról és bonts, veszess el én rólam minden nehéz gonosz szentenciákat és az én házamnak minden fiairól, leányiról és ne vigy engemet próbára, kisirtetre és minden véletlen gonosz esetektől ments meg engemet, es valameddig az te haragod általmegyen közöttünk, az te árnyékodba rejts el engemet. És légy az én szómmal beszélgetésimkor és őrizd meg utaimat, ne vétkezzem nyelvemmel, és emlékezzél kedves népednek emlékezetivel én rólam és szent házadnak épületit az te választottidnak bódogságát adjad látnom jó reggel, annak romlásit és porát ápolgatván, követi, épületit szeretgessem és legyen temetésem, koporsóm együtt az tégedet félő igazakkal és szentekkel. Uram hallgass meg, Uram bocsáss meg, Uram fogd fileidben és cselekedjél, ne késsél tennen magadért én Istenem, mert az te neved hívattatott az te népedre és az te városodra. Uram hallgasd meg az én imádságomat és legyenek figyelmetesek az te fileid az én esedező szómra, mert én az én imádságomat Uram Isten tehozzád kedves órában nyújtom. Istenem, az te nagy irgalmasságod szerint felelj meg énnekem hűséges szabadításoddal. Felelj meg Úr Isten, felelj meg ez órában és ez jelenvaló ügyemben, alkalmatosságban könyörülj én rajtam és az én lelkemen és az én házamnak minden lelkein, és igazgasd az én szüvemet, hogy szeressem és féljem az te szentséges nevedet és örvendeztess meg engemet jó

örvendeztetésekkel az te hajlékodból és orvosolj, gyógyíts meg tökéletes gyógyítással, lelkemnek gyógyításával és testemnek is gyógyításával és ajándékozz meg kegyelmesen tudománnyal, értelemmel és eszességgel, hogy tudhasam az te nevedet. Legyenek kedvesek az én számnak beszédi és szüvemnek gondolati az te szent színed előtt Uram, én kősziklám és én megváltóm.

Másforma ugyan az első napra az teremtésről vött alkalmatosságból.

Legyen kedves jó akarat az te szent színed előtt szent Úr, mü Istenünk és minden szenteknek Istene, mi formálónk és az kezdetnek formálója, az miképpen előállattad és megerősítetted világodat az te nagy nevedben és szent akaratodban ez mai napon és egyetlen egységben találtattál az te világodban és felfiggesztvén megállattál mind mennyeiket, földieket ott fenn és itt alatt valókat az te mondásodban és más senki te veled nem volt, nincsen is és te küvűled senki nincsen, és kinyilatkoztattad mind ott fenn és itt alatt levőknek titkokat az te teremtéseddel, akképpen az te nagy irgalmasságodnak soksága szerint egyenesítsed az mü szüvünket és minden te népeidnek szüvöket, szerelemből félhessük az te nagy nevedet és világosítsad az mü szömeinket az te törvényednek világosságával, mert te nálad vagyon az életnek forrása és az te világodban látunk világosságot és tégy méltókká arra az világosságra és abban való részesülésre, melyet elrejtettél az teremtéskor

az szentek és igazak számára jövendőben annak megadásakor és jó alkalmatosságban. És az te bölcsességeddel tégy bölccsé minket és az te értelmeddel tégy értelmessé és az te nevednek titkait adjad tudnunk mü nekünk és dücsőségit az te Törvényednek tudományának mutasd meg mü nekünk és az te szentségeddel szentelj meg minket és az te szárnyaidnak árnyékában rejts el minket és az te jóvoltodból elégíts meg minket és az te dicsőségednek ragyogó fényéből szakassz, származtass mü reánk és mutasd meg adjad látnunk szent messiásodnak orcáját és víg vidám szüvünket örvendeztessed annyira, kit elviselhessünk mü és minden te népeid, mert te vagy meghallgatója minden szájak imádságinak. Áldott vagy te, imádságoknak meghallgatója.

(Már következnek az hetedszakai zsoltárok, amint a jeruzsálembeli templomban az Leviták énekleni szoktak, rendeltek volt.)

Hétnek első napjára, Dávid éneke. Ps. 24.

Istené az föld és annak teljessége: ez egész világ és minden benne lakói.

Mert ő fundálta azt az tengereken: és jól rendelte az folyó vizeken.

De mind abból is ki mehet fel az Úrnak ez egy szent hegyére: és ki állhat bátron meg itt az ő szent helyében.

Csak az kinek marka ártatlan és tiszta szíve, lelkére nem esküt heában: és soha nem esküdt csalárdul.

Ez ilyen veszen áldást az Úr Istentől: és igazulást az ő szabadító Istenétől.

Mineműk az téged igazán kereső nemzetségek: az te szent orcád kereső Jákob fiai. Szela.

Nohát emeljétek fel kapuk fejeteket és emelítessetek fel tü örökös ajtók: és bemegyen rajtatok az dicsőséges király.

Kicsoda az a dicsőséges király, az hatalmas erős Úr Isten: az erős hadverő Isten.

Emeljétek fel kapuk fejeteket és emelítessetek tü örökös ajtók: hadd menjen be az dicsőséges király.

Kicsoda az az dicsőséges király: az seregeknek Ura Istene az az dicsőséges király. Szela.

Szabadíts meg minket szent Úr mü Istenünk és gyűjts össze az pogányok közül, hogy dicsirjük az te szent nevedet: és magasztalhassunk tulajdon kedves dicsireteddel. Áldott az Izraelnek Ura Istene, mindöröktől fogván mindörökkön örökké: és mondja mindennap Amen. Halleluja. Áldott az Úr Cionból, ki lakozik Jeruzsálemben. Halleluja. Áldott az mindenható Úr Isten, az Izraelnek Istene, ki egyedül sok csudákat cselekedik és áldott az ő dücsőséges neve mindörökké, teljes mind az egész föld az ő dücsőségével. Ámen és Ámen.

Második napra hétfőre, első forma.

Legyen kedves jóakarat szent Úr én Istenem az te szent színed előtt, hogy engeszteltessél meg minden én te ellened való nagy pártolkodó bűneimről és kegyelmezz meg minden én vétkeimről, mert sokak igen az én térengésim, te ellened vétkeztem, álnokul cselekedtem, ellened rugodoztam, haragra inger-

lettelek és nyakamat elleued megkeményítettem, elszakadtam, távoztam a te jó igaz itiletidtől és parancsolatidtól és nem is használtam vele. Kérlek Uram én Istenem és minden szenteknek Istene, fogadj magadhoz engemet tökéletes penitenciával az te szent színed előtt és ezt cselekedjed tennen magadért, ha nem én érettem és kedveljed az én megtérésemet, megtisztítván titkos tévelygésimtől engemet és találtassam azoknak száma közül, kik tehozzád tökéletes szívvel megtérnek és az kiknek bűnökről soha többé meg nem emlékezel. Legyen kedves jóakarat az te szent színed előtt én Istenem, hogy szabadíts meg engemet az gonosz kívánságtól, minden nyomorúságtól, keserűségtől és igazgasd jóra kezeimnek munkáit, orvosolván kegyesen csapásimat, nyavalyáimat, hogy ne hallassék siralom, jajgatás az én házamban és semmi pusztítás, rontás az én határimban, és én is lehessek az tégedet félőknek száma közül és az te akaratodnak cselekedői közül, és tégy eszessé jó és igaz eszességgel az te szent színed előtt, hogy eszesnek találtassam mindenekben, valamit cselekedem és valamelyekre tekintek mindaddig az napig, valameddig te hozzád vész engemet ez életből és akkor is vígy engemet békességből-békességre és találjak kedvességet, könyörületességet az te szemeid előtt és mindeneknek szemei előtt, valakik engemet látnak. Uram hallgass meg, Uram bocsáss meg, Uram fogadd fileidben és cselekedjél, ne késsél te magadért én Istenem, mert az te neved hívattatott az te városodra és az te népedre. Uram hallgasd meg az én szómat, legyenek figyelmetesek az te fileid az én

könyörgésemre és hallgasd meg az én imádságomat, mert csak te vagy minden szájnak imádságinak meghallgatója. Áldott vagy te imádságoknak meghallgatója.

Más ugyan hétfőre az napot lött teremtéseknek alkalmatosságából.

Legyen kedves jóakarat szent Úr mü Istenünk az te szent színed előtt, ki vagy csak egyedül mindeneknek Ura és hatalmas méltóságot foglaltál magadnak ez te világodban és elválasztottad az te dicsőséges királyi székedhez az ott fennvaló mennyeieket ez mai napon, akképpen az te nagy bőséges irgalmasságodból válassz külön minket Izraelt és minden népeidet minden bűnöktől, minden vétektől, minden gonoszságtól, minket mondom és minden mü társaságinkat és válassz külön minden tévelygőktől is és engedjed, hogy járhassunk azok között, kik te előtted állanak és szabadíts meg minket az gyehenának itiletitől és az te nagy irgalmasságodból szabadíts meg minket Izraelt, minden te népeidet vízben való halástól, merüléstől, valakik vagy tengeren járnak, vagy folyóvizekben kelnek által. Szabadíts meg tengerben való borulástól, mint mondva vagyon, mikor az vizeken általmégy, veled vagyok én és az folyóvizeken, hogy el ne csapjanak tégedet, mikor az tűzben mégy, nem éget meg tégedet és annak lángja nem perzsel meg tégedet. És szabadíts meg minket Izraelt és minden te népeidet az tengernek szélvészétől és az száraznak veszedelmitől, sőt mü és Izraellel minden te népeid mindenkor az irgalmasságodnak

ótalma alatt találtassunk, mert csak te vagy minden szájnak imádságinak meghallgatója. Áldott vagy te imádságoknak meghallója.

Hétnek második napjára. Ps. 48. Chora fiai zsoltár éneke.

Mely nagy az Úr Isten és felette igen dícsiretes: az mü Istenünknek városában és az ő szent hegyén.

Csuda szép tartomány, ez egész föld öröme az Cion hegyének északra való oldala: az nagy királynak kedves városa.

Az Úr Isten az ő szép palotáiban: ismertetett ótalomnak és felmagasztalónak.

Mert ime sokszor az földi királyok reá gyültenek: de nagy szégyenekre csak eloszlottanak.

Ezeket mikor látták csak elálmélkodtanak: megháborodottak és nyakra-főre futottanak. Rémítő reszketés fogta ott meg őket: nagy fájdalom, mint az szülő asszonyi állatokat.

Miképpen az napkeleti erős szelekkel: összverontod az Tarsis tengeren való hajókat.

Valamint hallottuk füleinkkel, szintén úgy láttuk szemeinkkel az seregeknek Ura Istene az mü Istenünknek városában: bizony Isten erősítette ezt meg mind örökkön örökké. Szela.

Vártuk Úr Isten hallgatással az te nagy irgalmasságodat; az te szent templumodnak, mely itt vagyon közepette. Mely igen nagy az te neved, szintén olyan nagy dicsíreted is mind az földnek határáig: igazsággal rakva vagyon az te jobb kezed.

Örvendjen az Cion hegye és vigadjanak az Judának leányi: az te szentséges itiletedért.

Kerüljétek Ciont és járjátok köröskörül meg: számláljátok már az ő szép tornyait. Vessétek szüvetoket az ő gazdag épületire és erős palotáira: hogy azt beszélhessétek utánatok való maradékitoknak is.

Mert ez az Úr Isten mü Istenünk mind örökkön örökké, ez igazgat minket ily dicsőségesen, mint az régi bódog üdőkben.

(Utána: Szabadíts meg minket.)

Harmadik napra, keddre való imádság.

Legyen kedves jó akarat az te szent szined előtt én Istenem és minden szenteknek, igazaknak Istene, hogy tarts tisztán és tisztogassad szüntelen minden gondolatimat és igazgassad csak jóra az én nyelvem szólásit és tisztíts meg az én szivemnek minden indulatit, gondolatit és légy jelen szüntelen az én számmal szólásimnak idején és szüvemnek gondolkodásiban, azonképpen kezeimmel munkájának, cselekedeteinek idején és lábaimmal járásimnak, lépésimnek idején, és ne találjak olyat szóllani, ki illetlen volna az te szent szined előtt és ki nem az te sz. akaratodból volna. Riaszd el Sátánt, hogy semmiben rajtam és dolgaimon ne uralkodjék, és segélj engemet az te nevednek tisztességire való dolgokra és ne hagyj megháboritani engemet gonosz álmoknak, se ne uralkodjék énrajtam semmiféle gonosz kivánság. Oh világnak örökös Ura Istene, nyilván is tudva vagyon az te szent szined előtt, hogy az én akaratom az volna,

hogy teljességgel az te szent akaratodat cselekedhessem, de az mely régi kovász én bennem vagyon, az késlel és hátra vonszon abban. Legyen kedves jó akarat az te szent szined előtt én Istenem és minden igazaknak Istene, hogy veszess ki és nyomj meg minden gonosz kivánságot én belőlem és távoztasd messze azt az én kétszáznegyvennyolc minden tagaimból, hogy soha semmi tagaimot ki ne tántoríthassák az te jó szent és igaz utaidról, sőt plántálj az én szüvemben csak jó indulatokat, hogy őrizhessem hiven minden te rendelésidet és teljesítsem az te szent akaratodat és szolgáljalak, tiszteljelek tégedet tökéletes szüvvel és fogadd be kérlek az én imádságomat amaz irás szerint. Hallgasd meg Uram az én imádságomat, az én kiáltásom jusson az te fileidben és az én könnyhullatásimra ne hallgass, mert én jövevény vagyok te előtted és csak zsellér, mint minden atyáim; én penig az én imádságomat te hozzád nyújtom Uram én Istenem kellemetes órában, én Istenem az te nagy irgalmasságodból felelj meg énnékem az te hűséges szabaditásoddal és hallgasd meg az én imádságomat, mert csak te vagy minden szájnak imádságinak meghallgatója. Áldott vagy te imádságoknak meghallója.

Más forma ugyan keddre az teremtéskor az napon való alkalmatosságokból ez mai napig.

Legyen kedves jó akarat az te szent szined előtt Uram én Istenem és minden igazaknak Istene, kegyelmes, irgalmas, mindenható király, ki kész asztalt és

eledelt rendeltél ez mai napon minden teremtett állatidnak, megörvendeztetted ez napon az földet és betöltvén az lakos világnak szinét mindenféle termő ujságokkal, hogy azzal életet adnál az rajta lakó népnek és táplálást, a kik azon járnak; készitsed Úr Isten és erősitsed meg most is mü nékünk Izraellel és minden te népeiddel, hiveiddel egyetemben minden mü táplálásunkat az te véghetetlen nagy irgalmasságodból és tarts készen éppen kezünknél birodalmunkban az mi táplálásunkat tisztességesen, böcsületesen, ki enyett mü is tökéletes szüvvel szolgálhassunk tégedet szüntelen és abban az mü táplálásunkban hozzánk való jó kedvedet semmi bününkkel, semmi vétkünkkel, semmi esetünkkel meg ne késleltessük. És ótalmazz meg minden uton, pusztákon járókat az te néped és hiveid közül minden fenevadaktól és minden gonosz történetektől és minden gonosz sátántól és minden ellenségektől és utakon leseskedő tolvajoknak kezekből amaz irás szerint: Mert az ő angyalinak parancsol te felőled, hogy megőrizzenek tégedet minden te utaidban, tenyerekre fogjanak, emeljenek tégedet, hogy még az kőbe se üssed meg lábaidat és hogy én is Izraellel és minden te hiveiddel, népeiddel mindenkor szüntelen irgalmasságos ótalmad alatt találtassunk, mert csak te vagy minden szájnak imádságinak meghallgatója. Áldott vagy te imádságoknak meghallója.

Hétnek harmad napjára. Psal. 82.

Az Úr Isten jelen áll az bírák gyülekezetiben: és az istenek között ott itél és feddődik. Vajjons tü bírák

meddig itiltek hamisan: meddig kedveztek az latrok böcsületinek. Szela. Itíljetek inkább az szükölködőnek és az özvegynek: az nyomorultat és szegényt igazítsátok.

Mentsétek meg az szegényt és az együgyűeket: az hatalmas istentelen kezéből ragadjátok ki. Im nem tudnak, sem nem értnek, csak mind sötétségben járnak: elhanyotlottak az földnek minden vezéri, fundamentumi. Én penig azt mondottam rólatok, hogy tü mind istenek vattok: és minnyájan az magasságbeli Istennek fiai vattok. De ilyen dolgaitokért tü is csak úgy haltok el, mint az több vétkes emberek: mint egy az kegyetlen fejedelmek közül, úgy estek el.

Kelj fel hát magad Úr Isten és itild igazán az földet: mert csak te bírsz örökösen minden nemzetségeket.

(Utána «Szabadíts meg szent Ur».)

Negyedik napra, szerdára való imádság.

Legyen kedves jó akarat az te szent szined előtt Uram én Istenem és minden igazaknak Istene, hogy engedjed az én társaságomat és részemet azokkal, kik az te szent igidnek hallgatására, tanulására sietnek és a kik annak tanuló házába örömest járnak és mulatnak és ne adjad az én társaságomat, részemet az utcákon hivalkodó és mulatozó hiába valókkal és szabadíts meg teljes életemnek napjaiban és az csufolóknak, rágalmazóknak társaságokban, nyájasságokban. És tegyed az én szüvemet szüntelen töre-

delmessé és büneimen bánkódóvá és igen alázatos lelkűvé minden embereknek fiai előtt és az engemet átkozók ellen is hallgatassad az én lelkemet és őrizzed minden zabolával. kapacsinnal az én számot, hogy nyelvemmel ne vétkezzem és az engem gyalázónak se tegyek érdeme szerént való választ, te penig én erős kősziklám, édes Istenem, légy mind ezek ellen nekem erős paizsom, hogy semmi teremtett állat ne árthasson énnekem és tedd eggyé, egyenessé az én szivemet az te áldott szent nevednek félelmében és szerelmében mindaddig és elannyira, hogy legyenek az én utaim helyesek, kedvesek az te szent szined előtt és segilj engemet az te bizonyságtételidnek teljes szüvemből való megőrizésére és igazgass csak az te igyenes ösvényidre engemet, nyissad meg szemeimet, hogy láthassam csudáit az szent Törvényednek és tölts be minden én kérésimet jó végre, szabadításomra és rajtam való könyörülésedre és az csalárd utat távoztasd el én tőlem és fordítsad el az én szemeimet, ne nizzenek hiábavalóságot és nyomd le, kényszerítsed minden indulatimat az te szolgálatodra és teljes életemnek napjaiban csak az te szent akaratodnak teljesítésére és légy jelen az én szivemmel az te szent rendelésidnek cselekedésében, mert te nálad vagyon az életre vezérlés és te kezedben az én lelkemnek is éltető elevensége és te hajthatod az szüvemet az te akaratodnak teljesítésére. Legyen kedves jó akarat az te szent szined előtt szent Úr én Istenem és minden igazaknak Istene, hogy nyomja meg irgalmasságod reám való búsulásodat és mulja felül

sokkal irgalmasságod minden egyéb természetedet és alkudjál, cselekedjél csak irgalmasképpen és kegyelmesképpen én velem és sietve könyörülj rajtam és tégy méltóvá arra, hogy láthassam az életnek, az te szent Törvényednek világosságát, hogy tanulhassam a végre, hogy mást is taníthassak és őrizhessem, cselekedhessem, teljesíthessem minden te javallott szent rendelésidet és ragaszkodjam csak azokhoz, kik félik az te nevedet es adj énnekem jó és áldott életet mindenekben.

És fogadd be az én esedezésimet, teljesits meg kérésimet és töröld el minden vétkeimet, bűneimet az te szent szined elől amaz mondás szerént: Én vagyok, csak én vagyok az az Isten, ki eltörlöm az te büneidet én magamért és az te vétkeidről többször meg nem emlékezem. Könyörülj rajtam Uram és hallgasd meg imádságomat, mert csak te vagy minden szájnak imádságinak meghallgatója. Áldott vagy te imádságoknak meghallója.

Más ugyan szerdára az teremtésről annak planetájának ereje szerént.

Legyen kedves jó akarat az te szent szined előtt én Istenem és minden igazaknak Istene, ki mindeneket formáltál és teremtettél, egyedül való egység és egységben maradó mind örökké, ki felfüggesztetted ez te világodat az te hatalmas karodon, mint egy kedves gerezd szőlőt és hatalmas erőddel szabadítsad árvaságtól, megvetéstől, idétlen szüléstől és torokgyik miatt való haláltól az te népednek szülöt-

tit és tekints reá, a mit ez mai napon felfüggesztettél és őrizd meg attól az te hiveidnek csecsemő és szoptatós gyermekit, ne essék azoknak szájokban, hogy neveltettessenek az te szent Törvényed őrizésére és az te nagy irgalmasságodból légy mint ótalom paizsok azoknak amaz mondás szerint: könyörülök az kin könyörülök és irgalmasságot cselekeszem azzal, a kinek irgalmazok. Mert csak te vagy minden szájnak imádságinak meghallgatója. Áldott vagy te imádságoknak meghalloja.

Hétnek negyed napjára. Psal. 94.

Erős bosszuálló mindenható Isten: erős bosszúálló Isten mutasd dicsőségesen magadat.

Magasztaltassál fel földnek igaz bírája: fordíts méltó jutalomfizetést az kevélyekre. Vallyons az istentelenek Úr Isten meddig bírálkodnak: vallyons meddig örvendeznek az kegyetlenek. Szólnak és nagy kemény kevélységgel beszélnek: pattogással zajongnak minden hamisságcselekedők. Az te népedet Uram Isten úgy nyomorgatják: és az te örökségedet vesztegetik.

Özvegyeket és jövevényeket megölnek: és árvákat elrekkentnek.

És ezt mondják, nem látja azt Jah' Isten: és nem érti az Jákob Istene. Szela.

Oh tü népeknek nagy bolondjai, értsétek meg ezt: balgatagok mikor eszesültök tü meg. Vallyons az ki az halló fület plántálta, nem hall e az? és aki látó szömödet formálta, nem lát-e az? Hát aki sok

nemzetségeket megostorozott, nem fedd-e meg tégedet: és a ki minden tudományra tanítja az embert.

Bizony ez az mindenható Úr jól tudja még gondolatit is az embereknek: hogy azok csak heábavalóságok.

De bódog az a firfiú, kit te Jáh Úr Isten sujtogatni méltóztattál: és azonban szent Törvenyedre megtanítod.

Hogy megnyugossza örömben őket az gonosz napokon: mikor az istenteleneknek veszedelmes koporsójuk elkészül.

Mert nem veti el az Úr Isten soha az ő saját népét: és az ő sz. örökségét el nem hagyja. Mert végre is az itilet igazságra fordul: és utána fordulnak minden tiszta szüvüek.

Ugyanis ki támadna most én mellém az istenteleneknek ellen: és ki állana én mellém az hamisságnak cselekedői ellen. Ha az mindenható Isten engem nem segített volna: csak kicsinyben múlt, hogy az én lelkem eddig régen hallgatásba volna. Sőt mikor azt mondottam, oda vagyok, elcsiszamodott az én lábam: Uram Isten, az te irgalmasságod akkor tartott meg engemet. Számtalan sok magamban gyötrelmes gondolkodásaimban: csak az te vigasztalásid tartották meg az én lelkemet. Ugyanis hogy volnának te társaságodból az hamis birodalmaknak székei: kik csak nyomoruságokat rendelnek az népekre törvény szine alatt. Kik hamis vádlásokat formálnak az igaz lelkek ellen: és az ártatlan vért kárhoztatják. Kik között csak az egy Úr Isten lött az én ótalmam: és az én Istenem reménységemnek kő-

sziklája. És végre nagy hamisságokat fejekre fordítván, magok gonoszságában elveszti mind őket: elveszti mindörökké őket az mü Urunk Istenünk.

(Utána «Szabadíts meg minket.»)

Ötödnapra, csütörtökre való imádság.

Legyen kedves jó akarat sz. Úr én Istenem és minden igazaknak Istene, hogy alkudjál és cselekedjél én velem irgalmasságod szerént és kegyelmességed szerént teljes életemnek minden napjaiban és nyugossz meg engemet félelmimtől, rettegésimtől és ne elegyítsed az én lelkemet az bűnösök köziben, se az én életemet az vérontó firfiak társaságában és mind őszülésemig erőtlen vénségemig ne hagyj el engemet és adjad, rendeljed az én részemet azokkal, kik tégedet félnek és kik ismerik, tudják az te sz. nevedet és azok közt, kik tökéletes szűből kedved szerint teljesítik az te akaratodat, mondom, hogy azokkal légyen örökké az én részem, sorsom, pohárom és szerencsém. Mert te tartod, őrized Uram Istenem az én sorsomat, kérlek édes Istenem és minden igazaknak Istene, ne tekintsed az én álnokságimat, bűneimet és vétkimet, se pártos rút bűneimet, melyekkel ellened rugodoztam és álnokul cselekedtem te előtted, se több gonoszságos nyilván való rút cselekedetimet, melyeket cselekedtem. Cselekedjél inkább én velem irgalmasságot az te nagy nevedért és minden szentekhez igazakhoz mutatott s mutatandó végetlen irgalmasságodért, az te dicsőséges székedért, örök országlásodért és bizonyos prezenciádért, jelen való

voltodért könyörülj én rajtam, mert irgalmas és könyörülő Isten vagy és te küvüllötted nincsen ki rajtam könyörüljön és lássa az én nyomorúságomat, mert csak te vagy örök mindenhatóság én Istenem. Uram hallottam az te híredet, megfélemlettem, megrettentem és megrémültem és féltem az szörnyű romlástól. Ismérlek, tudlak tégedet, hogy csak tőled az irgalmasság, az hűség és az te szájadból adatik az tudomány és az értelem, Uram hallgasd meg az én imádságomat és az én kiáltásom jusson te elődben, figyelmezzél az én esedezésemre az te nagy hűségedből felelj meg énnékem és hallgasd meg az én imádságomat, mert csak te vagy minden szájnak imádságinak meghallgatója. Áldott vagy te imádságoknak meghallója.

Más forma ugyan csütörtökre az teremtésre nízve.

Legyen kedves jó akarat az te sz. színed előtt Uram én Istenem és minden igazaknak Istene, ki megalapítottad, vastagítottad ez világot az te nagy erőddel és megerősítetted az te sz. Törvényeddel és ki ez mai napon élő lelkes állatokot teremtettél itt alatt, hogy megmutatnád az te nagyságodnak ékes dicsőséges voltát és ki erőt adtál azokban az állatokban fajzásra és sokasodásra és külön-külön való nemekre osztottad őket, kit kit illendő munkájokra, kérlek én édes Istenem minden igazaknak Istene könyörülj az te kezeidnek munkáján, hogy az te néped közül ne veszesse el egy aszonyi állat is méhének gyümölcsit és ne fogyatkozzék meg kész táplása az mü csecsszopó gyermekinknek, sőt tégyed

az ő emlőjöket csecseket, mint két bőséges forrásokat, hogy kedvesen, bővön szoptathassák tejekkel az ő gyermekeket, hogy így kedvesen nevelhessék az te szolgálatodra az mondás szerint: az kisdedeknek és csecsemőknek szájokban fundáltad az erőt és tégy méltókká minyájunkat, hogy láthassuk Cionnak vigasztalását (amint írva vagyon). Hogy szopjatok és megelégedjetek az ő vigasztalásának emleivel, hogy ugyan jól kifacsarjátok, kiszopjátok és gyönyörködjetek az ő tündöklő dicsőségével. Mert csak te vagy minden szájnak imádságinak meghallgatója. Áldott vagy te imádságoknak meghallója.

Hétnek ötödik napjára. Psal. 81. Fővebb kántornak sajtokra, szüretre Asaph éneke.

Jertek zengjünk zajgó vigassággal Istenünknek, az mi erőnknek: örömkiáltást tegyünk az Jákób Istenének.

Vegyetek citerákat és verjetek dobokat; kedves hegedükkel zengjetek és hárfákkal.

Fuvaljatok kürtöket ez új holdnak s új esztendő napján: titkoló jeles napunkon és főinnepünkön.

Mert ez örök rendtartása Izraelnek: és Jákob Istenének itiletiből való szokása.

Melyet bizonyságtételre rendelt Józsefben: mikor kijőne Egyptus földéből: oly nép közül, kinek nyelvét nem tudta megérteni.

Akkor vöttem el vállokat az tégla hordásnak terhe alól: kezeket az téglakemencéből megmentettem.

Rémült állapotodban hozzám kiáltottál, megszabadítottalak és megfeleltem neked az titkon való dör-

géssel: azután megpróbáltalak az perlekedő vizeknél, Szela.

Halld meg hát én népem, mert ezeket könnyen reád bizonyíthatom: Izrael ha engedni akarsz énnekem.

Ne találtassék te benned idegen isten: és meg ne hajolj, se tisztelj más külső isteneket. Mert én vagyok az te Istened, ki kihoztalak tégedet Egyiptus földéből: csak tudj szükségedről szájaddal megtalálni, én mindazokat bétöltöm.

De lám nem hallgatá az én kedves népem az én szómat: Izraelnek nem lőn kedve én hozzám.

Én is az ő szüvök kivánsága szerint szájokra bocsátám őket: jártanak az ő magok tanácsán.

Vajha az én népem nekem engedett volna: ha Izrael az én utaimban járt volna.

Mely hirtelen megrontottam volna minden ellenségeket: és az ő nyomorgatójokra fordítottam volna sulyos kezeimet.

Az Urat gyülölő pogány nemzetségek féltekben hazudtanak volna ő nekik: és bódog állapotjok örökké való lött volna.

Éltettem volna őket szép zsemlye kövérségével: és az erős kősziklából is édes mézzel elégítettem volna meg őket.

(Utána: Szabadíts meg minket.)

Péntekre való, hatodik napra.

Légyen kedves jó akarat sz. Úr mü Istenünk és minden igazaknak Istene, hogy legyen az te sz. Tör-

vényed én erős hitöm, velem dajkálkodó őrizőm és adj énnékem mindenben jóra hajlandó szüvet, jó részt, jó társaságot, alázatos lelket, töredelmes elmét és én miattam soha az te neved semmibe ne gyaláztassék és ne tégy engemet héába való beszéddé az emberek között és az én utolsó végem ne legyen veszedelmes kivágattatással és az én reménységem ne legyen lelkemnek hálója vagy botránkozása és ne jutass, se kénszeríts engemet egy testnek vérnek is alamizsnájára vagy adakozására, mert azoknak adakozások igen kevés, felhányások, gyalázások penig igen sok, de csak az tennen teljes, tágas, kinyitott, bőséges gazdag markodból elégíts meg engemet és rendeljed az én részemet az te sz. Törvényedben azok közt, kik félik az te sz. nevedet és teljesítik sz. akaratodat tökéletes szüből. És építs meg az te sz. házadat, városodat, templumodot és minden szentséges tiszteletidet igen hamar az mü napainkban, hamarsággal felelj meg énnekem és ments meg minden súlyos gonosz sentenciáktól és szabadíts meg az te nagy irgalmasságodból minden nyavalyáktól, nyomoruságoktól, mert csak te vagy minden szájnak imádságinak meghallgatója. Áldott vagy te imádságoknak meghallója.

Ugyanarra a teremtésre nézve.

Legyen kedves jó akarat sz. Úr mü Istenünk és minden igazaknak Istene, az miképpen hogy minket embereket az te dicsiretedre teremtettél, azonképpen igazgass és vezérelj minket az te szolgálatodra, minket

mondom és minden te népeidat és tegyed eggyé, egyessé az mü szüvünket az te szolgálatodra, tökélletességgel és téríts meg tökéletes igaz megtéréssel magadhoz az te sz. szined előtt és tölts be az te sz. gondolatodat mü bennünk, ami jó végre, tudniillik az embert teremtetted ez mai napon az te világodban, formálván az embert egyenes tisztaságban, a végre, hogy álljon, forgódjék te előtted az te szolgálatodban és áldást mondjon az te nevednek. Legyen kedves jó akarat az te sz. szined előtt én Istenem, hogy igyengess, igazgass minket az te sz. szined előtt és közelítsed örökös szabadításodnak esztendejét, megépítvén Cionf a mü napainkban és a te dicsőséges sz. házadat és telepítsed valóságos jelen voltodat mü közinkben és állasd fel országlásodnak régi formáját és tégy méltókká minket minden te hiveiddel világoskodnunk az te orcádnak világosságával, mert az te orcádnak világosságában vagyon s lészen az mü örök életünk és vigasztalj meg, mert kedveltél minket. Mert csak te vagy minden szájnak imádságinak meghallgatója. Áldott légy te imádságoknak meghallója.

Hétnek hatodik napjára. Ps. 93.

Országol az mindenható király és nagy frissen öltözött, felöltözött és felövedzette magát nagy erővel: megerősítvén ez világot is, hogy többször el ne bomoljon.

Kész az te királyi széked éppen mindattól fogva: öröktől fogva te csak azon egy Istenség vagy.

Felemelték Uram az folyóvizek, felemelték az ő szavokat: felemelték az folyó vizek nagy habjokat.

Az szörnyű sok erős vizek zúgásinál és tenger habjainál is nagyobb zendülést töttenek: de erősebb az mindenható Ur az magosságban.

Ezenben az te bizonságtételid igen hűségesen megbizonyosodtanak az te drágalátos sz. házadnak dücsőségére: Uram Isten nagy hosszú üdőkre.

(Utána: Szabadits meg.)

Hetedik és szombat napra.

Légyen kedves jó akarat az te szent szined előtt sz. Úr én Istenem és minden igazaknak Istene, Ábrahámnak, Izsáknak, Jákobnak Istene, hogy hallgasd meg az én imádságomat és tégy engemet kegyelmességnek, irgalmasságnak és könyörületességnek emberévé az te szemeid előtt és mindeneknek szemei előtt, valakik engemet látnak és szolgáltass alkalmatosságot, elégséget kezeimnek, hogy töltsem parancsolatidat és alamizsnálkodhassam az te hiveid között és tanulhassam s tanithassak mást is az te tiszta szentséges Törvényedre és plántálj szeretetet, jó akaratot én köztem és minden teremtett állatid közt és társalkodtass engemet az tégedet félőkkel és az te akaratodnak cselekedőivel és adjad jó végre, jó reménységre dolgaimat és utolsó véget és adj jó nevet, jó szivet az te félelmedre és tegyed állhatatossá az én szivemet az te nevednek félelmire, szerelmére és oltsad szivemben az te akaratodnak teljesitésit és végezz csak jó sententziákat én fölöttem és őrizz meg minden gonosztól, mert csak te vagy az én

támaszom, ki őrized bejövetelemet és kimenetelemet. Kérlek állassad az én sorsomat az igazak száma köziben az jövendő világba és örök életre. Az te lakóhelyedből felelj meg nekem nyomoruságimban, mert te hozzád kiáltok és ne hagyj meggyalázódnom reménységimben és ne légy kemény kegyetlen én hozzám, irgalmazz énnekem, erősíts és közelíttess az te sz. Törvényedhez és világosíts meg szemeimet az te parancsolatidnak beszédiben és tégy áldássá, dicséretté engemet az emberek fiai közöt és adj kedvességet, előmenetelt, hogy minden teremtetteknek lelke kedvesen, csendesen nyugodjék, alkudjék én velem és az testem legyen mindenkor mentségben, szabadulásban és tégy jót velem minden én utaimban, mert sz. Úr én erősségem és bátorságom vagy és szaladó helyem az háborúságnak napján az én kősziklám és erős bástyám mentségem, erős Isten és felmagasztalásom, mint másutt irva vagyon. Az Úr én segedelmem, pajzsom, ő benne bízik az szüvem és megsegíttettem, örvendez az én szüvem és énekemmel dicsirem őtet, az Úr ad segedelmet az ő népének, az Úr megáldja az ő népét békességben. Legyen kedves az én számnak beszéde és szivemnek gondolata az te sz. szined előtt Uram, én kősziklám és én szabadítóm.

Más forma ugyan szombatra az teremtés ereje szerént.

Legyen kedves jó akarat az te szent szined előtt Uram én Istenem és minden igazaknak Istene, hogy tégy örökösivé minket az te sz. szombatodnak jó

kedvedből és nagy szerelmedből és ne legyen nyomorgatás, óhajtás, sóhajtás ez mü nyugodalmunknak napján, mert te sz. Úr mü Istenünk elvégezted az te munkáidat az hat munkásnapokon és az hetediken megszüntél, megnyugodtál és megszentelted, megáldottad az szombatot minden egyéb munkásnapok felett és szabtad, rendelted azt nyugvásnak napjának és gyönyörűségnek minden te népeidnek nemzetségről nemzetségre örökös frigyül. Akképen örök Isten, mü Istenünk, tégy méltókká minket és minden te népeidet, hogy nyugottassunk meg az ő örök bódogságában is, melynek soha vége, fogyása nem lészen az örök életben, ki egészen csak jó bódogság és öröm, ki végnélkül véghetetlen gyönyörűség, teljességgel örök nyugodalom és örök szombat. És rendeld, készíts el nekünk és minden te népeidnek tápláló eledelünket az hat munkás napokon csendesen és nyomorgás nélkül tölts be az mü kezeinket csak az te áldásodból és az te kezeidnek gazdag adományából annyira, hogy legyen értékünk és gazdagságunk arra való, mellyel gyönyörködhessünk az te szombatidon tisztességes jó ruhákban, jóízű étkekben és édes italokban, hogy azzal feljebb tisztelhessük az te sz. szombatod napját az hétnek több napjainál (amaz mondás szerént). Ha elfordítod lábaidat az szombatnak napján, hogy azon nem cselekeded az te akaratodat az szent napomon és hivod az szombatot gyönyörűségnek és az Úrnak szenteltetett szentségnek és tiszteletnek, megtisztelvén abból, hogy nem cselekeded az te utaidat ő rajta, se ne találtassék az magad akaratja rajta, hogy csak szót szólnál valami dolgaidról, akkor

te is gyönyörködtetel az Úrban és jargaltat tégedet az földnek magosságin és táplál s legeltet tégedet Jákobnak az te atyádnak örökségivel, mert az Úr szája szólotta. Legyenek kedvesek az én számnak beszédi és szüvemnek gondolati az te sz. szined előtt Uram én kősziklám és én szabadítóm.

Angyali vallástétel az Istenről.

Nincsen oly szent, mint az mü mindenható Urunk, mert

nincsen te küvülled senki és

nincsen olyan erős, mint az mü Istenünk, mert ki volna ugyanis az örök Istenen küvül való Istenség és ki volna erős több az mü Istenünknél.

Nincsen olyan senki, mint az mü Istenünk,
nincsen olyan senki, mint az mü Urunk,
nincsen olyan senki, mint az mü királyunk,
nincsen olyan senki, mint az mü szabadítónk.
Kicsoda volna olyan, mint az mü Istenünk,
kicsoda volna olyan, mint az mü Urunk,
kicsoda volna olyan, mint az mü királyunk,
kicsoda volna olyan, mint az mü szabadítónk.
Vallást teszünk az mü Istenünkről.
Vallást teszünk az mü Urunkról.
Vallást teszünk az mü királyunkról.
Vallást teszünk az mü szabadítónkról.
Áldott az mü Istenünk.
Áldott az mü Urunk.
Áldott az mü királyunk.
Áldott az mü szabadítónk.

Te vagy az mü Istenünk.
Te vagy az mü Urunk.
Te vagy az mü királyunk.
Te vagy az mü szabadítónk.
Te szabadítasz meg minket.

Felkelsz és könyörülsz Cionon, mert eljött ideje az kegyelmezésnek, eljött az határozott üdő.

Írták és tanították az bölcsek, hogy valakik az Isten igéjében, törvényében mindennap csak egy-egy versecskét és mentől többet tanulhatnak és annak tanulásában fáradoznak, bizonyosak legyenek benne, hogy azok az örök életnek bódogságának fiai és örökösi lesznek. És valakik másokat tanítnak és bölcs tanítványokat sokasítnak, békesség száll és nyugszik azokon mind ezen s mind az jövendő világon (mint írván vagyon). Legyen békesség az te pitvarodban és örvendezés az te palotáidban, az én atyám fiaiért, felebarátimért mondok rólad békességet az én Uramnak Istenemnek házáért örökké az te jódat keresem, hogy láthassad fiadnak fiait és az Izraelnek békességit. Nagy békesség azokon, kik az te Törvényedet szeretik és nincsen azoknak botránkozások. Az Úr erőt, bátorságot szolgáltat az ő népének, az Ur megáldja az ő népét békességgel.

Az híveken és az Istennek mindenütt ez széles világon való népein, azok között levő bölcseken, tanítókon és tanítványokon és tanítványoknak is tanítványin, valakik az szent életnek és sz. Törvénynek utaiban, tisztaságában fáradoznak mind ez helyen müközöttünk és másutt akárhul való minden helyeken, legyen és szálljon azokra kegyelem, irgalmasság és

könyörületesség, az mennynek és földnek Urának Istenének szine elől és mondja minden ember Amen.

Áldott legyen az örökké áldandó Isten mindörökké. Mü rajtunk örvendeztél mindeneknek Ura, hogy méltóságodat mutatnád kezdetben az teremtésnek formálásában, mikor külön választván, nem formáltál úgy minket, mint az földi pogányoknak sokaságát és nem szerzettél úgy minket, mint az földnek sok tévelygő nemzetségit, nemis hattad úgy amü részünket mint azokét és a mü sorsunkat mint azoknak sűrű sokaságait, mert ők az ő tévelygésekben tiszteletet tesznek és meghajolnak az héábavalóságnak és imádkoznak oly isteneknek, kik meg nem segíthetik, sem szabadíthatják. Mü penig meghajlunk és tiszteletet teszünk amaz örökkévaló királyok királyának az sz. áldott Istennek, ki kiterjesztette az egeket és fundálta az földet, kinek dicsőséges lakóhelye az egeknek felette és az ő hatalmas erősségének valóságos jelen volta az felséges magosságokban. Ez az mü Istenünk és nem más ő küvüle, bizonyos hűséges királyunk, kinek küvülötte semmi nincsen egyéb, mint írva vagyon az te szent Törvényedben. Megtudjad ma és az te szüvedben foglaljad, hogy ez az Úr az Isten ott fenn az egekben és itt alatt az földön is, ő küvüle más nincsen.

(Vége az köznapokon való reggeli hetedszakai imádságnak.)

(Itt búcsúzik az imádkozó helyről.)

Uram igazgass engemet az te igazságodban az én irigyim miatt egyengessed előttem az te utaidat.

Délesti imádság.

(Az délesti imádság három órákortól fogva estvéig mindenkor szabad naphaladat előttig. Annak formája elsőben 84 zsoltár.)

Psalmus 84.

Mely igen gyönyörűségesek az te lakóhelyeid: óh seregeknek Ura Istene.

Teljességgel elepedett és elfogyott lelkem kévánkozván az Úrnak pitvarához: szüvem és minden testem örvendezvén az élő Istenhez. Mert lám csak egy veréb is házat talál és az fecske fészket rakott, hová fiait helyheztesse: mondom az te oltárodnál seregeknek Ura én királyom és én Istenem.

Mely bódogok, kik az te sz. házadban lakhatnak: örökké csak dicsirnek tégedet Szela.

Bódog ember, kinek erős segedelme csak te benned vagyon: és kiknek szüvökben gyakrabban az templumban feljáró ösvények.

Ballagván az szederjtermő száraz völgyeken, kutakat, forrásokat áskálnak: melyben áldást és szép esővizet ott jártokban találnak.

Egyik seregről másikra nagy örömmel így menvén: meglátják az erős Úr Istent Cionban. Uram, seregeknek Istene, hallgasd meg imádságomat: fogadd füleidben Jakobnak Istene Szela.

Mü paizsunk nézz reánk édes Istenünk: és tekints meg az te messiásodnak méltóságát.

Mert sokkal jobb volna egy napunk az te pitvarodban: másutt való ezer napainknál és inkább választanám én az Istenemnek házának csak küszöbe

mellett állani: hogy sem kedvesen lakni az istenteleneknek szép hajlékiban.

Mert finyes nap és erős paizs az Úr Isten, kedvességet és előmenetelt csak ő sz. felsége adhat: meg nem fogyatkoztatja semmi jókból azokat: valakik tökéletességben járnak.

Tehát oh seregeknek Ura Istene: bizony igen bódog az az ember, az ki csak te benned bízik.

(Ez után az 145 zsol. Azután az homidát, ki oda fel megiratott. Ismét azután az 25-ik Psal. következik. Azután amaz darab imádságot. Mü atyánk, mü királynk, azután az 141 zs.)

Psalmus 141.

Uram Isten te hozzád kiáltok, siess segítségemre: és hallgasd meg az én szómat, mikoron téged kiáltlak. Légyen kedves az én imádságom mint az drágaillatú porokból készitött füstölgő áldozat te előtted: és kezeimnek hozzád felemelési mint az estvéli áldozat.

Vess őrizőt Uram Isten az én szájamra: és őrizd meg az én ajakaimnak kapuit.

Ne hagyjad hajolni az én szüvemet semmi gonosz dologra: főképen hogy valamint az gonosztevőkkel csalárdságot ne csalárdkodjam, sem az álnokság cselekedő firfiakkal hogy álnokoskodjam: sőt ingyen se egyem, se részesüljek semmi gyönyörűséges vendégségekben.

Verjen meg inkább engemet egy igaz ember és azt nagy jótétel gyanánt veszem: és ha keményen megdorgál is, mintha drága olajjal kenné fejemet.

Mert azokkal nem törik be az én fejem: de azonban minden én imádságim az istenteleneknek gonosz cselekedetek ellen vagyon.

Hányassanak le magas kőszikláról nyakra-főre minden ő birájok: és akkor megértik, mely édes volt felőlek való mondásim, imádságim.

Mert mint az ki fát vág és hasogat az földön, forgácsa elszélesztetik: szintén úgy széllel hányattatnak az mü csontaink még koporsónk körül is.

De Uram mindenható Isten csak te reád níznek az én szemeim: csak te benned bíztam, azért ne öntsed ki testemből az én lelkemet.

Őrizz meg engemet az tőrtől, melyet előmben vetettenek: és az álnokság cselekedőknek gonosz kelepcéjektől.

Essenek inkább és akadjanak az gonoszok magoktól nekem vettetett hálóban: én penig azonban mindenkor igen jól elszaladjak és szabaduljak.

142. Zsoltár.

Az én szómmal az mindenható Istenhez kiáltottam: az én szómmal csak az örök Istenhez esedeztem.

Ugyan kiontottam az ő szine előtt keserves panaszomat: és nagy nyomoruságomot ő előtte imádságommal kihirdettem.

Csak alig rebeg és tántorog lelkem is már bennem, maga te tudod minden igaz járásimat: ez én utamon, kin ártatlanul járok is, tőrt vetettenek énnekem.

Nézek mind jobbra s mind balra vigyázok, de senki nincsen, ki ismerne, ki segítene engemet: el-

veszett előlem, hova szaladhatnék és királynál sincsen, ki törekednék az én lelkemért.

Azért mindenható Isten, csak te hozzád kiáltottam mondván, csak te vagy egyedül, kihez én bizvást szaladhatok: egyetlen egy részem, bizodalmom csak te vagy ez életnek földén.

Hallgasd meg azért, kérlek, kiáltásomat: mert valóban igen megnyomorodtam.

Szabadíts meg engemet az engem kergetőktől: mert sokkal erősebbek én nálamnál.

Szabadíts meg ez rekesz alól az én lelkemet: hadd dicsirhessem az te nevedet. Mert az én megszabadulásomon minden igazak úgy örvendeznek, mintha velem mind megkoronáztatnának: hogy te benned bizásomért ily kegyelmesen segítettél és ótalmaztál engemet.

(És az búcsuzás.)

Az estvéli köznapokon való imádság.

(Ez versecskét felállva mondja az 78-ik zsoltárból.)

Az Úr penig igen irgalmas, megbocsátja az bűnöket és nem kárhoztat és igen szorgalmatos azon, hogy haragját megtartóztassa és soha nem árasztja ki éppen minden búsulását.

Áldott vagy te sz. Úr, mü Istenünk, ez világnak királya, ki az ő parancsolatjával az estvéli homályosságot meghomályosítod sötétségre, nagy bölcsességeddel megnyitod az egeknek kapuit és mély értelemmel forgatsz, változtatsz minden órákat és azokhoz képest változtatod, forgatod az üdőköt is, és

ki elrendeled seregenkint az csillagokat, kit-kit az ő tisztek, hivataljok szerént való őrizésekben, vigyázásokban, az erős égen az te akaratod szerént, ki teremted bölcsen az napokat és az éjeket, elfordítván tudniillik az világosságot az sötétség elől, viszont az sötétséget az világosság elől, elvivén az napot és előhozván az éjet és választást tévén az éj és nap között. Seregeknek Ura az te neved. Áldott vagy te mindenható Isten, ki az estvéli homályosságot meghomályosítod.

Örökkévaló szeretettel szeretted Uram az te népedet, szentséges törvényre, parancsolatokra, drága rendtartásokra és igaz itiletekre tanítván minket, ez okáért sz. Úr mü Istenünk mind lefektünkben s mind felköltünkben szólunk, beszélünk az te rendtartásidról és örvendezünk, vigadozunk az te sz. Törvényednek, parancsolatidnak, drága rendtartásidnak tudós, bölcs beszídiben, mindörökkön örökké. Mert az a mü életünk és napainknak hosszú volta és arról vagyon elmélkedésünk éjjel és nappal, ez az te buzgó szerelmed nem távozik el mü tőlünk mindörökkön örökké. Áldott vagy mindenható Úr, ki szereted az te népedet örökké.

Halld meg Izrael, az mü Urunk egyetlen egy Istenség. Áldott az ő dicsőséges országának sz. neve mind örökkön örökké.

(Utána mondani: Szeressed az te Uradat ... addig: Én vagyok az tü Uratok Istentek.)

Bizonyos igazság és erős tökéletes hüttel megmarad ez mü rajtunk, hogy ez az mü Istenünk és ő küvülle nincsen más, mü penig ő népei vagyunk, ki

megszabadit minket az királyok kezéből, oly királyunk, ki megment minket az kegyetlenek markából, oly erős Istenünk, ki bosszút áll mü értünk az mü nyomorgatóinkon és kiérdemlett jutalommal fizet az mü lelkünknek minden ellenséginek, ki megerősíti az mü lelkünket az örök életre és nem hagyja eltántorodni az mü lábainkat, ki a mü ellenséginknek magos helyére ültet és telepit minket és felemeli szarvunkat minden mü gyűlölőink felett. Oly Isten, aki bosszut állott Pharaón az ő népéért sok csudákkal és jegyekkel az Chám fia földén, ki levágta busultában Egyiptusnak minden első szülöttit és kihozta Izraelt az ő népét közüllök, örökkévaló szabadítással, ki általhozta mint fiait az Veres-tenger hasogatásin, az ő kergetőjöket és gyűlölőjöket penig az mélységes örvénybe borította. Látták ott az te fiaid az te nagy erődet, magasztalták és áldották az te nevedet és örömmel jó kedvvel az te országlásodat magokra fel vötték. Mózes és az Izrael fiai te neked nagy örömmel éneklettenek és minnyájan mondották.

Kicsoda volna Uram te hozzád hasonló az istenek között, kicsoda volna tehozzád hasonló hatalmas erős az szentségben, rettenetes a dicsirtetésben és nagy csudákat tevő. Az te országló birodalmadat látták sz. Úr mü Istenünk az te fiaid az tengeren és egyetemben minnyájan országoltattanak és áldottanak és mondották: Az Úr országol mindörökkön örökké. És mondva vagyon: Mert megváltotta az Úr Jákobot és megszabadította magánál sokkal erősebb, hatalmasabb kezekből. Áldott vagy mindenható Úr, Izraelnek megszabadítója.

Nyugossz el minket, kérünk mü atyánk békességben és ismét serkents, állas elő minket jó életre és jó békességre és vond fel mü körüllünk az te békességednek sátorát és épits fel minket minden jó tanáccsal az te sz. szined előtt. És szabadits meg minket mentől hamarébb az te nagy nevedért, és légy pajzsunk minden gonosz ellen mü nekünk és távoztass el mü rólunk minden ellenséget, döghalált, fegyvert, gonosz nyomorgató sanyarúságokat, éhséget, óhajtást, veszedelmet és halálos vesztéseket. Ronts és törd összve és messze vessed az sátánt mind orcánk elől s mind hátunk megett és az te szárnyaidnak árnyéka alatt rejts el minket és őrizd meg mind kimenetelünket bejövetelünket életre és jó békességre mostantól fogva mindörökké, mert te mü őriző és szabadító Istenünk vagy minden ártalmaktól és éjjeli rettegésektől. Áldott vagy mindenható Úr, ki őrized az te népedet mindörökké. Amen.

(Itt aztán az hamidát felállva elmondván: az 18 áldást. Azután az 121 zs.)

121. Zsoltár.

Magas hegyekről vigyázván felemeltem igen az én szemeimet: honnat jöhetne énnékem bizonyos segitségem. Az én bizonyos segitségem csak az mindenható Úr Istentől vagyon: attól, az ki teremtette mind mennyet és földet.

Nem hagyja az megtántorodni az te lábaidat: és nem aluszik ez az, ki tégedet őriz.

Ime bizony ingyen sem szunnyadoz soha, nem hogy valóba alunnék: az az, ki Izraelt őrizi.

Az mindenható Úr az te őriződ, az mindenható Úr néked árnyék tartód: mindenkor jobbkezed felett vagyon te neked. Ki miatt nappal az fínyes nap forrósága meg nem sért tégedet: sem az holdnak éjjeli hűvössége.

Ez mindenható Isten megőriz tégedet minden gonosztól: és megőrizi az te lelkedet is.

Ez mindenható Isten megőrizi az te kiindulásodat és hazajöveteledet: mostantól fogva mindörökké.

(Azután ismét: Áldott legyen az örökké áldandó Isten mindörökké. És utána azt: Mürajtunk örvendeztél. És az búcsúzás.)

Lefekvés előtti imádság.

(Mikor ágyában lefekszik, arra való imádság. Szükség minden embernek lefekte előtt magát megvizsgálni, bűneitől megüresíteni és ágyában Istenről, Isten törvényéről való beszélgetéssel menni és gyúnást, vallást tenni köznapokon, de mindennek előtte mondja el az 130-ik zsoltárt.)

Nagy mélységes rabságomból kiáltok Uram Isten te hozzád, Uram hallgasd meg az én szómat: legyenek az te füleid befogadói az én könyörgő beszédimnek. Ha bűneinkre vigyáz' és ellenünk azokra mind számot tartasz Uram Isten: vallyons ki állhat meg előtted Uram Isten.

Mert csak te nálad vagyon az bűnöknek megbocsáthatása: azért hogy csak egyedül tégedet féljünk. Csak Te benned bizom az életben Uram Isten és holtam után is lelkem csak te hozzád ragaszkodik: és örökké az te fogadásidban reménlök.

Így tehát lelkem szüntelen való nagy vigyázással

csak az Úrhoz óhajtozik, sovárkodik: inkább hogy sem mint az estvéli cirkálók és az reggeli virrasztók.

Bizzál tehát Izrael az Úr Istenben: mert csak az Mindenhatónál az irgalmasság és véle sokszori sokképpen való szabadításod.

Mert ugyanis csak ő szabadítja meg Izraelt minden ő bűneitől.

— — — — — — — — — — — —

Ime én Uram én kész vagyok megengedni és megbocsátani s meg is bocsátok mindeneknek, valakik haragra és bosszuállásra ingerlettenek vagy kétenségből vagy szabad akaratjokból vagy tudatlanságból vagy kevélységekből, akár szóval, s akár cselekedettel, minden hütbéli atyafiaknak.

Én Istenem és én atyáimnak Istene, jussanak szent szined eleiben az én könyörgésim és ne rejts el szent szinedet az én esedezésim előtt, mert nem vagyok én szemtelen orcával, sem kemény nyakú, ki azt merném mondani és tulajdonitani magam felől, hogy igaz vagyok én és nem vétkezem, sőt vallom nyilván azt, hogy igenis vétkezünk mind mü s mind az mü atyáink, vétkezünk mondom és által hágjuk csalárdul az te parancsolatidat. Botránkozunk és másnak botránkozására valókat szólunk, álnokságot cselekedünk és cselekedtetünk, másokra gyalázatot szólunk, kevélykedünk, erőszakot teszünk, prédálunk, bitanglunk és az sok hamisságot egymásra rakjuk, másnak gonosz álnok ártalmas tanácsot adunk, hazudunk, mást csúfolunk, rágalmazunk, szent akaratod és törvényed ellen vakmerőképpen pártolkodunk, káromkodunk, jótól idegenkedünk, tudva szántszándékkal

vakmerő bűnt cselekedünk, mást nyomorgatunk, nyakunkat az jó ellen megkeményítjük, kegyetlenkedünk, mást és magunkat vesztünk, s veszedelemben ejtünk, utálatosságot cselekedünk, tévelygetünk és az jótól mást is elidegenítünk és így az te jó parancsolatidtól és igaz itiletidtől igen messze távozunk, ki nem használ nekünk, mert azonban te mindenkor hűséges igazságot cselekedel, mü penig az nagy bünökben fetrengünk.

Legyen kedves jó akarat azért te előtted szent Úr mü Istenünk, hogy könyörülj nagy irgalmasságod szerént mü rajtunk, kedvezz, engedj és bocsádd meg az mü büneinket mü nekünk és töröld el minden álnokságinkat mü rólunk az te nagy nevedért, bocsásd meg Uram az mü bűneinket, mert igen sokak. Az te nagy nevedért Uram eleveníts életre minket és irgalmasságodból szabadíts ki nyomorúságinkból az mü lelkünket.

Áldott vagy te szent Úr mü Istenünk, ez világnak királya, ki szállitod az álomnak gyenge, csendes terhecskéjét az én szemeimre és az mély nyugotó álmot az én szemem héjáira és világosságában marasztod és tartod mindazáltal az én szemeim fényét.

Legyen kedves jóakarat szent Úr én Istenem az te szent szined előtt, hogy nyugossz el engem (minket) nagy jó békességben és állass, költs fel ismét jó életre és jó békességre és uralkodjék, birjon velem csak az jó kivánságés jó indulat és ne uralkodjék s ne birjon én velem semmi gonosz kévánság és ments Ur Isten engemet az sátántól és minden véletlen gonosz történetektől és ne háborítsanak meg engemet valami

gonosz álmok és ártalmas rettegések, gondolkodások és legyen az én ágyam mindenképpen tökéletes tisztasággal te előtted és világosits meg lelki testi szemeimet egészen, hogy valamiképpen ne legyen az én álmom örök halálra való. Áldott vagy te szent Úr, ki az egész világot az te dücsőségeddel megvilágosítod.

Halld meg Izrael, az mü Urunk Istenünk egyetlen egy Istenség. Áldott az ő dicsőséges országának szent neve mind örökkön örökké.

Szeressed az te Uradat, Istenedet teljes szüvedből, teljes lelkedből és teljes tehetségedből. És legyenek ezek az igék, melyeket én ma parancsolok tü nektek, az te szüveden és magyarázzad, gyakoroljad azokat az te gyermekid előtt és beszélgess azokról, mikor házadban ülsz, mikor úton jársz, mikor lefekszel és mikor felkelsz. És jelül kössed azokat az te kezeidre és emlékeztetőül legyenek szemeid között homlokodon és felírjad azokat az te házadnak ajtója melyékire és kapuidra.

Psalmus 91.

Az ki ül az felségnek rejtekiben és aki nyugszik az magától elégséges mindenható Saddainak árnyékában.

Ezt mondhatja az Úrnak te én ótalmam és én erősségem vagy én Istenem, csak te benned bízom.

Mert ez szabadít meg tégedet az elődben titkon vetett hálótól és amaz elrontó dögbaláltól.

Az ő tollaival befedez tégedet és az ő szárnya alatt bátorságosan bizhatol, pajzsod és erős ótalmad az ő hűséges igazsága.

Nem félhetsz az éjjeli rettegésektől, sem az nappali repülő nyíltól. sebhető angyaltól. Nem félhetsz az homályban járkáló döghaláltól, sem az szemlátomást délbe szörnyen pusztító, megölő mirigytől.

Ezeren bal oldalad felől elhullnak és tizezeren jobb oldalad felől, te hozzád mindazáltal nem érhetnek.

Sőt te csak szemeiddel nízed és az istenteleneknek érdemek szerént való fizetéseket szemléled. Mert te vagy én ótalmam én Istenem.

Psalmus 3.

Uram mely sokak az én háborgatóim, mely sokan támadtanak én ellenem.

Sokan mondják az én lelkemnek, nincsen szabadulása ennek az Istenben. Szela.

Te penig Uram csak te vagy az én paizsom, dicsőségem és fejemnek felmagasztalója. Az én szómmal az Úrhoz kiáltok, megfelel énnekem az ő szent hegyéről. Szela.

Én lefeküdtem, el is aluszom és fel is serkentettem, mert az Úr az én támaszom.

Nem félek sok ezer népektől, kik környülem táboroznak, kelj fel Uram és szabadíts meg engemet. Én istenem, ki már pofon csapdostad mindenén ellenségimet és az istenteleneknek fogokat kitörted. Ugyanis csak egyedül az Úré az szabadítás, az te áldásod az te népeden. Szela.

(Utána: Nyugossz el. Az te kezedbe ajánlom az én lelkemet, megváltottál engemet én kegyelmes, hűséges és igaz Istenem. Áldott az Úr Isten mind örökké. Amen. Amen.)

Szombat napra való imádság formája.

29. Zsoltár.

Istennek fiai adjatok az Úr Istennek: adjatok az mindenható Úrnak tisztességet és minden erősséget.

Adjatok az Úr nevének minden dicsőséget: leborulván az Úr előtt az ő szent ékességében.

Az Úr szava zúg az nagy záporvizek közt és az ő fényessége dörgést ád: ezen Úr szerzette az özönvizek áradását.

Ez Úr szava mutatódik nagy erős cselekedetekben: ez Úr szava mutatódik nagy dicsőséges dolgokban.

Ez Úr szava megrontja az cédrusfákat: megrontja még az Libanus cédrusit is.

Ugráltatja őket mint az borjukat: Libánust és az Siriont mint az Unicornis fiait.

Ez mindenható Úrnak szent szava: elmetszi és vágja az tüzeknek lángját.

Ez Úr szava mintha szültetné az pusztákat: mintha szültetné az Úr az Kádesnek pusztáját.

Ez Úr szava szülteti féltekben az szarvasokat és kinyitja az pusztákat: akkor az ő szent házában minden csak dicsiretet mond.

Mert ezen Úr királykodott az vizözönkor is: uralkodik ezen király Isten mindörökkön örökké.

Ezen Úr ad örökös erőt az ő népének: ezen Úr megáldja az ő népét örökké való békességgel.

99. Zsoltár.

Győzedelmes király az mindenható Isten: rettegjenek már tőle minden nípek: ülvén az Cherubimok között, rémüljön tőle az egész föld.

Bizony igen nagy az mindenható Isten Cionban: és hatalmasb, feljebbvaló minden nípeknek felette.

Vallást tegyenek mindenek az te szent nevedről: hogy igen nagy az, igen rettenetes és igen szentséges.

Mert az erős király szereti az itiletet; és te szeretted mind ezt az szép egyenességet: itiletet és igazságot te szolgáltattál az Jákob fiainak.

Magasztaljátok tehát ez urat az mü Istenünket: és leboruljanak az ő lábainak zsámolyánál, mert igen szentséges.

Mózes és Áron az ő főpapjai között és Sámuel, kik neki imádkoztanak; ezek kiáltottak az erős Istenhez és megfelelt ő nekik.

Fényes köd-oszlopból beszéllett ő vélek: megőrizték bizonyságtételit és decretumit, melyet adott ő nékik.

Uram mü Istenünk, te feleltél kegyesen meg azoknak: kedvező Istenek is voltál és bosszút állottál az ő ellenek pártolkodókon.

Magasztaljuk tehát ez Urat az mü Istenünket és leboruljunk az ő szent hegyénél: mert bizony igen szentséges ez az mü Urunk, édes Istenünk.

100. Vallástétel és háladó zsoltár.

Zengjen mind az egész föld az Úr Istennek és ő neki szolgáljon már nagy örömmel: jöjjenek ő eleibe dicsiretmondással.

Tudjátok már, hogy csak ez az mindenható Úr az mü Istenünk, ő csinált ekképen minket, és nem mü magunk magunkat: mert mü csak ő népei és pásztorságinak juhai vagyunk.

Menjünk be tehát az szent kapuihoz háladással és pitvariban dicsiretmondással: vallást tévén róla és áldván az ő szent nevét.

Mert bizony igen jó ez mindenható Úr és örökkévaló az ő szent irgalmassága: és mind örökké nemzetségről nemzetségre teljesedik az ő hűséges fogadása.

— — — — — — — — — — — —

Az nagy bölcs Eleázár mondása szerint: valakik bölcs tudós tanítványokat szaporítnak, tanítnak és sokasítnak, azokon békesség marad, a mint mondva van. Minden te fiaid Istentől tanítottak lesznek és bőséges nagy békesség az te fiaidon. Bőséges békesség azokon, valakik szeretik az te Törvényedet és nem leszen azoknak botránkozások. Legyen békesség az te pitvaridban és bódogság házad palotáiban. Az én atyám fiaiért és felebarátimért mondok rólad békességet és mü Urunk Istenünk házáért keresem az te jódat. Az Úr jóságra való erőt ad az ő népének, az Úr megáldja az ő népét békességgel.

(Ez után mondják az szombat napra való zsoltárt).

92. Zsoltárének, az szombat napjára.

Igen jó vallást tenni dicsirettel az Mindenhatónak: és énekelni az te nevednek óh felséges Isten. Hirdetvén jó reggel az te nagy irgalmasságodat és hűséges kegyességedet az éjtszakákon. Tíz húrú hegedűvel

és nablummal. Muzsikaszerszámmal és hegedűkkel. Mert megvigasztalsz engemet az te munkáidban: és az te kezeidnek csinálmányiról éneklek. Mely igen nagyságosok az te műveid Uram: igen mélységesek minden te gondolatid. Nem tudja ezeket az balgatag ember: és az bolond nem érti ezeket. Hogy minden istentelenek csak úgy virágoznak, mint a fű: és csemetéznek minden hamisságcselekedők a végre, hogy mindörökkön örökké elvesszenek. Te penig felséges, örök mindenhatóságban maradsz: mert ime minden te ellenségid Uram mondom, minden te ellenségid elvesznek és szélesztetnek pozdorjánként minden hamisságcselekedők. De az én szarvamat mint az Unikornis szarvát megerősíted, mint ujonnan zöldellő olajjal megifjítván, újítván. És az én szemeimnek látni adod az bosszuállást az én ellenségimen, valakik én reám istentelenül támadnak, azokról örvendetes hírt hallanak az én füleim. Az igaz úgy virágzik, mint az pálmafa és mint az Libanus cédrusi úgy zöldellenek. Plantatván az Úrnak szent házában, az mü Istenünknek pitvarában gyümölcsöznek. Még vénségekben is új termésekkel gyümölcsöznek, kövérek és szép zöldellők lesznek. Azért, hogy hirdessék, mely igen tökéletes egyenesség az Isten, az én kősziklám és hogy soha nincsen csalárdság ő benne.

(Utána az 93. psalmust. Ezek után kell mondani az Estvéli imádságot mind az Halld meg Izraellel és utána Bizonyos igazság azzal együtt: Nyugossz el minket etc. addig: És légy paizsunk minden gonosz ellen mü nékünk.)

És vond fel mü körülünk az békességnek sátorát. Áldott vagy te mindenható Isten, ki felvonszod az

békességnek sátorát mü körüllünk Izrael és minden te népeid körül és Jeruzsálemre is. Amen.

Megőrizzék penig az szombatnak napját, hogy megtartsák az szombatot mind nemzetségről nemzetségre örökké való frigyül, mert jegy az én köztem és az Izrael fiai közt mind örökkön örökké. Mert hat napokon készitette az Úr is az egeket és az földet és az hetediken szombatolt és megnyugudt.

(Következik immár az homida, fennállva és lábai összvetéve.)

Uram nyisd meg az én ajakimat és az én szám kihirdeti az te dicsiretedet.

Áldott vagy te szent Úr mü Istenünk és a mü atyáinknak Istene, Ábrahámnak Istene, Izsáknak Istene, Jákobnak Istene, nagyságos, igen erős és rettenetes Isten, mindenek felett felséges, minden jó cselekedeteknek kegyesen megfizetője, ki birsz mindenekkel és megemlékezel az atyáknak kegyes életekről és előhozod az te szabadításodat azoknak fioknak fiaira az te nagy szerelmedből, igaz segedelmű és szabadító király és erős paizsa, ótalma minden őbenne bizóknak. Áldott vagy Úr Isten, ki megótalmaztad Ábrahámot.

Te vagy igen erős Isten mind örökké mindenható Úr, ki megeleveníted az holtakat és ki bőséges hatalommal vagy az szabadításra. (nyárba) ki leszállítod az égi gyenge harmatokat, (vagy télbe) ki megfordítod az szeleket és leszállítod az hideg havas esőket, ki táplálsz minden élőket nagy kegyelmesen, megeleveníted az holtakat ingyen való irgalmasságodnak sokaságából, ki támasztod, segíted az esendőket, gyógyi-

tod az betegeket, szabadítod az foglyokat és megvalósítod hűséges igiretedet az porban aluvó halottakon. Kicsoda volna hozzád hasonló minden erősségeknek Ura Istene és kicsoda mondathatnék veled egyenlőnek, egyedül megölhető és megeleveníthető király és ki felcsemetézteted az te szabadításodat és hűséges Isten vagy te az halottaknak feltámasztásában. Áldott vagy te mindenható Úr Isten, ki feltámasztod és megeleveníted az holtakat.

Szent vagy te és az te neved szent és az szentek minden napokon dicsirnek tégedet. Szela. Áldott vagy te mindenható szent erős Úr Isten.

Te vagy, aki megszentelted az szombatnak napját az te nagy nevedért, az egeken és földön való munkáidnak véghezvitelével és megáldottad azt minden napok felett és megszentelted azt minden ödők részei felett, kiről ekképen vagyon kiiratott bizonyság az te Törvényedben.

Véghez vitetének azért az egek és az föld és azoknak minden seregi és véghez vivé az Isten az hetedik napig minden ő munkáit, valamit ő készíte; megnyugovék azért és szombatla az hetedik napon minden ő munkáitól, valamelyeket ő cselekedék és megáldá az Isten a hetedik napot és megszentelé azt, mert azon szünék meg minden ő munkáitól, melyeket teremte az Isten a végre, hogy azokat szerezné és készítené.

Örvendeznek tehát az te országodban az szombatnak hű őrizői, valakik azt gyünyörűségnek hijják, tartják. Az hetedik szent napnak megszentelő népei minnyájan kétség nélkül megelégíttetnek és gyönyör-

ködtetnek örökké az te jóvoltodban, mert az hetedik számban és napban tölt te neked kedved, kit megis szenteltél minden napok felett legkivánatosbnak hittad és nevezted azt, az teremtésnek kezdetinek és abban való munkáidnak örök emlékezetire.

Mü Istenünk és mü atyáinknak Istene, kérünk vedd kedvesen ez mai nyugodalmunkat, szentelj meg minket az te parancsolatidban és tégy részessé minket az te szent Törvényed tartásában, elégits meg minket az te nagy jóvoltoddal, vigasztald meg szüvünket az te szabadításoddal és tisztíts meg az mü szivünket hűséges tökéletességgel az te szolgálatodra és tégy örökösivé minket mindenható Úr mü Istenünk nagy szeretetből és jó kedvedből az te szent szombatidnak és nyugodjék azon Izraellel együtt minden te néped szentelvén az te nagy nevedet. Áldott vagy mindenható Úr szombatnak megszentelője.

(Ezután mondják: «Legyen jó kedved az te népedhez» addig «békességgel».)

(Utána: Az bizonyságtétel. Véghezvitetének, addig: szerzene.)

Áldott vagy te mindenható Ur Isten mü Istenünk, mü atyáinknak Istene, Ábrahámnak Istene, Izsáknak Istene, Jákobnak Istene, nagyságos, igen erős és rettenetes Isten, felséges és ki nagy irgalmasságos biradalma alatt tartja az egeket és az földet, ki ótalma voltál az atyáknak szent beszéded által és ki feltámasztod az holtakat hagyó parancsolatiddal, erős és szentséges Isten, kihez hasonló senki, semmi nincsen, ki kedves nyugodalmat engedsz az te népednek az te szent szombatodon, mert azokban tölt kedved te neked, hogy az te szent színed előtt nyugodalmok

legyen, szolgálván te neked félelemmel és rettegéssel és vallást tegyenek az te nevedről dicsírvén az egész napon szűntelen való áldásoknak buzgó forrásával és számtalan dicsiretekkel az örök békességnek Urát, az szombatnak megszentelőjét és az hetediknek megáldóját, az ki nagy szentségben nyugotja az gyönyörűséggel és kedvesen szombatló népet az teremtés kezdetiben való munkáinak drága emlékezetire.

(Utána Mü Istenünk és mü atyáink Istene.)

Psalmus 23. Dávid zsoltára.

Az Úr az én pásztorom, semmiből meg nem fogyatkozom: zsiros kedves helyeken feket engemet és csendesen folyó vizek mellett legeltet. Megtériti az én lelkemet és igazgat az igazságnak ösvényire az ő neveért. Ha szintén az halálvölgye árnyékában jutnék is, nem félek gonosztól, mert te én velem vagy, az te vessződ és támasztó botod, azok vigasztalnak meg engemet. Asztalt terítesz én előttem ellenségim bosszúságára, megkövéríted drága olajjal az én fejemet és poharam kedvesen teljes. Bizonyára az jó és irgalmasság követnek engemet életemnek minden napjaiban és lakozom az Mindenhatónak házában nagy hosszú üdőkig.

(Utána: Áldott legyen, mü rajtunk örvendezzél.)

Az egy Istenről való vallástétel.

Magasztaltassék az magától élő Isten és tiszteltessék, ki megtaláltatik az ő valóságos igazságában,

bizony, de határozott napja és órája nincsen az ő megtaláltatásának.

Egyetlen egység ez és nincsen olyan egység, mint az ő egysége, elrejtvetetik mü tőlünk az láthatatlanságban, de vége nincsen azért az ő egységének.

Nincsen neki semmi testhez való hasonlatossága és ő maga sem test: soha az ő szentsége semmi afféléhez nem hasonlíthattatik.

Régiebb minden teremtett állatoknál, valamelyek teremttettenek: elsőbb mindeneknél, de nincsen kezdeti az ő elsőségének.

Ime bizonyos örökös Ura ez egész világnak és minden teremtett formált állatoknak, melyekben az ő méltóságos végetlen nagy voltát és országlásának dicsőségét világosan kimutatta.

Dücsőségét az prófétiai bölcsességnek kiadta az erős Isten: az ő kincsinek tárházából való fírfiak által és azokban való dicsekedése által.

Nem támadott Izráelben más olyan próféta, mint Mózes: kinek az erős Isten látta az ő hűségét.

Igaz szent hűséges Törvényt adott az ő népének az erős Úr Isten: az ő prófétájának, ki teljes minden házában hüv volt keze által.

Nem változtatja el, sem el nem cseréli az erős Isten: soha örökké ezt az ő Törvényit más törvényen.

Látja és jól tudja az az Úr Isten minden mü titkainkat: és általnézi minden dolgainknak végét még az kezdetiről.

Megfizet igazán jó fizetéssel minden kegyes életüek-

nek, kinek kinek az ő cselekedetek szerint: viszontag gonosszal fizet az istenteleneknek az ő gonoszságok szerént.

Elbocsátja ismét az üdők végire az mü megszabadító messiásunkat: hogy megmentse és szabadítsa, valakik várják az ő szabadítását.

Az holtakat megeleveníti és feltámasztja az erős Isten nagy irgalmasságából. Áldott mindörökkön örökké az ő dicsiretes szent neve. Ámen.

(És az búcsúzás.)

Szombat reggeli imádság.

(Szombaton reggeltől fogván elkezdvén az köznapi imádságot mondja el és mikor az 19. Psal. végére jut, azután mondja ezeket az zsoltárokat.)

Psalmus 33.

Zengjetek igazak az Úr Istenben: mert az tökéleteseknél gyönyörűség az ő dicsireti.

Dicsirjétek hegedűszó mellett az Úr Istent: tizhúrú hárfával zengjetek ő neki.

Énekeljetek ő neki új éneket: kinek szép hangosságára jól megigazítsátok minden muzsikátokat.

Mert megigazíttattanak az Úrnak minden mondási: és minden cselekedeti hűségesek.

Szereti ugyan az igazságot és az itiletet: de az ő nagy irgalmasságával rakva az egész földnek kereksége.

Az Úrnak beszédi által teremttettenek az magos egek: és szája zengő parancsolatjából annak sok fénylő seregi.

Összvetakarítja mint az ködöt az tengernek vizeit: és az mélységes örvényvizeket mint rekesz alatt úgy őrizi.

Féljen hát ez nagy Úrtól mind az egész föld: ettől rettegjenek az egész világnak lakosi.

Merthogy ez mondotta, mind úgy löttenek: parancsolta és az szerint állottanak.

Ez Úr veszti eszét az nemzetségek tanácsinak: elszéleszti az népeknek sokféle szándékokat.

De ez Úr tanácsa örökké megmarad: szíve gondolatja mind nemzetségről-nemzetségre.

Bódog nemzetség, az ki ez Urat tartja saját Istenének: és viszont az mely népet ez Úr választott örökségül magának.

Mert néz és vigyáz ez Úr Isten az magos egekből: és jól lát minden embereknek fiait.

Szintén lakóhelyéből is szemlélgeti: ez egész földnek minden lakosit.

Mert ugyanis ő formálja egyemben azoknak szívöket: jól érti minden cselekedeteket.

Soha egy király sem szabadul meg hadának sokságа által: egy erős sem menekedik meg maga nagy ereje által.

Csalárd az jó ló is az szabaditásra: és senki maga ereje által meg nem menekedik.

De ime ez Úrnak szemei az őtet félőken forognak: azokon kik az ő irgalmasságában biznak.

Hogy megmentse azoknak lelkeket ez sűrű halál közt: és éhelhaló drágaságkor jól eltáplálja őket.

Tehát az mü lelkünk méltán reméljen ez Úrban: mert ő az mü segitségünk, és őriző paizsunk.

Mert csak ő benne örvendez az mü szívünk: holott csak az ő szentséges nevében bíztunk.

Legyen az te irgalmasságod örök Úr Isten mü rajtunk: szintén úgy valamint tetőled remélettünk.

Psalmus 34.

Áldom az Úr Istent minden órában: szüntelen az ő dicsireti leszen az én szájamban.

Csak az Úr Istenben dicsekedik az én lelkem: hallják ezt több nyomorultak és vigasztaltassanak.

Magasztaljátok az Úr Istent velem együtt: és az ő szent nevét egyszersmind igen felségeljük.

Mert mihelt kerestem ez Urat, megfelelt énnekem: és rettegésemből megszabadított engemet.

Nézzetek ő reá és megvilágosíttattok: és az tü orcátok soha meg nem gyaláztatik.

Im ez szegény kiált és meghallja az Úr Isten: és minden nyomoruságiból megszabadítja őtet.

Tábort járnak a Úr Istennek angyali az őtet félők körül: és megmentik őket.

Kóstoljátok és lássátok meg, mely igen jó az Úr Isten: bódog firfiú az ki bízik ő benne.

Féljétek az Urat minden ő szentei: mert soha nincsen fogyatkozások az őtet félőknek.

Az hatalmas oroszlán urak megszűkülnek és meg is éheznek: de az Úrnak keresői semmi jókból meg nem fogyatkoznak.

Jertek édes fiaim, hallgassatok engemet: im én tütöket az Úrnak félelmére tanítlak. Kicsoda az a firfiú, ki szereti életét: szeret hosszú napokat, hogy sok jókban láthasson.

Őrizd meg tehát nyelvedet az gonosztól: ajakidat

minden csalárd beszédektől. Távozzál el az gonosztól és cselekedjél jót: keressed az békességet és szüvedből kövessed azt.

Mert az Úrnak szemei az igazakra vigyáznak: és az ő fülei azoknak kiáltásokra.

De harag tekinteti ez Úrnak az gonosztévőkön: hogy még emlékezeteket is kitörölje ez földről.

Kiáltnak az hívek és az Ur meghallgatja azokat: és minden nyomoruságokból megszabadítja őket.

Közel vagyon az Úr Isten az töredelmes szüvüekhez; és az megrontott szüvüeket megszabadítja.

Sok nyavalyái történnek az igaznak: de mindazokból megszabadítja őket az Úr Isten.

Megőrizi minden ő csontjokat, tetemeket: egyet is azokban eltörni nem enged.

De az istentelent megöli az istentelensége: és az igazaknak gyűlölői teljességgel elrontatnak.

Megváltja az Úr Isten az ő szolgáinak életeket: és soha el nem rontatnak, valakik ő benne biznak.

Psalmus 90.

Uram Isten te voltál lakó hajlékunk mü nekünk: mind nemzetségről nemzetségre.

Minek előtte az hegyek nemzettetnének, az föld, viz és ez nagy világ elrendeltetnék: már mindöröktől fogván s mindörökké te erős Isten vagy.

De az embereket mind csak nyomorúságban forgatod: mondván, térjetek meg embereknek fiai.

Mert ezer esztendők az te szemeid előtt mint

csak az tegnapi elmult nap: vagy mint az éjjeli virrasztó órácska.

Folytatod mint sebes árvizet az üdőt rajtok és abban mintha csak álmok volnának: mint csak egy reggeli virágzás, ki hamar elváltozik.

Reggel zöldelvén virágzik és hamar változik: estvére levágatik és elszárad.

Mert az te busulásodban mü fogyton fogyunk: és nagy haragos ostoridban elámulunk.

Holott minden bűneinket magad előtt tartod: és álnokságunkat szent orcád világosságában.

És így minden mü napainkat csak az te busulásodban fogyatjuk: eltöltjük esztendeinket, mint egy beszélgetést.

Ezekben az mü esztendőink napjai hetven esztendő vagy ha erősebb, nyolcvan esztendők, kiknek nagyobb része csak bűn és sok fáradtság: és azonban elmetsződik nagy hirtelen és elrepül.

Kicsoda ismerheti meg nagy erejét az te haragodnak: mert az ki mennyire fél tégedet, annyival inkább rajta ostorozó haragod.

Úr Isten taníts úgy minket számlálnunk az mü napainkat: hogy szüvünket nevelhessük szüntelen az bölcsességben.

Térj meg Uram Isten meddig busulsz így ellenünk: és vigasztald meg magadat az te szolgáidon.

Tölts be s elégíts meg jó idején derekas irgalmaddal: hadd vígadjunk és örvendjünk azután minden napainkban.

Vigasztalj több jóval meg, hogy sem mint az mely napokon csak nyomorgattál: és mint az esztendőkben, kikben csak sok gonoszt láttunk.

Mutatódjék meg az te szolgádon hasznos szabaditó munkád: és örök dicsőséged azoknak fiakon.

Legyen gyönyörűséges örökké az mü Urunk Istenünk mü rajtunk és kezünk munkáját erősitse meg: az mü kezünk munkáját, mondom, örökké erősitse meg.

91. Psalmus.

Valaki az magosságbéli Istennek rejtekében lakik: és az ki az Mindenhatónak árnyékában nyugszik.

Ki nagy hüttel meri mondani az Úr Istennek, én reménységem és ótalmam vagy te: én Istenem és azért csak te benned bizom.

Mert ez szabadithat meg téged az ellened vetett tőrtől: és az rontó veszedelmes döghaláltól.

Ennek súgár tollai befedezőid és szárnyai alatt nagy bátorságban maradhatsz: erős páncél, paizs az ő hűséges ótalma.

Nem félhetsz ezalatt az éjjeli rettegésektől: sem az nappal repülő sebes nyilaktól.

Sem az éjjeli sötétben jargaló döghaláltól: sem az délben megemésztő veszedelemtől.

Sőt ha balfelől ezeren és jobbfelől tizezeren elhullanak is: te hozzád semmi gonosz nem érhet.

Csak szemeiddel bátron nézed: az istenteleneknek fizetéseket jól látod.

Mert te Mindenható én bizodalmom vagy: és az magosságbelit tötted jó hajlékoddá.

Ezért nem járulhat te hozzád gonosz veszedelem: és az vessző nem közelget az te hajlékodhoz.

Mert még szent angyalinak is parancsolt te felőled: hogy megőrizzenek minden te útaidban.

Affelől az oroszlánon és basiliskuson járhatsz: megtapodod az oroszlán kölyket és sárkányt.

Mert ez én hozzám ragaszkodott és megmentem őtet: felmagasztalom őtet, mert megismerte az én szent nevemet.

Én hozzám kiált, megfelelek neki és jelen vele vagyok nyomorúságiban: megmentem azokból és megdücsőítem őtet.

Hosszú bódog napokkal megelégítem őtet: és látni hagyom szép szabadításimat ő néki.

Psalmus 98.

Énekeljetek az Úrnak új éneket, mert nagy csudákat cselekedett: szabadulást szerzett magának az ő jobb keze és maga szentséges erős jobb karja.

Tudni adta az Úr Isten mindeneknek szép szabadítását: minden pogányok szemei előtt kinyilatkoztatta igéretiben való igazságát.

Megemlékezett régi irgalmasságáról, az Izrael házának tött fogadásáról: látták mind egész földnek határi az mü Istenünk szabadítását.

Örvendezzen tehát az mü Urunknak mind az egész föld: énekeljen, zengedezzen és szép dicsireteket mondjon.

Mondjatok dicsiretet ez Úrnak hegedükkel: és szép lant, citeraszóval.

Trombitákkal és kornétákkal: víg rikoltásokkal ez mü királyunk Istenünk előtt.

Zengjen még az nagy tenger is és annak teljessége: ez egész nagy világ és minden benne lakói.

Az folyó vizek is kezekkel tapsoljanak: vélek együtt az hegyek is mind zengjenek.

Mondom ez Ur előtt örvendjenek, mert eljő megitílni az földet s megitíli az világot igazságban: és az népeket tökéletes egyenességben.

(Itt mondd el a 121-ik zsoltárt.)

122. Psalmus.

Mely igen örvendeztem azoknak, kik azt mondották énnekem: menjünk fel az innepekre az mindenható Urnak szent házában.

Megállottanak minden esztendőn háromszor az mü lábaink: az te kapuidban óh Jeruzsálem.

Jeruzsálem ki ugyanarra építtetél: mint az szent népnek szeretettel össze társalkodtatására való város.

Mert ide te beléd gyűltenek fel az tizenkét ágazatok, kik az Úrnak szent ágazati: bizonyságtétel az Izraelnek, hogy dícsirné az Urnak szent nevét.

És afelett te benned rendeltetének az itilőszékek: az Dávid házának királyi széki is.

Kérjetek tehát ez szent Jeruzsálemnek békességet: mert jó szerencsések lesznek minden te szerető barátid.

Legyen örök békesség az te kerítésednek fokain; és örök csendesség, bódogság belső magas palotáidban.

Az én szerelmes atyámfiaiért és jó felebarátimért mondok, kérek most tenéked békességet. Legfőképen

az mü Urunk Istenünknek szent házáért: mindörökké sok jókat kívánok tenéked.

123. Psalmus.

Te hozzád emeltem Ur Isten fel az én szemeimet: ki az magos egekben lakozol.

Ime mint az szolgáknak szemei vigyáznak az ő urok kezére: és az szolgálóknak szemek az ő asszonyok kezére: szintén úgy vigyáznak az mü szemeink is az mü Urunkra Istenünkre: mindaddig míg könyörül mü rajtunk.

Könyörülj Uram, könyörülj mü rajtunk: mert már felette igen megelégeltünk volna az sok gyalázattal.

Felette igen megelégedett volna lelkünk ez világi gazdagoknak csufolásokkal: és az kevélyeknek gyalázásokkal.

(Utána: Psalmus 124.)

125. Psalmus.

Valakik az mindenható Istenben igazán biznak: mint az Cion hegye meg nem mozdulnak, sőt megmaradnak mind örökké.

Noha Jeruzsálem körül sok erős hegyek voltak, de ugyan elpusztíttatott: de az Úr körülle lévén az ő népének, akkortól fogván mind örökké soha el nem pusztulnak.

Mert nem lehet örökös az istenteleneknek birodalma az szenteknek sorssal osztatott földökön: azért

hogy többször az szentek azoknak hamisságokban ne részesíthessék magokat.

Így azért mindenható Úr Isten tégy jól az jókkal: és mindenekkel, kik végig tökéletesek az ő szüvökben.

Ha kik penig az pogányok csalárdságára hajolnak, azokat az Úr Isten egyenlő veszedelemre hányja minden hamisság cselekedőkkel: de az tökéletességben megmaradott Izraelen örökké való békesség lészen.

126. Psalmus.

Mikor hazaviszi az Úr Isten Cionnak ilyen hosszú rabságát: nagy örömünkben úgy tetszik, mintha az rabságot csak álmunkban láttuk volna.

Mert akkor nagy vigassággal betelik az mü szájunk: és nyelvünk hangos kacagásokkal.

Akkoron ezt mondják mü nékünk az egész pogány nemzetségek között: ime mely nagyságosan cselekedett az mindenható Isten ezekkel.

Mü is azt feleljük, igenis nagyságosan cselekedett az mindenható Isten mü velünk: kiért már mü csak örvendezünk.

Téríts meg már Úr Isten ily hosszú rabságunkat: melyek oly kivánatosok, mint az szép vizek forrási az repedezett száraz földön.

No, kik ez rabságban az jó cselekedetnek magvait siralmas könnyhullatásokkal hintjük: azokat megszabadulásunkkor nagy örömmel learatjuk.

Mint a ki sovány, száraz földön reménytelenül sirva viszi és hinti el magvetésit: de az Úr gazdag áldásá-

ból aratáskor örömkacagással jödögél és úgy emelgeti termett kévéit.

135. Psalmus. Halleluja.

Halleluja, dicsirjétek az mindenható Istennek nevét: tü Úrnak szolgái dicsirjétek az Úr Istent.

Kik udvarlottok és szolgáltok az mindenható Úrnak házában: és az mü Istenünknek szent házának pitvarában.

Halleluja, mert igen jó az mindenható Isten: énekeljünk az ő szent nevének: mert igen gyönyörűséges.

Mert Jákobot ez Jah Isten magának választotta: és Izraelt elrejtett drága kincsinek.

Mert én igen jól tudom, ismerem, mely igen felséges az mindenható Isten: ez az mü Urunk minden isteneknek felette vagyon.

Oly Isten ez mindenható Úr, hogy mind földön és mennyen valamit akar, azt cselekedi: az vizekben és minden mély örvényekben.

Ki felszitatja az felhőket az földnek széliről és villámásokat készit az esőkben: és kibocsátja az sebes szeleket mint gazdag tárházából.

Ki levágta Egyiptusnak minden első szülöttit: embertől fogva mind baromig.

Bocsátott nagy sok jegyeket és csudákat te reád oh Egyiptus: Pharaóra és minden szolgáira.

Ki levágatott és eltörlött sok pogány nemzetségeket: és megöletett nagy sok erős királyokat.

Amaz két óriásokat Sichont, az amoreusok ki-

rályát: és Ogot, az Básán királyát: és az Kanaán országinak minden királyit.

És ajándékozta azoknak földöket örökségül: örökségül Izraelnek, az ő népének.

Uram Isten ilyen méltóságos hired-neved megmarad tenéked mindörökké: és ily drága emlékezeted szent Úr mind nemzetségről nemzetségre.

Mert ez után is itiletet szolgáltat az Úr Isten az ő népének: és az ő szolgáival megbékéllik és jól megengesztelődik.

De ez ellen az pogányok haszontalan megcsaló bálványi, ha szintén ezüstök és aranyok is: mind egyig csak emberi kéznek csinálmányi.

Szájok vagyon azoknak, de nem szólhatnak: szömök ugyan nekik, de nem láthatnak.

Fülök vagyon nekik, de nem hallhatnak: de még csak lehelet sincs az ő szájokban.

Legyenek mind olyanokká, valakik azokat csinálják: annál inkább mind azok is, valakik azokban biznak.

Te penig Izrael háza, áldjátok az élő mindenható Istent: te is Áron háza, áldjátok az mindenható Úr Istent.

Tü is szent Leviták cselédi, áldjátok az mindenható Istent: minden istenfélő szentek áldjátok az örök mindenható Istent.

Áldott legyen az örökké való Úr Isten Cionban: ki lakozik Jeruzsálemben. Halleluja.

136. Psalmus.

Vallást tegyetek az mindenható Úrnak, mert igen jó: mert örökké maradandó az ő irgalmassága.

Vallást tegyetek az minden istenek Istenének: mert örökké maradandó az ő irgalmassága.

Vallást tegyetek az minden uraknak Urának: mert...

Annak, az ki egyedül hatalmas csudákat cselekedik...

Ki teremtette csudálatos nagy bölcsességgel az egeket...

Ki felfüggesztetted az földet az vizeken...

Ki szerzett nagy világoskodó lámpásokat az egekben...

Az fényes Napot, hogy uralkodnék az napon...

Az holdot és az csillagokat, hogy uralkodnának az éjtszakákon...

Ki levágta Egyiptusnak minden első szülöttit...

És kihozta Izraelt ő küzülök...

Igen nagy erős kézzel és kinyujtott karral...

Ki meghasogatta az Veres tengert sok rész hasábokra...

És által vezérlette Izraelt azokon békességgel...

És beriasztotta s burította Pharaót s az ő seregit az Veres tengerben...

Ki nagy csudálatosan vezérlette az ő népét az kietlen pusztában...

Ki levágatott nagy hatalmas királyokat...

És megöletett igen erős királyokat...

Sichont, az amoreusok királyát...

És Ogot, az Básán királyát . . .

És ajándékozta azoknak földeket örökségül . . .

Örökségül Izraelnek, az ő szolgáinak . . .

És minden gyalázatinkban megemlékezik mü rólunk . . .

És megszabadít minket minden ellenségünktől . . .

Ki kenyeret és eledelt szolgáltat minden élő testnek . . .

Vallást tegyünk azért az egeknek erős Istenének: mert örökké mondandó az ő irgalmassága.

(És visszatérvén amaz imádságra: Áldott az, ki mondotta és mindjárt termett etc. mind az szombat emlékezetivel addig, ki dicsirtetel mindenkor örökkévaló királyságodban. Utána mondja az szombat napi zsoltárt, az 92., utána 93. És azután: legyen az Úrnak dicsősége örökkévaló etc. Mind az Mózes éneke végéig amaz versig: Halld meg Izrael az mü Urunk Istenünk egyetlen egy Istenség.)

Minden élőknek lelke áldja az te nevedet mindenható Úr mü Istenünk és minden testben lakó lelkek is ékesitik és magasztalják az te nagy emlékezetedet mü királyunk szüntelen mind örökkön örökké, csak te vagy Isten és te kűvülled nincsen nekünk szabadító királyunk, megmentőnk, védelmezőnk és megváltónk, ki kegyelmesen megfelelsz és könyörülsz mü rajtunk minden mü nyomorúságunknak és szorongatásinknak óráján, nincsen nékünk segítő, ótalmazó és gyámolító királyunk több te náladnál. Elsőknek utolsóknak Istene, minden teremtetteknek birája és minden nemzetségeknek firól-fira való örökös Ura, ki tisztelttetel nagy dicsiretekkel, ki igazgatod a te világodat irgalmassággal és minden teremtett állatidat könyö-

rületességgel. Oly mindenható Úr, ki vigyázó örökké és nem aluszik, sem szunnyadoz, sőt ki felserkenti az aluvókat és felébreszti a mély álomban holtakat, ki megeleveníti az holtakat, orvosolja, gyógyítja az betegeket, megvilágosítja az vakokat, feligyenesíti az meghorgattakat, zsugorodtakat, ki megszólaltatja az némákat és kimagyaráztatja az álnokságos titkokat. És mü is csak te rólad teszünk egyedül vallást mindenképpen elannyira, hogy ha sok dicsiretes éneklésekkel olyan teljes volna is az mü szánk, mint az tenger és a mü nyelvünk zengésekkel, mint annak zúgó habjai, az mü ajakink dicsiretekkel, mint az egeknek tágassági és az mü szemeink tündöklő világossággal, mint az fényes nap és hold és a mü kezeink kiterjesztve, mint az égbe repülő saskeselyők szárnyai, az mü lábaink oly könnyek, gyorsak, mint az szarvasok lábai, soha sem lehetnénk elégségesek az te dicsiretedre méltóképpen mindenható Úr mü Istenünk, hogy áldhatnók méltóképpen az te nevedet mü királyunk sok ezerszer való ezer ízig valónak csak egy részecskényére is és tömény ezerszer való ezereknek csak egy részényire is az nagy sok véghetetlen jókért, jóvoltodért, jegyeidért és csudáidért, melyeket cselekedtél mü vélünk és a mü atyáinkkal, ki régen Izraelt kihoztad Egyiptusból mindenható szent Úr mü Istenünk, kimentetted az szolgálatnak házából. Éhség idején tápláltál minket, bőség idején kegyesen igazgattál, fegyvertől megszabadítottál, döghaláltól megótalmaztál és sok nehéz betegségekből kigyógyítottál. Mindeddig segítettenek az te irgalmasságid és el nem hattanak könyörületességid, azért ezek az tagok,

melyeket az mü testünkben szépen helyheztettél, mind az éltető s mind az okos bölcs lélek, melyet mü belénk adtál és az mely nyelvet a mü szánkban helyheztettél, ime mind azok dicsirik, áldják, magasztalják, ékesítik és dicsőítik szüntelen az te nevedet mü királyunk. Mert ime minden szájnak te rólad kell vallást tenni és minden nyelvek tégedet dicsirnek, minden szemek te reád niznek, minden térdek te néked hajolnak meg és minden magosságok te előtted meghajolnak, minden szüvek tégedet rettegnek, minden vesék és belső tagok örvendnek, énekelnek az te nevednek, mint amaz mondás tartja: minden én csontaim mondják Uram, kicsoda hozzád hasonló, ki megszabadítod az nyomorultat nálánál hatalmasbtól, az szegényt és nyomorultat az őtet prédálójától, az nyomorultak kiáltásit te hallgatod meg, az szegények óhajtását füledbe fogadod és megszabadítod. És irva vagyon: Énekeljetek igazak az Úrban, az állhatatos egyenességben élőket illeti az dicsiret. Az tökéletesek szájokban magasztaltassál, az igazaknak beszédekben áldassál, az kegyes életűeknek nyelveken szenteltessél, az szenteknek seregek közt dicsirtessél.

Az te népednek Izraelnek sok tömény ezer gyülekezeti között, mert arra kötelesek lévén minnyájan, akképpen az te szined előtt készek és hozzá készültek szent Úr mü Istenünk, hogy te rólad vallást tegyenek, dicsirjenek, tiszteljenek, ékesitsenek, magasztaljanak, dicsőitsenek és győzedelmesnek tesznek az te szolgádnak, messiásodnak, Dávidnak, az Isai fiának minden kedves, dicsiretes, tiszteletes éneki felett.

Akképpen azért tiszteltessék az te neved örökké

mü királyunk, erős Istenség és nagy véghetetlen örök királyság, igen szentséges mind mennyben és földön. Mert csak téged illet Uram mü Istenünk és mü atyáinknak Istene mind örökkön örökké az éneklés, dicsiretmondás, halleluja, háládások, erősség, birodalom, győzedelem, hatalmasság, méltóság, ékesség, dicsőség, szentség, örök országlás, áldás és vallástétel az te nagy és szentséges nevedet egyedül illeti, mert öröktől fogván véghetetlen Isten csak te vagy. Áldott vagy te szent Úr, méltóságos nagy király és ki dicsirtetel dicsőséges és ékességes dicsiretekkel, oly Isten, kiről mindenek vallást tesznek. Csudatevő Úr és minden lelkeknek teremtője és minden cselekedeteknek Ura, ki magad tiszteletedre kedvelted és választottad az zsoltárénekléseket, örökké élő Isten. Amen. Áldott az áldandó Úr Isten mind örökkön örökké.

Áldott vagy te szent Úr mü Istenünk, ez világnak királya, ki formáltad az világosságot és teremtetted a sötétséget, ki szerezed az békességet, és teremtesz mindeneket. Mindenek vallást tesznek rólad és mindenek tisztelnek tégedet, mondván: nincsen senki oly szent, mint az mindenható Úr, mindenek magasztalnak tégedet. Szela. Ki formáltál mindeneket, erős Isten, ki megnyitod minden napokon az napkeletnek kapuit és kihasítod nagy tündökléssel az egeknek ablakit, kihozván az fényes napot az ő helyéből és az holdot az ő rendelt üléséből, ki megvilágosítod az egész világot és annak minden lakosit, melyeket irgalmas természetedből teremtettél, megvilágosítván az földet is és azon lakókat irgalmasságod-

ból és az te jóvoltodból megújítod minden napokon szüntelen az teremtés kezdetiben való munkáidat. Mely igen sokak Uram az te munkáid, mindeneket nagy bölcsességesen szerzettél, teljes az egész föld mindenen való birodalmaddal. Oh igen felségesen felmagasztaltatott egyedül való nagy király, mind attól fogva tiszteltetel, ékesíttetel és felmagasztaltatol mind örökkön örökké. Világnak Istene, az te bőséges irgalmasságodból könyörülj mü rajtunk, mü erősségünknek Ura, felmagasztalásunknak kősziklája, szabadulásunknak paizsa, légy mü nékünk felmagasztalónk. Nincsen senki egyenlő hozzád és nincsen te kivüled és nálad nélkül, semmiség minden és ki lehetne ugyanis hozzád hasonló, de bizony senki nem egyenlő hozzád szent Úr mü Istenünk ez jelen való világon, nincsen te küvüled más az jövendő világon is és te küvüled semmi minden az szent messiásnak idejében is, és ki lehetne hozzád hasonlatos mü megváltónk az halottaknak feltámasztásában is.

Erős Ura, Istene minden cselekedeteknek. Áldott és ki áldatol minden lelkeknek szájában, nagyságoddal és jóvoltoddal teljes az egész világ, tudomány és értelem környékezett meg tégedet, ki felmagasztaltattál igen az szent lelkes állatok felett és felékesíttettél nagy rettenetes dicsőséggel az te fényességes szekered felett, tisztaság és egyenesség az te dücsőséges királyi széked előtt kegyelemmel és irgalmassággal rakva az te dicsőséged. Igen jók az világosító állatok is, melyeket az mü Istenünk teremtett, azoknak rendi formája nagy tudományban, észben és értelemben formáltatott, erő és hatalom adatott azok-

ban, mellyel mutogathassák birodalmokat ez világ lakói között, rakvák és teljesek tündöklő fényességgel és mind szüntelen buzgó forrása vagyon hatható erejek illetésének, gyönyörűséges az egész világnak azoknak tündöklések, vígak, mikor kiindulnak előttök való útokra és örvendeznek, mikor bemennek is teljesítvén és cselekedvén nagy félelemmel az ő uroknak akaratját, ékességet és nagy dücsőséget adván, tulajdonítván az ő nagy nevének csudálatos kedves, gyönyörűséges zengéssel, bongással énekelvén annak, dicsőséges országlásának, emlékezetinek, ki ha szólítja az napot, kiönti és szórja az világosságot, megtekinti és helyben állatja az holdnak formáját. Tiszteletet tesznek annak szüntelen az magosságoknak minden seregi, ékességet és méltóságot az Seraphim és Ophanim angyalok és az szentségnek lelkes élő állati. Annak az erős Istennek, az ki szombatolt minden ő munkáitól az teremtés végekor és az hetedik napon felmagasztaltatván ült az ő dicsőséges királyi székiben, ékességgel vötte környül az nyugodalomnak napját és gyönyörűségesnek hítta az szombatnak napját, ugyanis ez dicsiretes éneke az szombat napjának, hogy ezen szünt meg az Isten minden ő munkáitól és az hetedik napon örvendezvén mondotta (Mizmor sir lejom hasabat), azaz dicsiretes éneke ez az szombat napjának.

Ezokáért ékesítik az erős Istent minden ő tőle formáltatott állatok, tiszteletet, méltóságot, dicsiretet és dücsőséget tulajdonítván az mindeneknek formáló királyának, ki az szent szombatnak nyugodalmát örökösön engedte az ő népének Izraelnek.

Az te neved szent Úr mü Istenünk örökké szentel-

tessék és az te emlékezeted ékesíttessék mü királyunk mind ott fenn az magos egekben, s mind itt alatt az földön, az te kezeidnek minden dicsiretes munkái felett és ez világosító világosságokért, melyek igen dicsőitnek tégedet, szela.

(Itt az mindennapi imádságra kell visszatérni: «Áldatol mind örökké», addig «Szent erős Úr Isten.«)

Szombati homida.

Örvendezett Mózes, mikor megajándékoztad őtet az ő részével, mikor hű szolgádnak vallottad őtet, drága fődicsőséges ékességet adtál az ő fejében, mikor te előtted állott az Szinai hegyen, két kőtáblát hozott alá az ő kezében, melyeken írva volt az szombatnak őrizése. (Másutt is így vagyon írás róla az te szent Törvényedben.) És megőrizzék az Izrael fiai az szombatnak napját, hogy cselekedettel szenteljék és szombatoljanak azon nemzetségről nemzetségre örökké való frigyül, mert én köztem és az Izrael fiai között örökké való jel az, mert hat napokon készítette az Úr Isten mennyet és az földet és az hetediken szombatolt és új munkáiban örvendezett.

És nem adtad te szent Úr mü Istenünk ez szent szombatot ez földön való közönséges nemzetségeknek, sem annak örökösivé nem tötted azokat mü királyunk, valakik bálványokat tisztelnek és az te örökös nyugodalmadban sem lehetnek részesek az te szent frigyeden küvül valók. De kiváltképpen való szent szerelmedből adtad te ezt Izraelnek, az te népednek, az Jákob magvának, kiket választottál magadnak.

Megörvendeztetnek minnyájan az te bódog országlásodban, valakik megőrizik az sz. szombatnak napját, valakik azt gyönyörűséges napnak hívják, és valamely nép megszentelője az heted napnak, az szombatnak, minnyájan azok megelégíttetnek és gyönyörködtetnek az te jóvoltodból, jovaidból, mert az heted számnak szentségében tölt néked kedved és megszentelvén azt, napoknak gyönyörű kévánatosságának híttad azt.

Mü Istenünk és mü atyáinknak, mindeneknek Istene vedd kedvesen mostan ez mü nyugodalmunkat, szentelj meg minket ez te parancsolatidban és tégy részesekké az te szent Törvényed őrizésiben, elégíts meg minket az te jóvoltodból, örvendeztesd meg szüveinket az te szabadításoddal és tisztítsd meg az mü szüveinket az te hűségesen való szolgálatodra és tégy örökösivé minket szent Úr mü Istenünk szerelmedből és nagy jóvoltodból az te szent szombatodnak szentségének és nyugodjék azon Izrael minden te népeiddel szentelvén az te nevedet. Áldott vagy te szent Úr, örök Isten, a szombatnak megszentelője.

(Utána mondd: «Legyen jó kedved az te népedhez», addig «ki megáldod Izraelt békességgel». Ezt elvégezvén, szoktak az Törvényből és az próféták írásiból bizonyos elrendelt részeket minden szombaton olvasni, azután mondják ezeket az imádságokat.)

Áldott vagy te szent Úr mü Istenünk, ez világnak királya, minden üdőknek, világok változásinak mozdulhatatlan kősziklája, igen igaz minden nemzetségről nemzetségre, erős és hű Istenség, ki amit mond, meg is cselekeszi és valamit szól, azt meg is tökélli,

mert minden ő beszédi hűségesek és igazak, mert magad is hűséges igaz Istenség vagy, Úr mü Istenünk, szavaid is hűségesek és csak egy szó is megmondott szavaidból üresen nem esnek, sem vissza nem térnek, mert igen erős Isten és hűséges király vagy te. Áldott vagy te szent Úr, erős és hű Isten minden ő beszédiben.

Könyörülj Cionon, mert az a mü életünknek szentséges háza helye és lelkünknek érette való szakadásáért álljad igaz bosszúdat, hamar az mü napainkban. Áldott vagy Úr Isten, ki megörvendezteted Ciont az ő megépítésével.

Örvendeztess meg Úr Isten minket az te szolgáddal Eliahu prófétával és az Dávid házának, messiásodnak országlása hamar jöjjön el, kin vigadjon az mü szüvünk, az ő székin idegen ne üljön és ne birják örökösen mások az ő dicsőségét, mert az te nagy nevedre megesküdtél ő neki, hogy az ő gyertyája soha örökkön örökké el nem oltatnék. Áldott vagy te Úr Isten, Dávidnak ótalma, paizsa.

Az Törvényért, az szent szolgálatért, az prófétákért és ez jelen való szent nyugodalomnak napjáért, melyeket adtál mü nékünk szent Úr mü Istenünk szentelésünkre, nyugodalmunkra, tiszteletünkre és ékességünkre és mindenekért szent Úr mü Istenünk mü te néked háladó vallást teszünk és áldjuk az te nevedet. Áldassék az te szent neved minden élőknek szájokban szüntelen mind örökkön örökké. Áldott vagy szent Úr Isten, szombatnak megszentelője.

Imádság az uralkodóért.

(És mondja az gyülekezetnek feje, papja.)

Úr Isten, ki szabadulást adsz az királyoknak és uralkodást az fejedelmeknek, kinek országlása mind örökké való országlás, ki megszabadítottad Dávidot, az te szolgádat az gonosz fegyvertől, ki az tengeren útat adtál és ösvényeket az szörnyű vizeken, te áldjad, megőrizzed, ótalmazzad, segíljed, felemeljed, nagyobbá tégyed és feljebb feljebb felségesebbé magasztaljad a mü urunkat, királyunkat, fejedelmünket.

Az minden királyok királyának királya irgalmasságából őrizze meg őtet, éltesse őtet és minden nyomoruságtól, veszedelemtől mentse meg őtet.

Az minden királyok királyának királya irgalmasságából emelje feljebb és tegye méltóságosbbá az ő rendinek és állapotjának csillagát és hosszabbítsa napjait az ő országlásában. A minden királyok királyának királya irgalmasságából adjon az ő szivében és minden tanácsinak, utána való fejedelmeknek urak és fő rendek szüvében könyörülő kegyes irgalmasságot, mellyel cselekedjenek minden jókat mü velünk és minden hütbeli atyánk fiaival az ő idejekben és napokban s az mü napainkban mindenütt szabadulásban legyenek az Istennek hivei Izraellel egyetemben, lakhassanak bátorságosan és Cionnak szabadítója jöjjön el és ez legyen kedves akaratja az Ur Istennek, mondja minden Amen.

Aki megáldotta Ábrahámot, Izsákot, Jákobot, Mózest, Áront, Dávidot és Solomont és minden üdő-

beli sz. és tiszta gyülekezeteket, az áldjon meg minket, a mü gyülekezetünket és mindenütt való hütbeli atyánk fiait és sz. tiszta gyülekezeteket, azoknak mind nagyját, kicsidit, magokat, gyermekeket, feleségeket és minden tanítványokat. Az örökkévaló király áldjon meg minnyájunkat, tisztitson minnyájunkat, hallgassa meg minnyájunknak imádságát, épitsen, bővölködtessen és gazdagitson minnyájunkat és minden nyavalyáktól, nyomorúságtól szabaditson. És legyen az Urnak beszéde az mü vigasztaló támaszunk és átalompaizs mü körüllünk és vonja fel körülettünk az ő békességének sátorát és plántáljon mü közinkben tökéletes szeretetet, igaz atyafiságot, békességet, hü társaságot és messze vesse mü küzülünk az ok nélkül való gyülölséget és rontsa el minden nyomorgatóinknak jármát a mü nyakunkról és valósitsa, teljesitse mü bennünk amaz sz. mondásnak igazságát, mely irva vagyon. Az tü atyáitoknak Istene szaporitson tütöket ezerszer annyira mint most tü vattok és megáldjon tütöket, amint megmondotta tü néktek, hogy igy teljesedjék az Urnak jó kedve mi rajtunk, mondja minden Amen.

Áldott az Ur, ki az ő népének nyugodalmat enged, megmondott szavai szerént, nem esett csak egy ige is el az jó beszédében, valamelyet megmondott az ő sz. prófétái által.

Legyen az mü Urunk Istenünk müvélünk, a miképen volt az szent atyákkal, ne hagyjon el minket, el ne vesszen, sőt tartsa, térítse az mü szüveinket magához, hogy járhassunk minden ő utai-

ban és őrizhessük minden ő parancsolatait, rendelésit és itéletit, melyet parancsolt az ő szentinek általa. Minden híveknek és igazaknak bizonyoson részek vagyon és lészen az jövendő bódogságban (amint mondva vagyon.) Az te népid mind egyig megigazíttattak, örökké bírják ez földet úgy mint én plántálásomnak fiatalozási és saját kezeimnek munkái. (Azt mondotta amaz bölcs mester Jehuda) Bódog az, kinek fáradozása és munkálkodása vagyon az Urnak Törvényében és aki nyugodalmat szerez magában az ő teremtő és formáló Istenének lelkének, ez ilyen ember szüntelen nevekedik az jó hírben, névben és jó hírrel, névvel, emlékezettel mégyen is ki ez világból. (És ez ilyenről mondja Salamon az ő bölcsességében.) Jobb az jó hírnév az drága olaj kenetnél és jobb az halálnak napja az születésnek napjánál. Tanuld igen igen ember az Istennek törvényét és bizonnyal igen igen sok jutalom adatik tenéked és tudjad, hogy minden igazaknak megadatik üdővel bőséges nagy dücsőséges jutalmok, Chananja is, bölcs mester, Akasiás fia azt mondja: Legyen oly jó kedve az sz. áldott Istennek mindenkor az ő híveihez, hogy azokon öregbítse, többítse az ő sz. Törvényét és parancsolatjának tartását (a mondás szerént). Akarja az jó Isten az ő sz. igazságáért, hogy mindenkor öregbedjék az sz. Törvény mindenekben.

Szombat délesti imádság formája.

(Az mindennapi imádságból mondja az 84. Ps. és az 145. Azután amaz részt. Eljő Cionból az szabadító, addig: soha el

nem hattad Uram az téged keresőket. Azután: Én pedig az én imádságomat te neked sz. Ur én Istenem kellemetes órában elmondom: én istenem az te nagy irgalmaságod szerént felelj meg énnékem a te hűséges szabadításoddal.)

(Ezt a versecskét kétszer mondja el. Azután: mondja el az szombatra való Psal. a 92. 93. És azután elkezdvén az Homidát annak szokott módja szerint, addig mondja: Áldott vagy te mindenható sz. erős Ur Isten. Azután mondja ezt:)

Egy vagy te Ur Isten és egy az te neved is és hol volna egy nemzetség olyan, mint az te néped Izrael; ez földön, méltóságnak ékességét és szabadításnak coronáját, szentséges nyugodalmat adtál az te népednek, Ábrahám ezen vigadott, Izsák örvendezett, Jákob és az ő fiai nyugottanak igaz szerelmednek nyugodalmával és jó kedvvel való alamizsnálkodással, hűséges, igaz és teljes hüttel való nyugodalommal, békességnek, csendességnek és bátorságnak nyugodalmával, tökéletes, teljes nyugodalommal, mert bizonnyal te kedvelted ezt az napot arra, megismerik a te fiaid és megtudják, hogy csak te tőled adatik az ő nyugodalmok és az ő nyugodalmokban szentelik ők is az te nevedet. Mü Istenünk és mü atyáinknak, mindeneknek Istene, vedd kedvesen mostan ez mü nyugodalmunkat, szentelj meg minket az te parancsolatidban, és tégy részesekké az te szent Törvényed őrizésében. Elégits meg minket az te jóvoltodból, örvendeztesd szüveinket az te szabadításoddal és tisztítsd meg az mü szüveinket az te hűségesen való szolgálatodra és tégy örökösivé minket sz. Ur mi Istenünk szerelmedből és nagy jóvoltodból az te szent szombatodnak szentségének. És nyugodjék azon Izrael minden te népeiddel szentelvén az te nevedet. Áldott

vagy te sz. Ur örök Isten, szombatnak megszentelője.

(Ezután mondják az mindennapi Homidából onnat felyül: Legyen jó kedved az te népedhez, addig: ki megáldod Izraelt békességgel. Ezek után mondja ez verseket.)

Az te igazságod mint az Istennek nagyságos hegyei és itíletid mint az mélységes örvények, embert és barmokat szabadítasz. Az te igazságod Ur Isten igen felséges, ki nagy dolgokat cselekedtél. Isten, ki volna hozzád hasonlatos. Az te igazságod örökké való igazság és törvényed örökké való hűség.

111. Psalmus.

Halleluja dicsirem az Urat teljes szüvemből: az tökéleteseknek gyülekezetiben és seregében.

Nagyságosakat cselekedett az mindenható Isten: tudakozhatják és vizsgálhatják azokat, valakiknek ahoz kedvek vagyon.

Dücsőség és ékesség az ő munkája: és az ő igazsága megmarad örökké.

Emlékezetet szerzett az ő csudatételinek: irgalmas és igen kegyelmes az mindenható Isten.

Prédanyereséget adott az őtet félőknek: megemlékezvén örökké az ő frigyéről.

Nagy hatalmas erősségét bizonyította, mikor még azelőtt meghirdette, jövendöltette az ő népének: hogy nékik adná az pogányok örökségét.

Az ő kezeinek munkái hűséges igazság és itilet: azért minden hagyományi hűséges igazságok.

Megtámasztattak és erősittettek örök állandóságra,

kiket mind tökéletességgel és egyenességgel kell cselekedni.

Váltságot küldött az ő népének és örökké parancsolta az ő frigye tartását: szent és rettenetes az ő neve.

Az bölcsességnek kezdete az Urnak félelme, jó észt elmét ád a mindenható Ur mindazoknak, valakik cselekedeteket a szerént rendelik: örökké megmarad azoknak tisztességek, dicsiretek.

Szombat végi imádság formája.

(Az szombat végében s mulásakor estve tudniillik elmondják az Octonarus Psalmusokat.)

C. XIX.

Aleph

Bódogok igen kik tökéletesek az sz. úton: valakik járnak az Ur Istennek Törvényében.

Bódogok igen, kik megőrizik az ő emlékezetes bizonyságtételit: kik teljes szüvökből keresik őtet.

Kik azonban álnokságot sem cselekednek: sőt csak az ő szent utaiban járnak.

Mert te hattad minden nyilván való parancsolatidról, hogy azok igen megőriztessenek.

Vajha jól rendeltetnének az én utaim: az te hagyományidnak megőrizésére.

Akkor tudom, meg nem szégyenülnék: mikor igen figyelmezhetek minden te parancsolatidra.

Dicsirlek tégedet szüvemnek egyenességéből: mikoron tanulandom az te igazságodnak itiletit.

Az te hagyásidat örömest megőrizem: csak te is arra segítvén, igen el ne hagyj engemet.

Bet

Vallyons mivel tisztíthatja meg az ifiuság az ő utait: hanem ha megőrizi az te beszédidet.

Teljes szüvemből kerestelek én tégedet: ne hagyj engem eltévednem az te parancsolatidtól.

Az én szüvemben elrejtettem az te mondásidat: hogy ne vétkezzem ellenek.

Áldott vagy te Uram Isten: taníts meg engemet az te hagyásidra.

Az én ajakimmal igen örömest beszélek: az te szádnak minden itiletit.

Az te bizonyságtételidnek utában ugyan örvendeztem: mint akármely nagy gazdagságban.

Az te parancsolatidról elmélkedem: és vigyázok az te ösvényidre.

Az te hagyományidban igen gyönyörködöm: hogy el ne felejtsem az te beszédidet.

Gimel

Tégy kegyelmességet az te szolgáddal, hogy éltess engemet: az végre, hogy megőrizhessem az te beszédidet.

Nyisd fel Uram az én szemeimet bizonyosan hadd láthassam: az te Törvényedben kijelentett sok csudáidat.

Mert ugyanis csak napig búdosó zarándok vagyok

én ez földön: annál inkább ne rejtsed el én tőlem az te szent parancsodat.

Ugyan megalilt és elfogyott lelkem nagy kivánságomban: az te szentséges itiletidhez minden órában.

Mert elvesztettél és vesztesz minden átkozott kevélyeket: valakik eltévelyednek az te szent parancsolatidtól.

Énrólam azoktól való gyalázatot és szégyent fordíts el: mert én megőriztem az te bizonyságtételidet.

Tudtam, hogy az fejedelmek is rólam hivalkodásokban csufolódással beszélgettek: De az te szolgád nem gondolván azzal, csak az te rendelisedben elmélkedik.

Sőt az te bizonyságtételid nekem minden gyönyörűségim: csak azok énnekem mindenben főtanácsos emberim.

Dalet

Sokszor halálos ügyemben mint ha már az porhoz ragadott volna az én lelkem: Kértelek Ur Isten elevenits meg engemet az te beszédid szerint.

Énis utaimat megvizsgálván, számlálván megjobbítottam és megfeleltél énnekem: tehát szükség, hogy mindenkor taníts engemet az te rendelésidre.

Az te hagyományidnak utait igen jól értesd meg én velem: hogy én is beszéljem azokból az te csudáidat.

Elolvadott az én lelkem titkos zokogásim miatt: erősíts és vigasztalj engemet az te beszédid szerént.

Minden hamis utakat, tudományokat távoztass el

én tőlem: és csak az te Törvényedből való bölcsességgel ajándékozz meg engemet.

Mert énis csak az tökéletes igaz és hűséges utat választottam: és az te itiletidet előmben raktam.

Ragaszkodtam csak az te bizonyságtételidhez: Uram Isten soha ne hagyj megszégyenülnöm.

Igy énis az te parancsolatidnak után örömmel és futva járok: mert megbátorítottad abban az én szüvemet.

He

Taníts meg Uram engemet az te rendtartásidnak útaira: kiket mind életem fottáig megőrizek.

Tégy igen értelmessé arra, hogy megtartsam az te parancsolatidat: kiket én megőrizek teljes szivemből.

Igazgass engemet az te parancsolatidnak ösvényin: mert azokban vagyon minden kedvem és örömem énnekem.

Hajtsad az én szüvemet csak az te bizonyságtételidre: és ne ez világi fösvény gazdagodásra.

Fordíts el szemeimet, ne vigyázzanak héábavalóságokra: de az te sz. utaidban újíts és eleveníts meg engemet.

Teljesíts meg Uram az te szolgádnak mondott beszédidet: melyek csak az te félelmed által mennek véghez.

Sőt távoztasd el amaz gyalázatomat, melytől igen félek: mert lám az te itiletid igen kegyesek és jók szoktak lenni.

Az felől az te sz. parancsolatidat lám mint óhajtottam, kévántam: az te nagy irgalmasságodból eleveníts meg engemet.

Vav

Szálljanak én reám Uram Isten az te nagy irgalmasságid: és az te szép szabadításod az te mondásod szerént.

Énis választ teszek az én gyalázóimnak valóságosan: mert én az te beszédidben igen bíztam.

Sőt el ne távoztasd felettébb az én számtól az igazmondásokat: mert én az te itéletidben reménlettem.

És őrizem szüntelen a te törvényidet: mind örökkön örökké.

És járok mindenkor tágason nagy bátorsággal: mert az te parancsolatidat igen kerestem.

De még az királyok előtt is bátron beszéllek az te bizonyságtételidről: és azokáért meg sem pirulok.

Gyönyörködöm az te sz. parancsolatidban: kiket én felette igen szerettem.

Még kezemet az te parancsolatidnak cselekedésére örömest emeltem, mert igen szerettem: és nagy jókedvvel beszélek az te rendelésidről.

Zain

Emlékezzél meg az te szolgádnak mondott beszédedről: mellyel biztattál engemet.

Sőt csak az volt vigasztalásom, nyomoruságomban: mert az te biztató beszéded elevenített engemet.

Az kevélyek felette igen csufoltanak engemet: de a felől az te törvényedtől el nem hajlottam.

Megemlékeztem eleitől fogván való itiletidről: Uram Isten és vigasztalást vöttem azokból.

Sokszor nagy rémülés fog el az istentelenek felől: mely igen elvetemedtek és elhatták az te törvényidet.

Kedves énekim gyanánt voltak nékem az te rendelésid: az én búdosásimnak házában.

Éjjeli felserkenésemben is megemlékeztem Uram az te rettenetes nagy nevedről: és annál inkáb őriztem az te törvényidet.

Ezek az jók mindazért következtenek én reám: hogy szüntelen őriztem az te parancsolatidat.

Chet.

Sok jók közül mondottam Uram Isten csak ez az részem: hogy megőrizzem az te beszédidet.

Teljes szüből imádtam és engeszteltem az te orcádat: könyörülj Uram rajtam a te beszédid szerént.

Szorgalmatosan megvizsgáltam minden utaimat: és lábaimat az te bizonyságtételidre térítettem.

Siettem es semmit nem restelkedtem: az te parancsolatidnak őrizésében.

Sokszor az istentelenek seregi emésztvén elprédáltanak: mégis el nem felejtettem a te törvényidet.

Szintén éjfélkor is felkelek, hogy dicsirjelek tégedet: az te nagy igazságos itiletidről.

Örömest barátkozom én mindazokkal, valakik félnek tégedet: és kik megőrizik az te parancsolatidat.

Teljes az egész föld Uram az te nagy irgalmasságoddal: de legnagyobb én hozzám az, hogy tanítasz az te rendelésidre.

Tet.

Igirt javaidat megteljesítetted az te szolgáddal: Uram Isten valamint szólottál volt azokról.

Az jó okosságra és tudományra taníts engemet: mert én az te parancsolatidban igen hittem.

Minek előtte megsanyargattattam volna az előtt én bűnre tévelygettem volt: de most az te mondásidat igen őrizem.

Jó vagy te Ur Isten és velem is jóltévő: leginkább azzal, hogy tanítasz engemet az te rendelésidre.

Rakással szórják énreám az sok hazugságot az kevélyek: de én teljes szüvemből őrizem az te hagyományidat.

Kiknek szüvök az bűnben mint az kövér faggyú úgy meghízott: én penig az te Törvényedben örvendeztem.

Jobb volt sokkal énnékem, hogy megaláztattam: holott azzal az te rendelésidre taníttattam.

Mert sokkal jobb énnékem az te szádnak drága törvénye: sok ezerszer való tömény aranynál és ezüstnél.

Jod.

Az te kezeid csináltak és készítettenek engemet: tégy értelmessé is, hogy megtanulhassam az te parancsolatidat.

Látván ily értelmet bennem az téged félő szentek örvendeznek: mert az te beszédiddel úgy biztattál volt engemet.

Tudom is már Úr Isten, hogy minden itiletid

igen igazak: és méltán igazán sanyargattál engemet.

De kérlek az te irgalmasságod legyen már énnékem vigasztalásomra: az mint arról vagyon jó ajánlásod az te szolgádhoz.

Foglaljon el teljesen az te irgalmasságod engemet, hogy úgy örökké éljek, mert csak az te szent Törvényed nekem minden gyönyörűségem.

Piruljanak meg az kevélyek, kik hamis pártolással el akartak fordítani engemet: én penig az te hagyományidban munkálkodtam.

Térjenek meg én hozzám az téged félő szenteid: és az kik bölcsen értik s tudják az te tanúbizonyságtételidet.

Legyen tökéletes az én szüvem minden rendelésidben: hogy soha meg ne szégyenüljek.

Caph.

Elepedett lelkem hosszú várakozásban az te szabadításodra: de mégis az te beszédidben ugyan bíztam.

Szemeim is elfogytanak az te bíztatásodra: mondván vallyon s mikor vigasztalsz meg engemet.

Sőt olyanná löttem mint az füstön megszárasztott tömlő: mégis az te rendelésidet el nem felejtettem.

Uram Isten meddig nyújtod élő napjait az te szolgádnak: és mikor mutatod büntető itíletedet az engem kergetőkön.

Mert veszedelmemre az kevélyek vermet ástanak: melyet nem az te törvényed szerént cselekedtek.

Holott minden te parancsolatid igazak és hűségesek: de ők igen hamisan kergetnek; segélj meg ellenek engemet.

Már sokszor kicsinyben maradtam, hogy el nem fogyattak ez földről: de én az te hagyományidat soha el nem hattam.

Ilyen halálos veszélyből az te irgalmasságod szerint elevenits és éltess engemet: hadd őrizzem az te szádnak bizonyságtételit.

Lamed.

Uram Isten az te teremtő beszédid által: az egek fenn állnak és megmaradnak örökké. Itt alatt is nemzetségről nemzetségre az te igaz vallásod: mert úgy rendelted az földet is, hogy megmaradjon.

Mindezek az te itiletednek szolgáltatására állnak, ez mai napig: mert ugyanis minnyájan menny és föld csak te szolgáid.

Hogy ha engemet is az te Törvényed nem vigasztalt volna: régen nyomorúságimban elvesztem volna.

Soha el nem felejtem az te hagyományidat: mert csak azokban elevenítettél meg engemet.

Tied vagyok én Uram Istenem, tarts meg engemet: mert mindenkor az te hagyományidat kerestem.

Sokszor reménylik az istentelenek, hogy elveszthetnének engemet: de én az te bizonyságtételidet annál bővebben értem.

Minden teremtett és lött dolgoknak végét láttam: de az te parancsolatidnak végetlen nagy tágassága vagyon.

Mem.

Annyira szerettem Uram az te Törvényedet: hogy mindennap abban volt az én gyakorlásom.

Bölcsebbé töttek ellenségimnél engemet az te parancsolatid: mert örökké tulajdonim azok énnékem.

Minden tanítóimnál értelmesbbé tétettem: mert az te bizonyságtételid szüntelen én gyakorlásim.

Az véneknél is értelmesbbé löttem: mert az te hagyományidat megőriztem.

Minden hamis ösvényektől megtiltottam lábaimat: azért hogy inkább őrizzem az te beszédidet.

Az te itíletidtől el nem távoztam: mert te tanítottál engemet.

Mely édesek az én inyemnek az te mondásid: inkább az méznél az én számnak.

Az te hagyásidból tiszta igaz értelmet vöttem: ez okon gyűlöltem minden hamis ösvényeket.

Nun.

Égő szövétnekje az én lábaimnak az te beszéded: és világossága az én lépésimnek.

Megesküdtem azon és meg is tökéllem: hogy megőrizem az te igazságodnak itiletit.

Megsanyargattam Uram Isten felette igen: elevenits meg engemet a te beszédid szerént.

Kérlek Uram vedd jó neven az én számnak kedveskedő dicsiretit: és taníts meg engemet az te itiletidre.

Csak markomban tartom szüntelen lelkemet és életemet: de mégis el nem felejtettem az te Törvényedet.

Az istentelenek ártalmas tőröket vetettenek énnékem: de azért el nem tévelyedtem a te hagyományidtól.

Kedves örökségül foglaltam magamnak az te bizonyságtételidet örökké: mert azok szüvemnek nagy gyönyörűsége.

Szüvemet is az te rendelésidnek megcselekedésére hajtottam: örökké mind végiglen.

Szamech.

Minden tévelyegtető vélekedéseket gyűlöltem: csak az te Törvényedet szerettem.

Uram Isten én ótalmom és én paizsom vagy te: az te beszédidben igen bíztam.

Távozzatok el én tőlem minden gonosztévők: hadd őrizzem az én Istenemnek parancsolatit.

Tarts meg engemet bíztató szent beszédidben, hadd éljek: hogy benned való reménységemben meg ne szégyenüljek.

Támassz és segits engemet és megszabadulok: és az te rendelésidben csak gyönyörködöm.

Megtapodtad mind azokat, kik eltévelyedtek az te Törvényedtől: azért hogy azokban csak hazugság és nagy hamisság találtatik.

Mint amaz hitvány salakokat eltörlesz minden istenteleneket ez földről: annak okáért én igen szerettem az te bizonyságtételidet.

Mert rettenetes szörnyű félelem miatt tetőled ugyan felborzódott minden testem: és az te kemény itiletidtől igen rettegtem.

Ain.

Itiletet és igazságot mást nem nyomorgatván cselekedtem: te se hagyj engemet Úr Isten az én nyomorgatóimnak.

Vigasztald meg az te szolgádat oly jókban: hogy az kevélyek ne patvarkodhassanak én rajtam.

Az én szemeim elfogytanak várván az te megszabadításodat: és az te igaz fogadásidat.

Tégy az te szolgáddal nagy irgalmasságod szerént: az te rendelésidre taníts meg engemet.

Te szolgád vagyok én, tégy értelmessé engemet: hogy tudhassam az te tanubizonyságtételidet.

Üdőt kell már szerzened Úr Isten bosszúállásra: azokra, kik elbontották az te Törvényedet.

Én penig annál inkább szerettem az te parancsolatidat: sokkal inkább mind köz s mind finum aranynál.

Annak okáért minden hagyásidat, mondom, mindeneket tökéletes egyenességnek tartottam: ellenben minden hazug ösvényt gyülöltem.

Phe.

Csudálatos mélységesek Uram az te bizonyságtételid: de az én értelmes lelkem azokat megőrizi.

Az te szent beszédednek kapui megvilágosítnak: értelmessé tévén még az együgyü küsdegeket is.

Szájamat én csak arra nyitottam és lélekzetet is arra vöttem: mert az te parancsolatidat igen szerettem.

Tekints könyörületességgel reám és ajándékozz

meg bölcsességgel: mint szoktál cselekedni az te nevednek szeretőivel.

Az én lépésimet igazgasd az te mondásod szerént: hogy ne uralkodjék én rajtam semmi gonoszság.

Ments meg Uram engemet az emberek patvarkodásoktól: és megőrizem az te hagyományidat.

Világosíts meg orcádat az te szolgádon: és taníts meg engemet az te rendelésidre.

Mint vízfolyások úgy származtanak szemeim könnyhullatási: azért hogy meg nem őrizték az te Törvényedet.

Cade.

Igaz vagy te Uram Isten: és igen igyenesek minden te itiletid.

Igazságot parancsoltál minden te bizonyságtételidben: és azokban az tiszta hűséges igazságot hattad mindenek felett.

Teljességgel megemésztettenek engemet nagy boszonkodásim: azért hogy elfelejtették az te beszédidet az én ellenségim.

Maga az te mondásid mind igen tiszták és megtisztíttattak: kiért az te szolgád is igen szereti azokat.

Kicsiny vagyok én ellenségim előtt és utálatos: de az te hagyományidat el nem felejtettem.

Valamint az te Istenségednek igazsága örökkévaló igazság: úgy az Törvényed is hűséges és örökös igazság.

Sok nyomoruság és nyavalyák találtanak engemet: de az te parancsolatid megvigasztaltanak engemet.

Az te bizonyságtételidnek igazsága megmarad mindörökké: tégy értelmessé azokban engemet és mindörökké élek.

Koph.

Teljes szüvemből kiáltottalak tégedet: felelj meg Úr Isten énnékem és az te rendelésidet megőrizem.

Téged kiáltottalak, szabadíts meg engemet: megőrizem az te bizonyságtételidet.

Megelőztem az sötét hajnalt és te hozzád úgy kiáltottam: és az te biztató beszédedhez úgy reménykedtem.

Eleit vötték az én szemeim az virrasztásoknak: hogy elmélkedve gyakorlanám az te mondásidat.

Az én szómat hallgasd meg az te nagy irgalmasságod szerént: és az te kegyes itíleted szerént eleveníts meg engemet.

Szintén megkörnyékeztenek engemet az én üldözőim álnok gondolatokkal: kik az te Törvényedtől messze távoztanak.

De te azoknál sokkal közelb vagy Uram Isten én hozzám: és az te parancsolatid örökkévaló igazság.

Ugyanis régen megtanultam az te bizonyságtételidből: hogy mindazokat örökké való állandósággal fundáltad.

Res.

Tekints meg Ur Isten nyavalyáimat és szabadíts meg engemet: mert az te Törvényedet el nem felejtettem.

Pöröld meg az én peremet és szabadíts meg engemet: az te beszéded szerént eleveníts meg engemet.

Messze jár az istentelenektől az megszabadulás: mert az te rendelésidet ők nem keresték.

Sokak felette igen Uram a te irgalmasságid: az te kegyes itiletedből eleveníts meg engemet.

Sokak igen az én üldözőim és háborgatóim: de az te bizonyságtételidről el nem távoztam.

Láttam az tévelygőket és kik halálra veszekedtek ellenem: de inkább búsultam azon, hogy az te mondásidat nem őrizték.

Tekints meg, hogy az te parancsolatidat igen szerettem: a te kegyes jóvoltod szerént eleveníts meg engemet.

Mert feje és summája minden te beszédidnek örökké megállandó igazság: mindörökké megmarad az te igazságodnak itileti.

Sin.

Sokszor nagy fejedelmek ok nélkül igen kergettenek engemet: de szüvemben azoknál sokkal inkább rettegtem az te beszédidtől.

Annak okáért örvendezek igen én az te beszédiden: nem különben mint az ki sok gazdag prédákkal osztozódnék.

Minden hazugságot gyűlöltem és igen utáltam: de az te szent Törvényedet igen szerettem.

Napjában hét ízben is dicsirtelek tégedet: az te igazságos itiletidről.

Mert nagy békességek vagyon az te Törvényednek szeretőinek: és nincsen azoknak botránkozások.

Ur Isten mindenkor remélettem az te szabadításodat: és az te parancsolatidat cselekedettel betöltöttem.

Megőrizi az én lelkem az te bizonyságtételidet: és felette igen szereti azokat.

Megőriztem az te hagyományidat és bizonyságtételidet: tudván, hogy minden utaim te előtted nyilván vadnak.

Tau.

Jusson az én kiáltásom az te színednek eleiben Uram Isten: tégy értelmessé engemet a te beszédid szerént.

Jussanak az én imádságim az te színednek eleiben: és ments meg bűnbeeséstől engemet az te mondásod szerént.

Az én ajakimmal szüntelen mondom az te dicsiretidet: mikor az te rendelésidre megtanítasz engemet.

Hirdeti az én nyelvem is az te beszédidet: mert minden te parancsolatid csak igazak.

Legyen az te kezed segítséggel énnékem: mert az te hagyományidat választottam.

Kivántam az te szabadításodat Uram Isten: és az te Törvényed mindenben én gyönyörűségem.

Éltessed az én lelkemet, hadd dicsirjelek tégedet: az te kegyes itiletidből segélj meg engemet.

Tévelygettem mint az elveszett juh, keresd meg az te szolgádat: mert az te parancsolatidat el nem felejtettem.

És többet is utána. Nevezet szerint az 90. zsoltárnak utolsó versét, az 91. zsoltárral egyszersmind.)

Azután szintén azon estvéli imádságot mondják, mint az több köznapokon. Hanem csak az Hamidában a negyedik áldásban amott: Te ajándékoztál ingyenvaló etc. ekkép mondják.

Te ajándékoztál meg minket ingyenvaló könyörületességedből szent Úr mü Istenünk igaz tudománynyal és értelemmel, mert te hattad, hogy választás tétessék az szent és közönséges dolgok között, az világosság és sötétség között, Izrael közt és az egyéb nemzetségek között, az hetednapnak szentsége közt és az hat napi robotás napok közt. Az miképpen hogy kiválasztottál minket szent Úr mü Istenünk igaz ismereted és szent Törvényed tartása által ez földön lévő tévelygő népek közül és azoknak elvetemedett idegen cselédi közül. Azonképpen kérünk Úr Isten ments és ótalmazz meg minket az gonosz sátántól és ártalmas történetektől és minden súlyos, gonosz és nehéz dekrétumidtól, szentenciáidtól, melyek elkészíttettek, hogy ez földiekre és világra bocsáttassanak és ajándékozz meg minket egyenesen csak tetőled származó tudománynyal, tanáccsal és eszességgel. Áldott vagy te szent Úr, ki ajándékozod az igaz értelmet és tudományokat.

(A többit végezze és mondja mint az köznapokon éppen. Az után házánál vacsorája előtt így imádkozzék.)

Úr Isten, mü Istenünk és kegyelmes atyánk, legyen jó jel alatt való kezdete mü rajtunk ez reánk következő munkás hat napokon, melyek már reánk következnek, jöjjenek és következzenek nagy békességünkre, ártatlanok és tiszták legyenek minden vétkektől és vakmerőségektől és üresek minden álnokságtól, bűntől, istentelenségtől, de foglalatosok legyenek az te szent Törvényed tanulásában és minden jó cselekedetekben és ajándékozz meg minket ezeken te tőled

származó igaz tudománnyal, értelemmel és eszességgel, és engedj ezeken hallanunk minekünk kedves vigasságot és örömeket és senki szüve mü ellenünk bosszuállásra ne indultassék, viszontag az mü szüvünk is senki ellen bosszuállásra ne indultassék és valaki tanácskozandik mü rólunk és minden te híveidről, jó és hasznos kedves tanácsot és gondoland jó szándékot, jó gondolatokat, erősítsed, megáldjad, öregbítsed és vastagítsad azt, vastagítsad annak tanácsát (amaz mondás szerént): Adja neked Isten te szüved kívánságát és minden tanácsodat betöltse (és másutt is mondva vagyon): És végezést mondasz és az megerősödik te neked és a te utadon világosság támad te elődben. Valaki penig tanácskozandik mü reánk és az te híveidre nem jó tanácsot és gondoland nem jó gondolatokat, veszesd el, bonts el, vágd el, és széleszd el azokat, széleszd el az ő tanácsokat (mint amaz mondás vagyon): Az Úr elbontja az idegeneknek tanácsát és haszontalanná teszi az népeknek gondolatokat (mint ismét mondva vagyon): Tanácsot tanácskoznak, de elbontatik, hatalmas szókkal, parancsolatokkal parancsolnak, de nem megyen véghez, mert mü velünk vagyon az erős Isten. Erősits és teljesits be Ur Isten, mü rajtunk amaz szent írásnak mondását, mely ékesek az öröm mondóknak, evangyelistáknak lábai az hegyeken, kik békességet hirdetnek, örvendetes jókat mondnak és szabadulást hirdetnek, mondván, az Cionnak országol az te Istened és adjon te néked az Úr Isten az égnek harmatjából és az földnek zsirjából bő gabonádat, borodot, szolgáljanak népek te néked és meghajoljanak az nem-

zetségek te neked, légy ura az te atyád fiainak és meghajoljanak előtted az te anyádnak fiai. Megátkozom, az kik tégedet átkoznak és megáldom azokat, kik tégedet áldanak. Az Saddai erős Isten megáldjon tégedet, szaporitson és sokasitson és szaporodjál népeknek nagy, sok gyülekezetivé és adja te néked az Ábrahám áldását, te néked és az te magodnak veled egyetemben, hogy örökségül birjad az földet, melyen búdostál, melyet adott Isten Ábrahámnak. Az te atyádnak Istenétől légyen te néked segedelmed és az Saddai Istentől megáldassál, mind onnat felyül az egekből való áldással, s mindazokkal, melyek az itt alatt való mély örvények vizek ereiben feküsznek, tejes emlőknek és szaporodó méheknek áldásival. Az te atyádnak áldási hathatósbak az én szüleimnek áldásinál és megmaradnak mind ez világ hegyeinek utolsó határokig és lesznek az József fején és az ő atyafiaitól külön volt nazareusnak feje tetején. És szeret téged az te Istened és megáld, megszaparit tégedet. Megáldja méhednek gyümölcsét és földednek gyümölcsét, gabonádat, borodat és olajodat, barmaidnak szaporodását, juhaidnak sokságát, az földön, melyről megesküdt Isten az te atyáidnak, hogy te neked adná. Áldottabb lész minden népeknél, nem lészen te közted magtalan firfi, és meddü asszonyi állat, sem az te barmaid között fajzás nélkül való és kiveszen az Isten te közüled minden betegségeket, az egyiptusiakon lött gonosz nyavalyákat, melyeket jól tudtál, nem veti te reád, de azokat veti minden te gyülölőidre. Áldott vagy te az városban, áldott vagy az mezőben, áldott az te bejöveteled, áldott kimene-

teled. Áldott az te teljes kasod, áldott azokban való maradékod is. Te melléd parancsolja Isten az áldást minden te élés és tárházaidban és mindenekre, valamire kezedet bocsátod és megáldatol az földön, melyet az te Urad Istened ad te néked. Megnyitja az Úr te néked az jó kincsét, az eget, hogy esőt adjon alkalmatos üdőben az te földedre és hogy megáldja az te kezednek minden munkáit és sok nemzetségeknek adsz kölcsön, de te mástól nem kérsz kölcsön. Bódog vagy Izrael, ki volna hozzád hasonlatos az bódogságban. Oly nép, ki szabadulást vészen az mindenható Úrban az ő segedelmének erős paizsában és kinek dicsekedő fegyvere az mindenható Isten. Hazudnak te neked az te ellenségid, te penig azoknak magas helyeken uralkodol.

Szabadulást vészen Izrael az mindenható Úrban, mondom örökkévaló szabadulást, nem szégyeníttetik, sem meg nem gyaláztatik az én népem örökkön örökké. Esztek penig bőséges eledelt és megelégesztek és áldjátok, magasztaljátok az tü Istenteknek szent nevét, ki véletek ily külön választott kegyelmességgel cselekedett. Nem szégyenül meg az én népem örökké és megtudjátok, hogy én Isten Izrael között lakom és hogy én vagyok az ő Istenek és más Isten sincs én küvüllem és nem gyaláztatik meg az én népem soha örökké. Az Úrnak megváltottai haza térnek és jőnek Cionban szép énekzengésekkel és örökkévaló vigasság az ő fejeken, öröm és vigasság foglalja be őket, elfut messze az óhajtás és zokogás, mert örömmel indultok ki és békességgel juttok be, az hegyek és halmok ének-

lésekkel zengenek előttetek és az mezőnek minden fái tenyerekkel tapsolnak. Magadban mondod: Ihon az mü erős szabadító Istenünk, bátorsággal vagyunk és nem rettegünk, mert segítő öröm és éneklő dicsiretem nékem az sz. Jah Úr Isten és lött ő énnékem szabadulásomra. És mondjátok azokban az napokban: Vallást tegyünk az Úrnak és énekeljünk kiáltva az ő nevének, tudtára adjuk az népek közt az ő bölcs munkáit, emlegessük azt, mert igen felmagasztaltatott az ő neve. Énekeljünk az Úrnak, mert méltóságosan cselekedett, tudására lészen ez minden földieknek.

Zengedezz és énekelj Cionnak lakosa, mert nagyságos te közötted az Izraelnek szenti. És mondod ez napokban: ihon az mü Istenünk, a kit mü vártunk, ez az mü Urunk a kit mü vártunk, örvendjünk és vigadjunk már az ő szabadításában, gyönyörűséges ujulást teremtvén minden ajakokra, békesség békesség mind az távol valóknak s mind az közel valóknak, azt mondja az Úr: ki megorvosol tégedet.

És szent léleknek ereje ruházá fel Amását, az harminc vitéz urak felett való kapitányt és mondá: Te hozzád jöttünk oh Dávid és veled maradunk Isainak fia: békesség, békesség legyen te neked és békesség minden te segítőidnek, mert az te Istened segít tégedet. És elfogadá őket Dávid és az seregeken kapitányokká tevé és mondjátok ezt (értsed Lachai, igy köszönjetek). Úgy élj, hogy légy magad is békességben és teljes te házad legyen békességben és valamid vagyon, mind békességben legyenek. Bódog az ember, ki bizik az Ur Istenben és kinek

erős bizodalma az mindenható Úr Isten. Az Úr erősséget ad az ő népének, az Úr megáldja az ő népét békességgel. Áldott az mindenható és jóra segítő Úr Isten.

(Utána 67. Ps. Ez vége az szombati és hetedszakai imádságoknak.)

Új hold innepére.

(Az mely szombat uj hold innepe előtt esik, azon az reggeli imádságában az homida után mondja ezt.)

Légyen kedves akarat az mennybéli Istennek szine előtt, épitse meg az mü életünknek szent házát és szállitsa s telepitse oda mint régen az ő Istenségének ott lakó méltóságát hamarsággal az mü napainkban és mondja minden Amen.

Légyen kedves akarat az mennybéli Istennek szine előtt, hogy könyörüljön mindenütt megmaradott hivein s mü rajtunk is és távoztasson el mü rólunk döghalált, veszedelmet, fegyvert, éhséget, rabságot, gyalázatot mü rólunk mondom és minden ő hiveiről: és mondja minden Amen.

Legyen kedves jó akarat az mennybéli Istennek szine előtt, tartsa és erősitse meg mü nékünk az bölcseket, az őtet félőket és szeretőket, mondom, tartsa meg, magokat, gyermekeket, tanitványokat mindenütt való helyekben és mondja minden Amen.

Legyen kedves jó akarat az mennybéli Istennek szine előtt, hogy hallhassunk örvendetes örömeket, szabadulásnak örömizenetit és vigasztalásnak mind ez világnak négy szegeletiről és mondja minden Amen.

Az ki régi csudákat cselekedett az mü atyáink előtt és Egyiptusból megszabadította őket, az szabadítson minket is és vigye vissza az fiakat az ő határokra és jó jel alatt légyen mü nékünk ez hónak (nevezze meg az holnapot és napját mondván Niszan ujsága hétfőn vagy kedden tudniillik az mely napra lenne) újulása. Ujítsa azt az szent áldott Úr Isten mind mü reánk és minden ő népeire hiveire valahul vadnak, kinek kinek az ő helyekben minden jóra, áldásra, örömre vigasságra, szabadulásra, vigasztalásokra, jó igazgatásra és jó táplálásra, jó hirek hallására és kedves örvendeztetésekre alkalmatos üdőkben való esőkre, kedves orvoslásokra és rabságból hamar való szabadulásra és mondja minden Amen.

(Uj hold innepe estvéén az kezdetin mondják először is az 104 soltárt.)

C. IV.

Áldjad én lelkem az mindenható Istent. Uram én Istenem mely igen nagyságossá löttél: dicsőséget és nagy fényességet öltözvén magadra.

Magadra öltözted az finyes világosságot mint egy palástot: körülled felvontad az tiszta egeket, mint egy boltozott sátort.

Felyül azokat vizekkel beborítottad és az felhőket szekereiddé csináltad: hogy jargalnál az szeleknek szárnyain.

Követiddé csináltad az sebes szeleket: és szolgáiddá az lángoló tüzeket.

Fundáltad az földet az ő állandó helyére: hogy egy felé se mozdulhasson soha örökkön örökké.

Teremtéskor az föld nagy szörnyű örvény vizekkel

mint egy palásttal úgy volt beborítva: minden nagy hegyek felett is vizek állottanak.

De az te riasztásodtól megfutamodtanak: és az te mennydörgős szavadtól hanyatt-homlok siettenek.

Mind fel az hegyekre és alá az völgyekre egyaránt siettenek: míg ez helyre gyültenek, melyet ő nékik fundáltál.

Ott is nékik határt vetettél, kit által ne hágjanak: hogy vissza ne térjenek többször és el ne borítsák az földet.

De ez nagy vizekből bocsátottál vizereket az föld gyomrába, kiből források és mély folyóvizek támadnak: kik széllel az nagy hegyek közt való völgyeken ballagnak.

Azokról isznak az mezőknek minden élő állati, sőt az pusztákon lakó fene szamárok is szomjuságokat megenyhitik.

Ezek mellett telepednek meg az égi szép madarak: az zöldellő fáknak ágai közt adván éneklő szavokat.

Ennyi vizekből felszármazandó felhőkből megitatja, nedvesíti az magas hegyeket is: az te munkádnak drága gyümölcséből, az szép esőkből meggazdagítod az földet.

Igy serkedezteted az szép pázsitot barmok ételére és az nagy széna füveket, ki enyett az földet szánthassák: és osztán kenyeret teremtsenek az földből.

Tehát az bor mint vidámitja az ember szüvét és az olaj mint fényesíti orcáját: de az kenyér mindenek felett erősíti az emberek szüvét.

Igy az szép essőkkel megelégittetnek az Úrtól

neveltetett nagy fák is: az Libánus Cedrusiis, melyeket szépen plántált.

Kiken az égi madarak szépen fészkeket raknak: az jegenyefák tetején amaz kegyes esztrág házat készít.

Az igen magos hegyek is ótalmok az ibiseknek: az kősziklák hasadéki barlangok az havasi ürgéknek.

Hát az holdot is az innepnapok számlálására mint készitette: az fényes nap penig valóban jól tudja az maga utát.

Ennek távozásával sötitséget csinálsz és éjjel lészen: azon kiszéllednek mindjárt az erdőknek minden vadai.

Az oroszlán kölykek is rikoltnak, hogy prédát kaphassanak: Istentől úgy kérvén eledeleket.

Azonban feltündöklik az fényes nap és mind eltakarodnak: ismét az ő barlangjokban lefeküsznek.

Kiszélednek az emberek mindenütt az ő munkájokra: és egész estvéig való rabotájokra.

Oh mely sokak mindenható Isten az te munkáid és mind ezeket mely nagy bölcsességesen rendelted: rakva az egész föld mindenekben országló birodalmoddal.

Hát im ez nagy tenger kiterjesztett kezeivel, holott sok csúszó mászó állatok vadnak, kiknek száma nem lehet: mind apró s mind öreg élő állatokkal.

Rajta csudálható nagy hajókkal járnak: és amaz nagy Léviáthán, kit formáltál, hogy játszódnék csak az Oceanus tengerben.

Mind ezek Uram Isten csak te tőled várnak: hogy eledeleket adjad az ő órájokban.

Hogy ha csak vetegetsz nekik, ők is csak szedegetnek: mikor kiterjeszted kezeidet, ők is bétöltetnek minden jókkal.

Ha elfordítod orcádat, mind megbódulnak és ha elvonszod éltető lelkedet, mind elfogynak: és az ő régi porokra térnek.

Ha éltető lelkedet rájok bocsátod ismég újólag teremtetnek: és megujítod az egész földnek szinét.

Ilyen dicsősége az mindenható Úrnak megmarad mind örökké: és örvendez az Úr Isten minden ő munkáiban.

Megtekinted még az földet és megrendül előtted: megilleted az magos hegyeket és füstölögnek.

Én pedig éneklek az Úr Istennek teljes életemben: dicsiretet mondok az én Istenemnek valamig leszek.

Oh mely gyönyörűséges lészen én rajtam ily dicsiret mondásim: mert én örökké csak az mindenható Úrban örvendek.

Elfogynak még mind azonban az bűnösök ez földről és istentelenek többé soha nem lesznek: áldjad édes lelkem vigan az mindenható Urat örökké. Halleluja.

(Utána az közönséges mindennapi estvéli imádságot. És mikor az hamidában jutand amaz részre: Legyen jó kedved etc. és essék jó kedvedre az te népeidnek szolgálatja: mondja köziben ezeket.)

Mü Istenünk és minden hiveidnek Istene, magasztaltassál és jöjj el, érkezzél, mutasd meg magadat, mutasd jó kedvedet, hallgass meg, látogass meg és emlékezzél meg, emlékezzél meg mü rólunk, emlékezzél meg az régi

szent atyákról, emlékezzél Jeruzsálemről, az te városodról, emlékezzél sz. messiásodról, az Dávid fiáról, mindenütt való híveidről és Izraelről, az te népedről. Emlékezzél, mondom, az te sz. szined előtt ez jelen való uj hold innepe napján. Mentségre, váltságra, szabadításra és minden jó végre, kedvezésre, kegyelmezésre, irgalmasságra és könyörületességre, tudniillik hogy ezen az napon könyörülj mü rajtunk és szabadíts minket. Emlékezzél kérünk Uram Isten ez napon mü rólunk jó végre és látogass meg minket minden jó áldásokkal és szabadíts meg minket ezen te előtted jó és kedves életre, az te szabadító szent beszédeddel és bőséges irgalmasságoddal. Siess, irgalmazz mü nékünk és könyörülj mü rajtunk és szabadits meg minket, mert igen erős Isten, méltóságos nagy király, irgalmas éskönyörülő vagy te.

(Utána mondja az homidának többét: Kedvelj Úr Isten és jó akaratodban tartván, engedjed látni a mü szemeinknek etc. mindvégig. És végezze szintén úgy estvéli imádságát mindenképpen, mint egyéb köznapokon.)

(Reggel is mondja reggeli imádságát, mint egyéb köznapokon és az homidában azon az helyen mondja ezeket, a mint most megirok. És az homida után mondja az Hallelt ilyen kezdő áldással:)

Áldott vagy te sz. Úr mü Istenünk ez világnak királya, ki megszenteltél minket az te parancsolatidban és hattad az Hallélnak mondását, kit nagy dicsiretnek hínak:

Psalmus 113.

Halleluja, dicsirjétek az mindenható Istent ő szolgái: dicsirjétek az Úrnak szentséges nevét.

Legyen áldott az Mindenhatónak szentséges neve: mostantól fogva mind örökké.

Napkelettől fogva mind napnyugotiglan: dicsiretes az Úr Istennek neve.

Felmagasztaltatott az Úr Isten minden nemzetségek felett: és az egeket is feljül mulja az ő dicsősége.

Kicsoda volna olyan, mint az mü Urunk Istenünk: ki minden magasságok felett helyheztette lakó helyét és ülő székit.

De mégis látásért, vigyázásért magát alá bocsátja minden rejtekre mind mennyben s mind az egész földön.

Ő emeli fel sokszor az föld porából az szegényeket: és az szemétből felmagasztalja az szükölködőket.

Hogy ültesse azokat egy rendben az fejedelmekkel: az ő népének fejedelmével.

Ki az magtalanokat szerzi nagy cseléd ház néppé: és mint édes anyát szép fiain igen meg vigasztalja. Halleluja.

CXIV.

Mikor kijött Izrael Egyiptusból: és az Jákob háza az nehéz nyelvű nép közül.

Akkoron Juda volt az fő megszentelője: és Izrael hatalmas parancsoló országa.

Mihelt látta az tenger, két felé futott előtte: és az Jordán folyó vize visszatért.

Az hegyek ugráltanak, rengettenek mint az kosok: és az halmok mint az juhoknak bárányi.

De mi lelt volt téged tenger, hogy megfutamodtál: és te Jordán vize, hogy visszafolytál.

És tü hegyek mi lelt volt, hogy ugráltatok mint az kosok: tü halmok mint az juhoknak bárányi.

Nem egyébért ugy mond, hanem az Urnak szine előtt megrémült volt az föld: az Jákob Istenének szine előtt.

Az előtt, ki változtatta az száraz kő sziklákot is bőséges vizekké: és az szikacs kősziklákat bő forrású vizekké.

CXV.

Nem nékünk Uram Isten, nem nékünk, hanem az te sz. nevednek add az dicsőséget: az te nagy irgalmasságodért és igaz hüségedért.

Ugyanis mire mondják azt sokszor az pogányok nekünk: hol vagyon most az tü Istentek.

Bizonyára az mü Istenünk az egekben láthatatlanságban vagyon: de valamit akar, ez egész földön is szabadosan azt cselekeszi.

Inkább az pogányok bálványi noha ezüstök és aranyak: de mind csak emberi kéztől csináltattak.

Szájok vagyon ő nékik, de nem szólhatnak: szömök vagyon nekik, de nem láthatnak. Fülök vagyon nekik, de nem hallhatnak; orrok vagyon nekik, de semmit nem szagolhatnak.

Kezek vagyon, de nem tapogathatnak, lábok, azon nem járhatnak: és torkokon semmi zengedezést ki nem bocsátnak.

Legyenek olyanok mind azoknak csinálói: és minnyájan, valakik azokban bíznak.

De te Izrael bizzál csak az egy mindenható Úr Istenben: mert bizonyos segitségetek és paizsotok az tü nektek.

Tü is Áronnak háza és cselédje bizzál az mindenható Istenben: bizonyos segitségetek és paizsotok az tü néktek.

Tü is Isten félő szentek bizzatok ez mindenható Urban: bizonyos segitségetek és paizsotok az tü néktek.

Uram Isten emlékezzél meg mü róllunk és áldd meg mondom áldd meg az Izraelnek házát: áldd meg az Áron papnak is házát és szép cselédit.

Áldd meg azonképen minden istenfélőket is: kicsideket nagyokkal egyetemben.

Többitsen és szaporitson jó áldásiban az Ur Isten minnyájon tütöket: tütöket minnyájan és az tü gyermekiteket.

Áldottak vattok tü minnyájan az mindenható Úr Istentől: attól az ki mind mennyet és az földet teremtette.

Ugyanis az egeknek egei az mindenható Ur Istené: az földet penig adta az embereknek fiainak.

Mert az megholtak nem dicsirhetik az Ur Istent: és az kik testestől lelkestől az kárhozatra szállanak.

De mü áldjuk mindenkor az mindenható Istent: mostantól fogván mind örökkön örökké. Halleluja.

CXVI.

Szeretem természet szerént az mindenható Istent: mert meghallgatja mindenkor az én szómat és könyörgésemet.

Mert hozzám hajtotta kegyesen az ő füleit: kit én is minden napaimban szükségemre kiáltok.

Sokszor környékeztek meg az halálnak kötelei és az koporsónak szorongatási elboritottak: nyomorúságokban és sok keserüségekben találkoztam.

Olyankor mindjárást csak az mindenható Urhoz kiáltottam: mondván kérlek én édes Istenem ments meg az én lelkemet.

Igen irgalmas ez az Isten és kegyes az jó cselekedetekre: ez az mü Istenünk igen könyörülő.

Megszokta őrizni az együgyüeket az Úr Isten: mikor én megnyomorodtam, csak ő volt nékem megszabaditóm.

Térj meg hát én lelkem ily bizodalmadhoz és nyugosd meg magadot: mert az Úr Isten igen kegyesen gondot visel én reám.

Mert megszabadítottad lelkemet az haláltól, szemeimet az könyhullatásoktól: lábaimat veszedelmes csiszamodástól.

Hogy bátorsággal járhatok az Úr Istennek előtte: az élőknek örökös földében.

Hittem nagy bizonnyal királyságomról való biztatásomat, ha néha sápolkodásokkal szóllottam is: mikor felette nagy veszedelmekben nyomorgottam.

Mind az által akár mely hirtelen rémült futásomban is ugyan azt mondottam: nyilván minden ember hazug.

Mit fizessek tehát én az mindenható Istennek: mind ennyi sok velem való jótéteményiért.

Ennyi szabaditásinak áldomáspoharát kezemben veszem és vigan felemelem: ki mellett az Úrnak sz. nevét áldom és segitségre kiáltom.

Fogadásimat, kiket az Úrnak igértem, mind megfizetem: ugyan itt most minden őszent népei előtt.

Mert megtetszik rajtam, hogy mindenkor igen drága volt ez Úrnak szemei előtt: az ő kedves kegyes szentinek halálok.

Bizonyára ugyanis Uram Isten én te szolgád vagyok, én te szolgád vagyok és az te szolgáló leányodnak fia: azért im elis ódoztad minden nyomorúságos köteleimet.

Tehát énis felségednek áldozom vallás tételnek áldozatjával: és az te mindenható szentséges nevedet imádom.

Fogadásimat kiket szent Istenségednek igirtem, mind megfizetem: ugyanitt most minden sz. népeid előtt.

Mondom ugyan itt az Úr Istennek sz. házának pitvarában: és te benned én édes Jeruzsálemem.

CXVII.

Dicsirjétek az mindenható Istent minden pogány nemzetségek: és magasztaljátok őtet minden népek.

Mert megerősittetett már mü rajtunk az ő irgalmassága: és az Úr Istennek hozzánk való hűséges jóvolta mind örökkön örökké. Halleluja.

CXVIII.

Dicsirjétek az mindenható Úr Istent, mert igen jó: mert örökké maradandó az ő irgalmassága.

Mondja most ezt az egész Izrael örömmel: mert örökké maradandó az ő irgalmassága.

Mondja most ezt az Áron pap egész cselédje: mert örökké maradandó az ő irgalmassága.

Mondják most ezt minden Isten félő szentek: mert örökké maradandó az ő irgalmassága.

Kemény szorgatásomban kiáltottam én csak ez Úr Istenhez: és ime megfelelt az Úr megtágasitással énnékem.

Velem vagyon ez mindenható Úr és semmit nem félek: mit cselekedhetnék ellenem az gonosz ember.

Velem vagyon az mindenható Isten és az én segedelmemmel: szemeimmel adja látnom az én gyűlölőimnek veszedelmeket.

Tehát jobb sokkal bízni az mindenható Úrban: hogysem mint az gyarló emberekben.

Sőt bizony sokkal jobb bízni az mindenható Úrban: hogy sem mint az földi halandó fejedelmekben.

Mert ime minden pogány népek megkörnyékeztek vala engemet: ez Úrnak nevében mind levágtam őket.

Környül vöttek és igen megkörnyékeztenek: az Úrnak nevében mind levágtam őket.

Megkörnyékeztek mint az raj méhek, de hamar ellankadtak, mint az apró tövisnek tüze: és ez Úrnak nevében mind levágtam őket.

Sokszor taszíton taszítottál, hogy én elessem: de az mindenható Úr Isten segített engemet.

Minden erőm és dicsíretem nékem ez Úr Isten: csak ő lött most is nékem ily dicsőséges szabadítóm.

Felszóval, rikoltással hallatik az szabadulásnak öröme az igazaknak hajlékiban: hogy az Úrnak jobb karja igen győzedelmes vitézséget cselekedett.

Az Úrnak jobb karja igen felmagosztaltatott: mert az Úrnak jobb karja nagy vitézséget cselekedett.

Lám nem halok még meg, az mint gondoltátok pogányok, hanem inkább ez után jól élek: és hirdetem az Úrnak ily csuda cselekedetit.

Sujtolván sujtolt engemet az mindenható Úr Isten: de veszedelmes halálra ugyan nem vetett engemet.

Nyissátok meg tehát nékem imez sz. templumnak kapuit: hadd menjek beléjek és ott dicsirhessem az Úr Istent.

Bizony ez az mindenható Úrnak kedves sz. kapuja: az megszabadult igazak mennek be rajta.

Dicsirlek tégedet Istenem, hogy meghallgattál volt engemet: és most ilyen örvendetes szabadítással látogattál.

Mert ime az mely követ megvetettenek volt az építők: most az tétetett szegeletkővé.

Csak az mindenható Istentől löttenek mind ezek: de csudálatosak igen az mü szemeink előtt.

Ez tehát az nagy nap, melyet az mindenható Isten szerzett: jer, vigadjunk és örvendjük ő rajta.

Mondván, kérlek, mindenható Isten, szabadíts meg örökben: kérlek mindenható Isten, tégy örökösön jó szerencséssé kérlek.

Áldott, valaki jött az mindenható Úrnak nevében: megáldunk im mü is tütöket az Úrnak sz. házából.

Oh erős Úr Isten világoskodjál mü rajtunk mind örökké; azonban kötözzék az áldozatra való juhokat kötelekkel az szent oltár szarvaihoz.

Te vagy én erős Istenem és téged dicsirlek: én szabadító Istenem és téged felmagasztallak.

Dicsirjétek az mindenható Istent, mert igen jó: mert örökké maradandó az ő irgalmassága.

(Mikor ezeket elvégzi, végezze ilyen áldással:)

Dicsirnek tégedet szent Úr mü Istenünk minden te munkáid, az te szenteid és igaz hiveid, kik az te akaratodat teszik. Az te néped Izraelnek háza minnyájan öröménekkel dicsirik, áldják, magasztalják és ékesitik az te dicsőséges nevedet, mert igen jó tégedet dicsirni Uram és gyönyörűséges énekelni az te sz. nevednek, mert öröktől fogva mind örökkön örökké csak te vagy az erős Istenség. Áldott vagy te szent király, ki magasztaltatol az dicsiretekben.

(És ezek után végezze szintén úgy imádságát, mint az köznapokon, csak hogy imádsága vége előtt az 104 zsoltárt elmondja.)

(Délesti imádsága is úgy vagyon, mint az köznapokon, az homidát mondja úgy el, mint már megírtuk, az homida után mondja az 104 zsoltárt. Ha két nap esik az Ujság innepe is, hasonlóképpen cselekedjék és ennek is ez vége. Volnának ehez több drága környülálló titkos imádságok, de az üdőnek mivoltára nízve más üdőre halad fordítása.)

Következnek az több nagy innepekre való imádságok.

(Elsőben is az pesára erre a Niszan hónak vagy magyarul sz. György havának 14. napjának estvéjén, mikor a 15-dikre estvélednék az előtt, mikor minden kovászt, kovászost már kitisztítnak házokból, ha mi még megmaradna 3 órakortól fogva dél után újolag való sepréssel és viasz gyertyával való kereséssel kitisztítván, ezt mondják.)

Áldott vagy te sz. Úr mü Istenünk ez világnak királya, ki megszenteltél minket az te parancsolatidban és hattad mü nékünk az kovásznak kitisztítását.

(Az után elvégezvén estvéli imádságát, kezdi amaz közönséges áldáson mondván.)

Áldott vagy te sz. Úr mü Istenünk ez világnak Ura, királya, ki éltettél, megtartottál és jutattál kegyelmesen ez üdő tájra.

(Ez után ismét mondják az 107-dik zsoltárt.)

Mondjatok dicsiretet az Úrnak, mert igen jó: mert örökké maradandó az ő irgalmassága.

Mondják ezt az Úrnak megváltottai: kiket megmentett nyomorgatójoknak kezekből.

Kiket messze földekről meghozott napkeletről és napnyugotról: északról és délről.

Kik eltévedvén az nagy pusztákon, utokat az kietlenben elvesztették volt: sohul ember lakta földre, városra sem találkoztanak.

Elébeztek és igen megszomjuhoztak: hogy lelkek is csak alig kesergett bennek.

Felkiáltottak az Úr Istenhez ily nagy nyomorúságokban: és ily keserűségekből megszabadította őket.

Reá igazgatván őket igyenes utakra: hogy szép rakott városra jussanak.

Tehát hirdessék az Úrnak ezek ilyen nagy irgalmasságát: és csudatételit az embereknek fiaihoz.

Mert az sz. Úr elégítette meg az ő sovárkodó lelkeket: és az megéhezett lelkeket nagy sok jókkal bétöltötte.

Hát kik sötét tömlecekben és az halálnak árnyékában ülnek: megbékóztatván rabi sanyargatásokkal, nagy vasakkal.

Holott azok az Úrnak parancsolati ellen pártolkodtak: és az magosságbélinek sz. decretumit gyalázatosan megvetették.

Kiért Isten is megalázta nyomorgatással az ő szüvöket: megbotlottak és nincsen ki felsegílje őket.

Felkiáltnak az Úrhoz ily nagy nyomoruságokban: és ily keserűségekből megszabadítja őket.

Kimenti őket az sötét tömlecből és halálok árnyékából: elszaggatván rólok minden vas békójokat.

Tehát hirdessék az Úrnak ezek ily nagy irgalmasságát: és csuda tételit az embereknek fiaihoz.

Mert összverontott érettek nagy vasas ajtókat: és erős vas závárokat leszaggatott.

Hát némely bolondok rút pártolkodó vétkekben való járásokért: és magok hamisságokért mint meg nyomorgattatnak.

Minden jó étkeket meg kezd utálni az ő lelkek: olannyira, hogy szintén az halál kapujáig jutnak.

Felkiáltnak az Úrhoz ily nagy nyomoruságokban: és ily keserűségekből megszabadítja őket.

Elküldi parancsolatját és megorvosolja őket: és megmenti halálos betegségekből őket.

Tehát hirdessék az Úrnak ezek ily nagy irgalmasságát: és csuda tételit az embereknek fiaihoz.

És áldozzanak érette dicsiretnek áldozatit: és számlálják sok jó cselekedetit víg zengéssel.

Hát az kik hajókon az nagy tengerre szállnak: szörnyű munkálkodást tesznek az sok vizekben.

Azok látják meg az Úrnak sok féle cselekedetit: és szántalan csudáit az mélységekben.

Ha parancsol azokra, rettenetes szélvészek támadnak: kiknek nagy habjok szörnyű magosságra emelkednek.

Mintha hirtelen szintén az egekben hágnának és onnat sebesen az mély örvényekben borulnának: lelkek ily szörnyű rémülésben csak elámúlnak.

Reszketnek és idestova csak elbódulnak mint az részegek: és minden mentségekre való bölcsességek elemésztődik.

Felkiáltnak az Úrhoz ily nagy nyomoruságokban: és ily keserűségekből megszabadítja őket.

Megállatja az szélvészet hirtelen szép csendességre: és hallgatnak minden ő habjai.

Mint ürülnek mihelt azok megcsendesednek: és vezeti őket kedves kifogó helyekre.

Tehát hirdessék az Úrnak ezek ily nagy irgalmasságát: és csuda tételit az embereknek fiaihoz.

És felmagasztalják őtet az népek seregi között: és az tanácsos véneknek gyülekezetiben dicsírjék őtet.

Ki sokszor az folyó vizeket száraz pusztákká csinálja: és az vizeknek folyásit szomjuhozó helyekké.

Ismét az kövér gyümölcs termő földeket sovánnyá, sódarává változtatja: az rajta lakóknak sok gonoszságokért.

Viszont az száraz pusztákat bővön víz álló helyekké teszi: és az szomjú száraz földeket szép víz forrásokká.

Holott megtelepít éhező népeket: kik ott nagy roppant városokat építenek.

Kik annak mezejét szántják, vetik és szőlőket plántálnak: és annak szép gyümölcsét betakarják.

Megáldatnak igen és felette elszaporodnak: barmok is nem pusztul, sem kevesedik.

Azután bűnökért ismét megkevesednek és igen megnyomorgattatnak: gonosz fejedelmek miatt és sok nyavalyáktól.

Sokszor az gyalázatot ugyan reájok önti az fejedelmekre is: és tévelyegteti őket haszontalanságban minden jó út nélkül.

Ellenben felemel akár mely szegényt alávaló nyomorult sorsából: naggyá teszi és sok ház cselédre szaporítja, mint az juhok nyáját.

Látják ezeket az tiszta szüvüek és rajta igen örvendeznek: ki miatt minden istentagadók hamisak csak be fogják szájokat.

Tehát valaki igaz bölcs, mind ezeket így tapasztalja, magában tudja és megőrizi: és ezekről érti bizonyosan az Úrnak sok irgalmasságát.

(Ennek utána mondja az estvéli imádságot, ha szombat napon esik a szombati formával, mint szombaton estve és az homidát fennállva mondja, de elsőbben mondd el ez verset.)

Ezek az Úrnak szentséges innepe napjai, melyeket megszentelni parancsolt az ő idejében.

Adonai sephatai.

Uram nyisd meg az én ajakimat és az én szám kihirdeti az te dicséretedet.

Áldott vagy te sz. Úr mü Istenünk és mü atyáinknak Istene, Abrahámnak Istene, Izsáknak Istene és Jákóbnak Istene, nagyságos igen erős és rettenetes Isten mindenek felett felséges, minden jó cselekedeteknek kegyesen megfizetője, ki birsz mindenekkel és megemlékezel az atyáknak kegyes életekről és előhozod az te szabadításodat azoknak fioknak fiaira nagy szerelmedből, igaz segedelmü és szabadító király és erős ótalma, paizsa vagy minden benned bizóknak.

Áldott vagy Úr Isten, ki megoltalmaztad Ábrahámot.

Te vagy igen erős Isten mindörökké mindenható sz. Úr, ki megeleveníted az holtakot és ki bőséges hatalommal vagy a szabadításra (nyárba a pesa másod napjától fogva így mondjad): Ki leszállitod az égi gyenge harmatokat.

(Télbe az sátoros innep nyolcad napjától fogva: meg fordítod az szeleket és leszállítasz hideg havas esőket.)

És ki táplálsz mindeneket nagy kegyelmességgel, megeleveníted az holtakot ingyen való irgalmasságodnak sokaságából, ki támasztod, segíted az esendőket, gyógyítod az betegeket, szabadítod a foglyokat és megvalósítod hűséges igéretedet a porban aluvó holtakon.

Kicsoda volna hozzád hasonló minden erősségeknek Ura és sz. Istene és kicsoda mondathatnék veled egyenlőnek, egyedül megölhető és megeleveníthető

király és ki felcsemetézteted az te szabadításodot és hűséges Isten vagy te az halottaknak feltámasztásában: Áldott vagy mindenható Úr Isten, ki feltámasztod és megeleveníted az holtakot.

Szent vagy te és az te neved is sz. és a szentek minden napokon dicsírnek tégedet Szela: Áldott vagy mindenható szent erős Úr Isten.

Te választottál Uram minket a te igaz ismeretedre minden népek közül, szerettél minket és jó akarattal kedveltél és felmagasztaltál minket az szentségnek tudásával egyéb nyelvek felett, megszenteltél minket az te parancsolatidban és foglalatossá tettél mü királyunk az te szent szolgálatodban, az te nagy és szentséges nevedet mü rólunk nevezted és adtad, ajándékoztad mü nékünk szent Úr mü Istenünk örvendezésre való szent innepidet és szent vigasságnak öröm inneplésnek határozott idejét, napjait.

(Pesa innepére.)

És ez jelen való pogácsás innepet is.

(Hét hetek innepére.)

Ez jelen való hét heteknek és törvény kiadásnak innepét is.

(Sátoros innepére.)

Ez jelen való sátoros és bétakarodásnak innepét is.

(Mert mindegy Homidája azoknak.)

Ez kedves és szent összvegyülésnek gyönyörűséges napját az mü szabadulásunknak kedves idejét, szerelmedből mondom ez szent összvegyülésnek napját, az egyiptusi szabadulásnak emlékezetire.

Mü Istenünk és minden hiveidnek Istene, magasz-

taltassál és jöjj el és érkezzél, mutasd meg magadot, mutasd jó kedvedet, hallgass meg és látogass meg és emlékezzél meg, emlékezzél meg mü rólunk, emlékezzél az régi sz. atyákról, emlékezzél Jeruzsálemről, az te városodról, emlékezzél szent messiásodról, az Dávid fiáról, mindenütt való hiveidről és Izrael házáról, az te népedről, mondom emlékezzél jó végre, mentségre, váltságra, szabadulásra és minden jó végre, kedvezésre, kegyelmezésre.

Ez szentséges jelen való pogácsás innepen.

Ez szentséges sátoros és bétakarodásnak innepén.

Ez szentséges hét heteknek és törvény kiadásnak innepén.

Ez szent nyugodalomnak és szent szombatnak innepén.

Jó és szent összvegyülésnek napján tudniillik, hogy ezen könyörülj mü rajtunk és szabadits meg minket, emlékezzél kérünk sz. Úr mü Istenünk mü rólunk ezen jó végre és látogass meg ezen jó áldásoddal, szabadits meg ezen jó végre és jó életre, szabadulásnak és kegyelmezésnek állapotjával, siess és könyörülj mü rajtunk és irgalmazz mü nékünk és szabadits meg minket, mert erős Isten és könyörülő irgalmas király vagy te és magasztalj fel sz. Úr mü Istenünk ezen minket az te szent innepidnek áldásival jó életre, örömre és szent békességre, az mint javallottad, akartad és mondottad is, hogy megáldanál minket, az szerént áldj meg minket. Szela.

Szentelj meg minket az te parancsolatidban, tégy részessé az te sz. Törvényedben, elégits meg minket az te jóvoltoddal, vigasztald meg szíveinket az te

szabaditásoddal és tisztíts meg a mü szüveinket az te hűségesen való sz. szolgálatodra és tégy örökösivé minket sz. Úr mü Istenünk a te benned való örvendezéssel és szent vigassággal az te szentséges öröm innepidnek és vigadjanak ezen te benned minden te népeid, hiveid, egész Izrael háza, szentelvén az te sz. nevedet. Áldott vagy te sz. Úr, ki megszenteled az te népedet és ez jelen való határozott jegyzett üdőt is.

(Ez után mondd «Legyen jó kedved az te népedhez Izraelhez» és utána az 23. Psalm. utána «Magasztaltassék a magától élő Isten, ismét «mü rajtunk örvendezzél mindeneknek ura» végig.)

(Tanulságok házánál, asztalánál mi módon éljen az első estvéli vacsorán, sokat arról nem írhatni, írt róla Beza is rövideden. Christus és az apostolok példáját magyarázván.)

(Ez néhány áldások illendők az asztalnál, mikor az pogácsát kezében veszi.)

Áldott vagy te szent Úr mü Istenünk, ez világnak királya, ki éltettél, megtartottál és ez üdő tájra juttattál minket.

Áldott vagy te szent Úr mü Istenünk, ez világnak királya, ki az kenyeret az földből teremtetted.

Áldott vagy te szent Úr mü Istenünk, ki megszenteltél minket az te parancsolatidban és hattad mü nékünk ez napokra az pogácsával való élést, nyomorúságnak és szegény állapotnak kenyerét az egyiptusi rabságnak emlékezetire.

(Az pohárt mikor megtölti borral és kezében veszi, mondja:)

Áldott vagy te szent Úr mü Istenünk, ez világnak királya, ki az szőlőtőből bort teremtettél.

(Evén annak utána és vigan vacsorálván, és jó kedvet is vévén, az vacsora végiben az nagy Hallélt el kell mondani, mely megirattatott az új holdra való imádságban és az asztal áldást is ne felejtse el.)

(Reggelre virradván, az Pesa innepe napján eleitől fogva minden imádságokat és psalmusokat úgy mondjon, mint szintén szombat napon, csak hogy ha szombaton nem lészen az innep, ami kiváltképpen a szombatnak nevezetüre való, azt elhagyja, ha penig szombaton lészen, igenis mondja. És mikor az homidára jut, ne a szombatra való homidát mondja, hanem e három főinnepekre valót, ha penig szombaton lészen, az homida köziben is oda említvén az szombatot, ahol szükséges.)

(Az reggeli homida után, mikor az második áldást iterálja, mivel «Tavozzál már» az harmatnak leszállásáról kell az Istent áldani, ez kis énekecskét mondhatja:)

Távozzál már s járj békével jó havas eső, nehéz, kemény szeleiddel hideg tél szerző. Jöjjön, szálljon te helyedbe szép meleg eső, gyenge kedves harmatokkal meleg nyárszerző.

Mert nagy az mü szabadítónk, békesség szerzőnk, háborútól, mint nagy téltől kegyes megmentőnk, áldásival mint harmattal gyönyörködtetőnk, szomjú lelkünk szent lelkével s jókkal üdvözlőnk.

Errül tehát mondom annak szép énekemet, ki szép tavaszt, hideg télből s meleg nyárt szerzett, ugyan azon nyavalyáktól menti fejünket, áldásival meghizlalja szomjú lelkünket.

Az Úr neve, dicsősége, mert ott lakozik, hol hatalmát, nagy erejét mondják, hirdetik, mennyen, földön, mindeneken tudják, ismerik, gyenge harmattal áldásit magokon érzik.

Ilyenekre magos mennyből száll nagy kegyesség,

Michael angyalra bizott őrző segítség, titkon nyilván védelmező, megáldó szentség, mind örökké légyen rajtunk mennyből kegyesség.

(Utána mondja:)

Mü Istenünk és minden időbéli szenteknek Istene, fényes szép tündöklő harmatokkal tündököltesd az földet, áldásnak harmatjával megáldjad az földet, erőnek szép harmatjával örvendeztesd az földet, zsirositó és kövéren zöldeltető harmatokkal zsírositsad az földet. Ékességnek harmatjával ékesitsed az földet. Vastagitásnak harmatjával vastagitsad az földet. Fiataloztatásnak harmatjával fiataloztassad az földet. Életnek harmatjával elevenitsed az földet. Jobbitásnak harmatjával jobbitsad az földet. Szabaditásnak harmatjával szabaditsad az földet. Táplálásnak harmatjával tápláljad az földet.

Miképpen hogy csak te vagy mindenható Úr, hatalmas és elégséges az szabaditásra, ki leszállitod az gyenge harmatokat kedves áldásokra, kérünk, szállitsad ez esztendőben áldott Úr Isten fényeskedésre, áldásra, örömre és kövérítésre, ékességre, vastagitásra, fiataloztatásra, életre, jobbitásra, szabaditásra és kedves táplálásra minden te hiveiddel egyetemben. Amen.

(És ez után az homidának csak szintén az utolsó és végében lévő áldásokat mondják el és az homida után az nagy Hallélt mondják el, tudniillik az mint megiratott az új holdra való imádságban egészen olyanformán, mint ott irva vagyon, az előtte és utána való imádságot el kell mondani addig: «Áldott vagy szent Úr, ki dicsértetel és magasztaltatol az dicséretekben.»)

(És végezze imádságát, mint szintén szombat napján.)

(Délesti imádságát mondja, mint szintén szombat napokon. Csakhogy az homidát nem az szombat napit, hanem az három főünnepekre valót mondja és ugyanabban az hétben az mely szombat esik, azon az szombaton is ezen homidát mondja; csakhogy az innep nevét nevezze oda az szombaton is és mind az egész hétben is ezen homida vagyon és Hallélt is el kell mondani minden nap.)

(Pesa második napjától fogva, azaz 16-dik napján Niszannak estvén az ómert, az zsenge kévének emlékezetit, avagy magyarban az hét heteknek számlálását kezdik, hogy attól fogva hét heteket, azaz 49 napokat számláljanak, az ötvenedik napig ilyenformán, hogy mint estvéli és reggeli imádságában az homida elvégzése után mondja el az áldást minden nap.)

Áldott vagy te szent Úr mü Istenünk, ez világnak királya, ki megszenteltél minket parancsolatidban és hagytad mü nékünk ez hét heteknek számlálását (tudniillik: ma első napja —ma másod napja — és mikor hetet ér: ma egy hete — ma két hete (tizennegyedik napján) — ma hét hete (49-dik napján, és minden áldásnak utána este).

Irgalmas Úr Isten, állasd helyére szentid gyülekezetivel az te szolgálatodat Cionban.

Psalmus 67. A főkántornak neginot muzsikában hagyott éneklő dicsérete.

Úr Isten, irgalmazz nékünk és áldj meg minket. Világositsad orcádot mü rajtunk tégy jó szerencséssé. Szela.

Hogy tudhassák ez földön az te útaidat: minden pogányok között az te szabadításodat.

Hogy oztán dicsírjenek tégedet az népek Úr Isten: csak téged dicsírjenek minden nemzetségek.

Örvendjenek és vigadjanak az maradott nemzetsé-

gek, mikor az bűnös pogányokat megitíled igazságban: és az több népeket ez földön megvigasztalod. Szela.

Dicsírnek oztán az népek Úr Isten: csak téged dicsírnek minden nemzetségek.

Az föld is megadja jó termésit: megáldván minket az Úr Isten, az mü jó Istenünk.

Áldj meg ekképpen Úr Isten minket: és hadd rettegjen tégedet ez földnek minden határa.

(Estvéli imádságában is mind azon homida és minden nap mind estve, reggel, délest az 107. zsoltárt is, mint oda fel meg van írva, mondja el, mely így kezdődik: «Vallást tegyetek az Úrnak, mert igen jó.» És Isten szent segedelméből törvény tanulása, jobbulása, alamizsnálkodása mellett innep szentelésit véghez viheti.)

A hetek innepe.

(Az heteknek, zsengének és törvény kiadásnak innepére is estve, mikor az békövetkezik, mondja ez áldást:)

Áldott vagy te mindenható Úr Isten, e világnak örökös Ura királya, ki éltettél és megtartottál és juttattál minket ez üdő tájra.

Psalmus 68. A főkántornak Dávid dicséretes éneke.

Keljen fel az Isten és eloszlatnak minden ellenségi: elfutnak minden gyülölői az ő szent színe előtt.

Mint eloszol az füst, úgy eloszlatnak és mint elolvad az viasz az tűz előtt: úgy vesznek el az istentelenek az Istennek színe előtt.

De az igazak örvendnek és gyönyörködnek az Úr Istennek előtte: és ürülnek nagy vigasságban.

Énekeljetek az Úr Istennek és zengjetek az ő nevének: magasztaljátok, ki az csillagatlan égen jargal az ő Jah nevében és gyönyörködjetek ő előtte.

Ki édes atyja az árváknak és kegyes birája az özvegyeknek: Isten az ő szent lakó helyében.

Ő az egyes személyeket teszi szaporodó bő háznéppé és az foglyokat megszabadítván hatalmasokká: de az ellene pártolkodókat szomjúsággal megszárasztván tartja.

Úr Isten, mikor az te néped előtt Egyiptusból kiindultál vala: mikor az pusztában előttök ballagnál. Szela.

Megrendült az föld és az egek olvadva csepegtek imez Szinai hegyre szállott Isten előtt: az Izraelnek Urának, Istenének színe előtt.

De akkor te Úr Isten kedves harmatozó esőt adtál: melyet az te elbágyadott örökségednek szerzettél.

És ez az te szent gyülekezeted abban fordult, maradott meg: az mit jóvoltodból akkori rettenetes félelmes állapotjokban nékik szerzettél volt Úr Isten.

Az Úr Isten mihelt szavát végezte: nagy sereggel az örvendeztető angyalok jelen voltak.

És azoknak a nagy seregeknek királyi renddel szép ballagva előttök elmentek: és ez földi házakban lakozók azoktól adattatott prédákkal osztoztanak.

Bizony ha az kormos fazekok közt laktatok volna is, olyanok lesztek, mint az galamboknak ezüsttel tündöklő tollai: és az kinek szárnyai, mint finom aranyban mártattak volna.

Mert mihelt az mindenható Isten eloszlatta és veszté az királyokat: mindgyárást olyan löttél, mint az fejér hó, ki az Zalmonnak havasán vagyon.

Oh Istennek szent hegye, jobb vagy az Básán zsiros hegyénél: és tü hátas hegyek jobbak, akármely Básán hegyénél.

Mit regzelődtök tü hátas hegyek, ha ez kedves hegy választott lakóhelye az Úr Istennek: és itt lakozik az Úr mind örökké.

Az Istennek tüzes szekerei számlálhatatlan ezeren és duplás ezereken: köztük ő maga is az Úr, mint szintén az Szinai hegyen az szentségben.

Igen az felső magosságra távoztál vala Úr Isten, mikor rablást raboltattál közöttünk, elvévén ajándékidat az emberektől: ki miatt az pártos pogányság azt vélte, hogy ő lakik ezután az Jah Istennek szent helyén.

De áldott az Úr Isten minden nap és minden napokon: az nagy erős Isten, ki ilyen csudákkal terheli az mü szabadulásunkat. Szela.

Ez az mü erős Istenünk, ki úri nagy nevéért minden szabadításunknak Istene: és sokképpen az haláltól is életünknek megmentője.

Sőt ez Isten megrontja ellenséginket szintén az hajválasztó tetején: kik meg nem térvén bűnökből, abban inkább előmennek.

Azt mondotta az Úr, Básánból is hazahozom őket: visszahozom az tengernek örvényéből is.

Hogy megpirosíthasd lábaidat az vérben és az ebeidnek nyelveit: mely tulajdon ellenségedből származik.

Látták többször is ilyen járásidat Úr Isten: az én Istenemnek és királyomnak járásit az szentségben.

Kiért legelől is örömprocessióban az fejedelmek mennek az kántorok után: és az szűz leányzók között sok dobosok.

Ily szent és nagy gyülekezetben áldatott az Úr Isten: Izraelből származott nemzetségből az mü Urunk.

Jelen az kis Benjamin is, uralkodván az Juda fejedelmi társaságában: Zebulon fejedelmi és Naphtalin fejedelmi.

Meg is parancsolta volt az te Istened ezt az te segítségedért, de az segitség ugyan ő maga az Úr Isten: ezt ő maga cselekedte mü velünk.

Mennyei fényes palotádból Jeruzsálem felett, hogy igy mutattad magadat: már az pogány királyok ajándékot küldnek te néked.

Megriasztván az nád között lakó vad Egyiptust és annak sereg bikáit és több népek tulkait, már itt mint darabolt ezüstök mellett supplicálnak: elszélesztvén annyi nemzetségeket, kik hadakozást kivántanak volt magoknak.

Nagy rend fejedelmek jőnek csak Egyiptusból is: futva küldi Szerecsenország is ajándékát az Úr Istennek.

Ez földnek minden országi énekeljetek az Úr Istennek: mondjatok dicsiretet az mü Urunknak. Szela.

Ki tüzes szekereken jargal az magos egeknek égein: ki az ő szavában egyszersmind mindjárt az szónak cselekedetit is voltaképpen kimutathatja.

Valljátok tehát és tulajdonitsátok ez Úr Istennek az igaz erősséget és hogy Izraelben mutatódik annak

méltóságos volta: de tulajdon s véghetetlen ereje annak az magos egekben.

Rettenetes ez az Úr Isten az te szentségedben, Izrael Istene, ki erőt ád és megszabadulást az ő népének: áldott az egy Istenség mind örökkön örökké.

(Ennek az innepnek is mind reggeli, délesti, estvéli imádsági az szombati zsoltárokkal és imádság formája szerént: szintén úgy vagyon, mint oda fel az pogácsás innepre megírtuk, csak ahol az szükség kivánja, az Homidában nevezze ez innepet. És ezt az zsoltárt elmondja mind estve, reggel, délbe, ha penig szombat napon esik, oda említvén az szombatot; és ezenis el kell mondani az nagy Hallélt.)

Sátoros innep.

(Az sátoros innepnek mindenben hasonló imádsága, de minden napra külön-külön való bőséges könyörgések és hozsannák vadnak arra iratva, drága, böles imádságok, sokakis, de most annak fordítása halad. Adjon Isten üdőt, alkalmatosságot arra is, érkezzek ezekhez. Kezdeti ennek mint az Törvénykiadás innepnek. Soltára: az 42-dik és 43-dik, melyek így következnek:)

Psalmus 42. Az főkántornak Korah fiai értelme.

Mint sikolt, sí rí az szomjú szarvas az vizek szép forrásihoz: úgy az én lelkem te hozzád én Istenemhez.

Szomjúhozza az én lelkem Istenemet, az élő Úr Istent: mikor jutok az helyre, hol meglátom az én Istenemnek orcáját.

Kenyerem helyén voltak könnyhullatásim nekem mind éjjel és nappal: azért hogy mindennap azt kérdik tőlem, hol az te Istened.

Hogy említem, elolvad lelkem magamba, mint men-

tem nagy sereg közt lépdesvén az Úr Istennek házában; szép ének zengő vallástétellel nagy sok vigan inneplő néppel.

Mit búsulsz én bennem édes lelkem és mit háborgasz rajtam, remélj az Úr Istenben: mert bizony még együtt vallást teszünk az ő szabadító orcájának.

Én Istenem, mely igen búsul én bennem az én lelkem, hogy csak innét az Jordán elvéről emlegetlek: az Hermonnak kis hegyéről.

Egyik árvíz rajtam az más özönt hijja nyavalyámra: az nyomorúságnak minden csatornái, sebes árjai csak rajtam folytanak el.

De bizzál jó lelkem, mert az Úr Isten megparancsolja még hozzám nappalra az ő irgalmasságát és éjjelre velem lészen háladó énekem: imádságom az én élő Istenemhez.

Ezt mondván az Úr Istennek, én kőszálam miért felejtettél el engemet: miért kell ennyit gyászolnom az ellenség csúfolása miatt.

Mint ha mind összverontaná csontaimat, úgy gyaláz engemet ellenségem: mikor azt mondja mindennap, hol az te Istened.

Mit búsulsz én bennem édes lelkem és mit háborgasz rajtam, remélj az Úr Istenben: mert bizony még együtt vallást teszünk az ő szabadító orcájának és édes Istenünknek.

Psalmus 43.

Láss törvényt nékem én Istenem és pöröld meg az én peremet az kegyetlen nemzetségekről: az álnok és csalárd emberektől ments meg engemet.

Mert te én Istenem én erősségem vagy: miért haragudtál meg én reám és miért kell gyászban járnom ellenségim csúfolása miatt.

Bocsásd el világosságodat és igaz szabadításodat, kik elvezetnek engemet: hazavisznek az te szent hegyedre és bódog lakóhelyedre.

Holott felmenvén az én vígasztalóm és örvendeztető Istenemnek oltárához: vallást teszek és dicsírem, áldom hegedűszó mellett, mint édes Istenemet.

Mit búsulsz én bennem édes lelkem és mit háborgasz: remélj az Úr Istenben: mert bizony még együtt vallást teszünk az ő szabadító orcájának és édes Istenünknek.

(Ezeken a nyolc napokon, sőt amint tartják az törvény öröme napján, a kilencediken el kell mondani az nagy Hallélt, és az szombat napját, mely a hét közben esik, az homidában odaemlítvén és mind a szombat szenteléshez való imádságok részeit el kell mondani. De az több innepeken mintegy újhold innepén úgy imátkozván, az nagy Hallélt el kell mondani és az homidát úgy mint oda fel a Pesa innepére kiirtuk, de az nyolcadik napján az sátoros innepnek, mivel a második versben az homidában változik, «ki megfordítod az szeleket» így mondjad ez után ez énekecskét.)

Nóta: Magasztallak én Istenem Uram és atyám; az eső leszállásáról.

Élő Isten nyisd meg nékünk kedves kincsedet,
Mennyei tárházad kincsét, adjad esődet,
Fordítsad már szeleidet, foltass bő vizet,
Hideg havas bő esőkkel áldd meg népedet.
Ki mint madár kelepcében bűnnek tőriben,
Régtől fogván nyomorog már idegen kézben,
Várja vallyon s mikor juthat régi kedvedben,

Szabadító harmatoddal juthat földében.
Jó kedvedet sz. atyánkhoz emlits frigyedet,
Ki jó kedvvel vendéglette sz. követidet,
Lábok mosására hozott illendő vizet,
Mennyei vizeddel te is áldjad földünket.
Azt is tekints, ki kötözve sz. oltárodon,
Vén atyától kész halálon volt áldozaton,
Versengő palesztinokkal ásott kutakon
Veszekedett, de bő vizet vött áldásodon.
Ments annak is maradékját, ki pásztorságban
Fosztott tarka fákat hányt az ivó váluban,
Mennyből mind csak áldást látott szaporodásban,
Szent lelkeddel minket is tarts örök áldásban.
Hát annak is tanítványit, jó követőit,
Ki futással kerülte el Pharaó kezit,
Jó kút felett ótalmazta Jetró leányit,
És vizeken sokszor látta Isten csudáit.
Azt is tekints, vesztővizet új medencében,
Jerichónál ki orvoslott te szent nevedben,
Már anyák, kik eddig voltak vesztő méhekben,
Gyönyörködtek, bátran éltek gyermekszülésben.
Régenis lám könyörültél szomjú népeden
Szikacs kemény kősziklából az kietlenben,
Tizenkét ágra folt vizek tábor szeriben,
Kiért áldnak mostis igen szép Izraelben.
Áldd meg mü esztendőnket is hasznos esőkkel,
Erdőt, mezőt fogj be szépen hólengeteggel,
Ne hagyj veszni termő fákat szörnyű hideggel,
Lelki, testi áldásiddal légy kedvezéssel.

(Utána ez imádságocskát.)

Mü Istenünk és minden üdőbeli szenteknek Istene, fényesítő, világosító és tündöklötető esőkkel fényesits, világosítsad az földet, áldásnak esőjével megáldjad az földet, örömnek esőjével örvendeztesd az földet, zsirosító, kövérítő esővel kövérítsed az földet, ékességnek esőjével ékesítsed az földet, vastagitásnak esőjével vastagítsad az földet, fiataloztatásnak esőjével fiataloztasd az földet, életnek esőjével elevenítsed az földet, jobbításnak esőjével jobbítsad az földet, szabadításnak esőjével szabadítsad az földet, táplálásnak esőjével tápláljad az földet. Miképpen hogy csak te vagy mindenható úr, hatalmas és elégséges az szabadításra, ki megfordítod ősszel az szeleket és szállítasz kemény hideg esőket, havakat, kérlek szállítsad ez esztendőben áldott Úr Isten, minden mü esőinket fényeskedésre, áldásra, kövérítésre, ékességre, örömre, vastagításra, fiataloztatásra, életre, jobbításra, szabadításra és kedves táplálásra, minden híveiddel egyetemben. Amen.

(Ekképpen a homidát elvégezvén mondja végig.)

Áldott vagy mindenható szent erős Úr Isten, áldott vagy te Úr Isten, igaz tudománynak ajándékozója, áldott vagy te sz. Úr mindenható Isten, ki igen kedvelte a bűnösöknek igaz penitenciával való megtéréseket, áldott vagy mindenható Úr Isten, ki igen kegyes és bőséges irgalmasságú vagy a megbocsátásra, áldott vagy mindenható Úr Isten, Izraelnek és minden híveidnek megszabaditója, áldott vagy te mindenható sz. erős Úr Isten, ki megáldod az esztendőket, áldott vagy te mindenható Úr Isten, ki összve-

gyüjtöd Izraelnek és minden te híveidnek széllyel hányatott seregit, áldott vagy te mindenható király, ki szereted az igazságot és az itéletet. Áldott vagy te mindenható Isten, támasza és bizodalma minden igazaknak, áldott vagy mindenható Úr, ki megépited Jeruzsálemet, áldott vagy mindenható Úr, ki kifiataloztatod az szabadulásnak szarvát, áldott vagy mindenható Úr, imádságoknak meghallgatója, áldott vagy mindenható Úr, ki dücsőséges jelenlévő és ott lakó méltóságodat Cionban hazaszállítod, áldott vagy te mindenható Istenség, kinek neve igen jó és téged illet minden tisztesség és dücsőség, áldott vagy mindenható Isten, ki megáldod az te népedet Izraelt békességgel.

(És az imádságnak több részét egészen mint szintén szombat napon, ki már oda fel van megírva.)

(Így az sátoros innepeket az Úrnak kegyelmességéből elvégezheti és mivel azon innepnek egyformán lévén homidája, azokat itt egy végben kellett kiírnom.)

Az újesztendő és a Kippur innepnek imádsága.

(Térek immár az új esztendőre és Kippur azaz bűnbocsátó és megengedő innepeknek imádságára. Az új esztendő, mely a tisri hónak ujságán esik, szeptember vagy október ujsága közönségesen nagy buzgósággal és készülettel várattatik, mivel az egész hónap nevezetes negy innepekkel rakva és igaz penitenciatartással főképpen az újhold s újesztendő után a bűnbocsátásnak innepeig, a köznapok bőjtölésre valók. De az kik jobb készülettel várják, közönségesen az Elul ujságától fogva tisriig minden éjjel három órakor felkelvén, az Silichutot azaz bűnbocsánatokat elmondják, külön azok egy óráig tartó imádságok, melyeket azután külön-külön az Úr segedel-

méből az penitenciatartásra való imádságok között azon leszünk, hogy megfordítsuk és külön-külön titulus alatt ott megtalálván és aki akar véle élhet. Szükség hogy ilyen is úgy készüljön az Uj Esztendőre mint az Istennek itélőszéki előtt, esztendő által cselekedetiről való számadó napra, és onnét is bűnbocsánat által kegyelmes jó sententiavárásra, arra azért az silichutokkal egy holnappal az Uj Esztendő napja előtt elkészülvén, mikor az Tisri hónak Uj Esztendőnek estvéjére érkezik, imádságát kezdje ekképen.)

Áldott vagy te sz. Úr mi Istenünk, ez egész nagy világnak örökös ura, királya, ki éltettél, megtartottál és ez üdőre, uj esztendőre juttattál münket.

(Ezután mondd ez kis énekecskét. Nótája: semmi nincs ez földi állatok közül. Allegoria házasságnak példázatjában, az sz. gyülekezetnek Istenhez való szerelmének, szövetségének megújítása. Mondatik penig kis hugunknak az angyali nagyságos seregekre nézve ez földi emberi gyülekezet.)

Küs hugunk már mennyasszonyságra készült,
Vőlegényhez mint szép szűz úgy elő jött,
Szentek serege ez napra úgy készült,
Esztendeje minden átkával eltölt.
Angyali sereg ezt vigan fogadja,
Földieknek hogy jobbulását látja,
Szentek imádságát úgy commendálja,
Múlt esztendőt mind átkostól taszitja.
Mennyasszonynak ez minden dicsősege,
Teremtőnek ha juthat szerelmébe,
Bűneitől lészen kegyelmezése,
Múlt esztendő mind átkostól felejtve.
Neked azért dücsőségnek királya,
Víg énekkel lelkünk sz. neved áldja,
Bőjt, imádság, alamizsna támasza,

Múlt esztendőt átkával bucsúztatja.
Panaszunkat nyujtjuk idegenekre,
Egységedért, kik törnek híveidre,
Szentséges törvényed gyűlölőire,
Múlt esztendő átka legyen terhekre.
Szándd meg, kérünk immár te szegényidet,
Régi rabságából ments ki népedet,
Magasztald fel, tekintsed szent nevedet,
Múlt esztendő átka ne tegyen terhet.
Szombatidnak drága szép éneklésit,
Hozd helyére Cionnak dicsőségit,
Több sz. innepekkel messiás örömét,
Messze vessed bűnös esztendőnk terhét.
Örvendjetek szentek az mü Urunkban,
Ki megőrzi hütit fogadásiban,
Szentit hozza nagy örök bódogságban.
Új esztendőnk igy kezdetik áldásban.

(Azután mondják az 81-dik Ps., azután a közönséges estvéli imádságot és az homidára felállván, mondd így.)

Uram nyisd meg az én ajakimat és az én szám kihirdeti az te dicsiretedet.

Áldott vagy te sz. Úr mü Istenünk és a mü atyáinknak Istene, Ábrahámnak Istene, Izsáknak Istene és Jákobnak Istene, nagyságos igen erős és rettenetes Isten, mindenek felett felséges, minden jó cselekedeteknek kegyesen megfizetője, ki birsz mindenekkel és megemlékezel az atyáknak kegyes életekről és előhozod az te szabadításodat azoknak fioknak fiaira az te nevedért nagy szerelmedből. Emlékezzél mirólunk jó életre, megelevenitésre. Erős Isten, nagy király, ki mindeneknek életében és nem veszedel-

mében gyönyörködöl. És írj be minket az életnek könyvében te magadért, élő, erős és örökkévaló Úr Isten, igaz segedelmü és szabadító király és ki erős ótalma, paizsa vagy minden te benned bízóknak. Áldott vagy te mindenható Úr Isten, ki megótalmaztad Ábrahámot.

Te vagy igen erős Isten mind örökké. Mindenható Úr, ki megeleveníted az holtakat és ki bőséges hatalommal vagy az szabadításra, ki leszállítod az égi gyenge harmatokat, ki táplálsz minden élőket nagy kegyelmesen, megeleveníted az holtakat, ingyen való irgalmadnak sokaságából, és ki támasztod, segíted az esendőket, gyógyítod az betegeket, szabadítod az foglyokat és megvalósítod hűségedet az porban aluvó halottakon. Kicsoda volna hozzád hasonló minden erősségeknek Ura Istene és kicsoda mondathatnék veled egyenlőnek, egyedül megölhető és megeleveníthető király, ki felcsemetézteted az te szabadításodat.

Kicsoda te hozzád hasonló minden irgalmasságoknak atyja, ki szoktál megemlékezni mostan is minden te tőled formáltatott állatokról, életre és elevenítésre, és hűséges Isten vagy te az halottaknak feltámasztásában. Áldott vagy te mindenható Úr Isten, ki feltámasztod és megeleveníted az holtakat.

Szent vagy te és az te neved is szent és szentek minden napokon dicsérnek tégedet. Szela.

Nemzetségről, nemzetségre országlásáról és örök királyságáról vallást tévén az erős Istennek, hogy csak ő egyedül mindenek felett való felség és szentség.

Ekképpen szenteltetik az te neved mindenható sz. Úr mü Istenünk Izraelben és minden te népeidben.

Ekképen veted az te félelmedet sz. Úr mü Istenünk minden te munkáidra és rettentésedet mindenekre, valamelyeket teremtettél és így félnek tégedet minden csinálmányid és meghajolván előtted, imádnak, tisztelnek minden te teremtésid, és előkészítik, mutatják magokat, mint bizonyos seregben, jelentvén, hogy készek cselekedni minden te akaratodat tökéletes szívből.

Miképpen hogy megtanitottál minket sz. Úr mü Istenünk és tudjuk, hogy csak te tőled és az te színed előtt állhat meg minden méltóságos hatalmasság, minden erő te kezedben és minden hatalom az te jobb karodban és az te nagy neved rettenetes mindeneken, valamelyeket teremtettél.

Azért kérünk sz. Úr mü Istenünk ajándékozzad meg minden te népeidet tisztességes, tiszteletes élettel, az tégedet félőket benned való dicsekedő örömmel, jó reménységgel, minden tégedet keresőket és bátorságos szólással, szájok megnyitással, mindeneket, kik te tőled várnak, ajándékozz örömet az te szent földednek, vigasságot az te szent városodnak, dicsőséges fiataloztatást Dávidnak, az te szolgádnak letöretett szarvának és szövetnekgyujtását, rendelését az Isai fiának szent messiásodnak, hamar az mü üdőnkben, napjainkban.

Ekképpen minden igazak, kik ezeket látják te benned, örvendeznek és az igyenes erkölcsűek vigadnak, az kegyes szentek zengedezve dicsiretmondással örülnek. Akkor az csalárdság be fogja dugja száját,

és minden istentelenség mint az füst elfogyatik, mert kitisztítod az kevélység birodalmát ez földről. És országolsz te magad sz. Úr mü Istenünk hamarsággal minden te munkáidon Jeruzsálemben, az te városodon, Cion hegyén az te dücsőségednek lakóhelyén (ismét írva vagyon a te sz. igédben) országol az Úr és királykodik örökké az te Istened oh Cion, nemzetségről nemzetségre, halleluja. Szent vagy te és rettenetes az te neved és nincsen semmi istenség te kívüllötted (mint írva vagyon). És felmagasztaltatik az seregeknek ura az itiletben és a sz. Istenség megszenteltetik az igazságszolgáltatásban. Áldott vagy te mindenható Isten, szentséges királyság.

Te választottál minket minden népek közül, szerettél minket és kedveltél minket és felmagasztaltál minden nyelvek felett, megszenteltél minket az te parancsolatidban és kötelezтél minket mü királyunk az te szolgálatodra és az te nagyságos szentséges nevedet mü rólunk nevezted és adtad, ajándékoztad kegyelmesen sz. Úr mü Istenünk nagy szerelmedből örvendezésre való sz. innepedet ez mai sz. emlékeztető napot ez sz. összvegyűlésnek napját, kürtölésnek, új esztendőnek innepe napját.

(Ha penig szombatra találna esni, oda mondd: Ez sz. nyugodalomnak és sz. szombatnak napját.)

Nagy szerelmedből összvegyűlésnek napját az egyiptusi szabadulásnak emlékezetire.

Mü Istenünk és mü atyáinknak Istene, magasztaltassál és jöjj el, érkezzél el, mutasd meg magadat, mutasd jó kedvedet, hallgass meg, látogass meg, emlékezzél meg mü rólunk, emlékezzél a régi jó atyákról, emlékezzél

Jeruzsálemről, a te városodról, emlékezzél sz. messiásodról, az Dávid fiáról, mindenütt való híveidről és és Izraelről az te népedről, emlékezzél mondom a te sz. színed előtt ez jelen való sz. emlékeztető napon, ez szent összvegyűlésnek innepe napján nagy kegyelmesen és irgalmasan és kegyesen mentségre, váltságra, szabadulásra, emlékezzél sz. Ur mü Istenünk ez napon mü rólunk jó emlékezettel és láss hozzánk szabadító látogatásoddal és áldásoddal, és szabadíts meg kedves jó életre, szabadításnak, kegyelmezésnek, megszánásnak, kedvezésnek, ajándékozásnak és irgalmasságnak parancsolatjával, és irgalmazz, szabadíts meg minket, mert te igen irgalmas szabadító király vagy.

Mü Istenünk és az sz. atyáknak, minden szenteknek Istene! Országolj és mutasd királyságodat az egész világon az te nagy dücsőséged szerint és magasztaltassál fel az egész földön az te drágalátos fényességedben, tündököljél az te ékességes, méltóságos nagy erőd szerint az egész világnak lakosin és az te földeden, hadd tudja meg minden alkotmány, hogy csak te vagy alkotója, hadd értse meg minden formáltatott állat, hogy csak te vagy formálója, és tégyen vallást minden valakikben élő lelket adtál, hogy az Izraelnek szent Ura Istene országol és királykodik örökké és az ő országlása, királysága örökké minden országok, birodalmok és hatalmasságok felett való.

Szentelj meg minket az te parancsolatidban és tégy részessé az te Törvényedben, elégíts meg minket az te jóvoltodból, örvendeztesd meg szüvünket az te szabadításoddal és tisztíts meg szüvünket az te szol-

gálatodra, nagy hűségesen, mert minden te beszédid igen hűségesek, állandók és igazak örökké. Áldott vagy te sz. Úr a mennyen és az egész földön örökösön országló király, ki megszenteled Izraelt és minden te híveidet és ez jelen való emlékeztető napot is.

Legyen jó kedved az te népedhez Izraelhez és minden híveidhez és azoknak imádságát emeld szined eleiben és helyheztesd szolgáló tiszteleteket az te házadnak sanctoriumában Izrael és híveid alamizsnáit, imádságit kedvesen, gyorsan, szeretettel fogadjad és essék jó kedvedre mindenkor az te népednek szolgálatja. Kedvelj Úr Isten minket és jó akaratodban tartván, engedjed látni az mi szemeinknek, mikor dicsőséges méltóságodat láthatván haza telepíted Cionban nagy irgalmasságodban. Áldott vagy mindenható Úr, ki dicsőséges jelen lévő és ott lakó méltóságodat Cionban haza szállítod.

(Fő lehajtva).

Vallást teszünk mü tenéked, hogy csak te vagy a mü Istenünk és az mü atyáinknak Istene, mü életünknek erőssége, szabadításunknak pajzsa csak te vagy, nemzetségről nemzetségre hirdetjük ezt te felőled és számláljuk az te dicsiretedet arról, hogy az mü életünk csak az te isteni kezednek ótalmában rekesztetett és hogy az mi lelkünk látogatása csak te tőled vagyon és az sok jegyekben, melyekben minden nap mű vélünk vagy és sok csudatételidben, jó voltodból való szabadításodban, kikkel minden órákon estve, reggel és délben jelen vélünk

és mellettünk találtatol. Oh jó nagy Isten, mely igen elfogyhatatlanok az te irgalmasságid, kikkel irgalmazol és mely igen nem fogy el soha isteni nagy kegyelmességed, kikért mü is csak te tőled várunk és reménlünk és mindezekért áldjuk és magasztaljuk és dicsőítjük szüntelen az te szentséges nevedet mi királyunk és mindörökkön örökké kiért ekképpen minden élők vallást tesznek te rólad. Szela. Most is azért kérünk sz. Úr mü Istenünk, írd be jó életre, az igaz hütnek és sz. vallásnak és frigyednek minden fiait, és dicsérik, áldják az te nagy nevedet hűségesen örökké, hogy igen jó az mü erős segedelmünk és szabadító Istenünk Szela. Oh igen erős és igen örök Istenség. Áldott vagy te mindenható Istenség, kinek neve igen jó és téged illet minden tisztesség, dicsőség.

Adj és terjessz, térits mü reánk sz. Úr békességet, minden jót, áldást, kedvességet, kegyelmet és irgalmasságot, mü reánk, mondom, és minden te népeidre Izraelre, és áldj meg minket mindnyájunkat egyetemben az te orcádnak világosságából, mert az te orcádnak világosságából adtad mü nékünk az Törvényt, az életet, az szeretetet, irgalmasságot és könyörületességet, az kegyességet, az áldást és az békességet, és javallottad az te szemeid előtt, hogy megáldjad minden te híveidet, népeidet és Izraelt nagy állhatatos erőséggel és békességgel. Áldott vagy mindenható Úr, ki megáldod az te népedet Izraelt békességgel.

Kérünk azért mindenható Istenünk, hogy most is mü rólunk tégy jó és kedves emlékezetet és írj be

minket az életnek, áldásnak, jó táplálásnak, szabadulásnak, vigasztalásnak, örömnek és minden jó sententiának könyvében, az te sz. színed előtt, minket mondom és minden te híveidet, népeidet Izraellel, életre és jó békességre. Áldott vagy te mindenható Isten, ki megáldod Izraelt és minden híveidet békességgel.

(Az Homida után mondd így:)

Tü peniglen valakik az tü uratokhoz Istenetekhez ragaszkodtatok, minnyájan ez napon életben vattok. Ma erősits meg minket, ma áldj meg minket, ma magasztalj fel minket, ma tégy méltóságossá minket, ma ékesits meg minket, ma hosszabbits jó végre hosszassá az mü életünket, állapotunkat, ma tisztits meg minket, ma elevenits minket, ma könyörülj mü rajtunk, ma ments, tisztits bűneinkből minket, ma egyengesd el minden mü utainkat, ma hallgasd meg minden imádságinkat, ma irj életre minket.

Mü atyánk mü királyunk vétkeztünk és bűnösök vagyunk mü te előtted.

Mü atyánk mü királyunk nincs nékünk több királyunk te náladnál.

Mü atyánk mü királyunk, cselekedjél vélünk csak az te nagy nevedért.

Mü atyánk mü királyunk ujitsd jóra ez esztendőnket.

Mü atyánk mü királyunk bonts el mü rólunk minden gonosz és nehéz sententiákat.

Mü atyánk mü királyunk bonts el mü rólunk gyülölőink gondolatjokat.

Mü atyánk mü királyunk bonts el a mü ellenségünknek tanácsokat.

Mü atyánk mü királyunk fogyass el minden sanyargatást és ellenkezést mü rólunk.

Mü atyánk mü királyunk távoztasd el a döghalált, fegyvert, éhséget, rabságot, öldöklést, verekedést minden te híveidről.

Mü atyánk mü királyunk bocsáss tökéletes orvoslást minden te híveidnek betegire.

Mü atyánk mü királyunk rekeszd el az döghalált az te örökségedről.

Mü atyánk mü királyunk emlékezzél arról, hogy mü csak porok vagyunk.

Mü atyánk mü királyunk irgalmazz és bocsásd meg minden mü vétkeinket.

Mü atyánk mü királyunk, szaggasd el az reánk iratott gonosz sententiákat.

Mü atyánk mü királyunk vond ki, töröld ki minden büneinkért való adósságinkat.

Mü atyánk mü királyunk töröld el és vesd messze szent színed elől minden ellened való rugodozásinkat.

Mü atyánk mü királyunk írj be minket a jó táplálásnak és jó legeltetésnek könyvében.

Mü atyánk mü királyunk írj be minket az jó életnek könyvében.

Mü atyánk mü királyunk írj be minket a bűnbocsátásnak és kedvezésnek könyvében.

Mü atyánk mü királyunk írj be minket az mentségnek és szabadításnak könyvében.

Mü atyánk mü királyunk emlékezzél jó emlékezettel mü rólunk az te sz. színed előtt.

Mü atyánk mü királyunk fiataloztasd ki az mü szabadulásunkat hamarsággal.

Mü atyánk mü királyunk emeld fel szarvát az te népednek.

Mü atyánk mü királyunk emeld fel szarvát az te messiásodnak.

Mü atyánk mü királyunk téríts meg igaz penitenciával minket az te sz. színed előtt.

Mü atyánk mü királyunk hallgasd meg az mü szónkat, könyörülj és irgalmazz mü nékünk.

Mü atyánk mü királyunk cselekedjél magadért, ha nem mü érettünk.

Mü atyánk mü királyunk fogadd kedvesen irgalmasan az mü imádságunkat.

Mü atyánk mü királyunk ne hagyj üresen elfordulnunk az te sz. színed elől.

(Ez után végezze imádságát mint szombatra írtuk.)

(Reggel oztán ismét az Ur segedelméből elől kezdvén mind az imádságokat mint szintén szombat napon azon formán mind az zsoltárokkal egyetemben mondja és ahol az 91-dik zsoltárt mondaná, mondja ott utána az 81-dik zsoltárt. És a zsoltárok után az egész imádságokat formájok szerént. Ha szombaton esnék, annál inkább ugy mint szombaton, ha penig más napon esik, csak a szombatra való külön formákat hagyja ki, a többit mondja azonképpen. Az homidát penig kétképpen kell mondani, először úgy mint az el mult estve, kit már ki irtunk. Azt elvégezvén olvasson Mózesből Gen. 21. attul fogván «És az Úr meglátogatá Sárát» a 21-dik versig «vőn feleséget néki Egyiptus földéből». Ismét a prófétából (Sám. 1. és 2. részéből, fejezetéből) amaz igékig «és felmagasztalja az ő messiásának szarvát». Ezek után a szombat napi szép áldásokat fejedelemért és minden hivekért való imádságokat mondja azután a 29-ik zsoltárt.

Psalmus 29.

Istennek fiai adjatok az Úr Istennek: adjatok az mindenható Úrnak tisztességet és minden erősséget.

Adjatok az Ur nevének minden dicsőséget: leborulván az Úr előtt az ő szent ékességében.

Az Úr szava zúg az nagy zápor vizek közt és az ő fényessége dörgést ad: ezen Úr szerzette az özön vizek áradását.

Ez Úr szava mutatódik nagy erős cselekedetekben: ez Úr szava mutatódik nagy dicsőséges dolgokban.

Ez Úr szava megrontja az Cedrus fákat: megrontja még az Libánus Cedrusit is.

Ugráltatja őket mint az borjukat: Libánust és az Sinont mint az unicornis fiait.

Ez mindenható Úrnak sz. szava: elmetszi és vágja az tüzeknek lángját.

Ez Úr szava mintha szültetné az pusztákat: mintha szültetné az Úr az Kádesnek pusztáját.

Ez Úr szava szülteti féltekben az szarvasokat és kinyitja az pusztákat: akkor az ő szent házában minden csak dicsiretet mond.

Mert ezen Úr királykodott az vizözönkor is: uralkodik ezen király Isten mindörökkön örökké.

Ezen Úr ád örökös erőt az ő népének: ezen Úr megáldja az ő népét örökkévaló békességgel.

(Ezek után az 145-dik zsoltárt moudd és ezek után felállván ismét az homidára kezdje el azon formán mint estve mondotta mind amaz versig «az Egyiptusi szabadulásnak emlékezetire». És azután ezt mondja úgy mint az homidában.)

Mü Istenünk és mü atyáinknak Istene és minden szenteknek Istene, a mü büneinkért és Izrael büneiért számkivetésben vagyon néped és rabságban az igéret földéről és nincsen módja mostan ott való régi sz. tiszteletednek és az helyén nincsen egyéb mit adjunk, hanem ajakinknak tulkait és imádságra szentelt beszédünket. Legyen kedves jó akarat szent Úr mü Istenünk és minden szenteknek Istene, a te sz. színed előtt, kegyelmes király könyörülj rajtunk és a te sz. házadon, épits meg Siont és magasztald fel dücsőségedet az te népeden. Mü atyánk mü királyunk nyilatkoztasd ki hamarsággal dücsőséges országlásodat az te népeden, minden élőknek szemek láttára és gyüjts összve eloszlott, szélledett híveidet az földnek szegeletiről minden pogányok közül és vigasztald meg őket az te szent házadnak és városodnak örökkévaló örömével, holott tégedet tartozások szerint hűségesen szolgálhassanak, tisztelhessenek és dicsőithessenek örökké. Holott bennünk dicsirtetel mindeneknek Ura, mikor magadnak méltóságot vöttél az teremtésben, formálván az kezdetet, hogy nem szereztettünk mi úgy mint az több nemzetségek és nem hattál úgy minket mint az földnek több nemzetségét, sem a mü sorsunkat, részünket mint azoknak sokaságát, kik te kivüled más isteneket imádnak és meghajolnak, s tiszteletet tesznek az önnön kezek csinálmányinak.

(Fejét le hajtván alá a derekáig.)

Mü penig csak tégedet egyedül imádunk tisztelünk és csak te néked hajlunk meg királyoknak királya

sz. áldott Úr Isten, ki kiterjesztetted az egeket és fundáltad az földet és az te dücsőségednek lakása ott fenn az egekben és az te erős hatalmadnak jelen volta az igen magosságos magosságokban. Ez a mü Istenünk és ezen kivül nincsen más. Igazán bizonyosan mi királyunk és ő küvülle semmi nincsen más, (mint irva vagyon az te Törvényedben). És megtudjad ma és jól szívedben foglaljad, hogy az mindenható Úr csak ez az Isten az magosságos egekben ott fenn és itt alatt az földön is nincsen más.

Esedezünk ez Úr Istennek, esedezünk az ő orcájának és kérjük ő tőle nyelvünknek szólását, melyért sokságu sok népek előtt is dicsérhessük az ő erejét, zengéssel beszélhessük szólhassuk az ő csudadolgait (mint irva vagyon). Az emberé ugyan szivének rendelése, de Isten hatalmában az nyelvnek szólása (ismét). Uram nyisd meg az én ajkimot és az én szám kibeszéli az te dicséretedet (ismét). Legyenek kédvesek az én számnak beszédi és szüvemnek gondolati az te sz. színed előtt Uram en kősziklám és én szabaditóm. Annak okáért csak sz. Istenségedtől várunk, reménlünk mü Istenünk, mentől hamarébb láthatnók az te erősségednek dücsőségét, mellyel kitisztitasz minden utálatosságokat az földről és az bálványok mindenestől kiirtatnak, kiszagattatnak az földről, hogy készittessék ez világ az Saddai Istennek örökkévaló országlására, hogy minden testnek fiai csak az te nevedet imádják, hogy kitisztittassanak előled ez földnek minden gonoszi és megtudják ez egész világnak lakosi, hogy csak te néked hajolnak meg minden térdek, néked esküsznek meg min-

den nyelvek, te előtted sz. Úr mü Istenünk leborulnak és leesnek és az te neved dücsőségének tisztelettet tesznek és magokra felveszik minnyájan az te országlásodnak igáját és országolj rajtok mentől hamarébb mindörökkön örökké. Mert az valóságos bizonyos örök országlás sajátod, tulajdonod te néked és országolsz királykodol is örökkön örökké dücsőségesen (mint irva vagyon az te Törvényedben). Az Úr országol és királykodik örökkön örökké (ismét mondva vagyon). Nem látok álnokságot Jákóbban sem héábanvaló fáradtságot Izraelben. Az Úr az ő Istene véle vagyon és az nagy királynak barátsága kürtölése, jubilátiója ő benne (ismét). És lőn király az igazak között, hogy összvegyüjtené az népnek fejeit és egyetemben az Izráel ágazatit. (És az te sz. igédben irva vagyon.) Országol az mindenható Isten és nagy friss királyi köntösben öltözött, felöltözött és felövedzette magát nagy erővel, megerősitvén ez világot, hogy többé el ne bomoljon (ismét mondva vagyon). Emeljétek fel kapuk fejeteket és emelittessetek tü örökös ajtók és bémegyen rajtatok az dücsőséges, kicsoda az a dücsőséges király, az hatalmas erős Isten az hadverő Úr (ismét mondva vagyon). Emeljétek kapuk fejeteket és emelittessetek tü örökös ajtók, had menjen be az dücsőséges király, kicsoda az a dücsőséges király, az seregeknek Ura Istene ez az dücsőséges király Szela. (És szent prófétáidnak kezek által igy vagyon megirva.) Ezt mondja az mindenható Úr király, Izráelnek szabaditója, az seregeknek Ura: Én vagyok az első és én vagyok az utolsó is és én kivülem nincsen Isten (ismét mondva vagyon). Fel-

mennek az szabadultak az Sion hegyére és megitilik, büntetik az Ezsau hegyét és lészen csak az mindenható Úré az országlás (ismét mondva vagyon). És lészen csak az mindenható király mind az egész földön, azon az napon az Úr egy lészen és az ő neve is egy (és az te sz. Törvényedben irva vagyon). Halld meg Izráel, a mü Urunk Istenünk egyetlen egy Istenség. Mü Istenünk és a mü atyáinknak, minden szenteknek Istene, országolj már és királykodjál mind az egész teljes világon az te nagy dücsőséged szerént és magasztaltassál fel az egész földön az te fényességedben és tündököljél az nagy felséges hatalmas és erős méltóságodban mind az egész földnek lakosin, hadd tudja meg minden alkotmány, hogy csak te vagy alkotója és értse meg minden formált ábrázoltatott állat, hogy csak te vagy formálója és tégyen vallást minden valakiben élő okos lélek vagyon, hogy csak az Izraelnek mindenható Ura Istene örökös király és az ő országlása és királysága minden hatalmok méltóságok felett való. Szentelj meg minket az te parancsolatidban és tégy részessé az te Törvényedben, elégits meg minket az te jóvoltodból, örvendeztesd meg szüvünket az te megszabadításoddal és tisztíts szüvünket az te szolgálatodra nagy hűségesen, mert minden te beszédid igen hüségesek és igazak, állandók örökké. Áldott vagy te sz. Úr mennyen és az egész földön örökösön országló király, ki megszenteled Izráelt és minden te hiveidet és ez jelen való szent emlékeztető napot is.

Ezen az napon fogantatott és termett ez világ, ezen az napon is állapíttatik minden formált, terem-

tett állat ítéletre az Teremtő előtt. Vagy mint fiak, vagy mint szolgák. Ha úgy, mint fiak, könyörülj mü rajtunk, mint atyák szoktak fiokon könyörülni. Ha úgy, mint szolgák, úgyis csak te reád függeszthetnők az mü szemeinket, és hozd örömre, világosságra az mü sententiánkat szent Isten.

Magad hozod emlékezetben ez világnak minden csinálmányit és megvizsgálod, látogatod minden régtől fogva való formálásidat, az te szent színed előtt kinyilatkoztatnak minden elrejtett dolgok és titkoknak számlálhatatlan sokasága, mind egész kezdettől, teremtéstől fogva, mert nincsen feledékenység az te dicsőséges széked előtt és semmi rejtek az te szemeid előtt. Magad előemlíted minden alkotmányidat és semmi formálásid, teremtésid el nem vonhatják magokat előtted, mert mindenek nyilván és felfedezve vadnak te előtted szent Úr mü Istenünk, szemlélsz és nézsz mindeneket szintén mint nemzetségről nemzetségre való végezetig, mert magad viseled határát és emlékezeteket, hogy megvizsgálj, látogass minden élő lelkeket, és az lelkeknek sokféle cselekedeteket, hogy előemlítsed és számtalan vég nélkül való sokféle titkokat mind kezdettől fogva, mert így tanítottad és nyilatkoztattad régtől fogván ezeket, hogy ez nap kezdete minden te munkáidnak és emlékezeti az legelső napnak: és végezett decretum Izraelben és ítéleti az Jákób Istenének. És minden országokra, tartományokra ez nap mondatik sententia, ki fegyverre, ki békességre forduljon, ki bőségre, ki penig drágaságra, éhségre és akármi állatok is ezen látogattatnak, vizsgáltatnak, ki életre s ki halálra. Ki

nem rettegne ilyen naptól, mint ez, mert minden munkáidnak emlékezeti ma jő színed eleiben, minden embernek cselekedeti állapotja, elszánt ügyekezeti, fáradsága, járása és gondolati is az emberek fiainak és sok cinkos practikájok is, kiket az emberek formálnak magoknak. Oh boldog az a férfiú, kit te el nem felejtesz és az embernek fia, ki te benned hiszen, erősnek, állhatatosnak találtatik, mert valakik tégedet keresnek, soha örökké meg nem botránkoznak és örökké meg nem gyaláztatnak, valakik te benned biznak, mert minden formáltattaknak emlékezeti te elődben kerül és te felkeresed minden cselekedeteinket. Mert lám Noéról is szeretetből emlékeztél meg és meglátogattad, hatalmas szabadításoddal és könyörületességeddel, midőn ez világra özönvizet hoztál, hogy elvesztenél minden testet az ő gonoszságokért. De az igazaknak emlékezeti te elődben jutott szent Úr mü Istenünk, hogy megsokasítanád ennek magvát, mint az földnek porait és tőle való származandó maradékját, mint az tenger fövenyét (mint írva vagyon az te Törvényedben). Megemlékezék az Isten Noéról és minden vadakról, barmokról, melyek ő véle valának az bárkában, és oly szelet fútata az Isten az földre, mellyel az nagy vizek megtérének (másutt így van mondás). Meghallá az Isten az ő óhajtásokat és megemlékezék az ő frigyéről, Ábrahámról, Izsákról, Jákóbról (és ismét mondva van). És megemlékezem az Jákóbbal való frigyemről, Izsákkal való frigyemről és Ábrahámmal való frigyemről és az földről is megemlékezem (és ismét mondva vagyon). Mert én is megértettem az Izrael fiainak

óhajtásokat, mellyel az egyiptusiak szolgáltatják őket és megemlékezem az én frigyemről (és az te szent igédben meg vagyon írva). Emlékezetet szerzett az ő csudáiról, irgalmas és könyörülő az Úr (ismét mondva vagyon). Prédául adta az pogányokat az őtet félőknek, megemlékezvén örökké az ő frigyéről (és mondva vagyon). És megemlékezék vélek való frigyéről és megszáná őket sok irgalmassága szerint (és az te szent prófétáidnak kezek által irva vagyon). Menj el és kiáltsad Jeruzsálemnek fülében, ezt mondván: Azt mondja az Úr Isten, megemlékezem az te ifjúságodban én hozzám való kegyességedről és mennyasszonyságodban való szerelmedről, mikor én utánam jársz vala az pusztában; oly földön, ki soha maggal bé nem vettetött (és ismét mondva vagyon). Megemlékezem véled ifiúságodban való frigyemről, és felállatom ismét az te örökké való frigyedet (és ismét mondva vagyon). Nemde nem drága fiam-e nékem Efráim és gyönyörűséges gyermecském, mert eléggé megmondottam ő néki, emlékezvén megemlékezem még róla, azért ugyan búsúl belső indulatom ő érette, könyörülvén könyörülök még ő rajta, azt mondja az Úr Isten.

Mü Istenünk és minden hiveidnek Istene, magosztaltassál és jöjj el, érkezzél, mutasd meg magadat, mutasd jó kedvedet, hallgass meg, látogass meg és emlékezzél meg mü rólunk, emlékezzél az régi szent atyákról, emlékezzél Jeruzsálemről, az te városodról, emlékezzél szent messiásodról, az Dávid fiáról, mindenütt való hiveidről és Izraelről, az te népedről, emlékezzél mondom ez jelen való szent emlékeztető

napon és szent összvegyülésnek innepe napján, hogy könyörülj ezen mü rajtunk és szabadíts meg minket. Emlékezzél szent Úr mü Istenünk ez napon mü rólunk jó végre, és látogass ezen szent áldásiddal, és szabadíts meg ezen jó életre, szabadításnak, kegyelmezésnek, megszánásnak, kedvezésnek, ajándékozásnak és irgalmasságnak parancsolatjával és irgalmazz, szabadíts meg minket, mert te igen könyörülő és irgalmas király vagy.

Mü Istenünk és minden szenteknek Istene, emlékezzél mü rólunk jó emlékezettel az te szent színed előtt és látogass szabadító látogatásoddal és teljes irgalmasságodból onnat fellyül az egeknek méltóságos egeiből, emlékezzél Úr Isten mü érettünk az frigyről és kegyelemről és esküvésről, mellyel megesküdtél Ábrahámnak az Moria hegyén és az kötözésről, miképpen megkötözte volt fiát az oltárnak tetején az áldozatra és miképpen megnyomta volt atyai indulatját avégre, hogy az te akaratodat tökéletes szűvel teljesíthesse, azonképpen benned is nyomja meg és haladja fellyül az irgalmasság reánk való haragodat és minden egyéb indulatokat az bőséges ingyen való kegyelem foglaljon el és az te véghetetlen nagy jó voltodból vedd el haragodat az te népedről, az te városodról, az te földedről és örökségedről és valósíts, bizonyíts meg mü rajtunk amaz szent mondásodat, mellyel biztattál minket az te Törvényedben, Mózesnek az te szolgádnak keze által (mint mondva vagyon). És megemlékezem az ő első frigyekről, miképpen kihoztam őket Egyiptus földéből, az pogányok szemek láttára, hogy ő nékik Istenek lennék, én vagyok az

Úr. Mert csak te vagy minden feledékenységnek előemlítője örökké, de nincsen feledékenység semmiből az te dicsőséges székednek előtte és az Izsáknak megkötöztetését is ez mai napon emlits meg az Jákób magvához és az igaz hütnek minden fiaihoz. Áldott vagy te Úr Isten, ki az te frigyedről megemlékezel.

Te nyilatkoztattad ki dücsőséges jelenlétedet az te szent néped között az pusztában, az fényes felhőben szólván ő velek és az magos egekből hallaniok adván az te szózatodat ő nékik és megmutattad magadat nékik az fényes tündökléssel az sűrű homályból és akkor az egész világ reszketett előtted és az kezdetben teremtett állatid is rettegtenek te tőled, mikor magad dicsőségesen mutattad az Szinai hegyen, hogy tanitanád az te népedet törvényre, parancsolatokra és hallaniok engedvén az te dücsőséges szózatodat és az te szentséges beszédidet, az rettenetes tűzláng közül szörnyű dörgések, csattogások, villámások között mutatván felettek magadat és ugyanakkor az angyali kürtöléseket is rajtok tündöklő dicsőséggel hallattad (mint irva vagyon az te Törvényedben). Lőn penig harmad napra, hogy megvirradott volna, lőnek mennydörgések, nagy villámások és felette sűrű köd az hegyen és az kürtölésnek szava felette erős, és elrémüle mind az egész nép, ki az táborban vala (és ismét mondva vagyon), vala penig az kürtnek szava mentől tovább nagy növekedésben és erősödésben. Mózes szól vala és az Isten is szózattal választ tészen vala neki (ismét mondva vagyon). Mind az egész nép látja vala az szózatokat, az villámásokat, az kürtnek szavát és az hegynek füstölgését, és megrémülvén az

nép, hátra mozdula és messze hátra álla (és az te szent igédben írva vagyon). Felméne az Úr örömkiáltásban, az Úr mondom az kürtnek szavában (ismét mondva vagyon). Trombitákkal és kürtnek hangosságival zengjetek és felszóval az Úr királynak előtte (ismét mondva vagyon). Fújjatok az új holdon kürtöt az szent gyülekezetben a mü víg innepnapunkon. Halleluja! dicsérjétek az Urat az ő szentségében, dicsérjétek az egekben az ő erősségét, dicsérjétek az ő nagy erejéért. Dicsérjétek az ő nagyságos méltóságáért. Dicsérjétek kürtfúvásokkal. Dicsérjétek nablummal, hegedüvel. Dicsérjétek dobbal és sippal. Dicsérjétek hárfával és lanttal. Dicsérjétek csendes cimbalmokkal. Dicsérjétek hangosan csattogó cimbalmokkal. Minden lélek dicsirje az Urat, Halleluja! (az te szolgáidnak, profétáidnak is kezek által meg vagyon írva, mondván). Lészen penig az napon megfúvattatom az angyali nagy kürtöt és hazajőnek mind, kik Assur földére vesztek volt és az kik az Egyiptusban búdostanak és mind azok leborulva imádják az Urat az ő szent hegyén Jeruzsálemben (ismét mondva vagyon). Ez világnak minden lakosi és ez földön telepedett emberek, mikor az hegyekre az Úr jelzászlóit kitészi, meglátják és az kürtnek is fuvallását meghallják (ismét mondva vagyon). Az Úr ő rajtok meglátszik és mint az villámás, úgy látszik az ő nyila, és az Úr Isten az kürtöt megfúvaltatja és elmégyen, mint az délbéli forgó szélben az seregeknek Ura Istene, ótalma azoknak, az seregek Ura Istene tü ótalmazótok, az seregeknek Ura Istene légyen a mü ótalmunk.

Mü Istenünk és minden hiveidnek Istene, fúvaltasd meg azt az igért nagy kürtöt az mü szabadulásunkra és emelj örömzászlót hiveid rabságának összvegyüjtésére, és teljesits bé mü rajtunk szent Ur mü Istenünk az mondást, mellyel biztattál az te szent Törvényedben, az te szolgádnak Mózesnek keze által az te dücsőségednek szájából mondván: Az tü örömötök napján és nagy innepiteken és új hold innepeteken trombitákat fúvassatok az tü egészen égő áldozatotokra és az békéltető áldozatotokra, ki tü néktek légyen emlékezetetekre az tü Istentek előtt, én vagyok az tü uratok Istenetek. Mert te vagy az kürtölésnek meghallója és az öröm hálaadó kiáltásoknak füleidben befogadója. Áldott vagy te szent Ur, ki ez mai napon is hálaadó örvendezését az te népednek kegyelmesen fogadod.

(Utána: «Legyen jó kedved a te népedhez» addig, «ki megáldod az te népedet Izraelt békességgel». Izraelben ezt két nap szentelik. Úgy végzik imádságokat, mint szintén szombat nap. Ezen mint egyéb új hold innepen nem szokták elmondani az nagy Hallelt.)

(Utána mondd: «Mü rajtunk örvendeztél mindeneknek Ura» és végezze imádságát, mint szintén szombat napokon, kiről már elégséges irás, mutogatás vagyon oda fel.)

(Ez Új Esztendő Innepe és a Kippur bűnbocsátó innep napok között is napok vadnak, melyeket hínak és tartanak igaz megtérésnek, penitenciatartás napjainak. Azokon, akik jól akarják jobbítani életeket, bőjtölnek és ahhoz szabják imádságokat is, kiket ez után, mikor az penitenciatartásnak imádságit fordíjuk, ide alább megláthatod. De ez homidát az 10 napokon az két első versekben és az két utolsóban az életre való írást, emlékezetet, számlálást minden nap mindenkor elmondják és az Kippur napját ekképpen várják.)

Az Kippur napjára való imádság forma.

(Oly sok és bölcs, oly számtalan titkos dolgok és mindenestől csak az juthat hozzá, aki nem szánja éjjel nappal az Izraelnek adatott bölcsességben való fáradozását, kinek mindenestől való fordítására nem rendelhetjük mostan szándékunkat, hanem az mi közönségesen lehet és az mi illendő ez mostan törvénytartásra tért és térendő hivekhez.)

(Annak előtte is mindenkor szükséges egymáshoz az igaz hütnek fiai, hogy atyafiúi szeretetben, egyességben, békességes alkuvásban találtassanak, de leginkább a Kippur napjára és annak estin teljességgel egymással tartozik minden megbékélni, és tiszta szüből, nem színnel, vétkes felebarátjának megbocsátani, ha egymás között fennálló perlekedések volna is, de akkor olyan szüvel, elmével legyenek és bocsánatban tartsák, hogy valami az közönséges igazság, kinek kinek az övé meglévén, nem a maga tetszése, hanem okos, bölcs, tudós, jó lelkiismeretű atyafiak tetszésire, ítéletire támasztván dolgát, arra hagyja és támassza és gyülölségét, felebarátja ellen bosszúálló haragját fenn ne tartsa, Isten eleiben bűne bocsánatja kérésére oly tiszta szüvel állhasson, hogy ő is mint az szent oltár előtt másoknak megengedett és megbocsátott. Nagy és drágalátos szent nap ez, mert idvesség fundamentuma az bűnbocsánat, mely ez napra igirtetett. De minden úgy éljen vele, hogy sem ez nap előtt, olyan szándékkal tudván bűntételre ne menjen ez napnak érdemében való bíztában és arról Istennek tött igéretiben, hogy megcselekedem ezt a bűnt, hiszen az Kippur napján gyónásommal Istent megengesztelem róla, mert ha így gonoszul él az Istennek drága kegyelmével, még a több büni is azon kívül meg nem bocsáttatnak és a Kippur napja kárhozatjára fordul és nehéz sententiájára, amint Dávid mondja, hogy: imádsága is bűnre változik. És olyan szándékkal nem szabad ezen bűneiről engesztelni az Istent, hogy az nap elmulva, azokat ismét cselekedje, hanem igaz megszánással, bánással, soha szántszándékkal és akaratja szerint azokat Isten előtt nem

igyekszik megújítani, sőt jobbulásra kötelezi magát. Mindezek között is tudjad ember, hogy az mi gyarlóságunk sok és terhes bűn nélkül nincsen, azért az szántszándékkal való bűnöktől kicsiben is igen kell magát ótalmazni mindennek. Ilyen tanulsággal azért egymást megkövetéssel, ura feleségét, felesége is férjét, atya, anya fiait, leányit, fiak és leányok atyjokat, anyjokat, szolgákat, szolgálókat is, főképpen hütin valókat, és azok is viszont urokat, asszonyukat, egy szóval: minden felebarátit megkövetvén, ha mit vétett, mindazokról és ő is másoknak megbocsátván, megengedvén.)

Az Kippur estén ebédet idején esznek, azután megferednek és mindenik magát bűnösnek vallván, az bölcsek iskolájában maga szabad akaratja szerént lefeküvén, korbácsokkal, keményen csapásokkal egy híján negyvenig megvereti magát, de a negyvent meg ne haladja. Ki ki maga tudván, Isten előtt, ki szűvét látja, mennyire és miért büntetteti magát: nem tartozik az bölcsnek specifice semmit mondani, hanem in genere.

Én vétkeztem Istennek, vétkeztem azonképpen felebarátim ellen is; mind ő felségét s mind az embereket törvénye, parancsolatja szerint engesztelni ügyekezem, minden satisfactióval, de azokat elégnek nem tudván, elhittem, halálos, rút bűneimért ennél sokkal nagyobbat érdemlenék. Hogy Istennek kegyelmét nyerhessem, magamat megalázván, testemet nem kimélem a sanyargatástól és kérlek, tiszted szerint büntess és sujtolj engemet ennyi csapással annak módja szerint.

(Akit vernek, felszóval ez gyónást mondja, kit ide alább egynéhány helyen megfordítottunk; aki veri penig, amaz versecskét mondja az 78-ik zsoltárból):

Ő penig igen irgalmas, megbocsátja és megengedi az vétkeket, és nem veszt el és sokasítja megtéríteni az ő haragját, és nem gerjeszti fel soha minden búsúlását.

(Ez vers penig a zsidóban 39 sillabából áll, mely titkosképpen az szent lélektől erre irattatott, hogy az igaz penitencia tartó ember szabad akaratja szerint egy híján negyven csapással és az igaz hütből való töredelmességgel bűne bocsá-

natát nyerhesse. Ezek meglévén, a vecsernyei imádságát elmondja, úgy mint az 10 penitenciatartásnak napján szokták mondani, hanem mikor az hamidát elvégzi, minek előtte helyéből lábait kimozdítaná, az gyónást mondja el, melyet már ide alább ez napra írva talál, és ismét végezze, pecsételje imádságát: «Legyenek kedvesek az én számnak beszédi», avval együtt: «Én Istenem, őrizd meg minden gonosztól az én ajkimat.» Azután a vecsernyei imádság után ismét rövid ozsonyácskát egyék; mert az böjtöt inkább megérzi és annak sanyargatását másod napon, mentől gyakrabban eszik az előtte való napon, arra emlékezvén az természet. Azután saruját letévén, mezitláb álljon az estvéli imádságra, kinek kezdeti ez vallástétel.)

A Kippur esti imádság.

Minden fogadásim és magamnak megkötelezésim, esküvésim, átkozódásim, kötözésim, födözésim, irigységim, másra való törekedésim valamelyek löttek volna az elmult Kippur napjától fogva esztendőt által mind ez mái napig, mely jött és szálljon most mü reánk békességben, mondom minden terhes fogadásim már fogadásnak ne tartassanak, kötelezésim ne legyenek kötelesség alatt, esküvésim mintha nem esküdtem volna, átkozódásim mintha nem átkoztam volna, kötözésim mintha nem kötöztem volna, födözésim mintha nem födöztem volna, irigységim mintha nem irigykedtem volna. Minden afféle ártalmas indulatok, szók és ártalmas végzések kiszálljanak, semmivé, erőtlenné tétessenek, fenn azokban semmi ne maradjon állandóságban, se ne terheljenek magamat, se egyebeket az Úr előtt ez órától fogva. (Mint írva vagyon Mózesnek, az te szolgádnak Törvényében.) És megbocsáttatik bűne, vétke akkor

Izraelnek, minden gyülekezetinek, társaságának és az jövevényeknek, idegeneknek, valakik köztök azon értelemben vadnak, mert nincsen oly nép az egész világon, ki tudatlanságnak vétkében nem volna. (És ismét amint mondva vagyon.) Mert ez mai napon vétetik el tü rólatok az tü bűnötök, hogy megtisztíttassatok tü minden bűnötöktől, az Úr előtt tisztákká tétetvén.

(Ha szombatra esik, az szombatra való formákat oda mondván, továbbá ez napon sokat szoktak énekelni az zsoltárból, kiket ide alább írva találsz. Tulajdon zsoltára ez napnak az 102-dik soltár, mely így következik.)

102. Psalmus.

Nyomorult szegénynek imádsága, ki miatt magát ugyan lehorgasztotta: és az Úr Isten előtt keserves esedezését kiöntötte.

Uram Isten, hallgasd meg imádságomat: és az én kiáltásom jusson szintén be te elődben.

Ne rejts el szent színedet én előttem, sőt nyomorúságom napján hajts hozzám füledet: valamely napon kiáltlak, hirtelen felelj meg énnékem.

Mert elfogytak, mint az füst az én napaim: és az én csontaim mint az tűzhely elszáradtak.

Levágattam, mint az fű és elszáradott az én szüvem: mert elfelejtem sokszor kenyeremet is megenni.

Az én szómnak sok nyegése, zokogása miatt: csontaim is már teljességgel húsomhoz ragadott.

Hasonlóvá löttem az vad havasokon maga megvont

pelikánhoz: és az romlott puszta kőfalak közt búdokló bagolyhoz.

Felserkenvén nappal is csak olyan voltam: mint az fák s házak tetején egyedül szomorún ülő madárka.

Mert minden nap csak rútul gyaláznak engemet ellenségim: és az veszedelmes rágalmazók rólam vesznek esküvésformát magokra.

Ki miatt evő kenyerem is számban, mint az hamu úgy tetszik: és italomot siralmas könnyhullatásimmal elegyítem.

Mind ezeket az te orcádnak nagy haragja és bosszúállása miatt szenvedem: mert te nagy méltóságra emeltél volt engemet, kiből szörnyen az földre sujtottál.

Napaim is azonban, mint az árnyék elhajolnak: magam mint az gyenge fűszál elszáradok.

Te penig Uram Isten mindörökke megmaradsz: és áldott emlékezeted mind nemzetségről nemzetségre.

Mert te Úr Isten felkelsz és könyörülsz Cionon: mikor eljön az irgalmazásnak órája és eljön annak bizonyos határa.

Oh mely igen kedvesen akarnák az te szolgáid annak szent köveinek rakását: sőt porát is örömest megapolgatnák.

Félik akkor és rettegik az pogányok az mindenható Istennek nevét: és az földnek minden királyi az te nagy dicsőségedet.

Mert bizonnyal megépíti az mindenható Úr Isten Cionț: és megmutatódik ott az ő dücsőségében.

Megtetszik akkor, hogy reá tekintett volt az magok-

nak hagyattottaknak könyörgésekre és nem utálja meg az ő imádságokat.

Írassék meg ez bizonyságul az utolsó nemzetségeknek: és az mely nép akkor újolag teremtetik, dicsíri az Úr Istent.

Mert alá néz az ő magos szentségéből: az mindenható Úr az egekből szintén az földre tekint.

Hogy meghallgassa az ő foglyainak fohászkodását: és hogy megódozza az halálban tartott fiait.

Hogy hirdessék Cionban azok az Úr Istennek szent nevét: és az ő háladó dicsiretit Jeruzsálemben.

Hogy az után minden nemzetségeket egy vallásra egyben gyüjtsön: és minden országokat az egy mindenható Istennek szolgálatjára.

De azonban ez hosszú várakozó útamban teljességgel ellankadt erőm: napaim is mind rövidültön rövidülnek.

Mondván: én Istenem, ne végy ki engemet az én napaimnak felében s közepiben: lám nemzetségről nemzetségre az te esztendeid megmaradnak.

Lám még elrégentén is Uram az földet te fundáltad: és az egek is te kezednek munkái.

Ha szintén azok elvesznének is, de te megmaradsz és minnyájon mint az köntösök úgy elkopnának: mint az köntös megfordíttathatnak és megfordulnak.

De te akkor is azon Istenségben megmaradsz: és soha esztendeid el nem fogynak.

Az te szolgáidnak is fiai megtelepíttetvén, helyben laknak: és azoknak magvai az te szent színed előtt örökké megmaradnak.

Psalmus. 50.

Szól az világbiró erős mindenható Isten és hívja ez egész földet: napkelettől fogva mind napnyugotiglan.

Akkor tökéletes fényes dücsősége az mü Istenünknek: Sionból tündöklik ki leginkább.

Eljő az mü Istenünk, el nem hallgatja és megemésztő tűz jár előtte: körülle rettenetes nagy szélvész.

Megszólítja onnat fellyül az egeket: és az földet itt alatt az ő népének törvénnyel való szabadítására.

Gyüjtsétek előmben az én szentimet: kik áldozattétel mellett frigyet kötöttenek én velem.

És kihirdetik az egek az ő igazságát: mert az Úr Isten igaz itélő biró. Szelá.

Halld meg én népem, neked mondom Izrael, tanubizonyságot teszek te benned: én Isten, te Istened vagyok.

Nem feddődöm te veled áldozattételidről: és az te égő áldozatid szüntelen előttem vadnak.

Nem veszek házadtól egy barmot is el: sem az te aklaidból bakokat.

Mert enyimek az erdőknek minden vadai: ezer hegyeknek barmai.

Jól tudom az hegyeknek minden madarait: és az mezőknek fő szép vadait.

Ha megéhezem, nem mondom meg te néked: mert enyim ez világ és annak teljessége.

Vallyon s eszem-e én az bikáknak húsokat: és iszom-e az bakoknak véreket.

Kedves áldozat az Istennél az vallástétel: és megfizetni az magosságbelinek igiretidet.

Szükségedben nem mást, hanem engemet híj segítségül: megszabadítalak és te dücsőíts engemet.

De az istentelennek azt mondja az Úr Isten, mi haszna számlálnod az én törvényemet: és miért veszed ingyen is frigyemet az te szádra.

Mert te gyülölted az én sanyargatásimat: és az én beszédimet hátad megé vetetted.

Ha láttad az lopót, egyezett akaratod ő vele: és az paráznákkal részesültél.

Szájadat csak gonoszra bocsátottad: és az te nyelved csalárságot forralt.

Ha leülsz, csak atyád fiait rágalmazod: és az te anyád gyermekire gyalázatot költesz.

Ezeket mikor cselekedted, hogy hallgattam, azt vélted, én is hasonló leszek te hozzád: most feddelek tégedet és ezeket szemed eleiben rakom.

Értsétek meg most ezeket, kik az Úr Istennel nem gondolván, elfelejtették volt: mert majd elszaggat tütöket és nem lészen, ki megszabadítson.

De az ki igaz vallástétellel áldozik és az én tiszteletem mellett élete útát jól rendeli: ez ilyennek megmutattatik az örök Istennek szép szabadítása.

(Ez után mondja az estvéli imádságot az ő mindennapi szokott formájában, elkezdvén: «Az Úr pedig igen irgalmas», mind az «halld meg Izrael»-lel egészen mint már írva vagyon. Ha szombaton esnék, az szombati formából elmondván: «És megőrizzék Izrael fiai az szombat napot.» És amikor az hamidáig ezt elmondja, felállván arra ekképpen imádkozzék).

Uram nyisd meg az én ajakimat és az én szám kihirdeti az te dicsiretedet.

Áldott vagy te szent Úr mü Istenünk és a mü atyáinknak Istene, Ábrahámnak Istene, Izsáknak Istene és Jákobnak Istene, nagyságos igen erős és rettenetes Isten, mindenek felett felséges, minden jó cselekedeteknek kegyesen megfizetője, ki birsz mindenekkel és megemlékezel az atyáknak kegyes életekről és előhozod az te szabaditásodat azoknak fioknak fiaira az te nevedért nagy szerelmedből. Emlékezzél mü rólunk jó életre, és megelevenitésre, erős Isten, nagy király, ki mindenecknek életében és nem veszedelmében gyönyörködöl és irj be minket az életnek könyvében te magadért élő erős és örökké való Úr Isten. Igaz segedelmű és szabaditó király és erős ótalma, paizsa minden ő benne bizóknak. Áldott vagy Úr Isten, ki megótalmaztad Ábrahámot.

Te vagy igen erős Isten mind örökké mindenható Úr, ki megelevenited az holtakat és ki bőséges hatalommal vagy az szabadításra (ki leszállitod az égi gyenge harmatokat) és ki táplálsz minden élőket nagy kegyelmesen, megelevenited az holtakat ingyen való irgalmasságodnak sokaságából és ki támasztod, segited az esendőket, gyógyitod az betegeket, szabaditod az foglyokat és megvalósitod hűségedet az porban aluvó holtakon. Kicsoda volna hozzád hasonló minden erősségeknek Ura és sz. Istene és kicsoda mondathatnék veled egyenlőnek egyedül megölhető és megelevenithető király, ki fel csemetézteted az te szabadításodat. Kicsoda te hozzád hasonló minden irgalmasságnak atyja, ki szoktál megemlékezni mos-

tan is minden a tőled formáltatott állatokról életre és elevenítésre és hűséges Isten vagy te az halottaknak feltámasztásában. Áldott vagy te szent Úr Isten, ki feltámasztod és megeleveníted az holtakat.

Szent vagy te és az te neved is szent és az szentek minden napokon dicsirnek tégedet. Szela. Nemzetségről nemzetségre, országlásáról és örök királyságáról vallást tévén az erős Istennek, hogy csak ő egyedül mindenek felett való felséges Istenség.

Eképpen szenteltetik az te neved mindenható sz. Úr mü Istenünk Izraelben és minden te népeidben. Eképpen veted az te félelmedet sz. Úr mü Istenünk minden te munkáidra és rettentésedet mindenekre, valamelyeket teremtettél és igy félnek tégedet minden csinálmányid és meghajolván előtted imádnak, tisztelnek minden teremtésid és előkészitik, mutatják magokat mint bizonyos seregben jelentvén, hogy készek cselekedni minden te akaratodat tökéletes szivből, miképen hogy megtanitottál minket sz. Úr mü Istenünk és tudjuk, hogy csak tetőled és az te sz. szined előtt állhat meg minden méltóságos hatalmasság, minden erő te kezedben és minden hatalom az te jobb karodban, és az te nagy neved rettenetes mindenekben, valamelyeket teremtettél.

Azért kérünk sz. Úr mű Istenünk ajándékozzad meg minden te népeidet tisztességes és tiszteles élettel, az tégedet félőket benned való dicsekedő örömmel, jó reménységgel, minden téged keresőket és bátorságos szólással, szájok megnyitással mindeneket kik te tőled várnak, ajándékozz örömet az te sz. földednek, vigasságot az te városodnak, dücsőséges

fiatalozást Dávidnak, az te szolgádnak letöretett szarvának és szövétnek gyújtását, rendelését az Isai fiának, sz. messiásodnak hamar az mü üdőnkben, napainkban.

Ekképen minden igazak, mikor ezeket látják te benned örvendeznek, az egyenes erkölcsüek vigadnak és az kegyes szentek zengedezve dicsiretmondással örülnek, akkor minden csalárdság be fogja, dugja száját, és minden istentelenség mint az füst elfogyatik, mert kitisztítod az kevélység birodalmát ez földről.

És országolsz te magad sz. Úr mü Istenünk hamarsággal minden te munkáidon Jeruzsálemben, az te városodban, Cion hegyén, az te dicsőségednek lakóhelyén (mint irva vagyon az te szent igédben). Az Úr országol és királykodik örökké, az te Istened oh Cion nemzetségről nemzetségre, hallelujah.

Szent vagy te és rettenetes az te neved is, és nincsen semmi istenség küvülötted (mint irva vagyon). És felmagasztaltatik az seregeknek Ura Istene az itéletben és az szent Istenség megszenteltetik az igazságszolgáltatásban. Áldott vagy te mindenható Isten, szentséges királyság.

Te választottál minket minden népek közül a te szerettél minket, és kedveltél minket és felmagasztaltattál minket minden nyelvek felett, megszenteltél minket az te parancsolataidban és köteleztél minket mü királyunk szolgálatodra és az te nagyságos szentséges nevedet mü rólunk nevezted, és adtad ajándékoztad mü nékünk sz. Urunk Istenünk nagy szerelmedből ez mai sz. Kippurnak napját és bűnbocsátó

bűnmegengedő napot és vétkeknek eltisztító napját, hogy megengedjed és megbocsássad eltisztítsad ezen minden mü bűneinket, emlékezetire az Egyiptusból való szabadulásnak is.

Úr Isten mü Istenünk és minden szenteknek Istene! Engedd meg az mi büneinket ez jelen való Kippurnak napján, ez bűnbocsátó és megengedő kegyelemnek napján, töröld el és vesd el minden vakmerő pártos bűneinket az te szemeid elől (amaz mondás szerént). Én vagyok, én vagyok, ki eltörlöm az te vakmerő bűneidet én magamért és az te vétkeidről meg nem emlékezem (és ismét m. v.) eltörlöttem mint az felhőt az te vakmerő vétkeidet és mint az ködöket az te bűneidet. Térj meg én hozzám, mert megváltottalak tégedet (ismét mondva vagyon.) Mert ez mai napon lészen engesztelésem tü hozzátok, hogy megtisztíttassatok tü minden tü büneitektől az Úr előtt tisztákká tétetvén.

Mü Istenünk és minden szenteknek Istene, magasztaltassál és jőjj el, érkezzél el, mutasd meg magadat, mutasd jó kedvedet, hallgass meg, látogass meg és emlékezzél meg mü rólunk, emlékezzél az régi sz. atyákról. Jeruzsálemről az te városodról emlékezzél sz. messiásodról, az Dávid fiáról, mindenütt való híveidről és az te néped Izrael házáról az te sz. szined előtt, mondom, emlékezzél jó végre kedves szabadításra, kegyelmezésre, irgalmazásra és könyörületességre ez jelen való áldott Kippurnak napján, ez bűnbocsátó és kegyelmező napon, hogy könyörülj ezen mü rajtunk és szabadíts meg minket. Emlékezzél sz. Úr mü Istenünk ezen sz. napon mü

rólunk jó végre és látogass ezen áldásiddal és szabadíts meg ezen jó életre szabadításnak kegyelmezésnek, megszánásnak kedvezésnek, ajándékozásnak és irgalmazásnak parancsolatjával, kedvezvén, kegyelmezvén, engedvén és irgalmazván mü nékünk és szabadítván minket, mert te erős Isten kedvező és irgalmazó király vagy.

Mü Istenünk és a sz. atyáknak és minden szenteknek Istene, országolj és mutasd királyságodat az egész világon, az te nagy dücsőséged szerint és magosztaltassál fel az egész földön az te drágalátos fényességedben, tündököljél az te ékességes, méltóságos nagy erőd szerint, ez egész világnak lakosin és az te földeden, hadd tudja meg minden alkotmány, hogy csak te vagy alkotója, hadd értse minden formáltatott állat, hogy te vagy formálója és tegyen vallást minden valakiben élő lelket adtál, hogy az Izraelnek sz. Ura Istene országol és királykodik örökké és az ő országlása, királysága minden országok, birodalmok és hatalmosságok felett való. Szentelj meg minket az te parancsolatidban és tégy részessé az te Törvényedben, elégits meg minket az te jó voltodból, örvendeztesd meg szüvünket az te megszabadításoddal és tisztíts meg szüvünket az te szolgálatodra nagy hüségesen, mert minden te beszédid igen hüségesek, igazak és állandók örökké. Áldott vagy te sz. Úr Isten, ki megengeded és megbocsátod az mü büneinket és Izraelnek, az te népednek büneit, és eltörlöd vétkeinket minden esztendőről esztendőre, ki országolsz ez egész földön és megszenteled Izraelt, minden hiveidet és ez Kippurnak, megengesztelésnek sz. napját is.

Légyen jó kedved az te népedhez Izraelhez és minden híveidhez és azoknak imádságát emeld szined eleiben és helyeztesd szolgáló tiszteleteket az te házadnak sanctuáriumában Izrael és híveid ajándékit, alamizsnáit és imádságit, kedvesen, gyorson, szeretettel fogadjad és essék jó kedvedre mindenkor az te népednek szolgálatja.

Kedvelj Úr Isten minket és jó akaratodban tartván, engedjed látni az mü szemeinknek mikor dicsőséges méltóságodat láthatóván hazatelepíted Sionban nagy irgalmasságodból. Áldott vagy mindenható Úr, ki dicsőséges jelen lévő és ott lakó méltóságodat mint szintén régentén ismét haza szállítod Sionban.

(Fő hajtva mondja):

Vallást teszünk mü tenéked, hogy csak te vagy az mü Istenünk és a mü atyáinknak Istene mind örökkön örökké. Mü életünknek erőssgée, szabadításunknak paizsa, csak te vagy nemzetségről nemzetségre, hirdetjük ezt te felőled és számláljuk az te dicsiretidet arról, hogy az mü életünk csak az te isteni kezednek ótalmában rekesztetett és hogy az mü lelkünknek látogatása csak te tőled vagyon és az sok jegyekben, csudákban, melyekben minden nap mü velünk vagy és sok csudatételidben jó voltodból való szabadításidban, kikkel minden órákban, estve reggel délben jelen vélünk és mellettünk találtatol. Oh jó nagy Isten, mely igen elfogyhatatlanok az te irgalmasságid, kikkel irgalmazol és mely igen nem fogy soha el nagy kegyességed, kikért mü is csak te tőled várunk és remélünk

és mindezekért áldjuk, magasztaljuk és dicsőítjük szüntelen az te sz. nevedet, mü királyunk mindörökké És kiért ekképen minden élők vallást tesznek te rólad és dicsirnek tégedet. Szela.

Most is azért kérünk ird be a jó életre, az igaz hitnek, sz. vallásnak és frigyednek minden fiait. És dicsérjük, áldjuk az te nagy nevedet hűségesen örökké, hogy igen jó az mü erős segedelmünk és szabaditó Istenünk. Szela. Oh igen erős igen jó örök Istenség. Áldott vagy te mindenható Istenség, kinek neve igen jó és téged illet minden tisztesség és dicsőség.

Adj és terjessz mü reánk sz. Úr mü Istenünk békességet, minden jót, áldást, kedvességet, kegyelmet és irgalmasságot, mü reánk mondom és minden te népeidre, Izraelre és áldj meg minket mü atyánk minnyájunkat egyetemben az te orcádnak világosságából, mert az te orcádnak világosságából adtad mü nékünk az törvényt, az életet, a szeretetet, irgalmasságot és könyörületességet, az kegyességet az áldást és az békességet és javallottad a te szemeid előtt, hogy megáldjad minden te népeidet, hiveidet és Izraelt nagy állhatatos erősséggel és békességgel.

Kérünk azért most is, hogy irj be minket az életnek, áldásnak, jó táplálásnak, örömnek és minden jó sententiának könyvében a te szined előtt, minket mondom és minden te híveidet Izraellel életre és jó békességre. Áldott vagy te mindenható Isten, ki megáldod Izraelt és minden híveidet békességgel.

Mü Istenünk és az sz. atyáinknak, minden hiveknek Istene, jussanak sz. szined eleiben az mü kö-

nyörgésink és ne rejts el sz. színedet az mü esedezésink elől, mert nem vagyunk oly szemtelen orcával, sem kemény nyakkal, kik azt mernők mondani és tulajdonítani magunk felől, hogy igazak vagyunk mü és nem vétkezünk se vétkeztünk mind mü s mind az mü atyáink, sőt vétkezünk, mondom és általhágjuk az te parancsolatidat, botránkozunk és mást is botránkoztatunk, álnokságot cselekedünk és cselekedtetünk, másokra gyalázatot szólunk, kevélykedünk, erőszakot teszünk, prédálunk, bitanglunk és az sok hamisságot egymásra rakjuk, másnak gonosz álnok ártalmas tanácsot adunk, hazudunk, mást csufolunk, rágalmazunk, sz. akaratod és törvényed ellen vakmerőképen pártolkodunk, káromkodunk, jótól idegenkedünk, tudva és szántszándékkal vakmerő bűnt cselekedünk, mást nyomorgatunk, nyakunkat az jó ellen megkeményítjük, kegyetlenkedünk, mást és magunkot vesztjük, veszedelemben ejtjük, utálatosságokat cselekszünk, tévelygetünk és az jótól mást is elidegenítünk és így az te jó parancsolatidtól igen messze távozunk, ki nem használ nekünk, mert azonban te mindenkor hűséges igazságot cselekedel mind azokban, valamelyek reánk következnek, mü penig az nagy bűnökben fetrengünk.

Mit mondjunk te előtted oh magosságban lakó és mit számláljunk az te sz. színed előtt oh tiszta egekben lakozó Úr Isten, nem de mind titkon és nyilván való dolgokat is nem tudnál-e te. Ha te jól tudod egyedül az egész világnak örök üdőktől való titkait és minden élőknek rejtett titkoskodásit, te vizsgálod belső beleinknek is rejtek kamaráit. Látod mind

vesénket, szüvünket és nincsen s nem is lehet semmi dolog elrejtve te tőled, sem eltitkolva az te szemeid előtt. Legyen kedves jó akarat azért te szent szíved előtt sz. Úr mü Istenünk és a sz. atyáknak Istene, hogy engedd, senkeld meg nekünk minden mü bűneinket és engesztelődjél meg minden vétkeinkről, engedd meg és bocsásd meg minden vakmerő engedetlenségünket, bűneinket.

Mondom mind azokat az bűnöket, valamelyeket ellened tudatlanságból cselekedtünk volna vagy valamely bűnöket kevélységből cselekedtünk volna.

Azokat az bűnököt is, melyeket titkon cselekedtünk volna te előtted.

Azokat az bűnököt is, melyeket nyilván cselekedtünk volna te előtted.

Azokat az bűnöket is, melyeket akaratunk szerint cselekedtünk volna előtted.

Azokat az bűnököt is, melyeket kételenítés alatt cselekedtünk volna te előtted.

Azokat az bűnököt is, melyekért követés fizetés mellett áldozat kivántatott.

Azokat az bűnököt is, melyekért bűnért való áldozat kivántatott.

Azokat az bűnököt is, melyekért tisztulásnak áldozatja kivántatott.

Azokat a bűnököt is, melyekért az 40 csapásnak büntetését érdemlenők.

Azokat az bűnököt is, melyekért kivágatásnak büntetését érdemlenők.

Azokat az bűnököt is, melyekért mennyei kéztől való halált érdemlendők.

Azokat az bűnököt is, melyekért ez földi biráknak sententiájok által négy halál nemét, kövezést, égetést, fojtást és fővételt érdemlettünk volna, mind a hagyó parancsolatokért s mind tiltó parancsolatokért, mind az kiknek cselekedésre való tartozásunk lött volna, mind az nem löttek volna megcselekedésre valók, mind az kik nyilván tudva voltanak mü előttünk, mind az kik tudva nem voltanak mü nálunk, mert az kik tudva és nyilván voltak mü előttünk, azokról gyónást és vallást töttünk az te sz. színed előtt. Az kik penig nyilván és tudva nem voltak mü előttünk, mind azok és mindenek nyilván és titkolatlan vadnak te előtted mü Urunk Istenünk és mind azokban is ugyan vétkeztünk mindenekben (amaz mondás szerént). Az eltitkolt dolgok az mü Urunké Istenünké, az nyilvánvalók pedig miénk és az mü gyermekeinké, maradékinké mindörökké, hogy cselekedjük és teljesítsük az Törvénynek minden igéjét, mert csak te vagy bűne megbocsátó Istene minden te híveidnek, Izraelnek és vétkeknek megengedője az egyenesek ágazatjának és te küvülled nincsen nekünk több bűnbocsátónk és bűn megengedhetőnk senki is.

Én Istenem az meddig nem formáltál volt engemet nálam nélkül is minden elég volt ez világon: és mostan hogy már formáltatva vagyok is, csak annyi az én formáltatásom, mintha ingyen sem formáltattam volna. Por vagyok én az én életemben is, annál inkább halálomban, és ime te előtted én Istenem és sz. atyáknak Istene, nem találtatom egyébnek, hanem csak szégyennel, gyalázattal megrakodott edénynek.

Legyen kedves jó akarat az te sz. színed előtt én

Istenem és minden szenteknek Istene, tedd azt, mintha ingyen sem vétkeztem volna és amit vétkeztem az te sz. színed előtt, töröld és tisztíts el az te nagy irgalmasságod szerint, de ne súlyos ostorozások által. Legyenek kedvesek az én számnak beszédi és szüvemnek szándéki az te sz. színed előtt, örök Isten, én kősziklám és erős szabadítóm.

Uram, ki nagy békességet tartasz ott fenn az mennyei felségek között, az te nagy bőséges irgalmasságodból tarts és terjessz mü reánk is békességet és az egész Izraelre Amen.

(Ez után kell mondani a Silichutot, kit feljedzettünk, hogy egy holnappal az új esztendő innepe előtt az penitencia tartásra éjjel felkelvén, elmondanák, kit ide alább írva találsz. Hanem ez verseket is elmondják!)

Halld meg Izrael az mü Urunk Istenünk egyetlen egy Istenség. Hallgass meg Úr Isten és irgalmazz nékem, az Mindenható legyen segitséggel énnékem. Hallgasd meg Úr Isten az én szómat, mellyel kiáltlak. Irgalmazz és felelj meg énnékem. Meghallgatta az Isten az én esedezésemet és az én imádságomot magához befogadta.

Dávid imádsága: Hallgasd meg Úr Isten az igaz könyörgést, fogadd be az én kiáltásomat, figyelmezzél az én imádságomra, melyet álnokság nélkül való ajakokkal mondok. Hallgasd meg én népem, mert néked szólok. Izrael te magaddal bizonyíttatom azt meg. Én te Istened vagyok. Hallgasd meg én népem, mert te magaddal tétetek bizonságot Izrael, hogy ha te hallgatandasz engemet. Mert nem vetette sem nem utálta meg az nyomorultaknak könyörgésit és nem

rejtette el orcáját előtte és mikoron hozzá kiáltott, meghallgatta. Mert meghallgatója az nyomorultaknak az Úr Isten és az ő foglyait nem utálta meg. Hallgasd meg az én esedezésemnek szavát, mikor hozzád kiáltok, mikor felemelem kezeimet az te szentséges templumodra.

Halld meg imádságomat Uram Isten és figyelmezzél az én imádságomra, az könyhullatásimra ne hallgass, mert jövevény vagyok én te előtted és búdosom, mint minden én atyáim.

Uram hallgasd meg az én imádságomat, figyelmezzél az én esedezésimre, az te hűségedben felelj meg énnékem az igazságod szerint. Az Úr Isten meghallgat, mikor ő hozzá kiáltok.

Uram Isten, hallottam az te híredet, megrettentem az te csudálatos cselekedetidtől, esztendeim között elevenits meg engemet.

Esztendeim fogyási között taníts jóra. Haragodban irgalmasságodról emlékezzél. Te előlled mü királyunk üresen ne térítsd el minket. Mert te vagy az imádságoknak meghallgatója. Oh imádságoknak meghallgató Istene, te hozzád kell járulni minden testnek.

Uram Isten hallgass meg, Uram Isten bocsásd meg, Uram Isten fogadd füleidben és cselekedjél, ne késsél te magadért én Istenem. Mert az te Neved segítségül hivatott az te városodra és az te népedre.

Hallgass meg Uram, könyörülj rajtam Uram, légy segítséggel énnékem. Én tégedet segítségre híttalak, azért felelj meg énnekem erős Istenem. Hajts hozzám füleidet, hallgasd meg az én szómat. Mikoron kiáltlak, felelj meg énnekem én igazságomnak Istene.

Nyomoruságimban tágasítóm voltál énnékem. Könyörülj rajtam és hallgasd meg imádságomat.

Én penig az én imádságomot te hozzád nyujtom én Istenem kellemetes kedves órában: Istenem az te nagy irgalmasságodból felelj meg énnékem hűséges szabadításoddal.

Mert ez mai napon lészen engesztelésem tü hozzátok, hogy megtisztíttassatok tü minden bűneitekből, az Úr előtt tisztákká tétetvén.

Engedj meg az te népednek Uram Isten, kit megváltottál és ne tulajdoníts ártatlan vért az te népednek, hanem inkább engedj meg minden vétkekről. Ha az mü bűneinknek számlálási minket felyül haladnak. Vakmerő bűnököt is te Úr Isten engedd meg.

Uram hallgass meg, Uram bocsásd meg, Uram fogadd füleidben és cselekedjél, ne késsél te magadért én Istenem, mert az te neved hivattatott, neveztetett az te városodra és az te népedre.

Áldom az Urat, ki jóra tanácslott engemet. És éjjel is igen oktattak, intettek engemet az én veséim.

Megpróbáltad szüvemet és éjjel megvizsgáltál, megszűrtél, koholtál és nem találtál, vétkes gondolatim szájamon által nem mentenek, nappalra megparancsolja az ő szép szabadítását én mellém és éjjelre velem vagyon hálaadó éneke.

Imádságom az én élő Istenemhez, hogy dicsirhessem reggel az te kegyességedet és hűségedet az éjszakákon. Előled az én itiletem jöjjön ki, az te szemeid nézzék az egyenességeket. Én penig az én imádságomot rendelem sz. Úr Isten alkalmatos órákban, Úr Isten az te nagy kegyességedből felelj meg én-

nékem az te hűséges szabadításoddal. Téríts meg te hozzád Úr Isten és megtéríttetünk, újíts meg az mü napainkat, mint régi üdőkben.

Erős Isten örökkévaló királyság, ki ül az kegyelem székiben, és igazgatsz irgalmason, megengedvén az te népednek bűneit és elmulatván előbb sok fogyatkozásit, sokasítván engedelmességedet az bűnösökhöz és bűnbocsátásodat az vakmerőkhöz, irgalmasságot cselekedvén minden testtel és minden lélekkel, nem fizetvén nekik az ő gonoszságok szerint. Úr Isten te magad tanítottál minket elmondanunk és előszámlálnunk az te tizenhárom rendbéli kegyes természetidet, emlékezzél meg ma mü rólunk az tizenhárom természeted szerént kötött frigyedről, mint megtanítottad régen amaz alázatos szolgádat és így vagyon megírva (az te Törvényedben) és leszálla az Úr az fényes ködben és megállapék ott az helyen véle és kiálta az Úrnak nevében és ott mondották ezek.

És által méne az Úr az ő orcája előtt és így kiálta: mindenható Úr, mindenható Úr erős Isten, irgalmas, könyörülő, késedelmes az haragra, bő kegyelmű és hűséges igaz Isten, megőrizi az irgalmasságot ezer ízig, megengedi az vétkeket, az vakmerőségeket és az bűnöket és ártatlanná, tisztává tészen.

Uram Isten az hűséges férfiak elfogytak közülünk, kik az ő sok jó cselekedeteknek nagy erejével elődben mentenek erős hütüvek lévén az tőrésben, elődben állottanak kemény sentenciádat kitörlötték, megváltoztatták; az olyanok kőfal gyanánt voltanak mü nekünk és szaladó helyeink az haragnak napján, mikor hallgattak is, mintha kiáltottak volna, annyit tött, meg-

állattak, tartóztattak kiáltásokkal akármely szörnyű haragot. Minek előtte kiáltottak, megfeleltél nékik, jól tudtak azok megengesztelni és jó kedvedre hozni, mint édes atya úgy irgalmaztál érettek, nem hattad üresen elfordulni orcájokat te előtted, az mü sok bűneinkért az olyanok mind elfogytak, elszedettek mü közülünk, az mü méltatlanságinkért elköltöztek ők mütőlünk nyugodalomra és minket hattak sok nyavalyákban. Tágas rések nyittattak az haragnak kertfalain. Nincsen kinek az harag megtérítésére, az törésére és szakasztására állani. Elszedettek azok, kik tégedet meg tudtak engesztelni. Bolygunk mind négy szegeletekre, de orvosságot nem találunk, hanem ugyan csak hozzád nagy orcapirulással térünk reggel szorgalmaztatván az Istent minden mü nyomoruságos óráinkon.

(Itt ismét iterálni kell azt: Erős Isten örökkévaló királyság addig «tisztává tészen».)

Elámulunk mü sok gonoszságinkon, ellankad erőnk sok nyomoruságinkon és megalázzuk igen-igen magunkat az föld poráig lehajlunk irgalmas Isten, ilyen az mü szokásunk, természetünk, kemény nyakúak és ellened rugadozók vagyunk mü, kiáltunk szájunkkal ugyan, de szüvünk tekergő, facsargó és botránkozásban vagyon. Felséges Úr örökkévaló az irgalmasságod, veled és nálad az bűnnek bocsátása. Szánjad bánjad meg az reánk szánt gonoszt. Nyujtsad az kegyelempálcát hozzánk. Ne rejts el szükséges órákon isteni erődet, mert mü nagy nyomoruságban vagyunk. Tudassék meg mindeneknek szemek láttára az te jó voltod és vélünk s hozzánk való kegyelmességed. Tugd és

pecsételd be az vádló Sátán száját, ne vádolkodhassék mü ellenünk. Tekints haragos orcával reá és hallgattasd őtet és állass jó tolmácsot elő az mü igazításunkra, az hirdesse az mü tökéletes egyenességünket, mert az te utaidat irgalmas és könyörülő Úr megjelentetted amaz te házadbéli hű szolgádnak, mikoron az te sz. színed előtt kivánta azt tőled, hűségedet tudtára adtad ő néki.

(Iterálni kell «Erős Isten örökkévaló királyságod», addig «tisztává tészen».)

Úr Isten mü Istenünk és minden szent atyáknak Istene, ne tégy véget mü bennünk, mikor az itéletre veted, nyujtod kezeidet és elődbe jő az büntetésnek ideje órája. Ne töröld ki nevünket az te könyvedből és mikor elindulsz, hogy büntetésre való bűnösöket keress és vizsgálj, irgalmad előzze meg az te busulásodat. Mihelt látod gyarló szegénységét az mü cselekedetünknek, magadéból adj jobbulást, igazodást azokhoz. Világosíts mikor te hozzád kiáltunk, parancsold szabadulásunkat ugyan az könyörgés közben és téritsd helyére rabságát az te szent sátorodnak. Annak kapuit látod mint leromlottak. Emlékezzél az számlált bizonyságtételekről, kiket hattál, hogy el ne felejtsen az ő magvok, az bepecsételt bizonyságtételeket ódozd ki. Titkaidat adjad és oltsad az te tőled tanulókban, az kerekded aranycsésze köldöknek, kérlek ne fogyatkozzék táplálások. Jah ismerjed azokat, kik tégedet ismernek. Legeltessed azokat is, kik nem ismernek, megtérítvén régi erősségekre, az jó hütnek és élő reménységnek foglyait.

(Mü Istenünk, az gyónást végig.)

Oh világnak Ura, vallást teszek előtted az én bűneimről, mind nagyokról s mind kicsinyekről ez éjjen és vigyázásnak óráján, az én gonosz kévánságim csalárdul csalárkodtanak az csalárdokkal, gonoszokkal. Vigyázó mit látsz északa, vigyázó mit látsz éjjel. Az én vétkeimet emlegetem az előtt, aki minden jövendőket jól lát, és éjjel kelek az ő dicsiretire, az én szüvem és szemeim csak bűnre szakadnak, nappal sem éjjel meg nem szünnek, azonképen több tagaim is, hogy előtted gonoszt cselekedjenek, csak azon suttognak minden napon és minden éjjel szüntelen, nem nyugosznak, vallom minden általhágásimat, mind tiltó s mind hagyó parancsolatidról. Áztatom minden éjjel ágyamat és ágyleplem könyhullatásimtól megroshadott, talám meghallja az én siralmimat, az ki rettenetességeket cselekedik, nappal és éjjel hozzá kiáltok, kiáltok nappal és szómat igen felemelem, vakmerő bűneimről és csalárdságimról, éjjel azonképen nincsen szünetem énnékem és ő magáért hintse mi reánk bocsánatnak és engedelemnek vizét ez jelen való éjjel, mert ez megengedésnek napja és bűnbocsátásnak éjje, hogy megengedjen mü nékünk, ki lakik az magosságban, ez az éj tulajdona arra az Úrnak. Im előállok és vétkemet magam megemlítem az előtt, aki minden jövendőket jól lát és éjjel kelek az ő dicsiretire és gyónást, vallást teszek vakmerő bűneimről és kevélységimről ez éjjen, ki tulajdona az Úrnak. Mit mondjunk te előtted oh magosságban lakó és mit számláljunk az te sz. szined előtt tiszta egekben lakozó, nemde te mind a titkon és nyilvánvaló dolgokat nem tudnád-e? Te tudod e

világnak titkait és minden élőknek elrejtett álnokságit, te vizsgálod az hasnak, bélnek is belső rejtek kamaráit, látod sziveinket, veséinket és nincsen semmi dolog elrejtve az te szemeid előtt. Legyen kedves jóakarat a te sz. szined előtt Uram és Istenem, és minden szenteknek Istene, hogy töröld el minden vétkeinket bűneinket és engedd meg mü nekünk minden mü álnokságinkat, töröld el mü rólunk minden mü bűneinket és bocsásd meg vakmerő engedetlenségineket, megbocsátván az mü bűneinket, vétkeinket. Birj örökségül magadnak minket és bocsásd meg mü nékünk mü atyánk, mert ellened vétkeztünk, rugadoztunk, mert te igen jó Isten és bűnbocsátó, nagy irgalmasságú vagy minden te hozzád kiáltókhoz. Az te nevedért Uram Isten bocsásd meg az mü bűneinket, mert sokak azok, mind azokat az bűnöket, melyeket ellened vagy tudatlanságból cselekedtünk volna.

(It újolag iterálni kell az gyónást «Mü Istenünk és az mü atyáinknak Istene», addig nincsen mü nekünk több bűnbocsátónk és bűnmegengedőnk senki is».)

Nagyságos és rettenetes, ki teremtője vagy ez látható és lakható világnak, kicsoda volna hozzád hasonló Isten, titkoknak kinyilatkoztatója és igen igazmondó, kicsoda volna hozzád hasonló Isten. Titkoknak kinyilatkoztatója és egyedül jóltévő, kicsoda volna hozzád hasonló Isten, ki dücsőségben öltöztél s több Isten nincsen náladnál, kicsoda volna hozzád hasonló Isten.

Ki sz. frigyedről megemlékezel és könyörülsz maradék népeden, kicsoda volna hozzád hasonló Isten. Kinek sz. szemei csak tisztaságot néznek és az egek-

ben lakozol, kicsoda volna hozzád hasonló Isten. Ki elmosod bűneit az te népednek és igazulásnak köntösiben öltöztetsz, kicsoda volna hozzád hasonló Isten. Közel vagy minden te hozzád kiáltóhoz, irgalmazsz és könyörülsz. Kicsoda volna hozzád hasonló Isten. Mint megiratott a szent prófétáknak keze által. Kicsoda volna hozzád hasonló Isten, ki megbocsátod az bűnöket és elmulatod vakmerőségeket a te örökséged maradékinak: nem tartja keményen sokáig az ő haragját, mert gyönyörködik az kegyelmezésben, hozzánk tér és könyörül rajtunk, elmosván bűneinket és veti azokat az mélységes tengernek örvényiben, mondom minden vétkeinket és az ő népének az Izrael házának vétkeket oly helyre veti, honnét soha emlékezetbe ne jöhessen és soha újolag meg ne vizsgáltassék, se szünek gondolatjára soha örökké ne vettessék, hűséges engedelmességet cselekedvén Jákóbbal, irgalmasságot Ábrahámmal és amint megesküdt a sz. atyáknak az régi üdőkben.

Hallgattassunk meg és legyen jó válaszunk az magos egekből és fogadtassék be az mü óhajtásunk, hallgattassék meg kedvesen az mü imádságunk és legyen kedves felelet a mü kiáltásunkra és esedezésünkre kegyelmes válasz és nyissa meg mü nékünk az mü jó Istenünk és Izraelnek s minden ő népinek az irgalmasságnak kapuját, az világosságnak kapuját, az áldásnak, az örömnek kapuját, az bőségnek kapuját, az dicsiretnek kapuját, az örök jónak kapuját, az éneklésnek kapuját, az dicsiretmondásnak kapuját, az jó életnek kapuját, az kegyességnek, könyörületességnek kapuját, az jó kaput, az szabadulásnak ka-

puját, az engedelmességnek kapuját, az jó legeltetésnek kapuját, az tanulásnak kapuját, a táplálásnak kapuját, az kedvességnek kapuját, az vigasztalásnak kapuját, az bűnbocsátásnak kapuját, az segedelemnek kapuját, az váltságnak kapuját, az igazodásnak kapuját, az alamizsnálkodásnak kapuját, a vigasságnak kapuját, az bátorságos járásnak és felemelkedésnek kapuját, az jó orvosságnak, tökéletes gyógyításnak kapuját, az békességnek kapuját, az csendességnek kapuját és vigyen ki közülünk minden bosszankodást, gyűlölséget, agyarkodást és teljesítse be rajtunk amaz mondást, az Úr az tü atyáitoknak Istene többittsen meg tüttöket amint vattok ezer annyival és áldjon meg tüttöket amint megmondotta tü néktek és írjon be minket az jó életnek könyvében és így teljesedjék sz. akaratja és mondja minden Amen.

Psalmus 1.

Sokféle bódogságok követik azt az embert, ki az istentelen gonoszoknak tanácsokban nem ment, sem az vakmerő bűnösöknek útokban nem lépett: sem az csúf rágalmazóknak szeriben le nem ült.

Hanem az mindenható Úr Törvényében vagyon gyönyörűsége: és az ő Törvényébe gondolkodik mind éjjel és nappal.

Ez ember lészen olyan, mint az szép csorgó patakok mellett plántált fa: ki gyümölcsét megadja kellemetes üdőben.

Levelét sem hullatja el és valamit cselekedik, az mind jó szerencsés lészen.

Nem így járnak soha az istentelen gonoszok: hanem mint az polyva kalásza sebes széltől úgy elhányattatnak.

Mentől inkább nem lehet maradások az istenteleneknek itiletkor: sem az vakmerő bűnösöknek az igazaknak társaságokban.

Mert jól tudja az mindenható Úr az igazaknak utokat: de az istenteleneknek utok elvész.

Psalmus 2.

De mire zendültenek fel az pogány nemzetségek: és az népek rossz szándékokat forralnak.

Felkészülvén az földi királyok s fejedelmek titkos tanácsot fundálnak: az mindenható Isten ellen és az szent messiása ellen.

Mondván: rontsuk el magunkról az ő igájokat és vessük el rólunk minden köteleket.

De ki mennyben lakik, neveti ezeket: az Úr megcsúfolja őket.

Akkor szól hozzájok az ő haragjában: és búsúltába megháborítja őket.

Ugyanis mert felkentem én már az én királyomat: Cionon szent hegyemen.

Bátran számlálom az Mindenhatónak felőlem való végezésit, ki ezt mondotta, fiam vagy te nekem: én ez mai napon szültelek tégedet.

Kérjed én tőlem és adom te néked az pogány nemzetségeket örökségül: és birtokul ez földnek határáig.

Megtöröd őket vaspálcával: mint az fazékgyártó edényét úgy összve rontod őket.

Most tehát királyok térjetek eszetekre: jobbítsátok engedelmességteket tü földnek birái.

Szolgáljatok az mindenható Úrnak félelemmel: és ürüljetek inkább az ő messiásának rettegéssel.

Ily fiához alázatos csókkal békéljetek, mert ha bosszujában hirtelen lobban az ő haragja: bódogok mindenek, kik ő hozzája folyamodnak.

(Psal. 3. következik.)

Psal us 4.

Mikoron kiáltok, felelj meg nekem én igazságomnak Istene, szorulásimban tágasítóm voltál énnekem: irgalmazz és hallgasd meg az én imádságomat.

Ember fiai meddig gyalázván tisztességemet haszontalanságon kapdostok: örökké hazugságot kerestek. Szela.

De tudjátok, hogy az Mindenható az kegyeseketmagának választotta: meghallgat az Uralkodó mikor ő hozzá kiáltok.

Rettegjetek és ne vétkezzetek, szüvetekkel ágyatokban beszéljetek és türéssel hallgassatok. Szela.

Áldozzatok, de csak igaz áldozatokat: és úgy bizzatok az mindenható Istenben.

Sokan mondják, vajjons ki mutat jót mü nekünk: csak te Mindenható világoskodtasd az te orcádat mü rajtunk.

Mert azzal az én szüvemben nagy örömet adtál: miolta az országban borok, gabonájok így megbővült.

Vélek már együtt békességbe nyugszunk, aluszunk, mert te Mindenható csak egyedül: bátorságos birodalmat adtál énnékem.

(És Estvéli imádságokat abba' hagyják.)

A bölcs Jochannan éneke Istenről.

Következik az bölcs Jochannan versekben szerzett penitencia-tartó éneke könyörgése.

Egyetlen egység és abban örök véghetetlenség, kimondhatatlan dicsőség, kibeszélhetetlen erősség, bizonyos ótalom, segedelem és tiszta bölcsesség, kiről az én szüvem nem gondolhat, szám sem szólhat hűséges igazságot, dicsiretet, tiszteletet, hanem csak az tennen saját ajándékozásodból. És azt az imádságot, melyet magad ajándékozsz és szentelsz az én számban, szívemben, meg nem veted mint magad saját ajándékát. Vallást teszek azért te rólad, hogy minden örök üdőknek, világoknak Istene te teremtettél, te formáltál és te újítottál mindeneket, senki te előtted, senki te melletted, senki te utánad, sem társod, sem másod, sem egyenlő, sem hasonló hozzád, mert mindenek magadon kívül formált, teremtett állatok, kik te tőled vöttek eredeteket, lételeket és határozásokat, megszámlálván, fontolván, mérvén mindeneknek az ő idejeket, lételeket, méltóságokat, erejeket és szolgálatjokat, senkire ezek közül szükséged nincsen, de te szükséges vagy minden teremtett állatoknak. Uram adj bölcsességet az én szüvemben, jó észt elmémben, ékesen szólást nyelvemre, kivel az te dicsőségedről szólhassak, méltóságodat magasztaljam, csudáidat hirdessem és azokkal tiszteljelek, szolgáljalak, bűneimről, mint romlandó, halandó féreg engeszteljelek, hozzám kegyességre, engedelmességre térítselek. Mert csak te benned és veled bölcselkedhetünk igazán, tőled tanulunk és látunk, veszünk minden jót és az te világos-

ságodban látunk világosságot, világosságot te benned látunk a mü emberi gyarló szükségünkre, a mennyit a mü halandóságunk elviselhet, holott az te dicsőségedet és az örök életnek fényességét halandó szem nem látta, szű sem gondolhatja, kit elrejtettél mostan élő emberek szeme előtt. Előnkben vonván elsőben az beszívó gyenge levegőégnek sürüségét, azután az egeknek renddel, renddel egymás feliben boltoztatott sátorit. Csak az egy Napba szoritván annak az felső dicsőségnek példázó ábrázatját, mert annak fénye sem fényesség az tennen dicsőséges fényességedhez képest. De mind most s mindörökké osztogatója, szabója, rendelője, minden dicsőségnek, fényességnek, világosságnak csak te vagy egyedül azoknak mind elrejtője, s mind az ő idejében kinyilatkoztatója. Te vagy világosság ez jelenvaló világon is és kinyilatkoztatandó dicsőséges gyönyörüség az megmutatandó világban. Mondom, te Uram, Isten, ki az Moria hegyen látszottál.

Keter Malkut.

(Az szentséges Kippur imádsága köziben való Ribbi Salamon Gabirul fia rendelése, kit hínak keter malkut, országlás vagy királyság koronájának.

Autor előljáró szavai az szerző bölcsnek ritmusokkal.)

Ez én imádságom igen hasznos, minden embereknek, mert ebből tanul igyenes erkölcsöt és érdemes jóságot. Számláltam ezekben az élő Istennek nagy csudáit: rövideden és nem hosszú beszéddel. Rendeltem ezt minden dicsiretim fölibe: és neveztem királyság koronájának.

Csudálatosok az te dolgaid: és az én lelkem igen tudóssá lött azokban.

Tied Uram az felséges nagyságosság és hatalom, az dücsőség, az győzedelem és tiszteletesség, sőt mindenek, valamelyek mind mennyben s mind ez földön vadnak, sajátid, tulajdonid. Tied, Uram, minden országlás és királykodás és feljebb magasztaltatol mindeneknek felette, mint mindeneknek feje. Az gazdagságok és böcsületek az te szined eleibe jönnek, adatnak. Te rólad mind az magosságbeli s mind az itt alatt ez földi teremtett állatok vallást és bizonyságot tesznek, hogy ők elvesznek és te megmaradsz.

Tied az a nagy erő, kinek titkainak vizsgálásában az mü gondolatunk elfogyván, fáradván megállapodik, mert sokkal, igen sokkal erősebb vagy minden gondolatok felett. Tied amaz gyönyörűséges titkos elrejtett szent név, mely eltitkoltatott az bölcsesség emberétől. És amaz nagy vastag erő, mely tartja, hordozza ez világot, semmire felfüggesztvén. És amaz nagy tehetség, mellyel világosságra hoz minden elrejtett titkokat. Tied az nagy kegyelem és nagy irgalmasság, mely méltóságosan mutatódik az te teremtett állatidon és amaz nagy jó, kit elrejtettél az tégedet félők, tisztelők számokra. Tied amaz drágalatos titkos jók, melyet fel nem érhet semmi dicsiret, sem emberi gondolat. És az bódogságos dücsőséges örök életek, kin nem birálkodik semmi vég vagy üdőknek elfogyása. Tied amaz minden felségek felett való felséges királyi dücsőséges szék, ki csak gyönyörűséges bódogság és elrejtetett az magosságos, gyönyörűséges titkokban. Tied minden elégségre való előállatás

és előhozás, kinek világosságának árnyékából lött, lészen minden leendő, akiről igazán mondatik: hogy az ő árnyékában élünk. Tied mind az két világok: kik között határt vetettél, rendeltél, hogy az első, (ez jelen való,) legyen cselekedőknek világa, (akár jó, s akár gonosz,) és az más világ érdemlett jutalmok elvételének világa. Tied amaz drágalatos jó jutalomfizetés, melyet kincses tárházadban az (szentek) és igazak számára rejtettél, mikor láttad, hogy jó. És elrejtetted azt. Te csak egy vagy és feje, kezdeti minden számlálásnak és fundamentuma minden alkotmánynak. Te csak egy vagy és az te egységednek titkában minden bölcs szüvek csak elámulnak, mert nem tudhatják meg mi az. Te csak egy vagy, és az te egységed sem apad, sem többül, sem fogy, sem szaporodik. Tecsak egy vagy, de nem egyen birodalmad, sem parancsoló tiszted, mert nem fér tehozzád semmi sokasodás, többüdés, meg csak hogy másod társod lehessen, sem semmi forma ábrázat vagy vezeték név vagy állapot melletted. Te csak egy vagy: és ha valaki kivüled, melletted rendelést vagy határt szabna, rendelne. Elfárad, bágyad az én gondolatom, azért arra, (azt mondottam Ps. 39. ℣ 2.) megőrizem tartóztatom utaimat, hogy nyelvemmel ne vétkezzem. Te csak egy vagy és igen magasan, dücsöségesen felmagasztaltatol, mikor az alacsonyokat, kicsideket felmagasztalod és az felségeseket, nagyokat lehányod. És minden szügetek tied, s egyedül vagy, ki azokat levetheted, elhányhatod. Te bizonyosan megtaláltatol, de nem fér mindazonáltal hozzád sem az fülnek hallása, sem az szemnek látása. És nem ural-

kodnak körüled ez ilyen kérdések, miképpen micsodás vagy, miért vagy és hogy senki, semmi volnál. Te bizonyosan megtaláltatol, de oly igen csak tulajdon magadnak magad, hogy te veled más senki nincsen. Te bizonyosan megtaláltatol, de minekelőtte valami üdő találtatott volna, már Istenség voltál, és minden hely nélkül laktál, lakoztál. Te bizonyosan megtaláltatol, és az te titkos fundamentumod elrejtvén vagyon, kicsoda hozza ezt elő, ki téríti vissza? Mélységes, igen mélységes és ki találja azt fel? Te élő Istenség vagy, de nem határozott üdőkig, sem nem megtudott vagy számlált órákig. Te élő Istenség vagy: de nem az élő, éltető, sem az okossággal való lélekben, hanem inkább minden lelkeknek is lelke, éle vagy. Te élő Istenség vagy, de nem olyan élettel, mint az emberi állat élete, mert az csak párához hasonló és vége annak moly és féreg. Te élő Istenség vagy és valaki az te titkos valóságodban fáradoz, örök világ gyönyörüségét találja. Eszik és él mind örökké. Te oly véghetetlen nagy és nagyságos vagy, hogy az te nagyságodhoz képest minden nagyság megkicsidül és minden többülés, sokaság fölben valóság elfogy. Te nagy és nagyobb vagy minden meggondolhatás fölött és felségesb, feljebbvaló minden fennjáró, repülő angyalok fölött.

Te nagy vagy minden nagyságok felett és felmagasztaltattál minden áldások és dicsiretek felett. Te igen erős vagy és nincsen sohul semmi formált és teremtetett állatid között, ki cselekedhessen az te cselekedetid szerént és ki az te erősségid szerént.

Te igen erős vagy és nálad sajátod amaz ép, egész tökéletes erősség, kinek sem mása, cserében változása nem lehet.

Te igen erős vagy, az te kimondhatatlan, gondolhatatlan, erős, felséges méltóságodért, megkegyelmez' az te búsult haragodnak óráján és halasztatod, vontatod az bűnösökhöz forró haragodat. Te igaz világosság vagy és minden tiszta lelkeknek szemök jól látnak tégedet.

Csak az ő bűnöknek felhői, ködei rejtnek el szemek elől.

Te eltitkolt és rejtett világosság vagy ez jelen való világon.

És kinyilatkoztatott az jövendő gyönyörűséges világon, mikor az (Moria) hegyen az Mindenható tündökölve látszik. Mondom te Úr Isten, ki az Moria hegyen látszottál.

Te oly felséges magasságban lakozol, hogy noha minden elmélkedésnek szemei te reád vágyakozik, sóvárkodik és elmélkedik, de csak szélecskéjét láthatja és mindenestől nem láthatja. Te vagy Isteneknek Istene és minden teremtettek te miattad, te dicsőségedre vadnak. És ez az szent Név, kit tartozik minden teremtett állat szolgálni, tisztelni, imádni. (Az véghetetlen Istent semmi véges állat nem láthatja egészen mindenestől az ő véghetetlenségében.)

Te vagy Isten és minden formáltattak te szolgáid, szolgálnak is neked, és akik te küvüled más találnak szolgálni is, azzal nem fogyatkozik meg az te szolgálatod. Mert ugyanazok is elméjekben te éretted fáradnak, munkálkodnak avégre, hogy te hozzád juthassa-

nak, de mivel az olyanok nagy sötétségben vadnak, orcájok, szándékok nekik is az királyhoz jutandó úton volna, de az igaz útról eltévednek és némelyek az veszedelemnek mély kútjában, mások örök halálnak tőriben esnek. De mindnyájan azt gondolják, hogy kedved szerint esik az ő munkájuk, maga csak nagy heában vesződnek, törődnek. De az te szolgáid, mint kinyittatott és jól megvilágosíttatott szeműek az igyenes, fegyhetetlen úton járnak, sem jobbra, sem balra attól nem hajolnak, míg nem az Úr király házának szintén pitvarában jutnak.

Te vagy az Istenség, ki támasztod minden formáltidat az tennen Istenségedben és erősíted az te teremtettidet az tennen egységedben. Te vagy egy Istenség és nincsen választás és szakasztás az te Istenségedben és az te egységedben, az te régiségedben és jelen való voltodban, mert mindeneknek csak egy eredete van és ha elváltoztatni kezdené az Istenség, egyenkint mindeneket ismét mindenek azon előbbi egy helyre mennének [azaz semmiből teremtett volt Isten minden formáltakat, ha elváltoztatná, amiből löttek volna, arra kellene jutniok.]

Te bölcs vagy és az bölcsesség az életnek forrása, ki csak te tőled buzog, forr ki és az te bölcsességedhez képest megbolondíttatik minden ember az tudományban. Te bölcs vagy és minden régieknél régiibb és az bölcsesség te veled mesterül vagyon, te bölcs vagy magadtól és te tanítottál küvülötted mindeneket bölcsességre és te nem vötted mástul az te bölcsességedet. Te bölcs vagy, és az te bölcsességedből szakasztottál, árnyékoztál mesterségeket az tennen

munkáidban. És oly mesterséges erővel cselekedvén munkálkodtál, hogy az valóságokat az semmiből előállatták, vonták, tartották, nemkülönben miképpen hozatik ki az világosság és származik az szemből. Meritvén az világosság forrásából minden merítő eszköz nélkül és csinálván, készítvén mindent minden szerszámok és eszköz nélkül, kimetszvén, kihasogatván, kitisztítván és megékesítgetvén, fényesítvén, szólítottad, híttad az semmit és előhasadott és az valóságot és az előállapodott, megerősödött, szólítottad az világot és kiterjedett, tágasodott. És rendelted, helyheztetted tenyereddel az egeket és az tennen kezed az egek spheráit összveraggatta és azoknak sátorinak terjedésit, foglalásit összvekapcsolta. És az te nagy erőd illette, forrasztotta, ragasztotta összve azok szélének foglalásit, mind az külsőbb teremtéseket és azoknak széleit igen erősen összveszerkesztetvén, ragasztván. (Soha az magyarázásokkal olyan ékesen, hathatósan nem férünk ezekhez az világok teremtésének bölcs formálásihoz, holott az szók mutatják, hogy az pusztában építtetett sátor ezek formájára volt). Kicsoda beszélhetné ki az te nagy erődet, melylyel csináltad az földet kerek golyóbis formára és azt az kerekséget két részre osztottad, fele annak szárazföld, fele vizek, tenger, (Az ég úgy foroghat körüle, szüntelen az Nappal, több planétákkal, hogy az tengerrel együtt az föld egy nagy kerek golyóbis formát teszen,) és az vizek körül téríttetted mindjárt az levegő szellősítő égnek spheráját, golyóbisát, kívültön kívül szüntelen ez levegő szellőztető ég és az kerülésiben vagyon neki nyugodalma. (Az ég szüntelen

való forgása mozgatja az éltető eget és annak szélét tisztítja.) És ismét felyül kerítetted az levegő szellőztető égnek, az tűznek spheráját, golyóbisát. (Mert az Media region felyül emésztő tűz vagyon.) És mindezek ő magok négyes fundamentumi 4 elementumok, de az négynek egy azért csak eredete, és abból az egy eredetből származnak, hozatnak és újíttatnak és abból az egy eredetből, forrásból ágaznak és hasadoznak négy részre. [Mint szintén az Paradicsomból származó négy folyóvízről iratik.]

Kicsoda jelenti ki az te nagyságodat, mellyel körül vötted felyül az tűznek spheráját, az kiterjesztett éggel, melyen legelől és alól az Hold vagyon, az Nap fényének tündökléséből szíván magának fényt és azzal tündöklik és huszonkilencedik napig éppen megkerüli az önnön spheráját, és eljutván érkezik az ő utának határára az ő tanácslásiban, titkaiban, némelyek egyenesek, símák, némelyek gödrösök, vermesek, az melyekben neki kell járni. (Huszonhetedik, írják az külső astrologusok, mely igaz nem lehet.) És az ő testének nagysága kisebb az egész földnél, úgymint harminckilenc részényi hiával és ez felserkenti minden újulásin, újságin ez világ újulását. És az ő hidegsége, ártalmas volta és jóvolta, használatja annak akaratjában vagyon, ki őtet teremtette, hogy tudtára adja az emberek fiainak annak erejét.

Kicsoda nem emlegetné az te dicsiretedet, abból is, hogy az holdot fövetötted az szent innepnapok számlálására, üdők határozására, napnak éjjel egyenlőségre, megtérésére, rövidről hosszabbra és hosszabb-

ról rövidre, jelekre, csudákra, nevezetes napokra és esztendőre. (Mert az új hold innepéről számláltatnak az több szent innepek, hányadik napján esnek az hónak.) (Tekufót: egy szót sok szóval kell kifejeznem.) És főképpen éjjel, éjtszakákon az ő birodalma, mindaddig míg eljő az ő órája és megsötétedik világa és befedeződik, palástoltatik az ő testének spherája, golyóbisa, mert az napból vagyon az ő világoskodása. És ha tizennegyed éjen talál állani, mind ketten az nappal az Theli lakos világ lineáján, az föld magassága köztök hasítást csinál, akkor az Hold nem adhatja úgy lobogó világát, és megaluszik gyertyája. (Mert az föld magossága a Nap világát elfogja tőle.) Azért hogy megtudják az egész földön lakó népek, hogy mindezek az egek, csillagok onnat felyül teremtettek, és valamikor ők kedvesbek, akkor itiltetnek, hogy lenyomattassanak és ismét felmagasztaltassanak, és hogy afféle esete után ismét megmaradjon és fényljék, tündököljék sötétedése után. (Az hivek is igy vettetnek próbára szeretetből, mert akit gyűlöl Isten, nem próbálja, hanem akit szeret.)

Ha mikor penig az Holnapnak fottán vége felé, igen közel ragaszkodván az Naphoz, ha köztök, közikben dombosság akad, és mindketten egy lineában lesznek, akkor úgy állapodik az hold az nap eleiben, mint egy nagy sűrű sötét felhő és elrejti szömök elől az nap világosságát minden nézők elől, hogy megtudják, tanulják minden őtet nízők, hogy az örök országlás nem az mennyei seregeké, sem azoknak sűrű sokaságáé, de vagyon felöttök uralkodó Úr, ki megsetétiti azoknak világosságát, mert egy felség

más felség felett őrizőül rendeltetett, de azok felett ugyan legfelső felség, magasság, egyetlen egységben örökké fenn vagyon. És az kik azt gondolták, hogy Nap volna az ő Istenek, (Sok nemzetek tartották, imádták Isten gyanánt az Napot, főképpen napkeleten az chaldeusok, Nabugodonozor, ki az nagy arany oszlopot is az nap tiszteletire csináltatta volt, kit Chananias Asarias Misail nem imádván, az égő kemencében vettettek volt.) abban az órában megszégyenülnek az ő vélekedésekben, hütökben, és vizsgálni kezdik az magok okosságát. (Látván, hogy az ő fényes Istenek meghomályosodott.) És megtudják, hogy az Úrnak keze csinálta ezeket és nincsen az Napban egész hatalom, hanem az, ki annak fényét meghomályosítja, azé egyedül az teljes birodalom. Im ez penig az Nap, csak attól bocsáttatott, küldetett szolga; egy szolga szolgái közül, kegyességének nagy jótéteménye, mikor elrejti egy kevéssé világát, hogy kivágja az rút, szörnyű, fölötte való bálványozást az iszonyú bálványozók elméjéből és így félre állatni kevéssé az asszonyságból. (ezért rejtetett el az Mózes teste is, és temetése, Jakob is egyikért ezért vitette temetni magát Judeában, mert az Nilusnak feljebb árasztásaért és az drágaság két esztendejének megnyerésiért isten gyanánt imádták volna holta után az egyptiusok.)

Kicsoda számlálhatja nagy igazságodat abból is, miként terjesztetted az Hold spherája feliben második spherádat, minden rés és szakasztás nélkül, melyen vagyon az Kokab, és ez hivatik, nevezettel Kokabnak csillagnak és ennek öregsége mint huszonkét ezernyi rész volna az földéből és tíz napok alatt gyorsaságos

erővel fordíttatik spherája. (Így találom itt ezt ez autorban, melyből fordítom, noha gyanakodom hozzá, de nem változtathatom.) És ez indít ez világon pereket, versengéseket, ellenségességeket, rikoltásokat és ad erőt marhakeresésre, kincsgyüjtésre és kazdagság és eledelszerzésre, annak parancsolatjából, az ki őtet teremtette, szolgálván annak híven mint szolga az ő urának. És ugyanez az életnek és bölcsességnek is csillaga, adván az együgyűeknek okosságot, az ifjaknak tudományt és eszességet.

Kicsoda értheti titkos tanácsodat, mellyel terjesztetted az második sphera feliben harmadik spherádat, kin az Noga mint nagy asszonyság úgy vagyon nagy sokféle ereje között és mint mennyasszony felfrisselte, ékesíttette magát minden eszközivel, kinek tizenegy holnapig fordíttatik meg spherája, és ennek teste, nagysága mint harmincheted része az Földnek, akinek tudják az ő titkait és értik azokat. És ez újít ez világon az ő teremtőjének akaratjából, csendességet, békességet, bőséget, gyönyörűséget, éneklést, zengedezést, tündöklést, házasodást, mennyegzőzést és ez fűzi bőséggel a fákra az szép gyümölcsöket és egyéb fűvek sűrű zöldelésit, mind az Naptól érlelendő drága gyümölcsöket s mind az Holdtól készítendő, s kihozandó drága jókat.

Kicsoda érti titkodat, mellyel az Noga spherája feliben terjesztetted negyedik spherádat, melyen az Nap vagyon és ő megkerüli egészen spheráját, egész esztendőt szaka, kinek testi nagysága nagyobb az földnél százhetven annyival az elmének is nagy csudájában és gondolatjában. És ez osztogat, ad

világosságot az egek minden csillaginak és szabadulást, tisztességet, országlást, méltóságot, félelmet is az királyoknak. És újít sok csudákat ez világon, hol békességre, hol hadakra.

Gyükerestől kiszaggat, pusztít országokat és plántálván azok heliben másokat s fel is magasztalja. És neki nyilván való ereje, hatalma vagyon arra, kit levessen s kit felmagasztaljon nyujtva való hatalmas karral, de mindent annak akaratjából, aki őtet teremtette az nagy bölcsességében. És minden napokon meghajolván, leborulva imádja a királyát, kik ösvényének házában megállapíttatván, hajnalban hogy fejét felemeli, mindjárt fejet hajt, estvére meg napnyugotra hajt fejet, estve vagyon az ő bemenetele és reggel megtérése.

Ki értheti meg nagy méltóságodat, mikor őtet avégre is alkottad, hogy ő róla és enyette napokat, esztendőket is elszabott, rendelt, órákat is számláljunk, hogy fiataloztassad ő általa az gyümölcstermő fákat és gyönyörűség készítésit az fiastyúk csillagnak. És zöldség nyitó, kövérítő erejét az kaszahúnyi csillagnak. Hat egész holnapján az esztendőnek hágdogál feljebb feljebb észak felé, hogy jól megmelegíthesse az egész ég alatt lévő (airt) beszívó eget. És hogy megmelegíthessen mind fákat s mind köveket. És mentől inkább közelget észak felé, annál inkább nevekednek az napok és hosszabbodnak az rendelt üdők, mindaddig, míg megtalálja azt a helyet, melyben annyira öregbednek az ő napjai, valameddig az következendő hat holnapok hűséges, csalhatatlan csudatévő jegyek alá alapíttatnak.

Ismét már hat holnapokon északról délre megyen azokon az ösvényeken, melyek már eleibe adattanak, mindaddig, míg megtalálja azt az helyet, melyen igen megnevekednek az ő éjtszakái, úgy hogy azok az hat holnapok végeztessenek az szent papok próbált értelme szerint. Elannyira, hogy az egy fényes nap planétájából tudhatni meg az Teremtőnek útainak részecskéit és az végetlen nagy erejének, hatalmának, csudatételinek kicsiny, parány ábrázatját, módját. Mert ugyanis bizonyára az szolgáknak méltóságos és hatalmas nagy állapotjok nem egyebeket mutat, bizonyít, semmint az ő Uroknak, királyoknak, teremtőjöknek véghetetlen nagy hatalmát, erejét és csudálatos, méltóságos nagyságát. És minden tudomány értő, tudós bölcsek így találják, hogy az szolgáknak teremtett állatokban nyilatkozik és találtatik meg az mindenható Istenségnek, urak Urának, királyok királyának nagy ereje és mindenhatóságának véghetetlen fényességes dücsőségi. (Mert az teremtett állat az Teremtő erejét csak magához hasonló teremtett állatokban találhatja. Ő magát az teremtetlen Istent csak igaz hittel, tiszta lélekkel tudhatja, foghatja meg, főképpen ez fényes Napban, kinek az ő Urának, teremtőjének minden javai keziben bizattak, hagyattak.)

Kicsoda ismerheti meg nagy csudatévő erődet, holott az Napot oly buzgó, nevekedő forrásává tötted az ragyogó fényességnek, hogy ő terheli nyakokra az világosságot az égnek minden több csillaginak, mind az kik feljül vadnak ő rajta s mind az kik alól vadnak ő rajta. Még az Holdnak is ő adván világos-

ságot, ki ha igyenesen áll alatta, csak fejéren áll az hold akkor, ha távozik tőle, inkább, inkább magához vonja világosságát és fényét. Ez okon mert mentől tovább távozik alóla, attól inkább szemtől szembe kezd vele állani és úgy jobban, jobban magához vonsza, fogadja az Napnak ragyogó fényességét, mindaddig, míg éppenséggel megtelik, fénylik az Nap fényivel, világosságával, mentől tovább távozik és egyenesben arccal áll ellenben az Nappal, annál inkább vehetí annak fényét magához, viszontag mihelt fele az holnapnak eltelik, és ismét az Nap felé közelget, mingyárt hajolni kezdvén és rejtezní az Nap orcája elől, és távozván az szemben állástól, inkább méltóságot, tisztességet és dicsőséget tulajdonítván mindenben az mindenek felett uralkodó és királykodó Teremtőnek.

Kicsoda számlalhatná elő hatalmas erődnek rettenetességét, mellyel az fényes nap szomszédságában ötödik spherában helyheztetted az ártalmas Maadimot, ki nemcsak bátorságot, hanem vakmerőséget indítván az emberekben, gyorsalkodó kegyetlenségre, hadakozásra, pártütésekre, tömlecezésre, pusztításra, zűrzavarokra gerjeszti, hanyotthomlok sietteti az embereket és az fejedelmek haragját leginkább gerjeszti és az tizenkét jegyek határát az nyolcad égnek zodiakusán két esztendő alatt járja az ő teremtőjének az földieken való könyörületességéből, hogy annál is gyorsabb járás engedtetett volna neki több s gyakrabban való romlására, veszedelmére volna az földi állatoknak.

Kicsoda nem magasztalná ismét kegyes jóvoltodat

az haragos Maadim feliben miképpen vontad hatodik spherádat, melyre az kegyes jóltevő és minden jóknak öregbítő planétáját, az Zedeket rendelted, kinek testének nagysága kilencöt annyiszor és félennyire az földet meghaladja és minden állatokkal jóltevő, kegyesen cselekedő itiletet és igazságot is, de nagy kegyesen, engedelmesen rendeltetett szolgáltatni az emberek közt és egyéb állatoknak is életekre, javokra, gyarapodásokra szorgalmatoskodik és az emberek testében minden nedvességeken kegyesen birálkodván, életre, egészségre igazgatja az mértékleteseket és minden bódogságnak, jó szerencsés előmenetelnek segítője az ő teremtőjének akaratjából, segedelméből. Áldott az minden jóknak osztogató kútfeje, ki ilyen szolgáját ennyi kegyes jókkal szolgáltatójává tötte.

Ki nem csudálkoznék mélységes bölcsességeden, miképpen alkottad az hetedik spherát, hat napokon az teremtésben munkálkodásod után, mint az hetediket királya felségesen szentelvén minden napok felett, úgy az hetedik spherádon az tanácslás mélységesen gondolkodó, bölcselkedő sabbetaj planétádat helyheztetted és lassú gondolkodása, járása miatt, mely tanácsosságáért az több planétákon való országlás neki engedtetett, magosságos, felséges igen és noha ide alá küsebbnek látszik, de egész harminc esztendeig járhatja meg az nyolcadik égnek, tizenkét jegyének házait, kedvetlen mindazonáltal az gondolkodó tanácsosság és nagy méltóság miatt, ártalmas tekintetü, és hirtelenséggel vesztő, főképpen az kisdedeken, szoptatós csecsemőkön, és mivel hideg szavas természetű, az életnek inkább ellensége kedvetlensége

miatt, hogy sem annak erősítője volna. És ez planétáknak erejekből származik és oszlattatik, osztogattatik erő az ide alá való teremtett állatokra, kinek, kinek az ő neme szerint az teremtőnek akaratjából és azokat hatalommal tisztelte felettek, kik közül mindenik az ő méltóságos tisztiben, hivataljában teremtetett. És neve is tisztiről neveztetett, külön, külön, mindenik az ő szolgálatjában és tereh viselésében szorgalmatoson és hatalmason eljárván.

Kicsoda tudhatja az te útadat, járásidat, miképpen készítetted az hét széllel járó planétáknak szép palotákat, házakat az tizenkét jegyekben, kik az nyolcadik égen találtatnak, mert az kosra és bikára nagy erődet származtattad, hogy olyan igen megegyeztetted őket és az kettős ember teljességgel mint két atyafiak. Harmadik jeled a mint eggyé löttek és az ő ábrázatjok mint emberi ábrázat. Negyedik jegyed az Rák, de az Oroszlánra adtál díszességedben és annak atyjafiára az Szűzre, ki közelb hozzája és az Mértékre, Skorpióra is, kinek oldalában nyujtózott az kilencedik jegyed, ki teremtetett nagy erős vastag ábrázatban, mintha nagy kézijat húzna. És mellette teremtetett az kecskebak és az vízöntő az ő nagy erejével és már csak egyedül hátra az utolsó jegyed, kit készített az Úr, az nagy halat és ezek az jegyek az ő magosságokban és felmagasztaltatott méltóságokban tizenketten, egymásra vigyázásokkal szüntelen szolgálnak.

Úr Isten, kicsoda vizsgálhatja meg az te titkaidat, mint vontad, árnyékoztad fel az csillagos ég felett az te kilencedik spherádat, ki az ő méltóságos állapotjában, rendiben körüskörül befogta, környékezte

mind az több spherákat mind azokban levő teremtett állatokkal egyetemben és ezek mindenestől abban az kilencedik égben belerekesztetvén, az viseli és hordozza az egeknek minden csillagit és azoknak spherájokat egyszersmind napkeletről napnyugotra maga menetelivel együtt nagy erővel forditván, hogy napjában egyszer meghajolva imádtassa az Teremtőt, mindennap, napnyugotra fordulva és országoltassa az ő országló királyságában. És világnak minden teremtett állati és kilencedik spherának nagyságában és annak nagyságához képest csak olyan, mint az nagy tengerben egy mustármagocska. És ismét annak erős, hatalmas nagysága, rendi, méltósága, ő maga, mondom, minden ő benne való nagyságával mintha ingyen sem volna és mint csak a semmi, úgy állíttatik az ő teremtőjének nagyságához. És annak országlása, mind méltósága, nagysága, hatalma, mint a semmi és az erősség olyannak állíttatik és tartatik az teremtő hatalma és méltóságához képest. Mert csak az ő erejéből, kegyelméből és irgalmasságából vadnak mindenek.

[Láthatod, ismerheted az teremtőnek méltóságát, mérhetetlen, véghetetlen voltát, hatalmát és hogy semmiből teremtvén, mindeneket kegyelméből tartja és semmivé teheti, változtathatja ereje szerint, de kegyelmes igírete szerint örökké megmarad az örökké való Isten igírt, fogadott irgalmassága.]

Kicsoda értheti az te titkaidnak rettenetességét, miképpen magasztaltad és állattad fel az kilencedik spherád feliben mégis az értelemnek spheráját, ez az tizedik sphera, az te sz. színed előtt való palota,

szentséges örökké az Úrnak és ez az sphera, ki legfeljebb magasztaltatott minden felségesség felett, az hova mü nekünk csak gondolkodásunk is nem érkezik. És ott vagyon gyönyörűsége az te dicsőséges palotádnak, melyet az örökkévaló rodhatatlan ezüstből öntöttél és az bölcs értelemnek örökös aranyából csináltad pigyimentomát és az igazságnak oszlopira állattad annak környékét és az tennen isteni erődből vagyon annak valósága, te tőled és te hozzád sovárkodása és tehozzád elválhatatlan szerelemmel való ragaszkodása.

Úr Isten ki szállhat mélységire az te gondolatidnak, miképpen csináltad az tennen valóságodból, essentiádból az lelkeknek tündöklő fényességét és ő magokat is (az angyalokat,) az felséges lelkeket, kik az te akaratodnak megszerző angyali és kik szolgálnak az te dicsőséges orcád előtt. Ezek igen nagyságosak erővel, és hatalmasok az országlással. Azoknak közelében az tűz is lángoló, villogó szablya és cselekedik az örökkévaló király, Isten dolgait, munkáját, valamely felé annak lelke indítja, viszi őket. Minnyájan igen éles, vagdaló metsző sententiák, elevenek, vigyázók. Az szentség helyéről vagyon indulások és az világosságnak forrásától vonsznak magokkal világosságot, chorusokra, seregekre osztatnak. És az ő zászlójokra drágálatos jelek metszettetnek igen gyors író pennájával. Közülök némelyek fejedelmek, némelyek szolgák, némelyek seregenkint jövők, menők, de meg nem fáradnak, sem meg nem lankadnak, látnak ők, de ők nem látszanak. Némelyek darab elvágott nagy lángok, némelyek fúvó szelek, némelyek tüzek, és

affelől az vizek közt jargalók, némelyek seraphimok, égő tüzek, némelyek resaphimok szikrázók, némelyek villogások, villogó fényességek, némelyek villamások, és mind seregenként, chorusonként meghajolnak és imádják az csillagatlan égi jargalót, (Értsed az Istent, ki az kilencedik spherán, mivel azon csillag nincsen és nem bántódnak azoknak járási, kedve tartván, ott mulat (Ps. 68 találod). Az világ uraságában lévén állások, ezerenként, millionként elosztatva strázsákra, vigyázásra nappal és éjjel készen találtatnak az vigyázó órákon, hogy kezdjenek, rendeljenek, mondjanak dicsireteket, énekléseket annak, aki örök erővel fel vagyon övedzettetve, minnyájan nagy rettegéssel és reszketéssel meghorgadván imádnak tégedet és ezt mondják: Vallást teszünk mü neked, hogy te vagy az mü Istenünk, te csináltál minket és nem mü magunk magunkat. Mi minnyájan az te kezeidnek csinálmányi vagyunk és te vagy az mü Urunk, mü penig te szolgáid. Te vagy az mü teremtőnk, és mü te neked bizonságid vagyunk. (Angyalok imádsága.)

Úr Isten, kicsoda férkezhetik az te értelmednek méltóságához, mellyel felmagasztaltad felségesen az értelem spherája feliben az dicsőségnek székit, holott vagyon az kedves, édességes gyönyörűségnek rejteke, holott az dicsőség, holott az titok és az fundamentumos tanács, kihez az értelem addig és nem tovább hozzá érkezik, de ott megállapodik, de mind az felett is mégis igen méltóságosan feljebb magasztaltattál és felyülmulta, haladta az dicsőséges széket az te isteni valóságod, mivel udvarodon helyet és dicsőséges

szállást épitettél készitettél, az te dicsőséges széked alatt, az dücsőült lelkeknek, az te szentidnek lelkeinek, holott van az tiszta lelkeknek gyönyörűséges lakása, kik már az életnek és örök életnek tartásában bezároltattanak, hogy valakik itt fáradtanak, bágyadtanak ez nyavalyás életben, ott megújitsák erejeket és ezek már valóban nyugodalomnak fiai, holott vég nélkül való gyönyörűségben vadnak és csak arra szakasztott, rendelt állapotjok, ott vagyon az jövendő örök bódogság és ott dicsőséges udvarlása nizise az lelkeknek, kik tudniillik dicsőséges udvarlásokban nizik és szemlélik szinről-szinre az örökkévaló Úrnak orcáját és annak szemlélésében, látásában laknak az nagy király palotájában és állanak az király asztalához és gyönyörködtetnek az igaz értelemnek, bölcsességnek gyönyörűséges édes gyümölcsével, mely adatik és származik az királynak gyönyörűségi közül. Itt az nyugodalom és az örökség, kinek jóvoltának szépségének nincs vége és itt az igaz tejjel-mézzel folyó örökség és annak drága gyümölcse. (Az testi jók árnyéki az örökkévaló jóknak.)

Kicsoda magyarázza, nyilatkoztatja ki az te titkaidat, melyeket készitettél ott fenn az magosságban, kamarákat, tárházakat, kik közül rettenetes némelyeket előszámlálni és hatalmas erőidet mutogatni. Némelyek azok közöl életnek, tisztaságnak és ártatlanságnak tárházai. Némelyek szabaditásnak tárházai, azoknak, kik vakmerő rút bűnökből megtérnek, némelyek tűznek és kénköves parazsaknak tárházai. Azoknak, kik szent frigyedet általhágják, némelyek az mélységes vermeknek tárházai, kiknek tüzök meg nem

aluszik, az Úrnak haragjában valók hányatnak oda, némelyek forgó szeleknek, szélvészeknek. Enyves állóvizeknek vagy hidegeknek tárházai vagy némelyek kőesőknek fagylaló jegeknek, szárazságnak, havaknak és forró hévségeknek tárházai, folyóvizek, füstök, uzmarázok, ködök, felhők, sűrű párák, sötétségek, mindenek készíttetnek az ő órájokra vagy ostorral vagy az föld javára. Irgalmas kegyességedből gondoltad és szentelted mindazokat.

Kicsoda bírhatná és érthetné tanácsos erődet, melylyel teremtetted az te dicsőségednek ragyogó fényéből az tisztán tündöklő lelket, atyáról, anyáról az születésnek, fogantatásnak titkos munkáját, egyik ábrázatból másikra formálván, mint az sajtó vermében, úgy ásatod ki és származtod, szállítod arra bölcsességes lelkedet és hittad azt Nesamának, okos léleknek. Az értelmi tűznek tiszta lángjából csináltad és metélletted azt ki és az ember lelke mint égő tűz úgy vagyon testében, bocsátod azt az testbe, hogy jobbítsa, építse és őrizze azt. És noha az lélek mint az tűz úgy vagyon az testben, de nem égeti mindazonáltal el az testet, hanem inkább az léleknek tüzétől, melegségétől teremtetik, elevenítetik az test. És ez semmiből jő valóságra, nem egyébből, hanem hogy az Úr az ő tüzével száll ő reája és úgy eleveníti meg.

Kicsoda juthatna az te bölcsességedhez, melyet adtál az ember lelkében, tudományra való erőt, melylyel igen megszegeztetik és erősíttetik és csak az tudomány igaz bölcsesség is, maradásra való fundamentuma, és ezért ez ilyen bölcs lelken nem ural-

kodik sem nem vehet hatalmat az veszedelem, sőt az ő erőssége az ő fundamentumának, az bölcsességnek ereje szerént állhat meg és ez ő neki tulajdon valósága, állatja, fundamentuma csak az bölcsesség. És így az bölcs lélek nem láthat halált, de bűneiért veszen, visel büntetéseket, halálnál is keservesbeket, ha penig tisztaságban találtatik, kedvet talál az Úrnak és örvendez, vigad, kacag utolsó napjain, de ha tisztalanságban találtatik, gyenge haragtól, búsulástól eltisztíttatik és tisztalanságának minden napjaiban csak magának egyedül marad, tartatik, búdosván, távul járván, semmi szentet nem illetvén, sem az szent helyben nem menvén, valameddig tisztulásának napjai be nem telnek. Kicsoda adhat elégséges hálákat az te nagy jóvoltodról, mellyel adtad és rendelted az okos lelket az testben, hogy éltetné, elevenítené azt és igaz utat, ösvényt mutatna neki és oktatná mint szabadulhatna meg testi gonoszságitól. Az földből metszetted, formáltad az testet és élő lelket úgy fuvallottál abban és az után szakasztottál, származtattál arra okos bölcsességes lelket, mellyel megválasztatik az barmoktól és hogy felmehessen nagy felséges méltóságos és dicsőséges állapotra az te világodban, arra neki módot, határt és dicsőséges helt rendeltél, mutattál. És te nagy kegyesen (azaz csak azt várod tőle, hogy jót cselekedjék), csak kívül akarod érteni az ő cselekedetit és azt is nízed, de ha valamit te tőled titkolni akarna, mind kívül-belül jól látod és megvizsgálod.

Kicsoda tudhatná titkát az te munkádnak, mellyel az testnek minden dolgaira, munkáira való szükségit

megkészítetted és adtál ő neki szemeket az te csudáidnak látására, nízísére, fileket az te rettenetességidnek hallására és bölcs gondolkodást, vetélkedést az te titkaid részecskéinek megértésére, szájat az te dicsíretednek számlálására és nyelvet az te hatalmas erődnek minden következendő maradékoknak kihirdetésére. Mint szintén én ki te szolgád vagyok, ez mai napon cselekedem, ki számlálom tudniillik az én nyelvemnek rövid értelme szerént az te méltóságos, végheteien nagyságodnak igen kevés és kicsiny részecskéit, mert mindezek is csak széli, végecskéi az te utaidnak, de azoknak fő summái mely nagyok, mely csudálatosak. Mert nyilván örök élete azoknak, kik azokat megtalálják · és valakik azokat hallják, azokból ismerhetnek meg tégedet és valakik ezekből nem láthatják az te dicsőségednek színit és valakik nem hallhatják az te nagy hatalmadat, hogy hogy ismerhetnék azok Istenségedet is és hogy hogy származnék szüvökben azoknak az te igaz valóságod és hogy hogy igazítbatnák elmélkedéseket az te szolgálatodra. Annak okáért ezért vötte az te szolgád maga szívét, hogy számlálja és emlegesse az ő Istene előtt kevés, kicsiny summácskáit az te dicsíretednek, hogy vajha netalám ezekben az ő bűneitől megszabadittatnék. És ugyanis mivel találja ő kedvét az ő Istenének, hanem csak alázatos gyarlóságában, ezeknek summáinak számlálásival.

Óh én Istenem, általlom, szégyellem igen te előtted állanom, mivel igen jól tudom, hogy valamely csudálatos az te végheteilen, felséges méltóságod, ellenben olyan igen szegény nyomorult, elvetett az

én állapotom és valamily nagy az te hatalmas birodalmas erőd: meg olyan igen ellenben az én gyarló erőtlenségem, és amint te teljes tökéletesség vagy mindenben, (minden dicsireti, méltósága felett vagyon Istennek az ő egységi) míg olyan rakva teljes vagyok fogyatkozással. Mert te csak egy vagy, Te élő vagy örökké, Te erős, hatalmas vagy, Te maradandó vagy, Te nagy vagy, Te bölcs vagy, Te Isten vagy. Én penig egy hantocska föld vagyok, féreg vagyok, földnek pora vagyok, gyalázattal teljes edényke vagyok, néma kő, elmúló árnyék, elmenő múló lélek, és meg nem térő, áspis mérgű, csalárd szívű, környülmetéletlen szűvű, nagy haragú, álnokság csalárdság forraló, kevély szemű, kicsiny tűrhető, tisztalan ajakú, kinek utai elfordultak és lábai hanyot-homlok gonoszra sietnek. Mi vagyok én és micsodá az én életem, micsoda az én erőm és micsoda az én igazságom, ki semminek tartatik egész életemben is, annál inkább halálom után, semmiből jött ide való jövetelem és semmi lenne kimenetelem is. És ime most is nem módjával, sőt illetlenül jöttem te előtted, temérdek orcával, homlokkal, gondolatim fertelmessége és parázna indulatim az ő rútságira vigyáznak, az gonosz kévánság rajtam elhatalmasodott. És a lélek ki meg nem tisztíttatott, az fertelmes szű elvész, eloltatatik. És az test, mely rút elegyességgel teljes, megbüntettetik, vétetik és vissza nem hozatik. (Értsed örök életre.)

Én Istenem, nyilván jó tudom, hogy az én bűneim szörnyebbek, hogy sem mint előszámlálhatnám és vétkeim többek, hogysem emlékezetbe vehetném, mindazonáltal számlálok azok közül valamit, mint az ten-

gerből ha egy cseppet merítenek. És vallást, gyónást teszek azokról, netalám vajha azoknak habjai, fergetege azzal valamit csendesednek. Te penig Uram hallgasd meg az egekben és bocsásd meg. Vétkeztem az te törvényed ellen, megvetettem parancsolatidat, megutáltam szüvemben és szájamban azokat, gyalázatot szólottam másokról, álnokságot és gonoszságot cselekedtem, kevélykedtem, erőszakot cselekedtem és hamisságot kettőztettem, gonosz tanácsot adtam, megvizsgálás nélkül hazudtam, csúfoltam, pártolkodtam, káromkodtam, jótól idegenkedtem, igazat hamisságra fordítottam, ellened rugodoztam, utamat veszedelmessé töttem, eltévedtem igaz járásomról, általhágtam parancsolatidat és azoktól eltávoztam, idegenedtem. És te igaz vagy mindazokért, valamelyek én reám következtenek, mert te csak hűséges igazságot cselekedtél és én csak gonoszságot.

Én Istenem, színem elváltozik, orcám elhervad járásom miatt, mikor említem mindazokat, melyekről haragra és bosszuságra indítottalak, mert mind az számtalan sok jókért, melyeket én velem cselekedtél, én szent Istenséged ellen gonosz voltam. Mert nem volt szükséged az én teremtésemre, hanem csak jó kedvedből, jóakaratodból teremtettél és nem is teremtettél semmi kételenítésből, hanem csak szabados kedvedből és szerelmedből. És minek előtte löttem volna, megelőztél engemet irgalmasságoddal és élő lelket fuvalván én belém, megelevenítettél engemet és minekutána az éltető égre kijöttem anyám méhéből, el nem hagytál engemet, de mint kegyes, kedvező atya úgy neveltél engemet és amint dajkálkodik

az szoptatós dajka a csecsemő gyermekkel, úgy dajkálkodtál én velem. Anyámnak emlején is az te bizodalmoddal tartottál engemet és te gyönyörűséggel megelégitettél engemet és mikor inam erejére kezdettem állapodni, te erősítettél és kézen fogva karod erejével hordoztál, szoktattál járásra, bölcsességre és szenvedésre tanítottál engemet, jó minden nyomorúságokból, nyavalyákból szabadítottál engemet. És haragod járásának idején az te kezeidnek árnyékában rejtettél el engemet. És mennyi sok nyavalyák rejtettek el az én szemeim előtt, kik tudtomra sem löttek és mindazokból megszabadítottál engemet.

És minek előtte valami eset reám következnék, megelőzted orvoslással az én csapásomat és ingyen tudtomra sem adtad az ilyen jótétedet hozzám és mikor én semmi ártalmaktól nem tudtam magamat őrizni, te megőriztél engemet és mikor az oroszlánoknak fogok köziben akadtam, eltörted zápfogokat az oroszlánoknak és onnat is megszabadítottál engemet. És mikor igen gonosz nehéz állandó betegségek szállottanak volna reám, ingyen orvosoltál és gyógyítottál meg engemet. És mikor nehéz gonosz itíletid jöttenek ez világra, az fegyvertől megszabadítottál engemet, az dögtől megmentettél, az éhségben tápláltál és az bőségben kegyesen legeltettél. És mikor még búsítottalak is tégedet, mint az édesatya mint szokta fiát ostorozni, úgy ostoroztál kimílve engemet. És mikor kiáltottam nyomorúságomban tehozzád, az én lelkem drága, bocsületes volt az te szemeid előtt és üresen nem bocsátottál el szined elől. De mind ezek felett öregbítetted és nevelted én hozzám nagy

kegyelmességedet azzal, hogy adtál, ajándékoztál énnekem jó, igaz, tökéletes tiszta hütöt, mellyel hiszem, hogy te igaz Isten vagy az te Törvényed is igazság. És az te parancsolatid is igazak. És hogy nem hattad az én részemet az tetőled elpártolókkal sem te reád támadókkal, sem oly bolond néppel, kik káromlják az te nevedet, kik az te Törvényedet csúfolják, és az te szolgálatodra zúgolódnak, az te prófétáidat hazudtolják, tökéleteseknek mutatnák hogy már magokat, de az alatt csalárdság vagyon. Tiszta és megtisztíttatott lelkűeknek mutatnák magokat, de azalatt bélpoklosság rútsága vagyon, mint rútsággal rakodott edények. Kisebb vagyok Uram minden irgalmasságidnál és igazságidnál, melyeket az te méltatlan szolgáddal cselekedtél. Bizonyára Uram édes Istenem vallást teszek te neked, hogy én belém tiszta lelket adtál, de az én gonosz cselekedetimmel megrútítám azt és az én gonosz kévánságimmal megferteztettem és utálatossá töttem. És ime elhatalmazott rajtam az gonosz kévánság és eloszlatta jóra való indulatomat és nem maradott semmi egyéb énnekem az te irgalmasságodnak táboránál és tudom, hogy abban megerősítesz engemet, és nagyobb segedelmem leszen az nekem akármily kolcsos városnál. És vajha azzal kiverhetem és kitisztíthatom magamból annak hatalmát.

Legyen kedves jóakarat az te szent színed előtt Úr én Istenem, nyomjad, oltsad meg én bennem az en kegyetlen, gonosz kévánságimat és rejts el orcádat az én bűneim, vétkeim előtt és ne végy ki engemet az én életemnek közepiben, hadd készít-

hessek élést az én utamra, mely élés szolgáljon az én kiköltözésemre. Mert ha csak úgy megyek ki ez világból, amint idejöttem és olyan mezételen térek előbbi helyemre, amint onnat kiindultam volt, mire teremtettem volna úgy, csak azért hivattam volna ide, hogy nyomorúságokat lássak, jobb lött volna ott maradásom nekem, hogy sem idejövetelem, ahol csak bűnöket többítöttem, sokasítottam. Kérlek édes Istenem, itilj irgalmason engemet és ne itilj búsulásodban, hogy semmivé ne legyek, mert micsoda az ember, hogy perlekedjél vele, csak kitaszíttatott heábavalóság és miért veted őtet dolgaival együtt fontba mértékbe. És ha ugyan az mértékserpenyőbe veted is, sem nehezet, sem könnyet nem nyomhat.

És mi hasznod benne, mikor csak a szelet mérlelded. Léte napjától fogva az ember mindjárt előhozatik, nyomorgattatik, az Isten csapásitól veretetik és sanyargattatik, kezdete, mint az taszíttatott kalász és vége mint elvettetett kóró. Éltében mint az fű, úgy elhervad és az Isten mégis keresten keresi és kergetőben, futásban járot. Anyja méhéből való születésétől fogva óhajtás éje és sóhajtás napja, ha ma igen felmagasztaltik, holnap az férgek mászkálják, egy kalász is megtaszitja ijeszti és egy tövis is megsérti, ha jól lakhatik, tobzódhatik, mingyárást gonoszkodik, ha meg éhezik, egy falat kenyérért elpártolkodik. Kazdagság gyűjtésére mint sasnak oly könnyűvek szárnyai, elfelejti az halált, ki szintén háta megett áll, nyomorúsága idején szaporítja szavát, rendeli, szabja beszédét és sokasítja igéretit, fogadásit. És mihelt tágasságra jut, megmásolja

beszédét, elfelejti fogadásit, megerősíti ajtainak zárjait, maga már akkor az halál bennkamarájában áll, sokasítja minden körüle járó őrzőket, de az lesben álló már benn van belső kamarájában. És az farkast sem rekesztették el az akoltól, hogy az nyájra ne mehessen, megyen, de nem tudja mire, örül, de nem tudja, mi végre, él, de nem tudja meddig. Ifjúságában kedve szerént akar csak járni, vastagodván, az Úr lelke kezdi ingatni, felserken gazdagság és kincsgyűjtésre, kiindul helyéből és hajókon kezd járni és nagy návákon is dolgát szerencséltetni, elannyira, hogy lelkét néha az oroszlánok barlangjában is viszi és jár fenevadak között is. (Kegyetlen urakat, fejedelmeket ért rajta.) És mikor azt gondolná, hogy már nagy az ő tisztessége és sok jókat talált az ő keze, ugyan békessége köziben jő reá az Pusztító. És ha szemét felnyitja, látja, hogy semmi nincsen. És minden órában készítvén vagyon sok történetekre, ki változásokkal jőtön jőnek. És minden órák gonoszára következhetnek, minden punktban kénszergíttethetik és minden élete napjai félelmesek lehetnek ő rajta, ha egy punktban csendességben állapodik, hirtelen romlás jöhet ő reája, vagy hadba megyen és ott fegyvertől sértetik, vagy ércszámszer ijesők fordítják el, vagy körülveszik sok nyomorúságok, vagy elborítják sebes árvizek; vagy gonosz, állandó nehéz betegségek találják, meg maga lelkének terhére leszen és maga mezében áspis kígyók erejét találja. És valamikor nyavalyája öregbedik, esze olyan kor kisebbedik és a bolon ifjak csúfolják őtet és az apró gyermekek hatalmaskodnak rajta és nyomorú-

sága leszen belső részeinek kiszakadására. És hatalmat vesznek rajta minden ismerői. És mikor napja eljő, kiköltözik az maga tornácából az halál tornácába és háza árnyékából az halál árnyékába. És lefosztatván róla az töltött tödzött bársony, férgeket, nyűveket öltözik fel azok helyében. És a porba fektetvén, változik az előbbi elementumára, amelyből vétetett volt. És amely emberen mindezek így forganak, mikor találja idejét az pönitenciának, hogy lemoshassa tajtékát az ő sok történetinek. Az napok rövidek, a munka sok rajta, az pallérok kergetők, gyorsak, serények és futva siettetik. Azonban az üdő tőle csak nevetségben múlik és az főgazda is ottan ajtaján kolompoz.

Annak okáért kérlek édes Istenem, emlékezzél ennyi nyavalyás történetekről, melyek az emberen forognak és ha én gonoszul cselekedtem is, cselekedjél jól s kegyesen én velem és ne fizess mérték ellenében hasonló mértékkel ily nyomorult féreg embernek, kinek vétke, bűne mérték nélkül való, halálába penig elmegyen minden kévánatosság nélkül.

Én Istenem, ha az én vétkem nagyobb volna annál, hogy sem bocsánatot érdemelne (az Chain szava), mit cselekednél az te nevednek? (Ki az megtérőnek bűnbocsánatot igirt.) És ha az te nagy irgalmasságodban nem reménlenék, ki könyörül én rajtam több te küvüllötted; azért ha meg ölsz is ugyan te benned reménylek és ha ugyan megkeresed bűneimet, te tőled nem másuva, hanem csak te hozzád futok és az te haragod előtt az te árnyékod alá rejtezem és az te irgalmasságodnak köntöséhez ragaszkodom, vala-

meddig megirgalmaz és kegyelmez énnekem. És el nem bocsátlak, valamig meg nem áldasz engemet és ennyi sok történetekkel próbáltál engemet, azért ne keresd meg rajtam minden csintalankodásimat és ne kazdálkodjál nekem az én cselekedetim gyümölcsével, halasszad, kérlek, reám való haragodat és ne közelitesd utolsó napomat, hadd készitsek arra való élést, melylyel mehessek bódogságomnak helyére. Én Istenem, tudom én, egyebek az kik helyesen, buzgósággal esedeznek te előtted, jó tolmács mellettek az ő sok jó cselekedetek, kik megelőzik őket, avagy igazságok, kik felmagasztalják őket, én bennem penig nincsen igazság, sem tisztaság, sem kegyesség, sem igyenesség, nincs buzgó esedezés, nincsen jó természet, nincsen szolgálat, nincsen megtérő pönitencia.

Annak okáért ne rejts sz. orcádat én előttem és ne vess el az te sz. színed elől és mikor ez világból kiszólitasz, vissz engemet az örök bódog életre vagy békességére engemet. És az te szentiddel, főhíveiddel és angyaliddal dicsőségben helheztess engemet. És kinek részek az életre számláltatott, azok köziben számlálj engemet. És amaz te orcádnak tiszta világosságában részesits engemet (az feltámadást érti) és hozzám térvén eleveníts meg engemet és minden méltóságos szentid között, kik én előttem voltanak, rendeld s adjad az én helyemet, hogy mondhassam én is ezt: Vallást teszek Uram neked, hogy megharagudtál volt reám, fordíts búsúlásodat és vigasztalj meg engemet. Tied Uram az kegyesség minden jótéteményidért, melyeket velem cselekedtél és a melyeket mind halálom napjáig cselekeszel velem,

és az te tiszta félelmedben egy Istenség erősits meg engemet, és az te tiszta törvényedben vastagits meg engemet, és mindezekért tartozom én vallást tenni, tisztelni, dicsirni, ékesiteni, magasztalni, áldani, szentelni és egynek vallani az te nagyságos, erős és rettenetes nevedet. Az igyenesek szájokban áldassál Uram Isten örökké, az kegyesek között szenteltessél, az szentek között dicsirtessél és az Arál angyalok társaságában ékesittessél, tiszteltessél, dicsőittessél, az te irgalmasid között szenteltessél, az te szentid között magasztaltassál, az te angyalid között egységnek mondassál és az kik egységnek vallnak, azoknak szájokban magasztaltassál, az tennen magasztalóid szájokban. Mert nincsen Uram hozzád hasonló az istenek között, és nincsen senki, kinek olyan cselekedeti volnának. És az lelkes állatok tábora közt, cherubim, seraphim, ophanimok és több állatok közt felségeltessél, magasztaltassál mind ott fenn az egekben. És egységnek vallassál félelemben, rettegésben minden híveid, népeid között áldatván, magasztaltatván, holott sem ott fenn az egekben, sem itt az alatt az földön nincsen több istenség te náladnál. Legyenek kedvesek az én számnak beszédi és az én szüvemnek gondolati az te sz. színed előtt Uram én kősziklám és én szabadítóm.

Kippur-napi imádság.

(Reggelre kelvén az egész imádság formáját kezdettől fogva mint szintén szombat napokon szokták; azon formán mondja el és mikor az zsoltárokra érkezik, ahol az 91-dik zsoltárt el-

végezi, «látni adom az én szabadításomat» mondja el azután ezeket az zsoltárokat.)

Psalmus 17.

Hallgasd meg Uram igazságomat, fogadd be kiáltásom és érts meg imádságomat: melyet álnokság nélkül való ajakokkal mondok.

Jöjjön ki igaz itiletem az te szemeid elől: mert lám az te szemeid csak az ingyeneseket nézik.

Megpróbáltad szüvemet és éjjel látogatván megkoholtad, abban semmit nem találtál: oly gondolatom ki nem jött az én számból.

Mikor láttam az embereket az te ajakidnak beszédi ellen cselekedni: én igen tiltottam; ellenzettem mindent az veszedelmes ösvényektől.

Igazgassad, támogassad járásimat az te ösvényidben: hogy el ne tántorodjanak az én lépésim.

Én te hozzád kiáltottam, felelj meg nékem Istenem, hajts hozzám füleidet és hallgasd meg az én szómat.

Tedd csudálatossá hozzám kegyességidet, ki benned bízóknak szabadítója vagy: azok ellen, kik az te jobb karod ellen támadtanak.

Őrízz meg mint a szem fényét engemet: és rejts el engemet az te szárnyaidnak árnyékában.

Az istentelenek előtt kik gyötröttenek engemet; lelkem ellenségi előtt, kik köröskörül fogtanak.

Kiknek kövér hájok szájokat is bezárta: csak nagy kevélyen beszélnek.

Utamban most körül vöttenek engemet: szömöket az földre csak leskődésre függesztették.

Hasonlók az oroszlánhoz, ki száját prédára tátotta: és az oroszlán kölyökhöz, ki magát rejtekben megvonta.

Kelj fel Uram vedd előmet és ejtsed orrokra őket: ments meg lelkemet az istentelentől, ki csak te fegyvered lenne én rajtam.

Az te kezedtől rám bocsátott világ fiaitól ments meg Uram: kiknek részek csak ez jelen való életben vagyon.

Kazdagsággal megtöltik hasokat, fiakkal megelégesznek: és elmaradt kincseket hagyják apró magzatjoknak.

Én penig igazságban nízem az te sz. színedet: megelégedvén bódogsággal mikor felserkentesz az te hasonlatosságodra.

Boldogok a kik az te házadban ülnek örökké dicsírvén tégedet. Boldog az a nép, kinek így vagyon dolga, boldog az a nép, kinek az mindenható Úr Istene.

(Utána az 25. zsoltárt.)

Psalmus 32.

Mely bódog az, kinek nyilván való sok rút bűnei megengedtetnek: de az is bódog, kinek kevés vétkei elfedeztetnek.

Bódog ember, kinek az Úr kis vétkeit csak véteknek sem tulajdonítja; olyan az, kinek szüvében csalárdság nem találtatik.

Kiről mikor magamban hallgatván gondolkodtam, minden csontaim ellankadtanak: mind egész napon való síralmas orditásomtól.

Mert minden éjjel nappal nehezednek büntető kezeid rajtam, élő nedvességim el változtak: mint nyári nagy szárazságban elepedtenek. Szela.

Vétkeztem, megvallom neked és bűnömet nem fedezem, sőt azt mondom vallást teszek rút bűneimről Istenemnek: kiért te is megengedted bünömöt és minden vétkeimet. Szela.

Ezért minden szent te hozzád könyörög kedves feltalált órában: kiket az büntetésnek árvíz módra való sebessége ingyen sem illethet.

Te vagy rejtekem ily büntetésim ellen, te mentesz meg szabadító vígassággal: és körülveszel veszedelmes ellenségimtől. Szela.

Im eszességre tanítlak ember és megmutatom, mely úton kelletik járnod: magamtul tanult jó tanácsra igazgatlak édes szemem.

Ne legyetek mint az lovak, öszvérek értelem nélkül, kiknek fékben zabolában nehezen vezetik szájokat: anélkül csak hozzájok se járulhatnak.

Mert igen sok csapások vagyon az bünösöknek: de az Úrban bízókat csak irgalmasság veszi környül.

Vígadjatok az Úrban és örvendjetek minden igazak: és vigan zengjetek minden tökélletes szüvüek.

Psalmus 51. Dávid éneke.

Könyörülj én rajtam Úr Isten az te kegyelmességed szerént: és irgalmasságod sokaságából töröld el az én nagy büneimet.

Moss meg igen engemet az én vétkeimtől és rút bűneimtől tisztits meg engemet.

Mert én jól tudom ellened pártolkodó bűneimet: és ártalmas vétkeim szüntelen előttem énnékem.

Csak te néked egyedül vétkeztem és az gonoszt szemeid előtt cselekedtem: hogy megigazíttassál beszédedben és tisztán maradj itiltetésedben.

Mert ime én bűnös indulatból fogantattam: és bűnben melegített méhében engemet az én anyám.

Te penig az tiszta hűséget szeretted belső tagaink indulatjában: és elrejtett bölcsességre tanítasz engemet.

Tisztíts meg izopoddal és megtisztulok: moss meg engemet és fejérebb leszek az hónál.

Hallass én velem örömet és vigasságot: örvendeztesd csontaimat, kiket összverontottál.

Födözd be orcádat az én bűneim előtt: és töröld el minden álnokságimat.

Új szüvet teremts bennem én Istenem: és az te szent lelkedet újíts meg én bennem.

Ne vess el engemet az te szent színed elől: és az te szent lelkedet ne vedd el én tőlem.

Téríts én hozzám szabadításodnak örömét: és az te jó kedvesítő lelkeddel támogass engemet.

Tanithassam meg az pártos bűnösököt is útaidra: és így sok vétkesek te hozzád térnek.

Ments meg engem az kiontott vérektől Úr Isten és szabadításomnak Istene: hadd énekelje nyelvem az te igazságodat.

Uram nyisd meg az én ajakimat: hadd hirdesse szájam az te dicsiretedet.

Óh nem kedveled az ilyen bünökért az áldozatot,

mert sokat adnék: ezekért az egészen égő áldozatot sem akartad.

Áldozat Isten előtt ebben a töredelmes lélek, az romlott és bűnért összetörettetett szűvet: az Isten nem utálja meg.

Tégy jót ezemben jó kedvedből Cionnal is: építs meg Jeruzsálemnek kőfalait.

Akkor kedvelsz igaz áldozatokat egész teljes illatokkal: akkor vitetnek örömmel sok tulkok az te szent oltáridra.

Psalmus 65.

Úr Isten, te reád várakozik minden dicsiret Cionban: tenéked fizettetnek meg minden fogadások.

Mert csak te vagy az imádságnak meghallgatója: te hozzád kell folyamodni minden testnek.

Sok hamis cselekedetek elhatalmaztak mü rajtunk: de te meg az mi pártolkodó bűneinket is megbocsátod.

Mely bódogok lesznek, kiket elválasztasz és magadhoz köteleztetsz: hogy az te tornácodban lakván, megelégíttessenek az te házadnak sok javaival és az te templomodnak szentséges szentségével.

Az te igazságodban rettenetes csudákkal felelsz akkor meg mü nekünk mü szabadító Istenünk: ki minden hiveknek bizodalma vagy az egész föld határáig és messze való tengerekig.

Ki helyiben tartod az magos hegyeket nagy erőddel: fel lévén övedzettetvén nagy hatalommal.

Ki megcsendesíted az tenger háborúit és az ő

habjainak zúgását: mint szintén az népeknek háborúságit.

Megrémülnek, meg kik az világ szegeletin laknak az te sok csudatételidtől: napkeletről és napnyugotról az tieid örvendeznek.

Meglátogatod az földet, mert igen nagy javát akartad és bőségesen meggazdagítottad ötet: az Isten folyóvizei teljesek bő vizekkel, elrendelted bő gabonájokat, mert már az el is vagyon készítve.

Annak borozdáit ugyan megrészegíted és borozda fenekének völgyecskéjét sok esőddel megárasztod, összveolvasztod: és így minden zöldelő fiatalozásit igen megáldod.

Megkoronáztad azokat az esztendőket isteni magad jó voltodból: és az te szép gyenge felhőid csak zsírt, kövérséget harmatoznak.

Harmatozzák az pusztáknak lakóhelyeit is: hogy az hegyek is örömmel megörvendeztetnek.

Felöltöztetnek az mezők számtalan juhokkal: és az völgyek beboríttatnak szép búzákkal, kin mindenek szép zajgással örvendnek és énekelnek.

Psalmus 85.

Uram Isten, mely kedvesen megbékélletél már az te szent földeddel: mikor Jákóbnak ily hosszú rabságát visszahoztad.

Elvötted s megengedted bűneit az te szent népednek: elfedezted minden ő vétkeit. Szela.

Elfordítottad már róla minden sok búsúlásodat: és megtértél az te bosszúálló haragodból.

Oh szabadító Istenünk, téríts meg már minket: bonts ellenünk megregzett haragodat.

Ugyanis örökké hogy haraghatnál mü reánk: vontatódván ellenünk haragod mind nemzetségről nemzetségre.

Vallyon s nem térsz-é mü hozzánk, hogy megelevenits minket: és akkor az te néped te benned igazán örvendez.

Mutasd meg hát Úr Isten hozzánk való irgalmasságodat: és az te tökéletes szabadításodat add meg mü nékünk.

Hadd halljam tehát, mit szól az erős Úr Isten erre, mert szól békességet az ő népének és az pogányokból azokhoz ragaszkodó szenteknek: úgy hogy senki is többször azokból bolondságra ne vetemedjék.

Tehát bizony közel az őtet félőkhöz megszabadítása: és az után örök dicsősége jelen köztünk lakozik az mü földünkben.

Így az kegyesség s hűség mind mennyből, földből egymást megölelik: az igazság és az szent békesség egymást ugyan megcsókolgatják.

Az hűség ez földről zöldellik, fiatalozik: és mennyegből azokra igaz dekretumok, szentenciák származnak.

Sőt jóvoltából kedves esőjét adja reájok: és az mü földünk kedves gyümölcsét megadja.

Minden emberek előtt csak az igazság jár: és csak az tétetik járó úttá mindennek ez földön.

(Utána: Psalmus 86. Tephila le-Dávid.

(Ez után kell mondani az 102—103-dik ps., 104-dik ps., azután visszatérvén a szombati zsoltárokra azon helyre, ahol elhatta volt az 98-dik ps.)

Énekeljetek az Úrnak új éneket, mert nagy csudákat, szabadulást szerzett magának az ő jobb keze és maga szentséges erős jobb karja.

Tudni adta az Úr Isten mindeneknek szép szabadítását: minden pogányok szemei előtt kinyilatkoztatta igéretiben való igazságát.

Megemlékezett régi irgalmasságáról, az Izrael házának tött fogadásáról: látták mind egész földnek határi az mü Istenünk szabadítását.

Örvendezze n tehát ez mü Urunknak mind az egész föld: énekeljen, zengedezzen és szép dicsireteket mondjon.

Mondjatok dicsiretet ez Úrnak hegedűkkel: és szép lant, citera szóval.

Trombitákkal és kornétákkal: víg rikkoltásokkal ez mü királyunk, Istenünk előtt.

Zengjen még az a nagy tenger is és annak teljessége: ez egész nagy világ és minden benne lakói.

Az folyóvizek is kezekkel tapsoljanak: vele együtt az hegyek is mind zengjenek.

Mondom, ez Úr előtt örvendjenek, mert eljő megitilni az földet s megitili ez világot igazságban: és az népeket tökéletes egyenességben.

(Utánna visszatérjen az 121. zsoltárra.)

(Mondja végig az szombatra rendelt zsoltárokat, az imádságot: «Minden élőknek lelke áldja az te nevedet» és az többit is az hamidáig. Ha szombaton esik, oda említvén az szombatot és ha más napra esik, elhagyja az szombatot és ahhoz illendő részeket elhagyja és mikor az hamidára ér, az estvére kiírtuk hamidát mondja, akit az Kippur napjára kiírtam és mikor az hamida után az áldásokra jut, «ekképpen szenteltetik az te neved» helyén mondja ezt):

Ekképpen szenteltetik az örökké való királyság, ki ül minden dicsiretek felett, ki jargal az csillagatlan kilencedik égen az ki szent és áldott. És ennek az hat szárnyasok és kétszer hat hatosok mondják ott fenn, hogy szent. Itt alatt az földnek választott szentei ez föld szegleti teremtőjének mondják, hogy áldott. Kik tűzből formáltattak, a tűzből formálónak mondják ott fenn, hogy szent. Kik itt alatt is tűzben, vizben, sok nyomorúságokban próbáltatott szentek, kik az ő egységéről minden nap kétszer vallást tesznek, mondják, hogy szent és áldott. Annak, ki ül minden dicsíretek felett és jargal az csillagatlan égen, mondják, hogy szent és áldott. Az tiszta egek is őtet dicsírik szép ének szóval, mondják, hogy szent. Kik pénz nélkül váltattak meg, egyes szívvel buzgósággal mondják, hogy áldott. Kik sebesen repülnek, mint egy puntban és ugyanazonban fordulnak ott fenn, mondják, hogy szent. Itt alatt, kik keresik az ő törvényét és bizonyságot tesznek róla, hogy nincsen több küvüllette, mondják, hogy szent és áldott. Annak, az ki ül minden dicsiretek felett és jargal az csillagotlan égen, mondják, hogy szent és áldott. Az aral angyalok sokasága az istenek között felségesen dicsekedő Istennek mondják, hogy szent. Itt alatt, kik az te dicsiretedet szüntelen ékesgetik, amaz régi erős szent atyáknak fiai mondják, hogy áldott. Kik az te nevedet ékesgetik minden reggel újságos dicsiretekkel ott fenn, mondják, hogy szent. Itt alatt, kik meghajolnak előtted és áldnak tégedet Izrael és angyalok fiai mondják, hogy szent és áldott. Annak, az ki ül minden dicséretek felett és jargal az csillagatlan

égen, mondják, hogy szent és áldott. Kiknek tündöklő fényességek, mint az szemfény oly tiszta, az dücsőséges király előtt mondják ott fenn, hogy szent. Itt alatt az megtisztitott magok az nagyságosok nagyságosának mondják, hogy áldott. Ott fenn az szikrázó parázsok módjára szaggatott sereg-sereg szent angyalok mondják, hogy szent. Itt alatt az fogságból váltattak és kik Úr sorsa örökségének hivatnak, mondják, hogy szent és áldott. Kik az élő vizekben ott fenn mártódnak, mosódnak, formájok csak tiszta fényes tündöklés, mondják, hogy szent. Itt alatt, kik az szent frigy forrásában mártódnak, szabadításnak maradéki mondják, hogy áldott. Kik nagy kedvesen repülnek ott fenn, dicsiretes zengéssel, bongással mondják, hogy szent. Itt alatt az sok nemzetségek közül egyetlenegy és választott ifjúságától fogva mondja, hogy szent és áldott. Annak, az ki ül minden dicsiretek felett és jargal az csillagatlan égen, mondják, hogy szent és áldott. Az magosságok erősi az egekben lakoznak, ott fenn mondják, hogy szent. Itt alatt, kik minden nap dicsiret mondással imádságokat véghez viszik, amaz rettenetes cselekedőnek mondják, hogy áldott. Kik ott fenn kemény vallástételekkel hatalmasok, az ő felettek való rettenetes Istennek mondják, hogy szent, itt alatt, kik Istenhez járulásokban jóra segíttetnek és szentséggel Istennek jegyesi mátkái lesznek, mondják, hogy szent és áldott. Annak, az ki ül minden dicsiretek felett és jargal az csillagtalan égen, mondják, hogy szent és áldott.

Ekképpen te hozzád felszármazik minden szentel-

tetés, mert te vagy az mü Istenünk, Úr Isten erős Istenünk, kihez hasonlíthatnánk tégedet, mert nincsen, kit rendbe szabhassunk veled, mihez hasonlíthatnál, holott minden hasonlatosság forma és természet csak te pecsételésed, kire mit ruháztál, kibe mit oltottál, csak bölcsességed, felségesebb vagy minden felségben jargaló angyaloknál és minden gondolat felett való az te felséges méltóságod. Micsoda szó foghatna be tégedet és micsoda nyelv végezhetné el a te dücsőségedet. Lehet-é oly szív, ki veled lakhatnék, oly szem, ki tégedet láthatna. Kicsoda adott volna neked tanácsot és értelmesebbé tött volna és nincsen formáltatott isten, sem más formáló te előtted. Az te világod néked igaz bizonyságod, hogy nincsen Istenség te kivülletted, az te bölcsességed magyaráztatik mindenekben és pecsétlésednek, határozásodnak jele mindenekben, minek előtte az hegyek születtek és az egek oszlopi előállottanak, már azelőtt örök Istenségednek ülésében ültél és még sem hegyek, sem völgyek nem voltak, te legeltettél mindeneket és te nem legeltettél. Betöltöttél mindeneket, de téged senki be nem foghatott. Minden szüvek elállnak az tégedet kereséstől és minden nyelvek az tégedet kimagyarázástól, akármely bölcsek gondolati is csak elámulnak te rajtad és akármely gyors elmék futkosási mulatozókká lesznek. Rettenetesnek hivattatol az dicsiretben, de minden dicsiretek felett sokkal felyül haladtál, véghetetlen erejű mély csudálatos vagy, ki mennyet és földet egészen betöltesz. Mélységes igen vagy, ki találna fel tégedet, mely igen messze vagy, ki láthatna téged, minden te munkáid

az ott fenn való szentek és az te hűséged nyilvánvaló az szentek gyülekezetiben. Minden te igazságod, valamit nekünk értenünk, hallanunk adtál, az te szent Törvényed mellett tudnunk adtál. Az te közelítésed felette közel az te hozzád térőkhöz és távozásod messze távozik az tétovázó csavargóktól. Mihelt láthatnak tégedet az tiszta lelkek, nincsen oztán szükségek több világosságra, értenek csak elmélkedésnek füleivel, hallhatnak tégedet, mert megsüketülne különben az ő fülök. Szüntelen az te szentségedet kiáltják: szent, szent, szent az seregeknek Ura, Istene!

Seregeknek Ura, Istene, az te dücsőséges országlásodnak szent neve egy, mindenható örök Istenség, az te erős Istenségednek szent neve, az te országlásodnak számtalan sokasága sem meg nem számláltathatik, sem ki nem beszéltethetik és az te Istenségedhez sem más, sem több nem társalkodhatik és mennyi számlálhatatlan rettenetesek udvarolnak előtted az udvarlóknak is orcád, színed előtt és mely számlálhatatlanok látszanak utánad is az utánad valókhoz tartozó jargalók, postáknak zászlóit felemelted jelül és jegyül, mert ez az állapot az seregek Urától Istenétől így hagyatott. Mindezek az te szolgáid és az te szent színednek szolgáló lelkei, hatalmasok, nagy erővel és az te akaratodat véghez viszik, ezek el vadnak rejtve az te közönséges teremtett állatid előtt, de ezek látszanak az te prófétáidnak szemeitől, ezek hivattatnak rehokimok, távol messze valóknak, néha cherubimok közül valóknak és járás nélkül futamhatnak meg is fordulhatnak, térhetnek és ezeknek járási

az én Istenemnek, királyomnak járási az szentségben, köztök az mindenható Úr, mint az Szinai hegyén az szentségben, szólnak is ugyan, de bizony csak az te kegyelmes engedelmedből, cselekednek is, de oh vajha nem egyéb, hanem csak az te akaratod csak ezekben mondatnak, hogy értik, hallják az ő beszédeket, mert tulajdon az te szád beszél, szól hozzájok.

Fő és legelső országló birodalma és azoknak rendelt seregi, az mennyei számlálhatatlan szolgáló angyalok kiki magán és maga nevét viselvén, tisztét, erejét és arra való eszközét, elégséget. Ezek felett lakozik az örök világnak világossága és nagy békesség vagyon ezeknek hajlékban, a bölcsesség forrása ezektől származik és az élet forrása nálok találtatik és nincsen ott sötétség és halál árnyéka, nincsen semmi fogyatkozás, sem halál. Bódog az az férfiú, ki ezekben gyönyörködik, hogy szenteltessék azoknak szentségivel mind reggel, mind estve mondván, mint szent Dávid szólítván és intvén az Isten rendelt sereget, szolgáit az áldásra ekképpen: áldjátok az mindenható Urat mind örökké ő angyali.

Második országló birodalma az Úr Istennek az egeknek tündöklő seregi, az Merchavának tüzes szekereknek élő állati, kiknek testek szömökkel rakvák, éppen mind jobbfelől s mind balfelől futamásokban megfordulnak, ez világnak magosságin állanak és az ophanok ellenében felemelkednek, hogy meghajoljanak az te jelen való szentséges Istenségednek, ezek rendiben az Merchávának zászlói, kik alatt sok sereg, seregenként való szolgák, minnyájan bölcsességesek

és sok csuda munkáinak és ezek után az nap és az hold, kiki mind tulajdon helyekben felszíván és kiöntvén ragyogó fényeket, kikhez társalkodtatnak minden fényes csillagok, rendeltetvén nagy birodalommal és az tündöklésre azokhoz ragadtatnak az egek egei és az élő vizek, kik az ég felett vadnak, kik ugyan keresvén keresik, hogy szolgálhassanak az Úr országlásának szolgálatjában, kiki mind az ő tulajdon munkájában és egyiknek sincs akadályok, sem botlások, hullások, botránkozások, de inkább útat, tágasságot, szabadságot ad egyik az másiknak és vészen is útat, tágasságot, szabadságot egyik a másiktól egyaránt, nagy zengéssel felemelvén szavokat amaz Mindenhatónak, ez világ erős Istenének, szent nevének dicséretire és ezeket szólítja meg az zsoltár éneklő szent az ő írásában. Áldjátok az mindenható Urat minden ő seregi.

Harmadik országló birodalom és azoknak szolgáló seregi az földiek és mindazok, valamelyek abban az felett vadnak. Az szelek oszlási, az tüzek és abban termő állatok, az vizek és valamik azokban vadnak. Az tűznek származási, jég, eső, havak, az ő tárházából forgó szelek, kik akaratját teszik, vizek áradási az ő szaváből áradnak. A libánusi és több minden havasok ágazati az ő bölcsességéből terjednek, az füvek magzással, az fák plántálással és az kaszáló rétek barmok elégedésére, az tengernek úszkáló halai és annak sárkányi, cetei és sokféle szárnyas madarak formái, mint készen vetett, terített asztalra, úgy hozza, tartja ezeket az földön. Az barmokat, csúszómászó állatokat, hogy mindezeket az ember kezébe,

birodalmába és gondviselésébe adná és ezt uralkodni hatta az ő kezeinek munkáin azért, hogy annak árnyékából származtatna angyali társaságra menendő szenteket és mint mennyei királyokat, angyalokat és papi országlásokat, angyali táborokat vagy angyali karokat és mindazokat az te neved dicsiretire teremtetted és hogy dicsekedjenek az te tiszteletedben, arra hittad őket, megszenteltettél ezekben és megtiszteltettél, az kisdedeknek és csecsemőknek szájokban fundáltad az te Törvényed erejét. Magasztaltatik mindenek felett az te országlásodnak szent neve mindazoktól, kik az te munkáidban foglalatosak és valakik követői az te országlásodnak, kiről az zsoltár éneklő ékesen zengeti, énekli azt az teremtő formáló, csináló Istennek, mondván: Áldjátok az mindenható Urat minden ő csinálmányi. Áldjátok az mindenható Urat minden ő országlásinak, birodalminak helyében. Mert nincsen oly szent, mint az mindenható Úr, mert nincsen ő küvülle több egyengető, igazgató, kinek tetszett, hogy rútságból ékes szép drága állatot hozzon ki. És Mózesnek, az ő prófétájának keze által az tenger mélységéből hozta ki az ő népét, de azután alá közikben szállította az ő dücsőséges Istenségét, lába zsámolyának szent sátorába. És felhittad, vötted az te prófétádat az magosságos felhőkben, hogy az mennyei közt ugyan látomással venné az prófétiai bölcsességet, az prófétiai tudományt és jó kedvedet, lelkedet bőséggel öntened minden ő hallomásira, tanulásira, hogy ő is igazgatná helyesen szép renddel az te szolgálatodra itt alatt az te népedet, az ott fenn való első ország-

lásodnak birodalmát, tiszteleted formájára, hogy az miformán ott az te szolgáló angyaliddal tiszteltetel, szenteltetel, és azok szentséges vallástétellel mennek elődben és áldással, vallástétellel engesztelik és meg is engesztelik, kegyelemre hajtják az te szentséges orcádat és az Mindenhatónak sok dicsiretit számlálják és beburkozzák, fedjék orcájokat mint az seraphimok es ar'elimok és hasonlíttassék szemek tarsishoz és chasmálokhoz. Fussanak, siessenek és untalan összvegyüljenek az te imádásodra és hogy veled járni találtassanak tökéletes erőssséggel. Látja, míg öltöznek, míg mulatoznak, készítik magokat és tisztogatják az te szolgálatodra, hallgatók másban, de nem hallgatnak osztán az te tiszteletedben, dicsiretedben, erősnek, szentnek vallnak, kiáltnak és szentelnek és az szentséget hármaztatják, az Istennek, ki igen erős és hatalmas az szentek gyülekezetiben, titkos tanácsiban.

Kippur-délesti imádság.

(Volnának még az Kippur napjára húszszor ennyi drága szép dolgok is, kik annak szentelésire írattak mind az muszaffal együtt.)

(Délesti imádság úgy kezdetik, mint köznapokon az 84-dik zsoltáron és amint az szombatnapi forma tartja, az szerint mondja mind az 145-dik zsoltárt. És eljő Cionból az szabadító. És én az én imádságomat. És akkor Törvényolvasás. Prófétai Jónás prófétát. És az hamidát éppen minden gyónásival az szerint, mint immár megfordítottuk bőségesen.)

(Harmadik imádság az Kippur napjára az imádság bejánlásának, belakatolásának mondatik, szintén estve naphaladatkor, mikor még az nap verőfénye látszik az hegyek tetején, de már alkonyodik, és meglássa, hogy ne haladjon

szintén csillag tetszésére éjjelre, hanem naphaladat tájat mondhassa el szintén. Az hamida előtt mondja az 145-dik psalmust. Azután az hamidát fennállva, mint megíratott az Kippur estvéjére egészen mindaddig, «ki megáldod az te népedet békességgel» így, csak hogy ahol az vagyon írva: «írj be», vigyázz reá, mondd így, «pecsételj be.» Azután mondd ezt):

Mit mondjunk te előtted oh magosságban lakó Úr Isten, mit szóljunk az te szent szined előtt oh tiszta egekben lakozó. Nemde mind titkon és nyilvánvaló dolgokat jól tudnál-é? Mik vagyunk mü mindnyájan magunkis? Micsoda az mü életünk? Micsoda az mü kegyességünk? Micsoda az mü igazságunk? Micsoda az mü szabadításunk? Micsoda a mü erőnk? Micsoda az mü állhatatosságunk? Mit mondhatunk te előtted szent Úr mü Istenünk és minden szent atyáknak Istene. Nemde az erősek olyanok te előtted mint az semmi? És az híres neves férfiak mintha ingyen sem löttek volna, és az értelmesek mintha értelmetlenek lettek volna, mert nagyobb része az mü cselekedetinknek híjában valóságok és a mü életünknek napjai csak haszontalanság te előtted, mert az test halandóságára nézve az embernek a barom felett méltósága nincsen, mert minden csak heába valóság, változó mulandóság. Lelkestől penig az ember erős törvényben forog mindenkor előtted. Mert te külön szakasztottad kezdettől fogva az embert és oktattad őket, hogy te előtted álljanak, forogjanak, foglalatosok legyenek az te szolgálatodban. Holott kicsoda szólíthatna meg tégedet az te cselekedetidről, mit mivelsz. De ha szintén igazságos lészen és igazodik is az ember mit ad vajjon te néked. De te

adtad, ajándékoztad örök mindenható Isten nagy szerelmedből münékünk az áldott Kippurnak napját. És vétkeinknek, bűneinknek megbocsátó napját és az összvegyülésnek napját bűneinknek eltörlésére, megbocsátására és megsenkélésére és hogy eltöröld, megbocsásd s engedjed ezen minden bűneinket azért, hogy megtartózkodjunk irtózzunk az mü kezeinknek mód nélkül és felettébb hanyatt homlok való szorgalmaskodásitól és megtérjünk hozzád az te szent akaratodnak parancsolatidnak tökéletes szívből való teljesítésére. Könyörgünk azért Úr Isten, hogy te is mostan az te nagy irgalmasságodnak soksága szerént könyörülj mü rajtunk. Mert nincsen s nem volt kedved ez világnak elvesztésére. Mint mondva vagyon: keressétek az Urat, megtaláljátok, kiáltsatok ő hozzá, mig közel vagyon. És ismét mondva vagyon: Hagyja el az istentelen az ő utát és az álnok ember az ő gonosz gondolatit és térjen az mindenható Úrhoz, ki könyörül rajta. Az mü Istenünkhöz, ki kész és bőséges kegyelmű az megbocsátásra. Mert csak te vagy amaz bűnbocsátó, igen irgalmas és kegyelmes, hosszú ideig türő, sok irgalmasságú hűséges és szüntelen jól tevő Istenség, ki kedvelted akartad és jovallottad az istentelen bűnösöknek hozzád való téréseket és nem akartad abban való halálokat, veszedelmeket. Mint mondva vagyon: Mondd meg próféta nekik, élek én azt mondja az mindenható Istenség, ha én akarom és gyönyörködöm az istentelen gonosznak bűnbe való halálában, hanem inkább abban, hogy megtérjen az istentelenségének utáról és éljen, Térjetek meg, térjetek az tü gonosz utaitokról és mire haltok meg abban, Izrael-

nek háza. (Ismét mondva van). Vallyons akarván, akarom az istentelennek halálálát, azt mondja az Úr Isten, hanem inkább, hogy megtérjen az ő utairól és éljen. (Ismét mondva vagyon). Mert nem akarom az bűnben holtnak halálát, azt mondja az Úr Isten, hanem inkább megtérését, jobbulását és életét. Mert csak te vagy Izraelnek bűne bocsátója és bűne megengedője az igyenesek ágazatjának. És te küvülötted nincsen nekünk bűnbocsátónk és bününk eltörlő senkis.

Én Istenem, míg nem formáltattam volt és nem voltam is, mindenek teljes elégségben állottanak nállam nélkül is. És most, hogy immár formáltatott vagyok is, mintha ingyen sem formáltattam volna. Csak por vagyok én és mostani életemben is, annál inkább halálomban. Ime én csak úgy állok az te szined előtt én erős örök Istenem és minden sz. atyáknak Istene, mint szégyennel, gyalázattal teljes megrakodott edényke. Legyen kedves jó akarat az te sz. szined előtt Uram én Istenem és minden szenteknek Istene, mintha én ingyen sem vétkeztem volna és amiket vétkeztem is te előtted, tisztíts el rólam az te nagy irgalmasságodból, de kérlek ne sujtolásid és ostorozásid által. Legyenek kedvesek az én számnak beszédi és szüvemnek gondolati az te sz. szined előtt uram én erős kősziklám és én szabadítóm.

(Az homida után megismételje az gyónást, avagy belakoltatást mondjon:

Oh világnak Ura Istene pecsételj életre minket, tégy felséges örök erős Isten örökké békességessé

minnyájunkot és pecsételd jó életre minden te frigyednek és az sz. hütnek fiait, mondom minnyájunkat élő Isten és örökké való király. És az életnek könyvében pecsételj jó emlékezetre a könnyen járókkal, futókkal, valakik életre irattanak. Ma pecsételj életre mondom nagyságos és rettenetes Isten, mert te nálad az életnek forrása és az te világosságodban látunk mü világosságot. Az te szent templomodnak ajtóinak belakatolásának óráján. Oh magosságban lakó, ha kerestetik az te népeidnek Izraelnek és minden híveidnek vétke és Judának bűne tehát ime sehol nincsen és nem találtatik. És amely órában belakatoltatnak az egeknek kapui, megbocsássad az mü bűneinket és vessed az tengernek mélységes örvényébe minden mü bűneinket, valakik ez lakatoltatásnak és pecsételésnek óráján vallást, gyónást tesznek te előtted, azoknak nyitva legyen az életnek ösvénye és az te orcádnak gyönyörűséges örömétől való megelégítések. És valakik te előtted ez órában az te szent szined előtt vallást és gyúnást tesznek, megvigasztaltassanak. És valakik megvallják és elhagyják bűnököt, kétség nélkül irgalmasságban vétetnek.

És ezután mondja mind az egész gyúnásokat, kiket oda fel bőségesen megfordítottunk, attól fogva «Mü Istenünk jussanak sz. szined eleibe» addig «és te kívülled nincsen erős bűnbocsátónk és bűn megengedőnk senki is» aztán az új esztendőre való estvéli imádságban ott elmondja «Tü penig valakik a tü uratokhoz» mind avval «Mü atyánk, mü királyunk» és a sillichutot addig «Halld meg Izrael a mü Urunk Istenünk egy Isten». Utánna mondd):

Adonai hu ha-Eloim: az az, ez az egy Istenség, nem más.

(Ismét az 102-ik ps. Az után már mikor a nap elhaladván, estve lévén csillag tetszésekor mondja ezt):

Áldott vagy te sz. Úr mü Istenünk ez világnak örökös Ura királya, ki az szentséges választatott és rendeltetett napok, üdők, napok, órák közt az közönséges napok, üdők, óráktól választást töttél és választást is hattál tennünk.

(Ez után mondja a közönséges mindennapi estvéli imádságot annak rendi és módja szerént minden rendiben amint oda fel kiírva vagyon.)

Szelichot.

(Itt nem halasztom az Úrnak nagy segedelmiből az Selichotnak azaz bűnbocsátásnak arra való imádságának megfordítását. És mivel az mennyei lelki embernek, fő vigyázásának arra kell lenni, hogy ne vétkezzék és bűnbe ne essék, de mivel az míg az testben élünk, lehetetlen, az ellen való orvossága az, hogysoha az bűnben ne mulasson, hanem szüntelen való pönitenciatartásra szoktassa magát és napról-napra való jobbulásra, kire való imádságok számtalan sokak és legtöbb azokról lévén az Isten népének. Ez is az selichot főképpen igen arra való mind az üdőre nízve, melyre szereztetett és ő magának is valósága mint megtetszik. Ezt azért egy holnappal az új esztendő Tisri hónak első napja előtt tudnillik az Elul ujságának másodnapjára virradólag éjfél után három órakor elkezdvén. A hol társaság vagyon egymást összve híván és ha gyülekezet, annál inkább, mentől több telhetnék; az ki csak egyedül vagyon is felöltözve megmosdva tisztulva úgy kezdi főhajtással köszönettel mint oda fel írva vagyon. És azután Dávid 17-dik zsoltárát, énekül azután «Bódogok, kik az te házadban» és az 145-dik zsoltárt csak magában kell mondani és felállván imádságát kezdje ekképpen:

Tied Uram az igazság és mienk az orca pirulás. Mit szóljunk, mit beszéljünk, mit mondjunk. mivel mentsük, mivel igazítsuk magunkat előtted. Hányjuk vessük és vizsgáljuk meg utainkat és térjünk csak te hozzád, mert az te jobb kezed kinyujtva áll kegyelemre, hogy fogadjad az hozzád megtérőket, valakik te hozzád tökéletes szívvel térnek. Kiáltásokat azoknak meghallod nagy irgalmasságodból. Az te nagy irgalmasságodnak sokaságában bizván jöttünk elődben mü szegény koldusok, nyomorultak, hogy zörgessük, kopogassuk az kegyelemnek kapuját. A te kapudon zörgetünk irgalmas és könyörülő Isten, ne bocsáss el üresen azt te színed elől. Az te szent színed elől üresen ne bocsáss el, mert lám csak te vagy az imádságoknak meghallgatója. Imádságoknak csak te vagy meghallgatója, azért kételen minden testnek te hozzád kelletik folyamodni és járulni. Bizony te hozzád folyamodnak minden éltető mozgó és minden okos bölcsességes lelkek. Az bölcs, okos lélek sajátod és aztest is te munkád. Uram cselekedjél az te sz. nevedért, könyörülj az magad munkádon. Az te nevedhez járulunk. Uram cselekedjél az te nevedért, az te neved kedviért. Mert erős Isten, király irgalmas és könyörülő az te neved. Az te neved hivattatott és neveztetett mü reánk szt. Úr mü Istenünk. Az te neved neveztetik és imádtatik mü közöttünk, ne hagyj el münket szent Úr mü Istenünk. Uram pirulunk, pironkodunk igen a mü illetlen cselekedetinkért. És szégyenkedünk igen az mü bűneink miatt. Nincsen nekünk szájunk az választételre, sem orcánk, homlokunk, hogy fejünket

fel mernők emelni. Mert számtalan az mü térengésink, számtalan sok bűneink miatt és te néked vétkeztünk. Vétkeztünk s vétkezünk mind atyáinkkal álnokságot gonoszságokat cselekedünk. Mit mondjunk te előtted szent Úr mü Istenünk, mit szóljunk és mivel mentsük igazítsuk magunkat előtted. Mit mondjunk te előtted magasságban lakó, mit számláljunk te előtted tiszta egekben lakozó. Nemde mind a titkon valókat és az nyilván valókat is egyaránt jól tudod te. Te tudod ez világnak minden elrejtett titkoskodásit. Te vizsgálod az hasnak, bélnek is rejtek kamaráit és jól látsz szüveket, veséket, nincsen semmi eltitkolt dolog te előtted, sem elrejtett dolog az te szemeid előtt. Ha mikor az mü bűneink vádolnak minket előtted, Uram cselekedjél csak az te nevedért, mert ha bűneinket Jah Isten megszámlálod, kicsoda állhat, ki maradhat meg előtted. De te nálad vagyon az bűnmegbocsátás, azért, hogy féltessed, rettegtessed magadat. Te nálad vagyon az életnek forrása és a te világosságodban látunk mü világosságot. Mert soha nem az mü igazságunkban vetjük mü előtted az mü esedezésünket, hanem csak az te sokságú végetlen irgalmasságodban bízván. Uram hallgass meg, Uram bocsáss meg, Uram figyelmezzél és tégy jól mü velünk, ne késsél te magadért én Istenem, mert az te neved hivattatott az te népedre és az te városodra. Téríts meg Uram Isten minket te magadhoz és megtérünk, újíts meg az mü napainkat mint régen.

(Erős Isten — tisztává tészen.)

Irgalmas Úr, emlékezzél az Ábrahám álhatatosságáról az itt által menőért.

Irgalmas Úr, emlékezzél az Izsák kötözéséről az itt által menőért.

Irgalmas Úr, emlékezzél az Jákob tökéletességéről az itt által menőért.

Irgalmas Úr, emlékezzél az József tisztaságáról az itt által menőért.

Irgalmas Úr, emlékezzél az Mózes prófétaságáról az itt által menőért.

Irgalmas Úr, emlékezzél az Pinchas bosszúállásáról az itt által menőért.

Irgalmas Úr, emlékezzél Dávidról, szent messiásodról az itt által menőért.

Irgalmas Úr, emlékezzél Salamon király imádságáról az itt által menőért.

Irgalmas Úr, emeld fel jobb karodat és fiatalcztasd szabadulásunkat az itt által menőért.

Irgalmas Úr, nagy kévánkozó lélekkel járulunk az te szent színed eleiben: könyörülj mü rajtunk az itt által menőért.

Irgalmas Úr, nyilatkoztasd ki nagy erődet, hatalmadat mü rajtunk az itt által menőért.

Irgalmas Úr, az mü törvényünket, igazságunkat hozd világosságra az itt által menőért.

Irgalmas Úr, ekességedet nyujtsad, terjesszed mü reánk az itt által menőért.

Irgalmas Úr, ne bocsáss el üresen minket az te szent színed elől az itt által menőért.

Irgalmas Úr, tündöklésedet terjesszed mü reánk az itt által menőért.

Irgalmas Úr, megigazítást keress szerezz mü nékünk az itt által menőért.

Irgalmas Úr, gondolj jót mü felőlünk az itt által menőért.

Irgalmas Úr, elrejtett javaidat adjad mü reánk az itt által menőért.

Irgalmas Úr, mozduljanak meg az te nagy irgalmasságid mü rajtunk az itt által menőért.

Irgalmas Úr, nyomd le mü reánk felindult haragodat, búsúlásodat az itt által menőért.

Irgalmas Úr, ne tégy véget mü velünk teljességgel az itt által menőért.

Irgalmas Úr, töröld el és mosd el minden adósságinkat, bűneinket az itt által menőért.

Irgalmas Úr segitsed, támasszad az kik tieid, az itt által menőért.

Irgalmas Úr világoskodtasd jóvoltodat világosan mü rajtunk az itt által menőért.

Irgalmas Úr, cselekedjél jót jó végre mü velünk az itt által menőért.

Irgalmas Úr, nyissad meg az egeket az mü imádságunkra az itt által menőért.

Irgalmas Úr, az mü imádságunkat fogadd kedvesen az itt által menőért.

Irgalmas Úr, fogadjad imádságokat, esedezéseket azoknak, kik neked meghajolnak az itt által menőért.

Irgalmas Úr, irgalmazz az mü lelkünknek az itt által menőért.

Irgalmas Úr, hozz és térits jó esztendőt az itt által menőért.

Irgalmas Úr, terjesszed az te jóvoltodat mü reánk az itt által menőért.

Irgalmas Úr, téríts el reánk szánt haragodat az itt által menőért.

Irgalmas Úr, töröld el rólunk a mü bűneinket és vétkeinket az itt által menőért.

(És által méne az Úr etc. addig tisztává tészen. Utána: Uram Isten, az hűséges férfiak, addig: reménységnek foglyait.)

Mü Istenünk és az szent atyáknak, minden híveknek Istene, jussanak szent színed eleiben az mü könyörgésink és ne rejts el szent színedet az mü esedezésünk elől, mert nem vagyunk oly szemtelen orcával, sem kemény nyakkal, kik azt mernők mondani és tulajdonítani magunk felől, hogy igazak vagyunk mü és nem vétkezünk, sőt valljuk nyilván azt, hogy igenis vétkeztünk és vétkezünk, mind mü s mind az mü atyáink, vétkezünk, mondom és által hágjuk az te parancsolatidat. Botránkozunk és mást is botránkoztatunk, álnokságot cselekedünk és cselekedtetünk, másokra gyalázatot szólunk, kevélykedünk, erőszakot teszünk, prédálunk, bitanglunk és az sok hamisságot egymásra rakjuk. Másnak gonosz, ártalmas tanácsot adunk, hazudunk, mást csúfolunk, rágalmazunk, szent akaratod és Törvényed ellen vakmerőképpen pártolkodunk, káromkodunk, jótól idegenkedünk, tudva szántszándékkal vakmerő bűnt cselekedünk, mást nyomorgatunk, nyakunkat az jó ellen megkeményítjük, kegyetlenkedünk, mást és magunkat vesztjük, veszedelemben ejtjük, utálatosságokat cselekedünk, tévelygtetünk és az jótól mást is elidegenítünk. És így az

te jó parancsolatidtól, itéletidtől igen messze távozunk, ki nem is használ mü nekünk. Mert azonban te mindenkor hűséges igazságot cselekedel mindazokban, valamelyek reánk következnek, mü penig ugyancsak bűntételben találtatunk.

Vétkeztünk mü erős kősziklánk, édes Istenünk, bocsáss meg édes formálónk, Teremtőnk.

Halld meg Izrael, az mü Urunk Istenünk, egyetlen egy Istenség.

Áldott az ő dicsőséges országának szent neve mind örökkön örökké.

Adonai hu ha-eloim. Ez az egy Istenség, nem más.

Az ott fenn való arali angyalok mondják: Ez az mindenható Istenség az mü Urunk. Itt alatt az Istennek drága kincs gyanánt választotti felelnek és mondják: Ez az egy Istenség, nem más. Az ott fenn való Galgalé egek forgató angyalok mondják: Ez az mindenható Istenség az mü Urunk. Itt alatt az Istenségnek jelzászlója alatt kedves kincs gyanánt választotti felelnek és mondják: Ez az egy Istenség, nem más, az Úr király, az Úr királykodik, az Úr országol és királykodik mind örökkön örökké.

Minekelőtte az tiszta egek kiszélyesíttettenek, az Úr már királykodott. És minekelőtte az világosító állatok fénylettenek, az Úr régen király volt. És az föld, mint az köntös, mikor úgy elkopik. És az egek, mikor mint az füst úgy elmulnak. És az Úr ugyan országol mind örökkön örökké. Míg nem készíttetett volt az föld és annak rendelt útai, az Úr már királykodott. És mikor rendeltettek és helyheztettek az

földön sok különb különb formált állatok, az Úr igen királykodott. És mikor összvegyüjti az földnek négy szegeletiről az ő elhányatottit, az Úr országol mind örökkön örökké.

Egy csak az Istenség, nagy ez az mü Urunk, szent és rettenetes az ő neve, mert igen nagy és az egek felett az te irgalmasságod és az tiszta felső éltető egek felett az te igazságod. Mert nagy vagy te, csudákat cselekedő te felséges Isten csak egyedül. Öntsed haragodat az pogány nemzetségekre, kik téged nem ismernek és az országokra, kik az te nevedet segítségül nem híják.

Csak az te nevednek megszentelésiért cselekedjél. És ne nekünk Uram, hanem az te nevednek adjad az tisztességet és az te nagy igazságodról és kegyességedről. Mire mondhatják azt az pogányok, hol az ő Istenek. Mert az mü Istenünk az egekben vagyon. Egy az mü Istenünk, ki az egekben van. Kinek egységéről minden nap kétszer vallást és bizonyságot teszünk. Élő Isten, erős és megmaradó örökké. És ő teljes irgalmassággal, teljes tiszta igazsággal és igazítással. És valamit akar, mind mennyen, földön azt cselekeszi. És nincsen senki, ki megszólítsa és mondja ő neki, mit csinálsz. És nincsen senki, ki megellenkeztesse, mondván: mit mívelsz. Mert mindenek csak az ő kezének munkái és csinálmányi.

Mü Istenünk, ki az egekben lakol.

Mü Istenünk, ki az egekben vagy, hallgasd meg az mü szónkat.

Mü Istenünk, ki az egekben vagy, fogadd be az mü imádságunkat.

Mü Istenünk, ki az egekben vagy, ne hagyj elvesznünk rabságunk földében.

Mü Istenünk, ki az egekben vagy, veszesd el azokat, kik gonosz végre támadtanak mü reánk.

Mü Istenünk, ki az egekben vagy: szent frigyedről emlékezzél és ne hagyj el minket.

Mü Istenünk, ki az egekben vagy: áldd meg az mü kenyerünket és vizünket.

Mü Istenünk, ki az egekben vagy: nyilatkoztasd ki az te országlásodnak dücsőségit hamar mü rajtunk.

Mü Istenünk, ki az egekben vagy: Tégedet keresünk, hadd megtaláltatni magadat mü nékünk.

Mü Istenünk, ki az egekben vagy: keresd ki az mü vérünket ellenségünk kezéből.

Mü Istenünk, ki az egekben vagy: tégy jó választ ma és minden napokon az mü imádságinkra.

Mü Istenünk, ki az egekben vagy: ne hagyj megszégyenülnünk jó reménységinkben.

Mü Istenünk, ki az egekben vagy: kiáltunk mü te hozzád, felelj meg mü nékünk.

Mü Istenünk, ki az egekben vagy: emlékezzél mü rólunk jó emlékezettel az te szent színed előtt.

Mü Istenünk, ki az egekben vagy: kedvezz mü nékünk és házunk népének és aprócskáinknak.

Mü Istenünk, ki az egekben vagy: tisztíts meg minket az mü bűneinktől.

Mü Istenünk, ki az egekben vagy: mozduljanak meg irgalmasságid mü rajtunk.

Mü Istenünk, ki az egekben vagy: írj be az jó életnek könyvében minket.

Mü Istenünk, ki az egekben vagy: írj be az igazaknak könyvében minket.

Mü Istenünk, ki az egekben vagy: írj be az igyeneseknek, tökéleteseknek könyvében minket.

Mü Istenünk, ki az egekben vagy: írj be az jó táplálásnak és jó legeltetésnek könyvében minket.

Mü Istenünk, ki az egekben vagy: nyomd le azokat, kik minket lenyomnak.

Mü Istenünk, ki az egekben vagy: nyomorgasd az mü nyomorgatóinkat.

Mü Istenünk, ki az egekben vagy: töltsd be az mü szívünk kivánságát jó végre.

Mü Istenünk, ki az egekben vagy: állj bosszút az mü bosszankodásinkért.

Mü Istenünk, ki az egekben vagy: támogasd az mü hullandóságinkat.

Mü Istenünk, ki az egekben vagy: felelj meg az mü esedezésünkre.

Mü Istenünk, ki az egekben vagy: szabadíts meg ellenségünk kezéből.

Mü Istenünk, ki az egekben vagy: parancsold mü mellénk az te áldásodat.

Mü Istenünk, ki az egekben vagy: parancsold mü mellénk az te szabadításodat.

Mü Istenünk, ki az egekben vagy: igazíts meg, mikor itilsz az te itiletedben.

Mü Istenünk, ki az egekben vagy: közelítsed szabadulásunknak idejét hozzánk.

Mü Istenünk, ki az egekben vagy: közelítsed szabadulásunknak napját hozzánk.

Mü Istenünk, ki az egekben vagy: ragaszkodtass csak az te szolgálatodhoz minket.

Mü Istenünk, ki az egekben vagy: pöröld meg perünket és szabadíts meg minket.

Mü Istenünk, ki az egekben vagy: lásd meg nyomorúságát az te népednek.

Mü Istenünk, ki az egekben vagy: orvosoljad, gyógyítsad betegit az te népednek.

Mü Istenünk, ki az egekben vagy: tekints kegyelmesen az rontó veszedelmes órákon.

Mü Istenünk, ki az egekben vagy: fogadjad be az mü kiáltásunkat.

Mü Istenünk, ki az egekben vagy: adj békességet közinkbe.

Mü Istenünk, ki az egekben vagy: adj csendességet az mü hajlékinkban.

Mü Istenünk, ki az egekben vagy: adj életet, békességet az mü urunknak, királyunknak, fejedelmünknek.

Mü Istenünk, ki az egekben vagy: hajtsad az ő szívét arra, hogy cselekedjék jól mü velünk.

Mü Istenünk, ki az egekben vagy: adj békességet ez földre.

Mü Istenünk, ki az egekben vagy: adj békességet az országban és ez birodalomban.

Mü Istenünk, ki az egekben vagy: adj kedves esőket, harmatokat kellemetes órában ez földre.

Mü Istenünk, ki az egekben vagy: adj magot az magvetőknek és kenyeret az evőknek.

Mü Istenünk, ki az egekben vagy: adj kinek kinek cselédje száma szerént való eledelt.

Mü Istenünk, ki az egekben vagy: legyenek foganatosok az mü esedezésink, mint jó illatú füstök, tömjénezések az te szent színed előtt.

Mü Istenünk, ki az egekben vagy: tégy csudát jó végre mü velünk.

Mü Istenünk, ki az egekben vagy: tégy szabadításnak csudáját mü velünk. Tégy irgalmasságnak csudáját mü velünk. Lássák az mü gyülölőink és megpiruljanak, nézzék az mü ellenségink és gyalázódjanak, hogy te mü Istenünk megsegítettél minket és megvigasztaltál minket. Haragodban irgalmasságodról emlékezzél, haragodban szerelmedről emlékezzél, haragodban az Izsák megkötözéséről emlékezzél, haragodban az tökéletesekről emlékezzél és fel ne bonts velünk való frigyedet. Felelj Úr Isten ez órában és ez alkalmatossággal mü nekünk.

Úr Isten, te tudod az én goromba bolondságimat és az én vétkeim nincsenek előtted elrejtve, az én sok kevélykedésim, mikor szívemben felszámláltatnak és nagy sok változó térengésim, mint a víz úgy kiöntetem és eloszolnak csontaim egymástól. Irgalmas Úr Isten, búsúlásodban jusson eszedben, mint kolompozok az te könyörületességednek kapuján, mikor úgy állok, mint az szegény kuldus, kérvén te tőled bűneimnek bocsánatját. Eleit veszik az én szemeim az virrasztásoknak, hogy számláljam az te nagyságos dolgaidat, hirdetvén az te hatalmas karodat az nemzetségeknek és minden következendőknek az te nagy erődet. Nyissad meg szemeimet, hadd láthassam az te Törvényedben való csudáidat. Énekelünk, éneklünk az te nevednek, kik ez világ-

nak csudálatos végezetit várjuk. Mint téríted kedves lakóhelyekre meg azokat, kik ez világnak minden szegeletire eloszlottanak. Mert te vagy mindenható Úr seregeknek Ura. Seregeknek Ura, Istene, téríts meg minket. És igazságod, igaz igireted szerént rettenetességekkel felelj meg mü nékünk. Tekints orcájára az te messiásodnak és nizzed az mü paizsunkat, ótalmunkat, hadd örvendjenek mindenek, kik te benned bíznak és örökké vígan dicsirjenek.

Felelj meg mü atyánk mü nékünk, felelj meg.

Felelj meg mü Teremtőnk mü nékünk, felelj meg.

Felelj meg mü szabaditónk mü nékünk, felelj meg.

Felelj meg, kit mü keresünk, mü nékünk, felelj meg.

Felelj meg dücsőség, ékesség mü nékünk, felelj meg.

Felelj meg kegyes vigasztaló mü nékünk, felelj meg.

Felelj meg tisztaság és egyenesség mü nékünk, felelj meg.

Felelj meg élő és örökké maradandóság mü nékünk, felelj meg.

Felelj meg tiszta szemű, csak tisztaság niző mü nékünk, felelj meg.

Felelj meg mennyégben lakó mü nékünk, felelj meg.

Felelj meg vastag, győzhetetlen erejű mü nékünk, felelj meg.

Felelj meg, ki nem szerető Istene vagy az gonoszságnak mü nékünk, felelj meg.

Felelj meg királyok királyának királya mü nékünk, felelj meg.

Felelj meg rettenetes és felmagasztaló mü nékünk, felelj meg.

Felelj meg esendőknek, hullóknak támogatója mü nékünk, felelj meg.

Felelj meg szegényeknek segítője mü nékünk, felelj meg.

Felelj meg megváltó és szabadító mü nékünk, felelj meg.

Felelj meg igaz és megigazító Isten mü nékünk, felelj meg.

Felelj meg, ki közel vagy minden te hozzád kiáltókhoz mü nékünk, felelj meg.

Felelj meg felséges és felmagasztaltatott mü nékünk, felelj meg.

Felelj meg tiszta, erős egekben lakó mü nékünk, felelj meg.

Felelj meg, ki kézen fogva tartod, őrzöd az tökéleteseket mü nékünk, felelj meg.

Felelj meg Ábrahámnak Istene mü nékünk, felelj meg.

Felelj meg Izsáknak Istene mü nékünk, felelj meg.

Felelj meg Jákóbnak erős Istene mü nékünk, felelj meg.

Felelj meg Dávidnak ótalom paizsa mü nékünk, felelj meg.

Felelj meg a dücsőséges szekérnek, melyet a szárnyas angyalok viselnek és azon való dücsőséges széknek Istene mü nékünk, felelj meg.

Felelj meg, ki megszoktál felelni mü nékünk kellemetes órában, felelj meg.

Felelj meg, ki megszoktál felelni az nyomorúságos órákban mü nékünk, felelj meg.

Felelj meg, ki megszoktál felelni az irgalmazó órákon mü nékünk, felelj meg.

Felelj meg irgalmas és könyörülő mü nékünk, felelj meg.

Irgalmas és könyörülő, vétkeztünk az te szent színed előtt, könyörülj mü rajtunk, bűnbocsátó Isten, szíveknek vizsgálója, titkoknak kinyilatkoztatója és csak egyedül igazmondó. Vétkezünk az te szent színed előtt, könyörülj mü rajtunk.

Csudák közt lakozó kegyes vigasztaló, atyáinkkal tött frigytartó, veséknek vizsgálója. Vétkezünk az te szent színed előtt, könyörülj mü rajtunk.

Jó és jóltevő minden teremtettekkel, minden titkoknak értője, bűnöknek elmosója, igazságnak köntösében öltöztető. Vétkeztünk az te szent színed előtt, könyörülj mü rajtunk.

Tisztasággal teljes, dicsirettel rettenetes, bűnöknek megbocsátója és ki megfelelsz az nyomorúságos órákon. Vétkeztünk az te szent színed előtt, könyörülj mü rajtunk.

Szabadulásoknak szerzője, jövendőknek látója, nemzetségeknek előszólítója, állatója, az csillagatlan egen jargaló, imádságoknak meghallgatója, mindeneknek tökéletes tudója. Vétkeztünk az te szent színed előtt, könyörülj mü rajtunk.

Irgalmas Isten az te neved, könyörülő Isten az te neved, késedelmes haragú az te neved, teljes irgalmasságú az te neved. Mü reánk neveztetett és segítségre hivatott az te neved. Cselekedjél velünk az nagy nevedért.

Uram cselekedjél az te nevedért és könyörülj az te örökségeden Izraelen.

Uram cselekedjél amaz napkeletről való tökéletességedért Ábrahámért.

Uram cselekedjél az te oltárodon megkötöztetöttért Izsákért.

Uram cselekedjél azért, kinek válasza lött a magosságból nyujtott lajtorjáról, Jákóbért.

Uram cselekedjél Józsefért, az te szentedért.

Uram cselekedjél az te vízből vontadért Mózesért.

Uram cselekedjél az urimmal és tumimmal való szolgádért Áronért.

Uram cselekedjél azért az ki bosszut állott az te nevedért, Pinchasért.

Uram cselekedjél az gyönyörűséges zsoltár énekek szerzőjéért Dávidért.

Uram cselekedjél azért az ki házat épitett az te nevednek, Salamonért.

Uram cselekedjél az te nevedért. Mondom cselekedjél az te nevedért.

Cselekedjél az te igaz valóságodért. Cselekedjél az te frigyedért. Cselekedjél az te nagyságos voltodért. Cselekedjél az te szent dicsiretidért. Cselekedjél az te ékességedért. Cselekedjél az te örökké valóságodért. Cselekedjél az te jó emlékezetedért. Cselekedjél az te kegyességedért. Cselekedjél az te jó voltodért. Cselekedjél az te igyenességedért. Cselekedjél az te hű dücsőségedért. Cselekedjél az te tanítványidért. Cselekedjél az te országlásodért. Cselekedjél az te győzedelmes voltodért. Cselekedjél az te titok tanácsodért. Cselekedjél az te nagy erődért. Cselekedjél az te ékességedért. Cselekedjél az te igazságodért. Cselekedjél az te szentségedért. Cselekedjél az nagy

irgalmasságodért. Cselekedjél az te jelen Cionban lakott szent Istenségedért. Cselekedjél az te szent Törvényedért. Cselekedjél Ábrahámért, Izsákért, Jákóbért, Mózesért, Áronért. Cselekedjél Dávidért kedves szolgádért, Salamonért. Cselekedjél Jeruzsálemért az te szent városodért. Cselekedjél Cionért az te dücsőségednek ott jelen lakó helyéért. Cselekedjél az te szent házadnak romlásáért. Cselekedjél az te szent palotádnak pusztulásáért. Cselekedjél az Izrael és minden te népeid híveid között való nyomorultakért. Cselekedjél Izrael és minden népeid, híveid között való szegényekért. Cselekedjél azokért, kik Izrael és minden híveid között próbákban és nyomoruságban szorongnak. Cselekedjél az özvegyekért, árvákért. Cselekedjél az csecsszopó ártatlan kisdedekért. Cselekedjél az csecstől most választatott ártatlanokért. Cselekedjél az scholában mester alatt tanuló ártatlanokért, kik nem vétkeznek. Cselekedjél Uram magadért, ha nem mü érettünk. Cselekedjél tennen magadért és szabadits meg minket, szabadits és felelj meg mü nekünk ez mai napunkon napról-napra ezután is minden napainkon az mű imádságunkra, mert csak te vagy az mü dücsekedésünk.

Felelj meg, ki megfelelsz az nyomorultaknak. Felelj meg, ki megfelelsz az patvar szenvedőknek. Felelj meg, ki megfelelsz az töredelmes szívűeknek. Felelj meg, ki megfelelsz az együgyű elméjű tudományúaknak. Felelj meg nekünk, ki megfelelsz az töredelmes lelkűeknek. Felelj meg, ki megfeleltél Ábrahámnak az Moria hegyén. Felelj meg münékünk is, ki megfeleltél Izsáknak az oltárnak tetején. Felelj

meg mü nékünk is, ki megfeleltél Jákóbnak Bétélben. Felelj meg mü nékünk is, ki megfeleltél Józsefnek rabságos tömlecében. Felelj meg mü nékünk is, ki megfeleltél Mózesnek és Izraelnek az Veres tengernek partján. Felelj meg mü nékünk is, ki megfeleltél Áronnak az temjénező füst mellett. Felelj meg mü nékünk is, ki megfeleltél Pinchásnak Sitimben. Felelj meg mü nékünk is, ki megfeleltél Jehosuának Gilgalban. Felelj meg mü nékünk is, ki megfeleltél Éli papnak Rámában. Felelj meg mü nékünk is, ki megfeleltél Sámuelnek Mizpában. Felelj meg mü nékünk is, ki megfeleltél Dávidnak és az ő fiának, Salamonnak Jeruzsálemben, Felelj meg mü nékünk is, ki megfeleltél Illyésnek az Karmel hegyén. Felelj meg mü nékünk, ki megfeleltél Elisának Jerichóban. Felelj meg mü nékünk, ki megfeleltél Chizkiáhunak betegségében. Felelj meg mü nékünk, ki megfeleltél Jónásnak az cethal gyomrában. Felelj meg mü nékünk, ki megfeleltél Chananiásnak Azariásnak Misaelnek az gyujtott égő kemencének vermében. Felelj meg mü nékünk, ki megfeleltél Dánielnek az oroszlánok vermében. Felelj meg mü nékünk, ki megfeleltél Mardochainak és Eszternek Susán városában. Felelj meg mü nékünk, ki megfeleltél Esdrásnak az rabságában való néped között. Felelj meg mü nékünk ki megfeleltél Choninak az cirkalom keritésben. Felelj meg mü nékünk, ki megfeleltél minden igazaknak, szenteknek, tökéleteseknek minden üdőkben nemzetségről-nemzetségre, felelj meg nékünk. Oh irgalmas Istenünk, felelj meg. Oh irgalmas atyánk szabadits meg. Oh irgalmas Istenünk, ótalmazz meg.

Irgalmas, ki teljes vagy kegyelemmel, kegyelmezz mü nékünk és mind mü házunk népének, igy vezérelj minket az sötétségből világosságra az te nagy nevedért.

És által mene az Úr az ő szentinek orcája előtt és igy kiálta: Mindenható Úr, mindenható Úr, erős Isten, irgalmas könyörülő, késedelmes az haragra bő kegyelmű és hűséges igaz isten, megőrizi az irgalmasságot, ezer izig megengedi az vétkekeket, az vakmerőséget és a bűnöket, ártatlanná, tisztává tészen.

(Ezeket, kik következnek, mondja siralmas dúdolással, veszteg ülve.)

Amaz aki vallást tött bünéiről és igaz gyunást sok vétkeiről, mikor esztendeit sok héjába valóságban ismerte eltelni és napjait keserves óhajtásokban, kiáltván szorongatásiban és reá támadott ellenséginek bosszontása miatt azt mondotta: Inkább akarom, hogy essem az Mindenhatónak kezében, mert igen sokak az ő irgalmassági.

Én is miolta ez világon vagyok, csak az én bűneimnek és heábavalóságnak kötelén mulatoztam, azt vondoztam, megtértem azért és azt igen megszántam bántam, mert közel volna úgy az én veszedelmem, és magamat, testemet állattam az Úr eleiben és ugyan ki szórtam, töltöttem előtte szemeimnek könnyhullatásit. Oh vajha netalán megkegyelmezne nékem az én Uram birám, mert ugyan sem fogytak el az ő irgalmassági. Essem inkább az Mindenhatónak kezében, mert igen sokak az ő irgalmassági.

Noha örömemnek szép mezeje elszáradott és engemet áspis kigyó mérgével itattak, könnyhullatásimat

csak megnevették, az én csapásim erősek, mint kövek. Az atyai kegyelmesség messze távozott, nem könyörült fiain, hozzám penig igen megkeményedett az ő belső indulati és irgalmassági. De ugyanazt mondtam az felől: Essem inkább az mindenhatónak kezében, mert igen sokak az ő irgalmassági.

Vetett engemet kegyetlen oroszlánok vermében és az ő busulásának örökösivé tött engemet. Elfelejtettem tőle rabságom házában és az ő haragjának tengerében borultam, aki mindennap affelől sok csudákat tészen, de hozzám nem késleli az ő haragját. Vallyons elfelejtette az Isten az könyörületességét. Vallyons el rekeszteté tőlem haragjában irgalmasságát. Tehát mégis ugyanazt mondom: Essem inkább az mindenható Úrnak kezében, mert igen sokak az ő irgalmassági.

Úr Isten, ki az egyes személyeket nagy cseléddé tészed, fogadjad imádságokat azoknak, kik állnak az te házadban előtted az étszakákon.

Te benned biztam, az te szent nevedet emlegettem, ágyamban az étszakákon. Könyörülj azokon, kik te előtted járnak, de kinek-kinek oldalán kardja, szent imádsága ez étszakákon.

Ime én horgodva járok, nem találok nyugodalmot sem nappal, sem étszakákon az én bűneim miatt. Mentsd meg az előtted fohászkodót, ki reggel hirdeti az te kegyességedet és igazságodat az étszakákon. Térj meg haragodnak busulásából és engesztelődjél meg minden gonoszról, melyet népedre szántál volt.

Ha az mü bűneink vádolnak minket Úr Isten cselekedjél az te nevedért. Mert sokak az mü térengésink. Te néked vétkeztünk Uram, bocsásd meg mü nekünk.

Ha az mü bűneink olly pirosak mint az karmazsin, az te irgalmasságoddal előzd meg amaz szent atyáért Ábrahámért, ki az káldeusoktól szabadult. És kit nagy vitézséggel erősíttettél volt az Sidim völgyében. Annak szerelméről emlékezzél és tulajdonitsad ma nékünk mert sokak az mü térengésink, néked vétkeztünk s vétkezünk, Uram bocsásd meg mü nékünk. Ha mikor vétkezünk és csufolkodásainkat sokasitjuk, Uram, nyilatkoztasd akkor jó akaratra való órádat. Amaz zászlós szentedért, Izsákért, ki úgy kötöztetett meg áldozatra, mint egy juh és helyette váltságára egy kos áldoztatott meg te neked kedvedre. Ez mai napon emlékezzél annak kötözéséről mü jónkra és a számunkra, mert sokak az mü térengésink, Te neked vétkeztünk Uram, bocsáss meg mü nékünk.

Ha sok pártolkodást és által hágásokot cselekedünk is Uram, engeszteltessél az buzgó hosszu esedezésekkel, amaz tökéletes szentedért Jákóbért, ki látta az égből nyujtott lajtrát és látást látván, meghált volt az rettenetes helyen. Az ő tökéletességéről emlékezzél mü jónkra ez mai napon, mert sokak az mü térengésink, Te néked vétkeztünk Uram, bocsásd meg mü nékünk.

Engesztelni jöttünk és esedezni az te szent színed előtt, mert kegyesség és hűség forog az te sz. színed előtt. Uram ne hagyj gyalázatban minket és ne hagyj

üresen eltérnünk az te színed elől. Bocsáss meg mü nékünk és bocsássad irgalmasságodat mü reánk az te lakó helyedből.

Váltság és megtisztulás nyerésiért jöttünk te hozzád szörnyű és rettenetes Úr. Ótalmazz az veszedelmes órákon, eleveníts és könyörülj mü rajtunk és az te nevedet híjjuk segítségül. Bocsáss meg mü nékünk és bocsásd irgalmasságodat reánk az te lakó helyedből.

Mennybéli Urunk, esedezünk te néked, mint uroknak az szolgák, esedezünk mondom, valóban keserves és töredelmes szívvel, ne térittessünk el üresen az te orcád elől.

Mennybéli Urunk, esedezünk te néked, mint az rabságnak fiai esedeznek az ő uroknak. Mert minden rabok pénzzel, ezüsttel sarcon változnak, de az te néped és Izrael háza könyörgéssel. Emeld fel jobb karodat és fiataloztasd ki szabadításodat, az életnek várását és jó reménységét.

Legyen jó kedved az irgalmazásra és engesztelődjél meg az esedezésekkel, térj jó kedvedre és engesztelődjél az te nyomorult és szegény népedhez, váltsad meg örökben és szabadítsad régi szabadításoddal Jákóbot messze bányattatásiból és gyüjts összve az ő magvát rabságos földéről.

Izrael őrzője, Izrael maradékinak őrizője, ne vesszen el az téged félő, tisztelő szent nemzet, ki mindennap mondja előtted: Sema Izrael, halld meg Izrael.

Az egy nemzet őrzője, az egy nemzet maradékinak őrzője, ne vesszen el az egy nemzet, ki mindennap mondja előtted: Az mü Urunk Istenünk egyetlenegy.

Szent nemzet őrizője, szent nemzet maradékinak

őrizője, ne vesszen el az szent nemzet, kik mindennap mondják előtted: szent, szent, szent.

Nagy nemzet őrizője, nagy nemzet maradékinak őrizője, ne vesszen el az nagy nemzet, ki mindennap mondja: Amen, legyen áldott az ő neve igen nagyon.

Életet azért kérünk te tőled, mert nálad, tőled vagyon az életnek fogyhatatlan forrása. Irgalmasságot cselekedjél mü velünk az te szent nevedért. Irgalmasságot azért kérünk te tőled, mert véghetetlen irgalmasság találtatik te nálad, kegyességet cselekedjél mü velünk az te szent nevedért.

Kérünk Uram, távoztass el mü rólunk döghalált, fegyvert, éhséget, fogságot és gyalázatot, veszedelmet, öldökléseket, az sátánt, az gonosz kívánságot és minden nyomorúságot minden te híveiddel egyetemben.

Uram, te hozzád emeltem fel szemeimet, halld meg az én esedezésemnek szavát az te nagy irgalmasságod szerint, mivel az te nevedben igen biztam és kezeimet hozzád terjesztettem, könyörgő szavaimat előtted készítettem és azokkal jöttem szintén Istenségedig. Elhatalmaztak nyavalyáim, fogyton fogynak esztendeim, mert minden én vétkeimet szent színed eleiben raktad. Elolvadott az nyavalyákban lelkem, örvendeztesd és vedd ki az nyomorúságból az te szolgádnak lelkét. Töröld el bűneimet én szabadító Istenem és könnyhullatásimat rakjad be tömlődben.

Haragodban irgalmasságodat említs, és hirtelen vigasztalódjál, örvendeztesd és vigasztald meg lelkét az te szolgádnak.

Tekints nyomorúságimat és gyalázatra vettetésimet,

miolta vagyok és meddig újítod ellenem való bizonyításidat. Gyaláznak igen engemet az én nyomorgatóim, ellenségim és irigyim. Fogadd kérlek szómat, holott Te hozzád ilyen igen nagy rettegéssel jöttem.

Ellenem az kevélyek leseket, tőrt és hálókat vetettenek és azokban megakadott lába ily kedvesednek. Lest hánytanak ellenem és hamis bizonyságokat töttenek. Uralkodtak te küvüled is rajtunk, oh én erős kősziklám, az kevélyek. Nyilatkoztasd ki dücsőségedet erős Isten, az elhagyott és elrekesztetett népedhez és amaz elrejtett jóvoltodat adjad amaz te néped maradékinak, kik nyomorgattatnak az sok kergetőktől, vesztegetőktől. Ne távozzál tőlök. Emlékezzél Ábrahámról, Izsákról és Izraelről, az te szolgáidról.

Magosságos magosság felett való, könyörülj az keseredetteken és az kegyeseknek magván, az te kedvesidnek szülöttin, kik fohászkodnak az rabságos kútból, minden erejeket csak te benned helyheztették. Emeltesd fel az lecsepüllött állapotból az te szentidnek csemetéit, az te igád viselő szentidet vigasztald, azoknak ellenségit búsítsad inkább, és mint régen kedves örökségedet fogadjad az te sokaságod zászlóit.

Felelj meg sok esedezésekre, támogasd hullandóságokat, hozd vissza rabságokat ez te világodnak minden végeiről. Válts meg az hozzád esedező népet és ki mint az néma úgy hallgat rabságában, ez te seregedet, ki ilyen igen megelégedett gyalázattal, ki igaz vagy cselekedetidben és te hozzád illenek az böles, okos alkalmatosságoknak feltalálása. Emelj fel ez mély örvényekből minket az te nagy irgalmasságodért. Gyüjts összve az elszélledteket és az nyo-

morúságnak békójában rekesztetteket, kiket elnyeltek az kegyetlenek és elégették az te szent helyeidet. Kegyes Úr Isten, légy jó támasza az te népednek, ki üröm keserűségével megrészegíttetett és tégy jól vélek amaz három szolgáidért. Mindenre elégséges Isten, felmagasztaltattál minden cselekedetidben, mert igaz vagy te és igazak az te itiletid és minden mértékid. Bocsásd meg bűneimet, mert te benned reménlek, én királyom és igazgasd útait én Istenem ily szolgádnak, fogadd be imádságomat, kiáltásomnak, zengésemnek szavát, mert te vagy én reménységem és kicsoda szabna tenéked akármiben is határozott üdőket.

(Itt el kell mondani az 25. zsoltárt.)

Mü atyánk, irgalmas atya, szabadíts meg minket az te nevedért.

Mü Istenünk és mü atyáinknak Istene, szabadíts meg minket az te nevedért az mü nyomorúságunkban csak te hozzád kiáltunk, szabadíts meg minket az te nevedért.

Fordíts mü reánk az te kegyességednek bőségét és szabadíts meg minket az te nevedért.

Tégedet keresünk, találtasd meg magadat velünk és engeszteltessél meg az mü imádságunkkal és szabadíts meg minket az te nevedért.

Ne hagyj megszégyenülnünk az mü reménységünkben és szabadíts meg minket az te nevedért.

Emlékezzél jó emlékezettel rólunk az te szent színed előtt és szabadíts meg minket az te nevedért.

Siess és könyörülj mü rajtunk és szabadíts meg minket az te nevedért.

Tisztíts meg minket az mü bűneinkből és szabadíts meg minket az te nevedért.

Induljanak meg az te irgalmasságid mü rajtunk és szabadíts meg minket az te nevedért.

Kedvezz az te népednek, könyörülj az te örökségeden, siess kérünk az te nagy irgalmasságod szerént, irgalmazz mü nékünk mü királyunk és felelj meg mü nékünk.

Mü atyánk, mü királyunk, te vagy az mü atyánk. Mü atyánk, mü királyunk, nincsen nekünk több senki, kiben bizzunk, hanem csak te benned. Mü atyánk, mü királyunk, irgalmazz mü nékünk. Mü atyánk, mü királyunk, könyörülj mü rajtunk, hogy ha mü jót cselekszünk, te vagy az mü atyánk. Ha gonosz álnokságban elegyedünk, nekünk ugyan nincs több Istenünk náladnál. Mü atyánk, mü királyunk, könyörülj mü rajtunk.

Ha naggyá, sokká nevekedik az mü vakmerőségünk, mü atyánk vagy te. Mü szabadításunknak erős kősziklája, nincsen több senki te náladnál mü nékünk. Mü atyánk, mü királyunk, könyörülj mü rajtunk.

Ha szónkat szaporítjuk is előtted, mü atyánk vagy te. Emlékezzél, hogy mü csak sárok vagyunk és nincsen több Istenünk náladnál. Mü atyánk, mü királyunk, könyörülj mü rajtunk.

(Itt el kell mondani az mindennapi imádságból: Mi Atyánk.)

Legyen jó válasz és engedelmes felelet az egekből, fogadjad be kiáltásunkat, hallgasd meg imádságunkat és tegyen kedves választ esedezésünkre az egeknek Istene. És teljesítse mü rajtunk amaz szent mondást:

Az Úr, az tü atyáitoknak Istene többítsen meg minket sok ezerszer való ennyiszer, mint tü vadtok és áldjon meg titöket, az mint megmondta tünéktek és így legyen az ő szent akaratja és mondja minden: Amen.

Leülő ének.

(Nóta: Mikor Dávidra az Saul király.)

Isten leánya, szép szűz mátkája, jó reggel serkenj fel, mint tiszta kristály, mint karbunkulus fénylik jó erkölccsel. Hajnali nótán szép muzsikán mond szép dicsiretet.

Szeméről álmát eltisztogatja, bűniért imádkozik zokogó szókkal, könnyhullatással, Úrnak esedezik. Hajnali nótán szarvas muzsikán mond, úgy imádkozik.

Rettegésben ül, ostor közt forog, bűnét tudja, vallja, csak hozzád kiált, jobbulást fogad, orvosságát várja. Hajnali nótán szarvas muzsikán dicsérettel mondja.

Mihelyt szent helyre imádkozásra előtted érkezik Izrael szenti, bocsásd meg bűnét, nyujts neki kegyelmet. Hajnali nótán szarvas muzsikán mond szép dicsiretet.

Régi szent frigyedet atyánkkal említsd, nagy pátriárkákkal, azok nevekért nálad kedvedért tégy jól unokájokkal. Hajnali nótán szarvas muzsikán mondanak hálaadással.

Rettenetes Úr halld kiáltását, peresit pereld meg. Te szegényidet vigasztald immár és Ciont építsd meg. Hajnali nótán szarvas muzsikán hadd dicsirjenek meg.

Ha mely fiaid hozzád megtérnek, fogadd kegyelmesen, kik nagy reszketve, mint citált felek állnak törvény színen. Hajnali nótán szarvas muzsikán ezen énekelvén.

Pör törvény napján nagy irgalmodról kérlek emlékezzél. Harag busulást ne indíts kérünk mikor törvénykedel. Hajnali nótán szarvas muzsikán ezért dicsirtetel.

Kik szent nevedet szüntelen félik, tisztelik, szentelik: törvénytől mentsed, pereit vigyed, mert szódat őrzik. Hajnali nótán szarvas muzsikán nevedet dicsirik.

Hozd el már, hozd el váltság esztendőt. Néped Uram mentsd meg. Gyönyörűséges csergő patak közt juhoid nyugosd meg. Hajnali nótán szarvas muzsikán ott dicsirjenek meg.

Nézd Izraelnek, boldogult atyánknak tökéletességét mint régi kedves pecsétgyűrűdet köss szívedre minket. Hajnali nótán szarvas muzsikán mondunk dicsiretet.

Ugyanis látod bűnünk sokságát, soha nem bírjuk el. Legfőbb orvosság ingyen kegyelem, ahoz bocsánat kell. Hajnali nótán szarvas muzsikán kiért dicsirtetel.

(Utánna mondd a 130. zsolt.)

Aluvó ágyamból, házamból felköltem szokásom tartozásom szerént, az én uramnak házában jöttem nyomorúságomban, szükségemben, az én szemeim csak ő reá néznek és számmal hozzá kiáltok. Mikor hozzád kiáltok, hallgass meg engemet én igazságomnak Istene.

Az én gonosz kévánságimnak idestova késztetésit, vigyázásit nyomd le. Mert teljességgel ellenséges tusakodással háborgatnak engemet és az vakmerő bűnökben örökössé maradandóvá akarnak tenni. Nem hágy, sem tágosít csak addig is engemet, mig nyálamot elnyelhetném. Mikor hozzád kiáltok, hallgass meg engemet én igazságomnak Istene.

Megbűzhödt miatta jó illatom, mert uralkodik rajtam. Elkeserítette lelkemet mert ugyan jargal rajtam. Tántorog erőm miatta és vadász szűntelen vesztemre. ki miatt rettegésben forog az én jó kévánságomnak éjje. Mikor hozzád kiáltok, hallgass meg engemet én igazságomnak Istene.

Serkents fel az bűn álmából nyomorultidat. Oh elevenítő, látó, jövendölő Isten és hozd el váltságos esztendejét az te megvetett népednek. Vedd kedvesen kiáltását a megsujtolt, megvert erőtlennek, mert csak te vagy nékem pohárom sorsom és részem. Mikor hozzád kiáltok, hallgass meg, én igazságomnak Istene.

Benedikciók.

(Itt végződik az bölcs Istennek segedelméből az egész esztendőt által való imádságoknak a dereka. Mondom az dereka, mert ezeknek számtalanok ékesgetési, dicsíretes diszítési vadnak, kiknek most fordításához nem érkezhetni, hanem az, mely szükséges két dolgokban forgó imádkozások vadnak Izraelnek, egyik szüntelen keze között szeme előtt forgó háladások, másik az pönitencia tartásra bűnbocsánatra való imádságok. Ez után azokról való imádságokat fordítjuk, jedzegessük, ami közülök most előnkben jöhet, másszor vagy mü vagy mások az Ur ajándékából azt is netalán többíthetik.

Mivel azért az Istennek és Isten előtt járó hű embernek

teljes élete, minden dolga, azoknak kezdése, végezése, az Úr nevében kelletik lenni, mint Noáról, Ábrahámról iratik; feledékenységben nem jó lenni az Úrnak nevének és emlékezetinek szájából, mert arról mondatik az szentekről «az Úr vala ő vele» azaz mindenekben az Úrnak szent nevét emlegette, áldotta, segítségére hitta és hálákot adott néki. Ez is nem más mint az szentségnek voltaképen való követése. Azért minden dolgaiban igen reá vigyázván, valahul valamiben az alkalmatosság hozza, el ne mulassa, hanem áldja ekképen az Úrnak nevét. És mikor arra ok és alkalmatosság adatik elcibe, nagyobbnak, drágábbnak tartsa, hogysem mint ha sok aranyat, gyöngyöt, drága köveket talált volna.)

(Mikor azért valami ujságot ad Isten látni és érni új búza kenyeret enni, új mustot innya, gyümölcsöket, füveket is, virágokat tavasszal ősszel, télben is, az idők változásában havat, jeget télben és akármely időkben is oly ujság adatik vagy jő elcibben amaz szokott imádságot, áldást, melyet a nagy innepeknek kezdetiben mondanak, kell mondani).

Áldott vagy te szent Úr mü istenünk ez világnak királya, ki éltettél, megtartottál és ez üdőre juttattál.

(Ez közönséges hála adás minden ujságnak, üdőknek, új állatoknak látására. Azután mondja melléje az dologról, a miről vött alkalmatosságot.)

(Az kenyérről.)

Áldott vagy te szent Úr mü Istenünk ez világnak királya, ki ez földből kenyeret teremtettél,

(Ezt minden kenyérételnek, ebédjének, vacsorájának kezdésekor tartozik az gazda elmondani és kinek-kinek része szerént való kenyérrel azután élni.)

(Az borról.)

Áldott vagy te szent Úr mü Istenünk ez világnak királya, ki az szőlőtőből bort teremtettél.

(Egyéb fák gyümölcséről.)

Áldott vagy te szent Úr mü Istenünk ez világnak királya, aki az fából gyümölcsöt teremtettél.

(A gyümölcs-étel után mondja.)

Áldott vagy te szent Úr az jó földért és jó gyümölcsekért.

(Földi veteményekről.)

Áldott vagy te szent Úr mü Istenünk.. ki a földből gyümölcsöt teremtettél.

(Jószagú füvet ha szagol.)

Áldott vagy te szent Úr mü Istenünk, ki az füvekben gyönyörűséges jó szagokat, illatokat teremtettél.

(Ha fűszerszámokkal él külön.)

Áldott vagy te szent Úr mü Istenünk ez világnak királya, ki teremtetted a fűszerszámoknak sok jó nemeit.

(Ha sokféle eledellel rakják meg az asztalt.)

Áldott vagy te szent Úr mü Istenünk.. ki teremtetted sok jó eledeleknek nemeit.

(Ha vizet iszik.)

Áldott vagy te szent Úr mü Istenünk ez világnak királya, kinek parancsoló beszéde által löttek mindenek.

(Az vízital után mondja.)

Áldott vagy te szent Úr, ki sok élő lelkeket teremtettél és azoknak egyszersmind életekre való szükségeket is teremtetted, hogy elevenítsed minden élőknek lelkeket. Áldott vagy te örökké élő szent Úr.

(Ha jószagu gyümölcsöt vészen kezében illatozván.)

Áldott vagy te szent Úr.. ki az gyümölcsökbe jó illatot oltottál.

(Ha fának virágát mint rózsának s egyébnek.)

Áldott vagy te szent Úr.. ki teremtetted az jószagú virágoknak fáit.

(Ha csak fűnek virágait.)

Áldott vagy te szent Úr.. ki az füvekbe jó illatot teremtettél.

(Ha mirtust, nádmézet, cinnamomát, szerecsendiót is, ugyanazont.)

Áldott vagy te szent Úr.. ki teremtetted a fűszerszámoknak nemeit.

(Kenő olajokra, ámbrára ugyanazont. Balzsamumra.)

Áldott vagy te szent Úr.. ki kedves jó illatú olajt teremtettél.

(Ha szent és hütbeli atyafiak temetésénél megyen el.)

Áldott vagy te szent Úr mü Istenünk ez világnak királya, ki tütöket isteni itéletiből formált és ugyanazon itéletiből éltetött, elevenitött, itiletiből táplált és legeltetett és jól tudja mindnyájatoknak számát. És ugyanazon Isten jövendőben megelevenit és feltámaszt, előállat itéletre tüktöket. Áldott vagy te szent Úr halottaknak megelevenitője és feltámasztója.

(Ha sz. és hütbeli atyafiak gyülekezeti mellett megyen el.)

Áldott az ki megerősíti az özvegyeknek határát.

Ha ugyanafféle elromlott gyülekezet helye mellett megyen el.)

Áldott az igaz itilő biró.

(Ha oly helyen megyen el, ahol vagy magával vagy az ő eleivel Isten valamely csuda tételét, jóvoltát szabadítását mutatta.)

Áldott az ki én vélem (vagy az én atyáimmal) ez helyen csuda tételét mutatta.

(Ha az szivárványt látja az égen.)

Hűséges Isten az frigytartásban és megállója megmondott beszédednek. Áldott vagy te szent Úr, ki szent frigyedről megemlékezel.

(Ha lát a szent hütben, vallásban vele egyező királyt. fejedelmet.)

Áldott vagy te szent Úr... ki részelteti az ő dicsőcsőségében az őtet félőket.

(Ha külső valláson való fejedelmet és királyt lát.)

Áldott az ki részeltette az ő dicsőségében az testet s vért is.

(Ha szent hütön valláson való bölcseket lát.)

Áldott az, ki részeltette az ő bölcsességéből az őtet félőket.

(Ha külső valláson való bölcset lát.)

Áldott az, ki részeltette az ő bölcsességéből az testet s vért is.

(Ha látja kedves emberét, barátját három holnap mulva.)

Áldott az ki éltetett, megtartott, ez üdőre juttatott bennünket.

(Ha tizenkét holnap mulva látja.)

Áldott az ki megeleveníti az holtakat.

(Ha ki betegségből felgyógyult barátját látja.)

Áldott az irgalmas Isten, ki tégedet életre fordított és porrá nem változtatott.

(Ha ki szerecsent lát, lyúki embert, törpét, igen bénán születettet és csudást.)

Áldott az, ki az ő teremtett állatit akaratja szerént változtatja.

(Ha lát akár mi szép, kedves teremtett állatokat, szép fákat.)

Áldott vagy te szent Úr, az kinek világában ilyen teremtett állati vadnak és találtatnak.

(Ha lát villámásokat, pillogásokat, dörgést, forgószelet.)

Áldott az, kinek hatalmas erejével teljes ez egész világ.

(Ha látja az nagy tengert.)

Áldott az, ki csinálta az nagy tengert.

(Ha nagy hegyeket, halmokat, nagy folyóvizeket lát.)

Áldott az, ki csinálta az kezdetnek munkáit.

(Ha kellemetes esőt lát és jó hireket hall.)

Áldott az igen jó és jól tevő Isten.

(Ha nehéz hireket hall.)

Áldott az igaz itélő biró.

(Négy rendbeli emberek tartoznak nevezet szerént sokaság és atyafiak gyülekezetében való háladással: pusztában jártokban, ki utokat eltévesztik; fogságból szabadultak, tengeri

szélvésztől menekültek és betegségből kik meggyógyultak. Mind ez négyről vagyon emlékezet és intés az 107. zsoltárban. Ezek ez szerént áldják az Urat.)

Áldott vagy te szent Úr, ki az vétkesekhez kegyes jó voltodat bizonyitod és ki énnékem is sok jókkal fizettél.

(És erre az kik hallják Ament feleljenek és mondják ezt:)

Az Úr Isten, ki te neked minden jóval fizetett kegyelemmel, irgalmassággal és kedvezéssel, áldassék és magasztaltassék minden áldások és dicsiretek felett azon irgalmasságából, ezután is őrizzen tégedet és minden jókkal fizessen te néked örökké. Szela.

(Ha szárazság és aszály idején bőjtölnek az esőért és meghalgattatnak, mihelyt esni kezd, ha vagyon gyülekezet helyek, oda gyűljenek összve hálaadásra, ha nincsen, külön, külön magában is adjanak hálákat és mondják:)

Vallást teszünk mü te néked szent Úr mü Istenünk és dicsirjük az te nevedet ez szép esőnek minden cseppiért külön-külön, amelyet mü reánk szállítottál és szállitasz. És ha oly teljes volna a mü szánk mint az tenger az te dicsireteddel, nyelvünk, mint annak zúgó háborgó habjai és a mü ajakink, mint az egek tágassági, terjedési, az te magasztalásoddal, mégsem volnának elegendők, sem nem adhatnánk elegendő hálákat sok ezerszer való ezredrészényiről is az te nagy jó voltodról és jótételidről és ez mostani meghallgatásodról is és esőszállitásodról. Azért vallást tegyünk az Úrnak, mert igen jó, mert örökké való az ő irgalmassága.

(Ha barmot, vadat, madarat ölend meg enni.)

Áldott vagy te szent Úr, ki megszenteltél minket az te parancsolatidban és hattad mü nékünk az állatoknak vére vételét.

(Erre felette sokképen való vigyázásokat tanulságot látok, olvasok Izrael közt, de leginkább szükség arra vigyázni, hogy az állatok agyon ne veressenek se rútul ne rongáltassanak, öletések előtt meg se felszegítessenek, hanem igen éles jókora késsel, ne kicsinnel, kit az vérvétel előtt a körmét tizszer alá s felvivén rajta megtapogasson, hogy az éli darabos csorbás ne legyen, mert úgy az állatot megszaggatja és szaggatottnak tartatik. És az madaraknak tollait és egyéb állatnak szőrét, gyapját eltisztítsa a metsző helyen, kicsiny helyen, hol az első rántása kezdessék, mert jól el megyen osztán az jó éles kés rajta. Vérét azután jól kibocsássa és megvárja annak jól kitakarodását. Azután az darabolt hust, mikor sütni főzni készíti, darabos sóval az vértől megvontassa. A vérvétel előtt mondja a felyül megírt áldást.)

(Mikor a vérét befedi mondja:)

Áldott vagy te szent Ur, ki megszenteltél minket a te parancsolatidban és hattad münekünk az állatoknak vérének befedezését.

(Ha ki utra indul:)

Legyen kedves jó akarat az te szent szined előtt én Istenem és minden szenteknek Istene, hogy vezérelj engemet békességgel az hová menni szándékoztam. És hozz vissza is békességgel. És ótalmazz meg Uram Isten minden ellenség kezétől és leseskedő tolvajoktól az útban és adjad, hogy kedvet, kegyelmet és irgalmasságot találjak az te szent szined előtt és mindeneknek szemei előtt, valakik engemet látnak. Áldott vagy te szent Ur, imádságoknak meghallgatója.

(Ugyan ahhoz az bölcsek ezeket is oda mondják :)

Jah őrizz meg engemet.

(Vagy tulajdonképpen forditván.)

Édes Jahom őrizz meg engem, Jahom szabadits meg engemet, Jahom segilj meg engemet.

(És ezt igy háromszor mondják ; ismét amaz verset hétszer mondják.)

Legyen gyönyörüséges örökké az mü Urunk Istenünk mü rajtunk és kezünk munkáját mondom erősítse meg, az mü kezünk munkáját, mondom, örökké erősítse meg.

(Psalm. 90. — ismét.)

Jákób penig megindula az ő utára és akadának ő reá az Istennek angyali és mondá Jákob mikor azokat látta volna, Istennek tábori ezek és hivá annak az helynek nevét Machanaimnak. Az mindenható Ur ad erőt az ő népének, az Ur megáldja az ő népét békességgel.

(Ismét mondja el a 121. Psal.)

(Mikor be kezd az tartományba érkezni, a hova indult volt :)

Legyen kedves jó akarat az te szent szined előtt én Istenem és minden szenteknek Istene, hogy juttass és érkeztess engemet ez tartományba békességgel.

(Mikor be jut az szándékozott helyre :)

Vallást teszek te előtted én Istenem és minden szenteknek Istene, hogy engemet ez helyre békességben juttattál. Áldott az te szent neved mindezért s mind egyéb számtalan sok vélem való jótéteményidért.

(Ha ki árnyékszékre vagy szükség helyére megyen, négy singgel az hely küvül megállapodván mondja:)

Tisztesség legyen a tiszteleteseknek avagy a tisztelendőknek, az szenteknek, az felséges Ur szolgáinak. Adassék mindenektől dicsőség az mü Istenünknek. Őrizzetek engemet, őrizzetek engemet, segíljetek engemet, segíljetek engemet, támasszatok engemet, támasszatok engemet, várjatok meg engemet, várjatok meg engemet mig bemegyek és távozom ez helyre és onnat kijövök, mert ez szükséges uta az emberek fiainak.

(Teljes az Isten dicsőségével és szolgáló lelkivel, angyalival az egész világ ha a mü testi szemeink nem láthatják is. Azokért is az jó hitü tiszta embernek igen szemérmesnek, tisztának kell lenni.)

(Azt mondja böles Tanchuma; valaki az árnyékszéken szemérmetesen viseli magát, három gonosztól menekül meg: kigyók marásától, scorpiók marásától, gonosz vesztésektől és hogy álma is jóra fordíttatik az olyan embernek. Kijövén mossa meg kezeit és akkor ne mondja arra amaz áldást «ki hadtad a mü kezeinknek ártatlanságát és tisztaságát», mert az más üdőkre való imádság, tanulásra és egyéb szentséges dolgokra való.

(A ki feredőbe akar ülni, minek előtte ruhájából levetkeznék, mondja:)

Vallást teszek te előtted én Uram Istenem, hogy őrizz meg engemet. Legyen kedves jó akarat az te szent szined előtt én Uram Istenem és minden szenteknek Istene, hogy vezérelj és vigy engemet ez feredőben békességgel és hozz ki is onnat békességre, és szabadits meg engemet mind ennek és mind ehhez hasonlónak jövendőben minden ártalmától és ments

meg tűznek égésétől, vízben való borulástól, fojtódástól és ne árthasson énnékem semmi veszedelmes rossz dolog, se semmi vétkem mostantól fogva mind örökké.

(Mikor kijő az fördőből, mondja :)

Vallást teszek te előtted én Uram Istenem, hogy megőriztél engemet az tüztől, égetéstől és vizben való borulástól.

(Mikor eret vágat magán mondja :)

Legyen kedves jó akarat az te szent szined előtt én Uram Istenem és minden szenteknek Istene, hogy légyen az én gyötrelmem énnékem orvosságomra. És orvosolj meg engemet tökéletes orvoslással, egészséges életnek orvoslásával, mert csak te vagy egyedül az tökéletes igaz, ingyen, ajándékon orvosló szent Ur. Áldott vagy te szent Ur ingyen és ajándékon orvosló, gyógyító.

(Minden tekenő tésztából az asszonynépek és sütők tartoznak legelsőbben is a papnak avagy szeginyek számára annyi lepént vagy cipót kiszakasztani, a mennyit annak a kiből szakasztják, huszonnegyed része tenne, ha kevés, ha sok, azaz száz cipóból négyet, ötvenből kettőt, huszonnégyből egyet és mondja ezt az áldást :)

Áldott vagy te szent Ur ki meg szenteltél minket az te parancsolatidban és hattad münekünk az szent lepénnek tésztákból először is kiszakasztását.

(Tanuságok : Erre szükség hogy az Isten félő és törvény tartó asszonyok reá vigyázzanak, mert látom, olvasom az bölcsek irásában, hogy három dologban való restségekért

vigyázatlanságokért irják az bölcsek, hogy az asszonyok gyermekszülésben megöletnek és meghalnak avagy sokat kínlódnak. Egyik: ha az szent lepénnek vagy cipónak pap avagy szegények számára kiszakasztását elmulatják. Másik: ha az szombatnak tisztességére jobb, szebb külön való gyertyát, ki nem az közdolog szükségire való legyen, jó idején szépen meg nem gyújtják ilyen áldással:)

Áldott vagy te szent Ur, ki megszenteltél minket az te parancsolatidban és hattad mü nekünk az szombatra való gyergyának gyujtását.

(Harmadik: Hogy ha magokat az határozott napokig üdőkig havi betegségekkor férjektől igen tisztán nem ótalmazzák Értsed ismét, hogy ha ezekben vigyázók, szorgalmatosak, könnyebb és békességesebb szülést várhatnak Istentől. Tartozik penig az tészta kiszakasztással és az szent lepénnek kiszolgáltatásával minden tekenőből külön-külön, ha ne tudom mennyi tekenővel sütne egy napon is. Ne szánja, se restelje, mert ez a többinek megszentelése, áldása, mint az törvény és apostolok is tanítnak.)

(Ha ki tanuláshoz, olvasáshoz kezd, közönségesen mondja:)

Áldott vagy te szent Ur, tanits meg engemet az te szent rendelésidre. Áldott vagy te szent Ur, ki ingyen való kegyességedből ajándékozol tudománynyal és bölcsességgel.

(Ha az Törvényből akar olvasni:)

Áldott vagy te szent Ur mü Istenünk ez világnak királya, ki megszenteltél minket az te parancsolatidban és hattad mü nekünk a te sz. Törvényed tanulásában való fáradozásinkat.

(Vagy.)

Áldott vagy te szent Ur mi, Istenünk ez világnak

királya, ki minket a tévelygők közül sajátoddá szent ismeretedre juttatván, választván adtad mü nékünk tudunk az te sz. Törvényedet. Áldott vagy te szent Ur Törvénynek adója.

(Ha az prófétákból vagy több szent irásokból:)

Áldott vagy te szent Ur mü Istenünk ez világnak királya, ki választottad az igaz és szent prófétákat és kedvelted, javallottad azoknak beszédeket, melyeket hüséges igazságban mondottanak. Áldott vagy te szent Ur ki választottad, javallottad az szent Törvényt, Mózest az te szolgádat, Izraelt az te népedet és azok között való szentséges és hüséges prófétákat.

(Mikor dézsmáját valamiből kiadja, kiszakasztja:)

Áldott vagy te szent Ur mü Istenünk ez világnak királya, ki megszenteltél minket az te parancsolataidban és hattad mü nekünk (ebből és abból — megnevezi, magyarázza, a kiből kiadja) az szent dézsmának kiszakasztását, adását.

(Ha az első zsengéket azaz a javából még az dézsmának előtte, melynek számát úgy intézték az bölcsek, hogy hatvanból egyet, szászhuszból kettőt, vagy aki jobban akarja majd közönséges szokás ötvenből egyet és százból kettőt, kit csak az gabonából és az fő gyümölcsökből szoktak adni és az gyapjúból.)

Áldott vagy te szent Ur mü Istenünk ez világnak királya, ki megszenteltél minket az te parancsolatidban és hattad az első zsengének számodra való kiszakasztását.

(Gyapju dézsmáláskor:)

Áldott vagy te szent Ur mü Istenünk, ki meg

szenteltél minket az te parancsolatidban és hattad mü nekünk juhainknak gyapjából (vagy ha bárány: bárányinknak gyapjából) dézsmának ki szakasztását és adását.

(Első fajzásnak kiadására:)

Áldott vagy te szent Ur mü Istenünk ki meg szenteltél minket és hattad mü nekünk barmainknak (juhaink nyája) első fajzásának te számodra való szakasztását és adását.

(Ha az első fajzását kiadja:)

Áldott vagy te szent Ur mü Istenünk ki meg szenteltél az te parancsolatidban és hattad mü nékünk barmainknak első fajzását te számodra kiszakasztanunk.

(Ha a maga első szülött fiát megváltja, vigyen az papnak öt siklust és adja, mutassa bé mondván):

Áldott vagy te szent Úr mü Istenünk ez világnak királya, ki megszenteltél minket az te parancsolatidban és hattad münekünk első szülöttünknek megváltását. (És a papra fordítván száját mondja): Vallást teszek az mü Urunknak Istenünknek te előtted, hogy én ma az első szülött fiamat (megnevezvén) Dánielnek váltságát megadtam.

(Feleljen az pap és mondja):

Legyen kedves jó akarat az mennyégben lakó mü Istenünknek szine előtt, hogy amiképpen méltónak találtattál első szülött fiadnak (vagy mint Dánielnek megnevezi a nevet) megváltására, azonképpen találtassál méltónak minden parancsolatoknak, melyek az törvényben írva vadnak a betöltésére.

(Ismét az gyermek atyja mondja ez áldást):

Áldott vagy te szent Úr mü Istenünk, ki éltettél, megtartottál és ez üdőre juttattál minket.

(És ha jó akaratja lészen az papnak, szabadságában lészen ha az gyermek atyjának azután visszaadja az siklusokat, tallérokat.

(Ha ruházatot, külsőt, belsőt veszen magára):

Áldott vagy te szent Úr mü Istenünk, ki megruházod az meziteleneket. (Utána mindjárt):

Áldott vagy te szent Úr mü Istenünk, ki éltettél, megtartottál és ez üdőre juttattál.

(Ha uj lábabelit, sarut, csizmát, akar mi öltözetet veszen magára):

Áldott vagy te szent Úr mü Istenünk ki megadod és szerzed minden szükségemet.

Halott felett keservesek előtt való imádság.

Erős Isten világ kősziklája, kinek tökéletesek minden cselekedeti, mert minden ő utai itilet és hűség és nem lévén csalárdság azokban, hanem csak igazság és egyenesség. Ő csak igazság mondom és igyenesség ő és ő egyedül tiszta. És egyedül egyetlen egy minden munkájában, könyörülő, irgalmas és igaz az törvénytételben.

És erős Isten, világ erős kősziklája. Cselekedik amit akar, és ki mondhatja azt ő néki, hogy mit mivel? Mindent csak magáért cselekedik, mert ő szállít az sírban és ő hoz fel onnat is. Igaz ő minden cselekedeteknek formálója és kegyes mindenben, valamit cselekedik. Uralkodik szabadosan minden akaratjában

Megcselekedi az mi cselekedvén vagyon és ki mondja azt ő néki, mit cselekedtél? Igaz ő és igyenes, nincsen az ő utaiban csalárdság, mert ő hivattatik erős, tökéletes, mozdulhatatlan kősziklának. Tiszták az ő munkái, igazak minden ösvényi. Nem rejtezhetik el az ő szine előtt semmi szerzett állat. Igazság, itilet minden ő utai, kegyesség és hűség az ő ösvényi. Nincsen személyválogatás az ő szine előtt és mü rajtunk igen buzgók az ő irgalmassági, mert mü minnyájan az ő kezének munkája vagyunk. Minden élőknek lelke az te kezedben vagyon, igazsággal teljes az te jobb kezed. Irgalmazz és kegyelmezz az te kezed juhainak maradékján és méltóztassál mondani parancsolni az verekedő angyalnak, tartóztassa kezét. Erős kőszikla, kedvezz az magosságból és cselekedjél irgalmason mint atya fiaival, nagy irgalmasságodból rekeszd meg haragodat az tökéletesek kisdediről, kik néked szenteltetének. Tekints lassusággal és kedvezéssel az népekre, mert te teljes vagy kegyelemmel és az keserveseknek adj vigasztalást. Ez ugyanis mindeneknek ez széles világon, elszeded őket és mindenekkel irgalmasságot cselekedel, mert nincsen elrejtett dolog semmi az Istennek előtte és csak az ő lelke eleveníti mindenütt ez világot és csak az vagyon mindenütt mindeneknek életére. Ez ugyanis mind nagynak kicsinnek uta, mert nincsen az ő szine előtt személy válogatás. Bódog az az ember, ki igazságot és alamizsnálkodást és irgalmasságot követ, mert az irgalmas alamizsnálkodás megment az haláltól. Ez ugyanis uta minden gazdagnak, szegénnek, nagynak, kicsinnek, bizonyosan eltakarít-

tatnak és elbontatnak, rothadnak, mert minden héába valóságnak héába valósága. Az ember hacsak egy esztendeig él is, avagy ezer esztendőkig él is, micsoda méltósága és feljebb való volta marad az életre nézve. Innét való eltakarodása után. Mert csak olyan azután mintha nem lött volna. Áldott az igaz biró, ki megöl s megis elevenít. Igaz biró, igazságosan és hűségesen itíl. Mondom, áldott az igaz biró, mert néki minden itíleti igazak és hűségesek.

(Temetés után az keservesektől házoknál elválván):

Áldott vagy te igaz itílő biró irgalmasan itélő és hűségesen itílő, aki megitíltél minket az te hűségedből, mint írva vagyon. Az erős kősziklának minden munkái tökéletesek. Igaz vagy te Uram és egyenesek minden te itíletid. Áldott vagy te szent Úr, minden keserveseknek vigasztalója, halottaknak megelevenitője.

(Ha ki halálos félelmes betegségben fekszik vagy utolsó gyónás formája):

Vallást teszek te előtted én Uram és én Istenem és minden szenteknek Istene, hogy az én orvoslásom és gyógyulásom csak te kezedben vagyon, azonképpen halálom is te kezedben. Legyen kedves jó akarat az te szent színed előtt, hogy gyógyíts meg engemet tökéletes gyógyítással. Ha pedig halálom következik az én betegségemben, legyen az én halálom minden én bűneimnek, vétkeimnek és vakmerőségeimnek, valamelyeket teljes életemben vétkeztem, csalárdkodtam és az te szent színed előtt ellened rugadoztam, eltörlésére és bocsánatjára és teljességgel megengedé-

sére. És engedjed, hogy légyen az én részem nyugodalmom paradicsomban, Gán Edenben, az gyönyörűséges kertben, És tégy méltóvá, tisztaságossá az örök életnek bódogságára, melyet minden igazak számára elrejtettél és rendeltél. Amen, Amen.

Asztaláldásnak formája és étel után valók.

(Szombat nap estve imádságát elvégezvén mindenkor vacsora előtt az Kiddust szokták mondani az innep fogadására. Asztalánál poharát kezében vevén, étel előtt mondja fel szóval):

Véghezvitettek az menny és az föld és azoknak minden seregi. És elvégezé az Úr Isten az heted napra minden munkáját, valamelyeket cselekedék. És megszünék, szombatla az Isten az hetedik napon minden ő munkáitól, valamelyeket készíte. És megáldá az Úr Isten az hetedik napot és megszentelé azt, mivel azon szünt volna meg maga is minden munkáitól, melyeket teremtett volt az készítésre és csinálásra.

Áldott vagy te szent Úr mü Istenünk, ez világnak királya, ki az szőlőnek gyümölcsét teremtetted, ki megszenteltél minket az te parancsolatidban, kedveltél minket, az te szent szombatodat nagy szerelmedből, jó kedvedből örökösön adtad münékünk örök emlékezetire az kezdetben lött munkáidnak, holott ez az nap kezdője minden szent gyülekezetnek és az egyptusi szabadulásnak is emlékezeti, mert minket választottál és szenteltél minden népek közül és az te szent szombatodat jó kedvedből, nagy szerelmed-

ből örökösítetted münékünk. Áldott vagy te szent Úr, szombatnak megszentelője.

(Másnap az szombat ebédjére is ebéd és étel előtt vetett, terített asztalnál hasonlóképpen cselekedjék és ugyan ezen imádságot mondja igéről igére, teli pohára keziben lévén és az áldás után egyék és közölje másokkal is, cselédjével, szombatosokkal. Étel előtt kezibe véve az kenyeret és megszegvén: mondja ezt):

Áldott vagy te szent Úr mü Istenünk, ez világnak királya, ki az földből kenyeret teremtettél.

(És az kidduson kívül mikor ételközben bort iszik, mondja el az közönséges bor áldást):

Áldott vagy te szent Úr . . ki az asszú szőlő fának vizéből bort teremtettél.

(Meglássa minden hű ember, hogy mind ebédjét, vacsoráját oly tiszteletesen és isteni félelemmel töltse, kövesse, mintha az Úrnak asztaláról, oltáráról ennék. Mivel már eledele mind az első zsengének kiadásával és dézsmának kiszolgáltatásával megszenteltetett. Imit amott való foldozást, falatozást ugyan nem is illik követni, hanem ha valami szép ujságok akadnak, adatnak kezében, kire szükség áldásokat mondani és háladást, enélkül az isteni ajándékokat magához venni háládatlanság. Azért ha vagyon módjában, vagy Törvént, szentírást olvastasson, vagy arról beszéljen asztala felett és józanon, mértékletesen töltvén el vacsoráját, ebédjét. Ha idegen tudós atyafi vendége lészen, azt kinálja meg az háladásnak elmondásával. Ha penig nincsen, maga tartozik, vagy utána fia, leánya az asztalnál, ki elsőbb, tekintetesb, vagy maga az gazda. Ha tíz számuvan lesznek az asztalnál, intse meg az háladásnak vagy hallására, vagy vele utána magokban elmondására és hogy el ne vesztegeljék, hanem az áldásokra Amont mondjanak. Mivel tartozik is vele minden, valaki az áldást mástól hallja mondatni, reá felelni ilyenképpen):

Áldott az és áldott az ő szent neve.

(Itt azért szólítja az többit ilyenképpen):

Áldassék tőlünk az Úr Isten, kinek sajátjából táplálttattunk és kinek jó voltából élünk.

(Feleljenek az ott ülők):

Áldott az Urunk, kinek sajátjából öttünk és kinek jóvoltából élünk.

(Ha hárman lesznek, így):

Áldassék akinek sajátjából tápláltattunk.

(És feleljenek):

Áldott akinek sajátjából öttünk és akinek jóvoltából élünk.

És mondja az háladást eképpen):

Áldott az, ki megelégíti az éhezőket. Áldott ő és áldott az ő szent neve, áldott dicsőséges emlékezeti mind örökkön örökké. Áldott vagy te szent Úr mü Istenünk, ez világnak királya, ki táplálod az egész világot mindenestől kegyelmesen, kegyesen és irgalmason, adván eledelt minden testnek, mert örökké való az ő irgalmassága. És amiképpen az ő nagy jóságos volta soha örökké el nem fogyhat, úgy ne fogyjon, se fogyatkozzék el szüntelen soha örökké az mü táplásunk, mert csak ő egyedül mindeneknek éltetője és táplálója (amint mondva vagyon). Megnyitod az te kezeidet és megelégítesz minden élő állatokat az te jó kedvedből. Áldott vagy te örök Isten, mindeneknek kegyes táplálója.

Vallást teszünk te néked mü Istenünk, ki az

régi szent atyáknak kévánatos tágas földet adtál örökségül, szent frigyet, törvényedet, életet és táplálást adván a mellett és tanitván drága rendtartásiddal az örök életnek utára és az testi táplálásnak is megnyerésére. Melyekből minket is isteni nagy kegyelmességedből részeltetvén vallást teszünk tenéked és áldjuk szent nagy nevedet (amaz mondás szerént). Meglássad, hogy évén és megelégedvén áldjad az te Uradat Istenedet az jó földért melyet neked adott. Áldott vagy te szent Ur Isten az jó földért és jó táplálásodért.

Könyörülj örökkévaló Ur Isten mü rajtunk és minden te hiveiden; Jeruzsálem városán és a Sion hegyen, kin az te dücsőséged lakozott és az mely szent helyre az te neved segitségül hivatott. Mü édes atyánk, mü kegyes pásztorunk, éltetőnk, táplálónk gondviselőnk és legeltetőnk, legeltess tágasan és vigasztalj meg minket mentől hamarébb minden nyomoruságinkból. És ne juttass se kényszeríts jutnunk szent Ur mü Istenünk minket egy testnek vérnek is alamizsnájára, se adakozására se kölcsön mástól vételére. Mert azoknak adakozások igen vékony és kevés, felhányások, gyalázások pedig igen sok. De amaz teljes, tágas, bőséges, gazdag markodból elégíts és bővölködtess minket, hogy soha meg ne szégyenüljünk se ezen a világon, se az jövendő világon. És az Dávid házának letöretett szarvát épits fel, állasd helyére mentől hamarébb az mü napainkban Amen.

(Szombaton és egyéb fő innepeken ezt is mondja köziben):

Legyen jó kedved mindenható szent Ur mü Iste-

nünk, hogy ótalmazz meg minket az te parancsolatidban és a szentséges szombatodnak heted napoknak nagyságos szent szombatodnak ez jelenlevő pogácsás szent innepednek ez hét heteknek és törvénykiadás innepének ez sátoros és betakarodás innepének parancsolatjából. Mert nagyságos és igen szentséges nap ez, kin az te szent szined előtt megszünvén minden munkánktól nyugoszunk ő rajta az te szent rendelésidnek és kedves akaratodnak decrétuma szerént, hogy ne legyen nyomorgatás, óhajtás ez mü nyugodalmunknak napján és adjad látnunk Cionnak és szentid gyülekezetinek igaz örömét és vigasztalását a mü napainkban, mert csak te vagy az igaz és fővigasztaló. Áldott vagy te szent Ur Isten, ki megvigasztalod híveidet igéreted szerént való örök boldogsággal.

Áldott vagy te szent Ur mü Istenünk ez világnak királya, erős Isten, mü atyánk, mü királyunk, hatalmas őrizőnk, teremtőnk, szabaditónk, mü szentünk és Jákób szenti, mü pásztorunk és Izrael pásztora, igen jó és jóltevő királyunk mindenekben. Mert mind napról-napra ő cselekedett jól müvelünk és ő cselekettetött jó müvélünk és ő teszen, cselekszik jól müvelünk az örök életre, örök boldogságra mindörökkön örökké.

Ez a mü jóval fizető Istenünk és ő sok jókkal fizetett münékünk. Ugyanez a mü jó Istenünk örökkévaló jókkal is fizet is münékünk, irgalmassággal, kegyelemmel, könyörületességgel, tágasitással, szabadítással és minden jókkal.

Ez irgalmas Istenünk magasztaltassék mind nemzetségről nemzetségre.

Ez irgalmas Istenünk magasztaltassék mind mennyen és földön.

Ez irgalmas Isten dücsőitessék mü bennünk mindörökkön örökké.

Ez irgalmas Istenünk tápláljon minket nagy tisztességben és böcsületben. Ez irgalmas Istenünk adjon békességet mü közinkben.

Ez irgalmas Istenünk bocsássa áldását, ótalmazását és szerencséltetését minden mü kezünk munkájára.

Ez irgalmas Istenünk szerencséltesse minden mü utainkat.

Ez irgalmas Istenünk törje le minden kegyetlenek jármát az mü nyakainkról.

Ez irgalmas Istenünk vezéreljen minket földünkben való szabadúlásra.

Ez irgalmas Istenünk gyógyítson meg minket minden nyavalyáinkból tökéletes gyógyítással.

Ez irgalmas Istenünk nyissa meg münékünk elfogyhatatlan bőséges gazdag markát nagy tágassággal.

Ez irgalmas Istenünk áldjon meg minket egyenként mind külön-külön az ő szentséges nagy nevében.

Ez irgalmas Istenünk vonja fel mü körülöttünk az ő békességének satorát.

Ez irgalmas Istenünk éltessen, tegyen méltóvá és közelítessen minket szentinek igért jóknak és bódogságnak elvételire.

Szent messiása által szent házának és gyülekezetinek épületire és az örök életnek bódogságára, felmagasztalván az ő szent királyának szabadítasit és

irgalmasságokat cselekedvén az ő messiásával Dávidal és az ő magvával mindörökké. Mert az oroszlánok megéheznek és meg szükölnek. de valakik az Urat keresik semmi jóból meg nem fogyatkoznak.

Valamit öttünk, legyen az elégséges megelégedésünkre. Valamit ittunk, legyen az jó orvosságunkra. És valami megmaradott ételünktől, italunktól, legyen az jövendő áldásunkra (amint irva vagyon). És eleikben adván evének, s meg is marada benne mint az Urnak szava vala.

Áldottak legyétek tü az Urtól, ki teremtette az mennyet és az földet. Áldott az az ember, ki bízik az Urban és kinek erős bizodalma csak ez a mindenható egy Istenség. Ez a mindenható Ur ad erőt az ő népének, ez Ur megáldja az ő népét békességgel. Áldott legyen az örökké áldó Isten mostantól fogva mindörökkön örökké Amen.

(Ha bort iszik vagy ittak az asztalnál erre az utolsó háladásra is szükséges képpen tartsanak hagyjanak benne, kit az áldás háladásakor kezében tartván, az háladó minekelőtte felhajtaná, mondja):

Áldott vagy te szent Ur mü Istenünk ez világnak királya, ki a szőlőnek gyümölcsét teremtetted.

(Igyék és adja az többinek is és elvégezvén mindnyájan italokat, mondják ezt is):

Áldott vagy te szent Ur mü Istenünk ez világnak királya az szőlőért és az szőlőnek gyümölcsiért és az mezőnek szép ujságiért és az kévánatos jó tágas földért, melyet adtál a sz. atyáknak és mü nekünk is. Könyörülj mü rajtunk és Jeruzsálemen, Izraelen a te népeden, Cion hegyén, kin az te dicsőséged lako-

zott. Épits meg Jeruzsálemnek, szent városodnak kőfalait hamar a mü napainkban és részesits minket szentidnek igirt boldogságokban. Áldott vagy Ur Isten az jó földért és a szőlőnek gyümölcsiért.

(Ha szombaton mondja így ez utolsóban is, a végihez mondja): Véghez viteténck az egek stb. a mint ide is meg vagyon irva: És vigasztalj meg minket ez nyugodalomnak napján).

(Ujhold napján így):

És emlékezzél jó végre mi rólunk ez uj hold napján.

(Az több fő innepeken így):

És örvendeztess meg minket ez vigasságos öröm szent innep napján (oda nevezze az innepnek napját.)

(Ha penig vizet, sert, méhsert iszik, ezt mondja az italnak felhajtása előtt).

Áldott vagy te sz. Ur, mü Istenünk, ez világnak királya, kinek parancsoló beszéde által mindenek löttenek.

(És italnak végę után).

Áldott vagy te sz. Ur mü Istenünk, ez világnak királya, ki sok élő lelkeket teremtettél és azoknak egyszersmind életekre való szükségeket teremtetted, hogy elevenitsed minden élőknek lelkeket. Áldott vagy te örökkévaló sz. Ur.

(Ha ki ez háladást hosszalja sokallja főképpen szorgalmatos sietős dolga közt, vagy utában: köznapokon megrövídítették az bölcsek és eléglik csak az két első verseket is, csakhogy az végezése és conclusiója legyen ugy amint oda fel megfordítottam. Ez fordítás előtt penig, az mely rövid áldást

háladást formáltam volt asztalomhoz gyermekimért, az is köznapokon és sietö dolgok közt vagy szorgos időkben elégséges kit már sok helyekre kiirtanak, itt is ne resteljenek iterálni, maradjon emlékezetben).

Áldott vagy te szent Ur mü Istenünk ez egész nagy világnak örökös Ura királya, ki minekünk az egnek harmatjából és az földnek zsirjából ételt, italt szolgáltatsz testünknek táplálására. Adjad Uram Isten az te szent ajándékiddal most és mindenkoron igaz hálaadó szivvel szentül és józanon s mértékletesen élhessünk és szent nevedet minden áldásidért, ótalmodért, szabaditásidért buzgóságosan áldhassuk, magasztalhassuk mindörökkön örökké Amen.

(Étel után való hála adó forma):

Hálákat adunk mü Urunk kegyelmes Istenünk szent felségednek mint örökkévaló mindenhatóságnak, atyának, ki minket mostani kegyes atyai áldásodból étellel, itallal megelégitettél, emlékezzél Úr Isten kegyesen mindenütt ez széles világon való hiveidről, tégedet félőkről és szeretőkről, Jeruzsálemről és az Dávid házának letöretett szarváról. Épits meg Ciont és bódogits meg szentidnek gyülekezetit örökkévaló bódogsággal. Áldott légy örök Isten. Áldott legyen az te szent neved, áldott dücsőséges emlékezeted mindenkori jótéteményidért és ez mostani táplálásodért. Vallást teszünk te előtted és dicsirjük az te szent nevedet mindenkori áldásodról, jó ajándékidért és ez mostani táplálásodról, hogy szentséges, kegyelmes és igen jó Istenünk vagy münékünk és örökkévaló mü rajtunk az te irgalmasságod. Halleluja.

Vége, az Úrnak segedelmével.

Volnának még sok több sz. dolgokról emlékezetes szükséges áldások, háladások, kit csak azért jelentek, ha kit az Mindenható Úr az szent nyelvben megvilágosít és ezeket látja, olvassa, ne itilje, se gondolja azt, hogy a többit is nem láttam volna, de az mostani üdőhöz, alkalmatosságokhoz talán ezeket is sokallják, főképen, kik az Isten Törvényéhez, tiszteletihez vagy idegenebb elmével viseltetnek. Most afféléket azért itt ennyiben hagyom.

Poenitentia tartásra való imádságok.

(Következnek az pœnitentia tartásra való imádságok formája, mely két képen való: vagy böjtöléssel tudniillik vagy anélkül. Senki azért ne gondolja azt, hogy valaki csak ételtől italtól tartóztatván magát, az előtt arra szánt, rendelt akaratja, nélkül, hogy az böjtnek tartassék Isten előtt. Főképen, ha vagy sok szorgalmatossága vagy búsulása miatt nem ennék és azt utoljutva, hogy nem ött, böjtnek akarna tudni és imádságában főképen délestiben böjtölésnek jelentené, az ki csak egy köztörténetből való koplalás, de nem böjt és úgy azzal nem élhet. Hanem valamikor arra való szándéka vagyon, még az előtt való napon jó kedvvel, szent akarattal arra rendelvén, dolgát, magát állapotját, vegyen tanulságot az Isa. (Jezsájás) 58-dik verséből, az igaz böjtölésnek formájáról. És az délesti és vecsernyekori imádságában az hamida végében szintén mikor vagy minek előtte Isten előtt való állásából (mert az hamida annyit teszen) lábait kimozdítván hátrébb állana. Mondja ezeket penig az böjt estin, tudniillik olykor, mikor az nap el nyugott, hanem fenn az égen látszik, mert az ilyen készület, igiret, magaajánlás nélkül az böjt böjtnek nem tartatik. Ha közönséges gyülekezet hirdetne böjtöt is bátor egymás között az előtt elvégezzék, de akkor estin, vecsernyekor imádságában megigérjék, ha penig csak egyedül is, ilyen szókkal igirje azt meg imádságában):

Világnak Ura Istene, íme én szabad jó akaratom szerént az holnapi napra az te szent szined előtt bőjtölésre ajánlom magamat. Legyen kedves jó akarat az te szent szined előtt én Istenem és minden szenteknek Istene, hogy fogjad szeretettel és jó kedvvel engemet és jusson az te szent szined eleiben az én imádságom és felelj meg énnékem kegyelmesem az én esedezésemre. És orvosolj lelki és testi orvoslásssl az te bőséges irgalmoságodból, mert csak te vagy minden szájnak imádságainak meghallgatója.

Legyenek kedvesek az én számnak beszédi és szivemnek gondolati a te szent szined előtt. Uram én kősziklán és én szabadítóm.

(Ezt mondván vacsorát affelől egyék, ehetik, sőt ha azt nyujtani találja vagy más okon későn éjjel ennék is, az igiret avval fel nem bomol és másnap az ilyen igirt bőjtöt nem szabad senki kedviért mint szintén fogadását megmásolni, mivel Istennek igirte. Mert csak embernek tött igiretit sem illik megmásolni, sokkal inkább amit Istennek igirt. És így amennyiben lehet a bőjt nap majd mint innep szentelés, egyéb szorgalmatosságokra sem szintén olyan szabados, mint az köznapok, mint ugyan Ésaiasból megtetszik. Az mint mondám penig oda fel, igiret ajánlás nélkül csak vélekedésre bőjtölni, hogy ha tarthatja, megtartja, ha penig nem tarthatja, hát megbontja, ez ilyen nem tartatik, tulajdoníttatik bőjtnek Isten előtt, hirdetéssel, ajánlással és igirettel és annak híven megállásával szenteltetik az bőjt, mint az végében való imádság is oda alább megbizonyítja. Vadnak penig sok formái az bőjtölésnek. Látok olyat az bölcsek közül, kik teljes életeknek minden napjait bőjtölésre szánták és szentelték még az szombat napot is, kit az szombat nap részéről nem javallanak, sőt tiltanak közönségesen arról. Többen azért az szombatoktól, újhold innepétől és az Izrael házának sz. inne-

pitől elválva, és az niszan holnaptól elválva, melyben az pasa innepe esik és az tisri holnapot is az tizedik napján túl, melyben a kippur esik. Ilyen szent életre és bőjtölésre iratik Judit asszonnak az ő históriájában, Judit: VIII. 5. Csakhogy az magyar fordítás vagy nyomtatás változtatta kicsinben, mert az egész niszanban sem bőjtölnek. Bőjtölnek némelyek egy hétben két napot, hétfőt és csütörtököt. Némelyek egyet, csütörtököt, mert az péntek az szombatra való készületért nem olyan alkalmatos. Némelyek az újholdot és innepek estin, ha köznapokon esnek. Némelyek csak délig is, ha úgy igirik és tartják, az is annyiban ugyan bőjtnek, bőjtölésnek tartatik. Ha ki penig egész napot igirt, tehát meg kell várni, el ne bontsa, meg ne szegje, akár mikor is a más estéig, csillagok feltetszéséig. Némelyek viszontag az áb holnapnak 10-ik napjától fogva bőjtölnek, innepnapoktól elválva a kippurig, hogy bővön teljék ki addig az negyven nap. Némelyek penig, ha akkor az napnak hosszú volta és sok gondok miatt arra nem érkeznek, szabad akaratjokból elszánván télre hagyják az rövid napokra bőjtöléseket és úgyis szabadoson kitölthetik jó szándékokat az bőjtölésből. In summa ez nem jár a kötelenségből, ki-ki maga tudja terhes bűneihez képest, mikor mennyi buzgósággal engesztelje Teremtőjét. Azért ha mikor afféle bőjtölésre vagy közönséges gyülekezetet, vagy közönséges gyülekezet közül számos társaság tizig való vagy annál feljebb, de ezen alul nem tartatik gyülekezetnek, bátor együtt imádkozzanak, csak kiki maga számára mondhatja imádságát. Mikor azért a reggeli imádságokat mondják, mindenestől csak az szokott köznapi formát kell követni, hanem mikor az hamidára jut, amaz versekre «Kegyelmes atyánk hallgasd meg az mü szónkat» az helyen mondja ezt a gyülekezet.)

Kegyelmes atyánk felelj meg münékünk, felelj meg münékünk ez jelen való bőjtünknek napján, mert nagy szorongatásban vagyunk mü bűneink miatt. Ne tekintsed a mü gyarlóságunkat és gonoszságunkat és ne rejts el magadat mü királyunk az mü esedezésünk-

től. Légy közel, kérünk, az mü kiáltásunkhoz. Minek előtte kiáltunk te hozzád, te annak előtte felelj meg. Minek előtte kimondjuk könyörgő szónkat, te annak előtte hallgasd meg (amaz mondás szerént, mely írva vagyon). Lészen penig minek előtte kiáltanak, már én megfelelek és minek előtte könyörgő szavokat kimondanák, már én meghallgattam. Mert csak te vagy megmentő szabadító megfelelő és könyörülő minden szorongató és nyomoruságos órákon, napokon, üdőkön. Áldott vagy te szent Úr, ki megfelelsz az szorongató órákon kegyelmesen.

(Aki penig csak egyedül bőjtöl, vagy ha társasággal is, de tízre nem telnek, ugyan azon formán csak az mindennapi közönséges imádságot mondván, mikor arra az versre jut az hamidában «Kegyelmes atyánk, hallgasd meg az mü szónkat» az helyen, az vers helyen ezt mondja.)

Hallgasd meg az mü szónkat szent Úr mü Istenünk és könyörülj mü rajtunk és fogadjad kegyesen nagy irgalmasságodból az mü imádságunkat. Emlékezzél bőséges irgalmasságodról és nyomd le reánk való haragodat, búsúlásodat és végy el mü rólunk döghalált, fegyvert, éhséget, rabságot, gyalázatot és gonosz kévánságot, gonosz és nehéz állandó betegségeket és veszedelmes, ártalmas rettegéseket. És végezz mü rólunk jó szentenciákat és ezen házamhoz tartozó minden lelkekről. És forduljon fellyül az irgalmasság minden természetiden és takargass kegyelemmel minket, minekelőtte törvény szolgáltatásidat vizsgálod. És hallgasd meg imádságunkat, esedezésinket és kiáltásunkat, mert csak te vagy minden szájnak imádságinak meghallgatója.

Felelj meg kegyes atyám énnékem, felelj meg ez bőjtömnek napján, mert nagy szorongatásban vagyok én magamban mindazokért, amikben ellened vétettem, álnokoskodtam, vakmerőségből cselekedtem, mind az naptól fogva, miolta ez földön vagyok mind ez mai napiglan. Általlom és szégyellem Uram Isten minden én vakmerőségimet, gyalázatnak és rút pirongásnak tartom minden vétkeimet, bűneimet, kiben nem tudok mit tenni, hanem csak az te nagy irgalmasságodat vetem szemem eleiben, mert az te útad, szokásod olyan, hogy halasztod és késleled haragodat és szokott természeted, hogy könyörülsz az te teremtett állatidon, mert te igen jó Isten vagy, bűnbocsátó és nagy irgalmasságú minden te hozzád kiáltókhoz. Az te nagy irgalmasságod szerént felelj meg énnekem is ez órában és ez ügyemben, üdőmben. És legyen az én faggyamnak és véremnek apadása, kevesebbedése, mellyel apad és kevesebbedik az én bőjtömnek napján oly tekintetes, foganatos és kedves az te szent színed előtt, mint szintén az te szent oltárodra jó illatú áldozatra tétetett faggyú és kövérség, mellyel engeszteltessél meg minden én bűneimről, álnokságimról, vakmerőségimről, melyeket cselekedtem te előtted vagy kéntelenségemből, vagy szabad akaratomból, vagy tudatlanságomból, vagy kevélységemből, vagy értelemből, vagy értelmemen küvül. És végy jó kedvedben az te nagy irgalmasságodból engemet. És ne tekints az én gonoszságimat és ne rejtezzél el az én esedezésim elől. Légy közel inkább az én kiáltásomhoz és az én házamhoz tartozó lelkeknek is kiáltásihoz. Minekelőtte kiáltunk te hozzád,

már te felelj meg. Míg kimondjuk könyörgő szónkat, már te jól hallod (mint mondva vagyon). Minekelőtte kiáltnak, már én megfeleltem. Míg kimondanák könyörgő szavokat, már én meghallottam. Mert te megmentő, megszabadító, megfelelő és könyörülő Isten vagy nyomorúságos órákon. És meghallója minden szájnak imádságinak. Áldott vagy te szent Úr, imádságoknak meghallgatója.

(Az hamidát continuálja végig az szokás szerint: «Legyen jó kedved az te népedhez.» Azt elvégezve mondja ezt a gyónást):

Világoknak, örök üdőknek Ura Istene, Istenek Istene, kegyelmezésnek és bűnbocsátásnak szabados Ura. Tégedet illet Uram az igazság és az igazodás és engemet az orcapirulás mind az sok jókért, irgalmasságokért, melyeket én velem cselekedtél, miolta létemet adtad mind ez mai napiglan és soha méltó és illendő háladással nem voltam te hozzád azokért. De sőt igen vétkeztem az te színed előtt és gonoszságot cselekedtem az te szemeid előtt. Sokasítottam vakmerőségimet és szántszándékkal igyekeztem az te bosszantásodra. Most hát már kire vessek, kire panaszolkodjam, mit mondjak és mivel igazítsam magamat. Azt mondottam, hogy vallást teszek az Úrnak az én vakmerősigemről, ilyenképpen: Vétkeztem Uram az te Törvényed ellen, ellenkeztem az te félelmed ellen, utáltam szent parancsolatidat és mást gyalázatos hírben kevertem, álnokságot cselekedtem és gonoszságot kevélykedtem, prédáltam, bitangoltam, csalárdságot forraltam, gonosz tanácsot adtam, hazudtam, csufoltam, csufolkodtam, ellened rugadoztam,

másokat keserítettem, kesergettem, jót utáltam, káromkodtam, paráználkodtam, héjában és hamisan esküdtem, pártolkodtam, csalárdkodtam, vakmerőséget cselekedtem előtted és másoknak a gonoszban nyakok megkeményedésére okot adtam, hazudtam, csufoltam, nyomorgattam és magam is a jó ellen nyakamat megkeményítettem, megocsmányítottam, rosszá töttem útamat, gonoszságot cselekedtem, mást veszedelemben ejtettem, utálatoskodtam, tévelygettem, mást is tévelyítettem és messze távoztam az te parancsolatidtól és jó itíletidtől, mellyel nem is használtam. Te penig igaz vagy mindenben, valamelyeket én reám hoztál, mert te hűséget és igazságot cselekedtél, de én gonoszságot.

Legyen kedves jó akarat az te szent színed előtt Uram én Istenem és minden szenteknek Istene, hogy kedvezz, engedj és bocsásd meg nekem minden én vakmerőségemet és töröld el rólam minden én vétkeimet és vesd el és mosd el rólam minden bűneimet, valamelyeket cselekedtem, vakmerősködtem csalárdkodtam az te szent színed előtt vagy kéntelenségemből, vagy szabad akaratomból, vagy tévelygésemből, vagy kevélységemből, vagy titkon, vagy nyilván, vagy szántszándékkal, vagy szántszándékom nélkül, vagy hirtelen háborodott elméből, vagy csendes gondolatimban az naptól fogva, miolta ez földön vagyok mind ez mai napiglan, hogy valamikor végem elérkezvén, utolsó órámra jutok, melyen elváljam ez világból és hozzád költözzem.

Legyen kedves jó akarat az te szent színed előtt Uram én Istenem és minden szenteknek Istene, hogy

fogadjad az én lelkemet nagy kegyelmes kedvezéssel, mihelt elveszed én tőlem, és helyheztesd, szállítasd és téritsed az te dicsőséges széked alá, ahonnét ide szakasztottad és plántáltad volt. És amint meghalok, az halált megkóstolom, legyen az én halálom nekem minden én bűneimnek egyszersmind végső bocsánatjára. Kérlek Uram én Istenem és minden szenteknek Istene, fogadd be az én kiáltásimat és felelj meg kegyelmesen az én esedezésemre és hallgasd meg az én imádságomat, moss meg igen engemet az én bűneimtől és az én vétkeimtől tisztíts meg engemet, ments meg tévelygésimtől és titkos bűneimtől, tégy ártatlanná engemet és lehessek az oly emberek fiainak számok közül, kik az te szent szárnyadnak árnyékában ótalmaztatnak, és akik megrészegíttetnek az te szent házadnak zsiros kövérségétől és az te gyönyörűséges bódogságodnak folyó vizéből itatnak.

Tanits meg engemet az örök életnek útára, mely az te szent színednek látásával teljes elégséges örömmel adattatik az te jobb kezed felől rendelt dücsőségnek nagy gyönyörűségével mind örökkön örökké.

(Ezekhez az több szent imádságokból, ha mit rendel az hű buzgóság az üdőhöz és naphoz képest, az alkalmatosság taníthatja. Az hamidát is és az hamida után ez gyónást mind reggeli és délesti imádságában egyaránt szükség az böjtölőnek elmondani. És megvárván az estvélit, csillag feltetszését, mondja el az estvéli imádságot csak közönséges formán, mint írva vagyon. És az hamidát, mikor épen elvégezvén az végső versben, csak szintén két utolsó vers előtt, minekelőtte lábait Isten előtt való állásából kimozdítaná, mondja ezeket az igéket):

Világoknak és örök üdőknek Ura, vallást teszek

az te szent színed előtt, hogy már én véghez vittem bőjttel való sanyargatásomat, mellyel magam ez mai napon sanyargattam. Nyilván és tudva lévén az te dicsőséges széked előtt, hogy valameddig az te szent házad és templomod helyébe állott, az ember, az ki vétkezett, az te szent színed eleiben áldozatját vitte és abból is egyebet nem szakasztott, hanem csak annak faggyát és vérét, és megengedtettek, bocsáttattak bűnei. Mostan penig az mü bűneinkért elrontatván az szent templom. Sem oltár, sem az áldozatnak módjai fenn nem maradtak, hanem csak mondottad, hogy fizetnénk az mü ajkainknak tulkaival.

Legyen kedves jó akarat szent Úr én Istenem és minden szenteknek Istene, hogy az én faggyamnak, véremnek apadása, mellyel apadott ez mai napon az én bőjtömmel, böcsültessék és fogadtassék az te dücsőséges lelked előtt, mint ha tulajdon az te szent oltárodra áldozatul vittem volna és vígy, tarts jó kedvedben engemet az te nagy irgalmasságodból.

Legyenek kedvesek az én szájamnak beszédi és szivemnek gondolati az te szent színed előtt Uram, én erős kősziklám és én szabadítóm.

Oh Uram, ki nagy békességet tartasz ott fenn az mennyei felségek között, az te nagy irgalmasságodból tarts és terjessz mü reánk is békességet és az egész Izraelre. Amen.

(És így hamidáját egész imádságával elvégezvén, bőjtje is elvégződik.)

Elsőszülettoknek imádsága.

Világoknak Ura, Istene, mindeneknek bölcsön formálója, ki az te bölcs tetszésedből mindeneket szép renddel szerzettél és te választottad Ábrahámot és kimentetted őtet Caldeából és ő neki s az ő magvának igérted az Chanaánnak földjét örökségül, mikoron penig az Izraelnek népe Egyiptusban nyomorgattatnék, te hozzád felkiáltnak és meghallgattad az ő kiáltásokat, meg is szabadítád őket, Egyiptust penig sok csudákkal látogattad, végre penig minden elsőszületteket megölted és Izraelt, az te elsőszülettedet megszabadítottad és azt parancsoltad mü nékünk, hogy minden elsőszületteket megszentelnék és az mü elsőszületteinket is megváltanók és kedves áldozatinkat neked bemutatnók, mostan penig az mü bűneinkért és az te néped Izrael bűneiért elrontatott az szent templom, sem az oltár, sem az áldozatnak helye fenn nem maradtak és az te néped Izrael fogságra, nyomorúságra ez világra széllyel elhányattatott és nincsen egyebet mit adnunk, hanem az mü szüvünköt, szent színed előtt megáldozunk imádsággal, bőjtöléssel, töredelmességgel, szent színed előtt megjelenünk és az mü elsőszülettünknek váltsága helyén az mü bőjtünknek napján testeinknek, faggyunknak apadását szent oltárodra visszük. Könyörgünk szent felségednek, mint kegyelmes és irgalmas Istenünknek, vegyed kedvesen mü tőlünk és oly jó kedvvel, mint szintén az te szent oltárodra vitetett kedves áldozat és jó illat, melynek általa engeszteltessél meg mü hozzánk minden ellened való számtalan sok vétkein-

kért, melyeket teljes életünkben szent felséged ellen cselekedtünk. Mert csak te vagy irgalmas és könyörülő Isten, az ki minden szájnak, imádságoknak meghallgatója vagy. Áldott vagy te szent Úr, imádságoknak meghallgatója. Amen.

Vadnak Izraelben ezen kívül is böjtök, kikről nyilván való emlékezet vagyon Zach. 7., 8., kinek mind igen igen nagy, kiváltképpen való nagy okai és azokon az napokon Istennek csudálatos látogatási, nem egy, sem kétféle mutatódtanak, kik az Bibliában csak jelenésképpen találtatnak. Históriájuk ugyan onnat világosan az bölcs magyarázatokból kitetszenek. Az negyedik hónak, Thamuznak 17-dik napján, az első kőtáblának, melyek Isten mennyei műve voltak, eltörése. És Jeruzsálem városának ugyanazon napon megvétele. Az ötödik hónapnak, Abnak 9-ik napján az, kinek hazajövetelin sírása, zúgolódása Izraelnek az pusztában és az templumnak, mind az kettőnek kétszeri megégése, gyújtása. Hogy penig az királyok könyvében Reg. 25. Az ötödik hónak hetedik napján jegyzi az írás, magyarázzák az bölcsek, hogy azon az hetedikén mentek ugyan be az pogányok az sancta sanctoriumba, de heteden, nyolcadon csak profanálták, örvendeztek benne, kilencedikén estve felé gyujtották meg és egész az tizedik napon is mind égett és így találtatik hetedik, kilencedik, és tizedik nap is emlékezetben. De az bőjt szokott lenni kilencedikén, ha szombat napon nem talál esni, de ha arra: utána való napra viszik. Hetedik hónapnak Tisri 3-dik napján Godoliással az chaldeusoktól marasztott kevés népnek az ő halála miatt éppen az földről elpusztulása; Egyiptusba futása; Jer. 41., 42., 43. Tizedik hónapnak, Thebetnek 10-dik napján Jeruzsálem városának böjtölése. Azonképpen az Ester és Mardochai bőjti is az 12-dik hónapnak, Adarnak 13-dik napján. Ezekről noha látom külön való imádságokat, de csak jelentésért és a próféta Zacharias írásának világos értelméért jelezem az írástudóknak: hogy valaki ne gondolja, hogy azokat nem láttam volna.

La chanuka, újolag az szent oltárnak megszentelése.

(Kyslev hónak 25-dik napján, melyen régen az pusztában Becaláel az sátor és oltár készítését elvégezte. Noha az felvonása, állatása az szent patriarchák születésökért Niszan hónak első napjára halasztatott. És azután az Makabeusok idejében megtisztulása, szentelése mind Templumnak és az oltárnak azon Kyslev hónak 25-dik napjára következett, kit csak estve gyertyagyújtással, mely egy óracskáig tartson, áldással, háladással szentelnek, nyolc egész napokon minden estve az gyertyákat eggyel többítve nyolcig. És nappal az Hallelt elmondván. Rajtok böjtölni, sem siralmas esedezéseket tenni nem szabad. Dolgozni nem tilalmas, de víg, szentséges, atyafiságos vendégségekkel, lakozásokkal töltik. Mikor az chanuka gyertyáját gyújtja, első napja estvéjén ez áldást mondja):

Áldott vagy te szent Úr, mü Istenünk, ez világnak királya, örökös Ura, ki megszenteltél minket az te parancsolatiddal és hattad mü nékünk az chanukának gyertyagyújtását.

Áldott vagy te szent Úr, mü Istenünk, ez világnak királya, örökös Ura, ki jegyeket és csudákat töttél az mü atyáinkkal ez napokban és ez üdők tájában.

Áldott vagy te szent Úr, mü Istenünk, ez világnak örökös Ura, királya, ki éltettél, megtartottál és ez üdőre juttattál.

Ezt az utolsó áldást csak az első estvéjén mondja, vagy első gyertya gyujtásán amaz két elsőket minden estve.

Az órában és akkor, mikor szám szerint arra az napra való, gyertyát gyújtja, és ilyen vallást, magyarázatot tegyen az dologról.

Ez gyertyákat gyújtjuk mü azoknak az jegyeknek, váltságoknak, hatalmas, erős cselekedeteknek, szabadításoknak, csudatételeknek és vígasztalásoknak emlékezetire, melyeket cselekedtél az mü atyáinkkal ez napokban és ez üdőtájban az te szent papjaid által. És mind az egész nyolc napján az chanukának ez gyertyák mü nekünk szentek és nem is szabad annak világát magunk szükségünkre szolgáltatnunk, hanem csak szintén néznünk és látnunk az végre, hogy az te neved abból dicsirjük az te jegyedről, szabadításodról és csudatételidről.

Dávid éneke, 30. zsoltár az szent háznak chanukájára, megszentelésére.

Azután az hamidában elmondják amaz versnek vége felé: Vallást teszünk te nékeg etc. amaz igék után. És mind örökké tőled várunk, remélünk.

Amaz jegyekért, váltságokért, hatalmas, erős cselekedetedért, szabadításidért, csudatételidért és vigasztalásidért, melyeket cselekedtél Izraellel ez napokban és ez üdőtájban amaz Jochanán fia, Mathatias főpap, Chasmonay idejében és az ő fiainak idejében. Mikor az görög birodalom elhatalmazott vala az te népeden, Izraelen, el akarván vélek éppen hagyatni, felejtetni az te Törvényedet és által hágatni, rontatni minden te szent rendelésidet. De te az te nagy irgalmasságodból melléjek állottál nyomorúságos órájokban, megperletted pereket, megitilted itíleteket, megtartottad bosszújokat.

Adván az erős ellenséget az erőtlenek győzedelme alá, az nagy sokaságot kevés nép alá, az latrokat, istenteleneket az igazak, szentek keze, hatalma alá,

az fertelmeseket az tiszták birodalmába, az kevélyeket az te szent Törvényedben fáradozóknak kezében. Mellyel magadnak szent és nagy nevet szerzettél az te világodban. És az te népednek, Izraelnek szerzettél nagy szabadulást és hites váltságot, mint ez mai nap ezt bizonyítja, ki után bementek az te fiaid az te szent házad sanctuáriumába és kihánytak, hordottak az te templomodból minden tisztátalanságot és megtisztították szépen minden te szentségidet és gyertyákat gyújtogattak az te szent Pitvaridban. És rendelték, szabták ez nyolc napokat emlékezetes dicséretidre, tiszteletidre. És mindezekért áldjuk etc.

Purimra, az Adar hónak 14-dik és 15-dik napjára.

Az nagy csudákért, váltságért, erős szabadításért és vígasztalásért, melyeket cselekedtél az te népeddel ez napokban és ez üdőtájban. Mardocheusnak, az Eszter királyné asszonynak napjaiban Susán király városában. Mikor amaz istentelen Ámán reájok támadván, igyekezett teljességgel kipusztítani, megöletni és elveszteni mindenestől ez földről az egész zsidóságot, ifjaktól fogva vénekig, csecsszopóktól fogva minden asszonyállatig és nagyokig, egy végezett napon tudniillik, az tizenkettődik holnapnak tizenharmadik napján, mely az Adar holnap. És minden javokat, gazdagságokat elszántak volna prédáltatni, te penig az te nagy irgalmasságodnak sokságából elbontottad annak álnok tanácsát, és megcsúfoltad ártalmas gondolatját. És az önön gonosz szándékát tulajdon maga fejére fordítottad. És felakasztották

magát és gyermekit az tulajdon magától másnak csináltatott akasztófára.

Könyörgünk azért áldott Úr Isten szent felségednek, hogy amiképpen azokkal jeles, emlékezetes, csudálatos szabadításokat cselekedtél, azonképpen méltóztassál velünk is kegyelmes és irgalmasságodból való szabadításokat cselekedni, kiért szép vallástételekkel magasztalhassuk az te szent nevedet. Szela.

(Ab hónapnak 9-dik napján való bőjtön, az délesti imádságkor, mikor az hamidiában jutnak amaz versre: Szállj lakóul már Jeruzsálemben, amiképpen mondottad és az te szolgádnak, Dávidnak székit mentől hamarébb abban állasd helyre, mondja ezt:)

Vígasztald meg Uram, mü Istenünk mindazokat, valakik Ciont gyászolják és valakik Jeruzsálemet gyászolják, siratják. És az megromlott, meggyalázatott és elpusztult várost, ki saját fiai nélkül ülve, fejét befedte, borította, mint egy meddű asszonyi állat, ki nem szült, kit elnyeltenek az kevélyek és örökül birják az faragott kép tisztelők, olyak, kik az te népedet Izraelt szablyára hányták és nagy kevélységgel megölték az felségesnek kegyes szenteit, kiért Sion nagy keservesen sír és Jeruzsálem felszóval kiáltja: Az én szívem, az én szüvem hasadoz az te levágattatidért. Az én veséim az én veséim az te megölettetidért. Mert te Uram, tűzzel gyújtattad, pusztítattad el. Ismét jövendőben ugyan te magad tűz által épited, s építteted meg (mint írva van). És én leszek ő neki, azt mondja az Úr, mind köröskörül tűz kőfala és annak közepette dicsőség leszek. Áldott vagy te szent Úr, ki Siont meg

vígasztalod és Jeruzsálemet megépíted. Amen és Amen.

(Utána mondd ezt a zsoltárt):

Psalmus 79.

Úr Isten, bejöttek pogányok az te örökségedbe, megfertőztették az te szent templomodat és Jeruzsálemet rakásra rontották. Az te szolgáidnak holttesteket vetették eledelül az égi madaraknak, és akiket te kegyelmesen szeretsz, azoknak testeket az kegyetlen vadaknak. Kiontották az ő véreket, mint az vizet Jeruzsálem környül: és nem volt, ki eltemesse azokat. Löttünk szidalom az mü szomszédságinknak: nevetség és csufolás azoknak, kik környülünk vadnak. Meddig haragszol Uram mind örökké és gerjedez az nagy haragod, mint az tűz? Önts ki az te haragodat az pogán népekre, kik tégedet nem esmertek: és az országokra, melyek az te nevedet segítségül nem hívják. Mert az Jákóbot megölték és az ő hajlékát elpusztították. Ne emlékezzél meg mü ellenünk az előbbi bűneinkről, hamar vegyenek elől minket az te nagy irgalmasságid, mert igen megnyomorodtunk. Légy segítségül mü nekünk mü szabadító szent Istenünk az te szent nagy nevednek dücsőségiért és szabadíts meg minket, és az mü bűneinknek légy kegyelmes az te szent nagy nevedért.

Miért mondanák az pogány népek, hol vagyon az ő Istenek. Legyen nyilván az pogányok előtt az mü szemeink láttára az szolgáid kiontott vérekért való bosszúállásod. Menjen be előtted az foglyoknak fohász-

kodások. Hatalmasságodnak nagysága által tartsd meg azokat, kik halálra rendeltettek. És fizess meg az mü ellenségeinknek kebelekbe hétképpen az szidalomért, mellyel illettek Uram Isten.

Mü penig az te népeid és meződnek juhai vagyunk Uram Isten, vallást teszünk mind örökké és nemzetségről nemzetségre hirdetjük az te dicséretedet mind örökké. Amen.

Psalmus 80.

O Izrael pásztora, hallgass meg, ki vezérled az Józsefet, mint az juhokat, ki ülsz az Kerubimokon, jelentsd meg magadat.

Ez Ephraim, Beniamin és Manasse előtt mutasd meg hatalmasságodat és jöjj el, hogy szabadits meg minket. Szent Úr Isten, állass helyünkre minket és mutasd meg szent orcádat és megszabadulunk. Seregeknek szent Ura, Istene, meddig haragszol az te népednek könyörgése ellen? Megelégítetted őket siralmas kenyérrel és siralmas italt adsz nekiek nagy mértékkel. Adtál minket szidalomra az mü szomszédságinknak, és az mü ellenségink csufolnak minket. Seregek szent Ura, Istene, állass helyünkre minket és mutasd meg az te szent orcádot és megszabadulunk. Egyiptumból szőllőt hozál ki és kiüzéd az pogányokat és azt elplántálád. Te voltál ő előttök az ő útoknak vezére és elplántáltattad annak gyökerét és ellepé az földet. Az hegyeket is befogá annak árnyéka és annak vesszei olyanok, mint az magos cédrusfa. Kiterjeszté az ő vesszeit mind az tengerig és mind az Euphratesig az ő növési. Miért rontád

el annak gyöpjüit és miért szaggatják azt mindenek, akik az úton elmennek. Pusztítják azt az erdei kanok és az mezőnek vadai élik azt. Seregeknek szent Istene, térj meg kérlek, tekints alá a mennyekből és lásd meg és tekintsd meg az te népednek csemetéit, melyet az te jobb kezed plántált és annak ágát, melyet magadnak megerősítettél vala. Mely megégetett tűz miatt, kivágatott, az te szent orcádnak nagy haragja miatt elvesznek. Legyen az te szent kezed az te jobb kezednek férfiain és az ember fiain, melyet magadnak megerősítettél.

És nem távozunk el szent felségedtől, elevenits meg minket és az te szent nevedet segítségül hijjuk. Seregeknek szent Ura, Istene, állass helyünkre minket és mutasd meg az te szent orcádat és megszabadulunk.

Bőjt nélkül való pœnitentia formája.

Minden hétfőn és minden csütörtökön a homida után.

(Amely meg van írva a silichutban, ott elkezdvén: «Erős Isten, örökké való királyság» szintén azonképpen, mint az ott meg vagyon írva, ahol kelletik. Iterálja a gyónást végig addig: «Mü penig ugyan csak az sok bűntételben találtatunk», melyet nagy csedezéssel kell mondani, aztán penig ezt):

Mit mondjunk te előtted, magosságban lakozó, mit számláljunk az te szent szined előtt, oh egekben lakozó, nemde mind az titkon valókat és az nyilván valókat egyaránt jól tudod-e? Te tudod az világnak minden elrejtett titkait és minden élőknek rejtett

álnokságit, te vizsgálod az hasnak kamaráit, látod az szíveket, veséket és nincsen semmi dolog elrejtve te előtted, sem eltitkolva az te szemeid előtt.

Legyen jó akarat az te sz. szined előtt Uram, én Istenem és minden szenteknek Istene, hogy töröld el minden bűneinket és engedd meg mü nékünk minden mü álnokságinkat. Töröld és mosd el és bocsásd meg minden mü vakmerő bűneinket és megbocsátván az mü bűneinket, birj örökségül minket. Bocsásd meg mü nékünk mü atyánk, mert vétkeztünk. Engedj meg mü királyunk mü nékünk, mert te ellened rugadoztunk. Mert te igen jó Isten, bűnbocsátó és nagy irgalmasságú vagy minden te hozzád kiáltókhoz. Az te nevedért Uram bocsásd meg az mü bűneinket, mert igen sokak azok. Az te nevedért Uram elevenits életre minket és igazságodból vedd ki az mü nyomorúságinkból az mü lelkünket. Az seregeknek Ura, Istene mü vélünk vagyon és felmagasztalónk mü nékünk az Jákóbnak Istene. Szela. Seregeknek Ura, bódog az ember, ki csak te benned bizik. Uram, szabadits meg, igaz király, felelj meg mü nékünk, az mely napon te hozzád kiáltunk. És által mene az Úr az ő szentinek orcája előtt és így kiálta: Mindenható Úr, Mindenható Úr, erős Isten, irgalmas, könyörülő, késedelmes az haragra, bő kegyelmű és hűséges igaz Isten, megőrizi az irgalgalmasságot ezer ízig, megengedi az vétkeket és vakmerőségeket és az bűnöket és ártatlanná, tisztává teszen.

(Sok helyekről az szentírásokból és az zsoltárokból összveszedegetett versek ezek, kik következnek):

Ő penig igen irgalmas, megengedi a bűnöket, el sem veszt mindgyárast és sokszor téríti meg az ő haragját, nem is gerjeszti fel mindenestől az ő búsúlását. Te pedig Uram Isten, ne tilts meg az te nagy irgalmasságodat, kegyességed és hűséged őrizzenek engemet mü szabadításunknak Istene és gyüjts összve az pogányok közül, hogy dicsérjük az te szent nevedet és magasztaljunk az te tiszteleteddel. Ha bűneinkre számot tartasz, kicsoda állhat meg te előtted. Mert te nálad vagyon az bűnnek megbocsátása, azért, hogy féltessed te magadat. Ne cselekedjél velünk az mü bűneink szerént és ne fizess mü nekünk az mü álnokságunk szerént. Ha az mü bűneink vádolnak minket, cselekedjél mü velünk az tennen nevedért. Emlékezzél Uram irgalmasságodról és kegyelmességedről, mert azok örökké valók. Feleljen meg az Úr te néked szorongatásodnak napján, ótalmazzon az Jákób Istene, Szela. Uram, szabadíts meg, király felelj meg mü nékünk, amely napon te hozzád kiáltunk. Mü atyánk, mü királyunk, könyörülj és felelj meg mü nékünk, holott nincsen semmi jó cselekedetünk, cselekedjél mü vélünk irgalmasságot az te nagy irgalmasságod szerént és szabadíts meg az te nevedért. Mü atyánk, mü királyunk, felelj meg mü nékünk. Mostan penig szent Úr mü Istenünk, ki kihoztad az te népedet Egyiptus földéből erős kézzel és magadnak nagy nevet szerzettél mind az mai nap bizonyítja, vétkezünk és gonoszkodunk mü, de az te nagy kegyelmességedből fordíts el haragodat és búsúlásodat az te városodról, Jeruzsálemről és az te szent hegyedről, mert az mü bűneinkért és

az mü atyánknak bűneiért Jeruzsálem és az te neped gyalázatra jutott minden környülünk valóknál. Mostan penig hallgasd meg mü Istenünk az te szolgáidnak imádságit és esedezésit és világosíts orcádat az te szolgáidon és szentségiden, kik elpusztultak. Cselekedjed mondom ezeket magadért, az te méltóságodért. Hajts le Uram füleidet és hallgass meg, nyisd meg szemeidet és lásd meg az mü pusztulásunkat és az várost, kire az te neved neveztetett, az hogy Isten városa, mert nem az mü igazságunkra nézve terjesztjük mü te elődben az mü esedezésünköt, hanem az te irgalmasságodban bizván, Uram hallgasd meg, uram bocsásd meg, uram fogadd füleidben, cselekedjél és ne késsél te magadért én Istenem, mert az te neved neveztetett az te városodra és az te népedre. Mü atyánk, kegyes atya, mutass csudát jó végre mü nekünk és gyüjts összve az mü elszéledezésünköt ez világnak négy szegeletiről. Ismerjék és tudják meg minden pogányok ez földön, hogy te szent Úr mü atyánk vagy. Mü csak sárok vagyunk és te vagy az mü formálónk és mü minnyájan te kezed csinálmányi. Mü atyánk, mü királyunk, mü erős kősziklánk, mü szabaditónk, siess és könyörülj mü rajtunk és az te népeden és ne engedjed az te népedet, örökségedet, hogy gyalázatosan regnáljanak rajtok az pogányok. Mért hányják vetik ezt az pogányok, hol az ő Istenek. Tudjuk mü, hogy vétkeztünk és nincsen, ki mü érettünk előálljon, hanem az te nagy neved előáll mü érettünk az szorongatásoknak napján. És amint könyörül az édes atya az ő fiain, szintén úgy könyörülsz mü rajtunk.

Kedvezz az te népednek és irgalmazz az te örökségednek, szánj meg az te nagy irgalmasságod szerént. Könyörülj mü rajtunk mü királyunk és felelj meg mü nékünk. Tekénts és szabadíts meg az te pásztorságodnak nyáját, ne uralkodjék mü rajtunk az fogyató búsúlás, mert tied Uram az szabadítás, te benned remélünk, mü királyunk, bűnbocsátó Isten, kérlek bocsáss meg, mert igen jó és bűnbocsátó Isten vagy te.

Kérlek irgalmas és könyörülő király, emlékezzél és tekints Ábrahámot az vagdalt állatok közt kötött frigyedről és mutatódjék az ő egyetlen egyének megkötözése az Izraelért, az mü atyánkért. Ne hagyj el minket mü atyánk. Ne vess el minket mü királyunk, és ne felejts el mü formálónk, mü királyunk, és ne fogyass el minket az mü fogságinkban, mert irgalmas és könyörülő király vagy te.

Nincsen te hozzád hasonló könyörülő és irgalmas mü Istenünk. Nincsen hozzád hasonló sokáig türhető Isten, nagy irgalmasságú, hűségű, szabadító Isten, szabadíts meg, irgalmazz rezzenésedtől, búsúlt indulatodból ments meg minket. Emlékezzél az te szolgáidról, Ábrahámról, Izsákról és Jákóbról és ne tekints az népnek kemény nyakú voltát, se gonosz voltát, se bűnös voltát. Térj meg haragodnak búsúlásából és szánd meg néped ellen, amely gonoszt indítottál. És végy el mü rólunk halálos csapásokat, mert irgalmas vagy te. És ez az te szokásod, hogy ingyen való kegyességet cselekedjél nemzetségről nemzetségre. Kérlek Uram, szabadíts meg. Kérlek Uram, szerencséltess. Kérlek Uram, felelj meg, az mely

napon te hozzád kiáltunk. Úr Isten, te benned reménlek. Uram, téged várunk. Uram, te benned bizunk. Ne hallgass, felelj meg, mert azt mondják az pogányok, elveszett már az ő reménységek. Minden térd te néked térdeplik le, és minden fennálló magosságok te előtted hajolnak meg.

Mikor kinyitod kezedet az megtérendőkhöz, hogy befogadjad az vakmerőket és bűnösöket. És bódul az mü lelkünk szörnyű búsításunk miatt. Ne felejts el örökké. Kelj fel és szabadíts meg minket és ne önts reánk az te haragodat, mert mü te népeid vagyunk, te frigyednek fiai. Ne tekintsed az mü szegény tisztelетlenségünket az pogányok között és utálatosságinkat, mint az havi folyásoknak rútságát. Meddig lészen az te törvényed ereje rabság alatt és ékességed az pogányok kezében. Serkentsd fel régi nagy erődet és bosszúállásodat azok ellen. Azok piruljanak meg és erejek fogyjon el és vágattassék el. Ne tessék az te szent színed előtt kevésnek rajtunk eltölt regnálások. Hamar vegyenek elől irgalmasságid szorongatásinknak óráján, nem mü érettünk, hanem tenneh magadért cselekedjél és ne veszesd el az mü maradékinknak csemetéit és emlékezetit, mert csak te hozzád vagyon az mü szemeinknek reménysége, holott erős Isten és kegyelmes, könyörülő király vagy te. És emlékezzél minden napon kétszer az te egységedről való bizonyság és vallástételinkről, mikor ezt mondjuk: Halld meg Izrael, az mü Urunk Istenünk egyetlen egy Isten.

(Itt leülve orcájokat kezekkel beborítván és fejeket lehajtván, az Seraphimok módjára és példájokra mondják el

az 25-dik zsoltárt. Minden nap elmondják, mikor az hamida után fennálló könyörgésekből leülnek, és mely írva van az Kippur napjára való imádságok között, ismét ezt az darab imádságot: «Mü atyánk, mü királynk» és Psalmus 20.)

Könyörgés fegyver ellen.

Seregeknek Ura, hatalmas és győzhetetlen királya, aki ülsz a kerubimokon és uralkodol szent dücsőségedben. Szent felségedé Uram az hatalom, az birodalom és az országlás mind nemzetségről nemzetségre. Szent vagy Uram, az az Isten, ki teremtetted az mennyet és az földet nagy hatalmoddol és kiterjesztett nagy karoddal és nincsen semmi elrejtett dolog előtted, ki irgalmosságot cselekedel ezer ízig a szent felséged szeretőkkel és viszontag meglátogatod az atyáknak vétkeket a fiakban, akik hozzád meg nem térnek, azokban harmad és negyed ízíglen. Szent vagy Uram, az az Isten, aki elosztod, szabod és rendeled mindeneknek az országokot, határokot és végeket, hogy uralkodjanak a föld színin minden teremtett állatid mindenekben. A szent Úr hozta ki nagy ereje által az ő népét Izraelt az Egyiptumból, a kemény és sacoltató rabságból csudálotos nagy ereje által és letelepíté őköt a szent atyáknak igért örökségekbe. A szent Úr Isten cselekedte azt is, hogy a magyar nemzetet messze földről elhozta és itt ezen az földön letelepítette és drága szentséges szent Törvényedet is tudniok adtad. De szent akaratodot és kévánatos szent Törvényedet megvetettük és ezek szerént nem jártunk, hanem ez világnak minden-

féle gonosz cselekedete szerént éltünk, kiért oh Uram Isten mi reánk és a mü országunkra idegen nemzetet hoztál és azoknak sacoltató és nyomorgató, súlyos igájok alá vetettél sok üdőktől fogva. Mi pedig azokkol is semmit nem gondoltunk és a mi életünköt meg nem jobbítottuk, hanem inkább a mi gonosz cselekedetünköt sokasítottuk, azért nagy haragod és búsúlásod inkább felindult mü ellenünk és azon idegen nemzettel együtt a mü magunk nemzetünk felindult országunkot, javainkot dúlja, prédálja, égeti, rabolja és fegyverre hányja.

Jutottunk oh Úr Isten az törvénynek amoz átkára, mert akkor is futunk, mikor senki nem kerget, és estve azt mondjuk, vallyons reggelt érhetünk-e, reggel azt mondjuk, vallyons estvét érhetünk-e és félünk Uram, hogy végső pusztulásra jutunk. Mindezeket Uram Isten mi reánk a mi sok bűneink és gonoszságink hoztak. Eddig is csak szent nagy irgalmosságod és ingyen való kegyelmed tortott meg minket, hogy fegyverre nem hányottattunk. Nincsen Uram Isten mi bennünk semmi jó cselekedet, nincsen irgolmosság, nincsen megtérő penitencia, nincsen áldozatra való tulkunk.

Hanem a nagy véghetetlen nagy irgalmosságodban bizván, nagy orca pirulva szent színed eleibe járulunk és mü magunkot áldozzuk meg és ez mai napon való bőjtünkön faggyúnknak, vérünknek és erőnknek apadását, kevesebbedésit nagy alázatoson mutatjuk be szent felségednek. Könyörgünk áldott szent Úr Isten szent felségednek: Vegyed be kedvesen a méltatlan szolgáidnak és szolgáló leányidnak hálaadó

imádságokot és bőjtöléseket és ez ideig való számtolon sok rendbeli jótéteményidért, mind pedig ezután lejendőkért áldunk és magosztalunk.

Bocsásd meg Úr Isten a mi titkon és nyilván való számlálhatatlan sok bűneinket, melyekkel haragra és bosszúságra felgerjesztettük szent felségedet és ennek utána is az atyai gondviselésedet ne vond meg mü tőlünk és az őriző, vigyózó és bátorító szent angyalid általt őrizz meg minket ez felháborodott nemzetségeknek ártalmos kártételektől, fegyverektől és dühösködő haragját térítsd el mü rólunk csudálatos és hatalmos erőd általt és nagy hatalmos erőd rontsa és gyolázza meg őköt, avagy ha a mindenhotó szent felséged lágyítsa mi hozzánk az ő kegyetlenségeket, hogy jól és irgalmosságot cselekedjenek mü velünk és a mü moradékainkkal. Mert oh Úr Isten, csak szent felséged hajtja meg az hatalmasoknak szüvököt mü hozzánk.

Véghetetlen irgalmosságú és jól tevő szent Istenünk, fogadjad be kicsind nyájadnak ez mai napon való áldozatját és tekéntsd meg az Jeremiással együtt a mi siralminkot, tekintsed meg óhajtásinkot, mert méltán elmondhatjuk mü is, elbágyadtunk a nagy félelem miatt, megaszott a mü bőrünk, elhervadott orcánk, megszáradtanak a mü tetemeink, elbágyadott szívünk, elfogyott reménységünk, jaj nekünk, jaj nekünk, mert mü igen vétkeztünk és csak az sok bűnt sokasítjuk.

Irgalmos és könyörülő Úr Isten, légy mü nekünk erős kővárunk, légy oltalmunk ez nagy veszedelmünkben, mert mindenfelől környül vett a fegyver és

nincsen hova szaladjunk és fussunk. Vess zabolát az ő szájokban és gyalázd meg őköt az ő felfuvalkodott és elbizakodott kevélységekben, szégyenítsd és gyalázd meg őköt Úr Isten, miképpen megszégyenítéd amaz felfuvalkodott Hámánt, avagy amaz nagy erejében bizalkodó és káronkodó Senakheribet, vagy mint amaz kérkedező Benhadad királyt. Szent vagy Uram Isten, aki ezeket cselekedted és most is azon erőd és hatalmod vagyon. Semmit nem küsebbedett meg, ezután is azon Istenségben örökké megmaradsz és szent jóvoltod és irgalmasságod mind örökké nemzetségről nemzetségre megmarad.

Oh mü vélünk jól tévő édes atyánk Istenünk, azon is könyörgünk szent felségednek, hajtsad meg az ő kemény, érchez hasonló szíveket, adj békességre hajlandó szivet nekik, hogy ez hazánk szép békességében legyen mü nekünk mind lelki s mind testi békességünk és maradhassunk meg a mü házunkban, hajlékunkban békességgel minden félelem és kárvallás és siralom nélkül.

Ha Uram, találtatik tíz igaz ez hazában, az tíz igazért kegyelmezz meg mü nékünk. Ha Uram, csak öt igaz találtatik, az öt igazért is tarts meg minket. Ha Uram, ezek nem találtatnak, az nyomorultokért, ártatlanokért, csecsszopókért kegyelmezz meg ez országnak és ez népnek, hogy mindenen megtapasztolván és megismervén atyai gondviselésedet és hozzád megtérjenek és mü velünk egyetemben nagy jó voltodot dicsérhessék, áldhassák és felmagasztolhassák mind nemzetségről nemzetségre. Amen és Amen.

Esedező imádság üldözés ellen.

Egyetlen egység, elérhetetlen felség, megmérhetetlen mélység, kit mü sárok és romlandó cserepek megismervén mü formálónknak lenni, atyánknak vallottuk, megértvén mindenkor lenni minden üdőben gyámolító pátrónusunknak és gondviselő tutorunknak vallottunk, hallván igen könyörülő és kegyelmes Istenünknek lenni, más idegen Istentől elszakadtunk és csak a te egyedül valóságodhoz ragaszkodtunk. Elhíttál ez világnak barátsága mellől és te hozzád hajlottunk. Elidegenítettél az emberi találmányoktól és az te frigyedhez közelítöttünk. Ez világ, hogy ő mellőle elállottunk, kemény haraggal és nagy gyülölséggel indul fel ellenünk, hogy az ő agyától származott tévelygéseket mü is velek együtt böcsületben nem tartjuk. Feneképpen tegzelődik reánk és hogy az te legbelső tárházadból mü nekünk méltatlanoknak ajándékoztatott drága Törvényedet, szentséges Törvényedet az ő veszedelmes példájokra mü is az sárba velek együtt nem akarjuk tapodni, azért agyarkodik mü reánk ilyen állapotunkban. Az hegyekre emeljük fel a mü szemeinket, de suhunnat nem jő segedelmünk, hanem tudjuk Uram, hogy csak tied a mindenekben elégséges szabadítás, mert te mindenható vagy. Szabadits meg azért minket mü szabadító Istenünk a te nagy kegyelmességedért. Tedd csudálatossá a te nagy kegyelmességedet. Te, ki szabadítója vagy a te benned bizóknak, azok ellen, kik a te szentségid ellen támadtanak. Piruljanak meg az kik ok nélkül pártolkodnak. Az te angyalod

taszítsa el őköt. Legyen az ő útjok setétes és csiszomó, mert ok nélkül hálót és vermet készíttettenek mü nékünk és leseskednek a mü lelkünk ellen, nem a mü hamisságinkért penig sem a mü bűnünkért Uram, hanem az te bizonyságtételidnek jovallásáért és őrizéséért. De esedezve reménykedünk Uram te neked, seregeknek Istene, ne piruljunk meg, te hozzád ragaszkodunk és te tőled várunk, ne gyaláztassunk meg, hogy tégedet keresünk Izraelnek Istene. Ha nem mü érettünk, nem mü érettünk Uram, hanem cselekedjél a te nevedért, a te nevednek tisztességéért és szentségéért, Törvényednek méltóságáért.

Legyen szaladó helyünk a megnyomottaknak alkalmatos üdőben az ő megszorulásoknak napján, hadd bízzanak te benned, akik tudják a te nevedet, hogy el nem hattad az tégedet keresőket.

Uram, kelj fel. Uram, ne hatalmaskodjék az ember. Vesd félelmedet reájok, hadd tudják, hogy ők is csak emberek, hadd ismerjék meg, hogy a te mindenhatóságod ellen csak féreg az ember és az ő tanácsa is csak álom. Forduljon az ő fejekre az ő munkájok és szálljon magokra az ő hamisságoknak érdemlett béri.

Örökké valóságban uralkodó dücsőséges Isten, kinek szemei felemelve vadnak az magos egekben, kinek méltóságos királyi székit meg nem intézheti, sem dücsőségét meg nem foghatni, kinek fényességgel tündöklő orcájának szent színe előtt nagy reszketve udvarolnak az angyali seregek, kinek igaz minden beszéde és állhatatosok minden szavai, kinek poroncsolati igen erősek és rendelése rettenetes, kinek

tekénteti megszárasztja a mélységeket és búsúlása megolvasztja az hegyeket. Hallgasd meg méltatlan szolgácskádnak méltatlan könyörgését és vedd atyai kegyes füleidben az te kezed formálásának esedezését. Kérlek Uram, tekénts reánk kicsin számú nyájacskáidra ez jelen való megszorulásunknak idején, mert mü teljességgel árvákká leszünk, ha te is pásztorló oltalmodot és gyámolító gondviselésedet rólunk elfogod. Bocsásd el azért az egekből és szabadíts meg minket az elnyelő gyalázattól.

Ime Uram, te éretted úgy tartatunk, mint a lenyúzásra való johok, feltátották reánk a mü üldözőink az ő szájokot, mint az ordítva ragadozó oroszlány.

Napot rendeltek ellenünk az te szentségid gyülölő es szidalmozó népek, melyen felosszák magok között a mü marhácskáinkot és mü magunkot hajlékinkból kisded aprócskáinkkal idegen földre kergessenek.

Erős bosszúálló, mindenható Isten, mutasd meg dücsőségesen magadat. Avagy nem te vagy-e a mindenható Isten, ki az Assuérus király ideében amaz istentelen Hámánnak a te néped Izrael ellen való hasonló végezését és szándékát a te fiaidról eltérítvén, nagy csudálatoson és hatalmoson önnön magára és fiaira és több néped ellen agyarkodó kegyetlenekre fordítád. De bizony Uram te vagy az az Isten, akkori mindenhatóságodban nincsen semmi fogyatkozás, kegyelmes atyai természetidet úgy hisszük, nem változott meg az te oltalmodhoz bízó és te tőled várokozó hivekhez; kérünk azért téged egy kegyelmes atyánk, könyörgünk neked egy mindenható Urunk

Istenünk, esedezünk előtted egy hatalmos igaz látó bíránk, hajts hozzánk kegyes füleidet, nézz mü reánk ilyen gyámoltalanságunkban, itéld meg ügyeket a te szegény árváidnak, mert te éretted és a te szent Törvényedért Uram minden napon előttünk vagyon a mü gyalázásunk és orcánk pirulása. Fedezz be minket, de immár fogyjon el valaha az istenteleneknek gonoszságok, kik az ő kevélységekből üldözik a te szegényidet. Fogattassanak meg az ő csalárd gondolatjokban, amelyeket gondoltanak, ne mondják azt az ő szívekben a mü lelkünknek, lám erőt vettünk rajtok. Minnyájon ellenünk suttognak minden ellenségink és mü reánk gonoszt gondolnak. Együtt sétálnak és ezt mondották: jer töröljük el őket, hogy ne legyen többé emlékezetek is. Te pedig irgalmas és könyörülő Isten ne emlékezzél meg a mü előbbi hamisságinkról, hanem siess, előzzenek meg minket a te könyörületességid, téríts el a gyalázatot, amelytől felünk, hadd felelhessünk valamit a minket csufolóknak. Ideje Uram immár, hogy itéletet cselekedjél, mert elnyomták az istentelenek a Te törvényedet.

Magosságos magosság felett való, könyörülj a keseredetteken, kik nyomorgattatnak a sok kergetőktől, vesztegetőktől. Minden erejeket csak te benned helyheztették, emeld fel az lecsepüllett állapotból a te igád viselő szegényidet. Felelj meg esedezésinkre, támogasd hullandóságinkot, vastagíts erőtlenséginket, ki igaz vagy cselekedetidben és te hozzád illenek a bölcs, okos alkalmatosságoknak feltalálási. Szakíts ki a mély örvényekből minket a te nagy irgalmas-

ságodért, mert irgalmas Isten a te neved. Cselekedjél mü velünk a te nagy nevedért és könyörülj a te kicsin nyájacskádon. Mondom cselekedjél a te nevedért, cselekedjél a te igaz valóságodért, cselekedjél a te szent frigyedért. Cselekedjél a te nagyságos voltodért. Cselekedjél a te szent decrétumidért. Cselekedjél a te örökké valóságodért. Cselekedjél a te kegyességedért. Cselekedjél a te jó voltodért. Cselekedjél a te dücsőségedért. Cselekedjél a te országlásodért. Cselekedjél a te igazságodért. Cselekedjél szentségedért. Cselekedjél a te nagy irgalmadért. Cselekedjél a te szent Törvényedért. Cselekedjél Izrael és minden te népeid, hiveid között való szegényekért. Cselekedjél azokért, kik Izrael és minden hiveid között nyomorúságban, próbákban forognak. Cselekedjél az özvegyekért és árvákért. Cselekedjél a csecsszopó ártatlan kisdedekért. Cselekedjél azokért az erőtlenekért, hullandókért, kik csak mostan jutottanak a te igazságodnak ismeretire és még igen gyengék a próbáknak elviselésére. Cselekedjél Uram magadért, ha nem mü érettünk. Cselekedjél magadért és szabadits meg minket mü atyánk irgalmasságodért, szabadits meg minket a te nevedért.

Mü Istenünk és a szent atyáknak Istene, szabadits meg minket a te nevedért. A mü nyomorúságinkban csak te hozzád kiáltunk. Szabadits meg minket a te nevedért, fordits reánk a te kegyességednek bőségét és szabadits meg minket a te nevedért. Tégedet keresünk, találtasd meg magadat velünk és szabadits meg minket a te nevedért. Engeszteltessél meg ma a mü imádságinkkal és szabadits meg

minket a te nevedért. Ne hagyj megszégyenülnünk ez mü reménységünkben és szabadíts meg minket a te nevedért. Emlékezzél jó emlékezettel mü rólunk a te szent színed előtt és szabadíts meg minket a te nevedért. Siess és könyörülj mü rajtunk és szabadíts meg minket a te nevedért. Induljanak meg mü rajtunk a te nagy irgalmasságid és szabadíts meg minket a te nevedért.

Szabadíts meg és felelj meg mü nékünk ez mai napunkon és napról napra ezután is minden napainkon a mü imádságinkra, mert csak te vagy a mü dicsekedésünk.

Felelj meg mü atyánk, mü nékünk felelj meg. Felelj meg mü Istenünk, mü nékünk felelj meg. Felelj meg mü szabadítónk, mü nékünk felelj meg. Felelj meg, kit mü keresünk, mü nékünk felelj meg. Felelj meg kegyes vigasztaló, mü nékünk felelj meg. Felelj meg esendőknek, hullóknak támogatója, mü nékünk felelj meg. Felelj meg szegényeknek segítője, mü nékünk felelj meg. Felelj meg megváltó és szabadító, mü nékünk felelj meg. Felelj meg igaz és megigazító Isten, mü nékünk felelj meg. Felelj meg, ki közel vagy minden hozzád kiáltókhoz, mü nékünk felelj meg. Felelj meg Ábrahámnak Istene, mü nékünk felelj meg. Felelj meg Izsáknak Istene, mü nékünk felelj meg. Felelj meg Jákóbnak Istene, mü nékünk felelj meg. Felelj meg királyok királyának királya, mü nékünk felelj meg. Felelj meg, ki megszoktál felelni kellemetes órában, mü nékünk felelj meg. Felelj meg, ki megszoktál felelni a nyomorúságos órákon, mü nékünk felelj meg. Felelj meg, ki megszoktál

felelni az irgalmozó órákon, mü nékünk felelj meg. Felelj meg irgalmas és könyörülő, mü nékünk felelj meg. Felelj meg mü nékünk és tégy csudát jó végre mü velünk. Tégy szabadulásnak csudáját mü velünk. Lássák a mü gyülölőink és megpiruljanak, nézzék a mü ellenségink és meggyalázódjanak és hadd tudják meg, hogy te mü Istenünk megsegítettél és megvigasztaltál minket.

Fogadd be kiáltásunkot, halld imádságinkot, tégy kegyes választ esedezésünkre Uram, tiszta egekben lakozó seregek Istene és a te szent színed elől ne bocsáss el üresen kegyelmes királyunk minket. Könyörülj inkább, felelj meg és hallgasd meg a mü imádságinkot, mert csak te vagy, aki minden szájnak imádságinak meghallgatója vagy. Áldott vagy mindenható Úr, imádságoknak meghallgatója Amen.

Dicsérünk tégedet Uram mi Istenünk mindenek mű-
kaid. És azt [illegible] szegény ki szi akaratodat
teljesítik, te Népeid, [illegible] Izrael háza, mindnyájan örvendező
szóval magasztalnak, áldanak, dicsérnek, és dicsőítik
az te örökké való dicsőséges N.; mert igen jó tégedet dicsérni
és [illegible] az te Nevednek szolgálni [illegible] mert
mind öröktől fogván örökkön örökké való erős te tsak te vagy.
Áldott vagy te szent nagy Isten az szent dicséretekkel magasztal-
tatott királyság[illegible].

Es végezd el [illegible] imatságát osztán mint szinten
Szombat Napokon (fol. 16) (Áldott vagy).

DELESTI IMADSAGTS

mondgya mint szinten Szombat Napokon, tsak hogy
az Hamidát mindgyárt az Szombat Napi ham-
[illegible] valót, mint ugyan Szombat Na-
pokon [illegible] az [illegible] Hamidát mon-
dgya, tsak ahol az [illegible] Napot említi oda mondgya
[illegible] az Szombatot [illegible] nyugodalomnak
és szent Szombatnak jó Napját. &c. Mind az egész
[illegible] Napokon [illegible] Hamida [illegible] minden
Napokon [illegible] mondani.

Az Pászkának második Napján az az 16 Napján Nisánnak
Estve [illegible] az Omert, az [illegible] említtetik avagy
magyarázzák az hét hetek számlálását kezdik, hogy at-
tól fogvá hét hetet 49 Napokat számlálnak
az ötvenedik Napig, [illegible] formán, hogy mind az [illegible] és
reggeli imatságokban az Hamida [illegible] után mon-
dgyák [illegible] minden Nap [illegible] áldást.

Áldott vagy te szent Ur mi Istenünk [illegible] világnak örö-
kös Ura királya, ki meg szentelt minket az te parancsola-
tiddal, és hattad mi nekünk az hét hetek számlálását.
Ma [illegible], ora, [illegible] ma [illegible] Nappja az hét hetek &c.
Az hét számlálásba mondgya, mikor az hét szám
betelik, mondgya így, ma [illegible] Nappja [illegible]

FÜGGELÉK.

A Függelékben Péchi szerzőségére, a mű szövegének kritikai gondozására, a variánsokra és Péchi imakommentárjára vonatkozó vizsgálódásunk eredményeit adjuk. Az imák forrásait a tartalomjegyzékben találja az olvasó.

1. A kalocsai kódex 76. foliójának hasonmásából világosan kitünik Péchi szerzősége. Ez a levél nem tüntet fel széljegyzeteket, aminőket a kalocsai kódexnek, ennek a kétségkívül közvetlenül a szerzői kéziratról másolt kódexnek más foliói sűrűn feltüntetnek.

Folio 11. — ps. 10. v. 16. fol. 14. — ps. 115. v. ult. fol. 21. Deut. 6. v. 5. fol. 21. Deut. 11. v. 13. v. 16. fol. 22. Num. v. 37. fol. 24. Isa — VI. v. 2. 3. Ps. 146. v. ult. fol. 26. Ps. 65. v. 2. fol. 28. Gen. 41/25. 4. Reg. 2. v. 22. 4. Reg. v. 5. v. 14. Num. 23. 24. fol. 30. Ps. 70. v. 8. Deut. 4. fol. 31. Num. 14/21. fol. 33. Ps. 107. v. ult. fol. 36. Ps. 18/31. Sám. 2. v. 2. fol. 44. Ps. 31. v. 5. fol. 46. Deut. 34. v. 10. Num. 12. v. 8. fol. 58. Ps. 69. v. 12. fol. 66. Deut. 28. v. 3. fol. 80. Gen. 18. Gen. 26. Gen. 20. 2. Reg. 2. Num. 20. fol. 83. Ps. 146. Is. 2. fol. 86. Deut. 4. Próf. 16. Ps. 51. Ps. 19. fol. 87. Num. 23. Deut. 33. Ps. 93. Ps. 24. fol. 88. Gen. 8. Jer. 2. fol. 90. Ep. 20. v. 18. Ps. 81. v. 3. Ps. 150. v. 1. fol. 95. Ps. 46. Is. 2. fol. 98. Lev. 16. v. 30. Lev. 23. v. 23. Num. 29. v. 2. Ps. 16. v. 7. Ps. 17. v. 3. Ps. 4. Ps. 42. v. 9. fol. 99. Exod. 34. v. 67. Num. 14. Ps. 18. Ps. 102. v. 8. Ps. 66. fol. 107. Ps. 103. v. ult. fol. 108. 1. Sám. 2. v. 2. fol. 110.

Is. 2. fol. 112. Eclesi. 3. v. 19. fol. 114. Dán. 9. fol. 116. Ps. 107. fol. 116. Es. 51. v. 6. fol: 118. Jecheckél 1. v. 10. Is. 6. fol. 127. Deut. 18. fol. 131. Ps. 18. Ps. 34. fol. 131. 2. Rg. 4. fol. 133. Ps. 20. fol. 133. Ps. 3. v. 12. Dán. 9. fol. 135. Ps. 39. fol. 137. Ps. 8. Is. 66. fol. 139. Is. 58. fol. 142. Ex. 32. Num. 14. v. 1. fol. 144. Zach. 2. Ps. 78. fol. 145. Gen. 15. lapszámozatlan oldalon: Ps. 139. Ps. 102. fol. 147. Gen. 22. fol. 156. Jón. 4.

Ezek a széljegyzetek, az imákhoz fűződő szerzői reminiscenciák árulják el *imáról-imára* Péchi szerzőségét. Ismeretes, hogy Péchi fordította a szentírást. Csak ő eszmélhetett rá a prózai imák során a bennük rejlő költői vagy prózai szentírásbeli motivumra. Igaz, már a forrásai megjelölhették ezeket a motivumokat. De kézenfekvő volt, hogy ezeket a széljegyzeteket a Péchi neve alatt megmaradt és kiadott Psalterium vonatkozó helyeivel összevessük és az összehasonlításból kitünt, hogy az egyes imák zsoltármotivumai a Psalteriummal vagy betű szerint egyezők, vagy egy részük feltétlenül a Psalterium nyelvezetét, stilusát örökíti meg. Még érdekesebb, meggyőzőbb Salamon Ibn Gabiról bölcselmi himnuszának, a Koronadalnak egy helye. A mi kiadványunkban a 304. lapon találja az olvasó. Ezeket a sorokat: «Megőrizem útaimat, hogy nyelvemmel ne vétkezzem», így kommentálja a fordító: «*Azt mondottam Ps. 39.* v. *2.*» Rányitunk Péchi zsoltárfordításában a 39. zsoltár 2. verssorára és ott betűről-betűre megtaláljuk a kitételt: «Megőrizem útaimat, hogy nyelvemmel ne vétkezzem.» Filologiai pontossággal megállapítható, hogy a névtelen szerzőjű szombatos imakönyvet elejétől végig Péchi Simon fordí-

totta, szerezte. Már ő is *szombatos* imakönyvnek szánta, nevezhette. Az egyetlen hely, ahonnan ez világosan kitünik, kiadványunk 400 lapján található: «És az áldás után egyék, közölje másokkal is, cseléd-jével, *szombatosokkal* is.» (Cseléd annyit tesz a régi nyelven, mint main család.)

2. Részletesebben kell szólnunk szövegkritikai eljárásunkról.

A következő kéziratokra terjed ki vizsgálódásunk. 1. Péchi Simon Psalteriuma. (Szilády Áron akadémiai kiadása.) 2. Pál András levelenként konzervált imádságos könyvéből Thúry Zsigmond jegyzett ki számunkra egy nélkülözhetetlen imát, a Koronadalt. (Thúry bibliografiájában 13. alatt ismertetett kódex.) 3. Az 1738-iki keszthelyi imakönyv. (Thúry b. 15.) 4. Országos izr. tanitóképző kódexe. (Thúry 16.) 5. Az 1740-iki imakönyv. (Thúry 17.) 6. Az 1757-iki imakönyv. (Thúry 19.) 7. Kovács Eleké. (Thúry 20.) 8. Országos rabbiképző kódexe. (Thúry 21.) 9. Országos rabbiképző 1779-iki imakódexe. (Thúry 22.) 10. Nagyernyei Sárosi Mihály énekes könyve. (Thúry 25.) 11. Bödözújfalusi imakönyv. (Thúry 27.) 12. Dr. Kohn imakönyv-töredéke. (Thúry 28.) 13. Dr. Kohn-féle kolligatum. (Thúry 29.) 14. Kováts Óser imakönyve és énekgyüjteménye. (Thúry 31.) 15. Az Erd. Nemz. Múzeum töredéke. (Thúry 32.) 16. Kováts Elek énekes és imádságos könyve. (Thúry 33.) 17. Az 1798-iki imakönyv. (Thúry 34.) 18. A Magyar Nemz. Múzeum imakönyvtöredéke. (Thúry 35.) 19. Kohn Sámuel énekes könyve. (Thúry 36.) 20. Csukorné imakönyve. (Thúry 39.) 21. Néhaj Koncz József imakönyve.

(Thúry 41.) 22. Ernyei Kováts család imakönyve. (Thúry 42.) 23. 1825-iki töredék. (Thúry 43.) 24. Kovács Zebulon énekes könyve. (Thúry 45.) 25. Dr. Kohn imakönyve. (Thúry 47.) 26. Nagy Mózes imakönyvecskéje. (Thúry 52.) 27. Mátéfi János 1620-iki könyve, kalocsai főszékesegyházi kézirat. (Thúry 59.) 28. Péchi Simon fordítás-gyüjteménye, kalocsai főszékesegyházi kézirat. (Thúry 60.) 29. Londoni 1770-iki imakönyv. (Thúry 61.) 30. Bet János másolta legrégibb imakódex.

A kizárólag énekes- vagy vitatkozó tartalmú kéziratokat nem számítva, összesen 25 imakódex állt rendelkezésünkre.

Hálás köszönetet mondunk e helyen dr. Mezey Ferenc kir. tanácsos úrnak, ki londoni útjáról hazatérvén, elsőnek adott hírt Magyarországon a Gaster-kódexek létezéséről és így szövegkiadásunk gondozásának kezdetén már értékesíthettük a jó szövegű imakódexet. Hálás köszönetet mondunk dr. Blau Lajos úrnak, az országos rabbiképző-intézet igazgatójának, aki a rabbiképző könyvtára részére a szükséges kódexeket kölcsön kérte és ott rendelkezésünkre bocsátotta. Nagy hálával adózunk dr. Bánóczi József, egyetemi rk. tanár úrnak, ki az évekre terjedő munkálat minden egyes mozzanatában irányító szempontjaival, útbaigazításaival nagyban hozzájárult a mű sikeres elkészüléséhez.

E munkálatnak szövegkritikai eredményeit a következőkben szögezzük le: A hétköznapi imákat, a szombati és újholdi imádságot, az ájtatos imádságformákat, a böles Jochannán imáját, a Koronadalt a kalocsai

főszékesegyház 22,102. sz. kódexéből tettük közre. Ez a kódex a 10. folióig csonka. A hiányzó 9 foliót a kalocsaival egyező szövegű M. Cod. 80. 15. I. akadémiai kéziratból egészítettük ki, melynek szövege e kis részben az 1779-iki rabbiképzői példánnyal is azonos. Az utóbbi pontosabb, hézagtalanabb is. A Gaster- és a Nemzeti múzeum oct. 413. bevezető szemlélete az imádságról pontatlan szöveg. A kesztheli a kalocsaival egyező szöveg, de nagyon hiányos kézirat.

A kalocsai kódexet a mi kiadványunk a 71. laptól kezdve értékesíti. A hiányzó 14 folió szövegét a Zsoltár pótolja, melynek megfelelő helye egyezik a másik normál kódexünkkel: a szemináriumival. A kalocsai kitünő kódex másolója is ejtett szöveghibákat, melyeket szorgosan elkerültünk. Ezek a következők: A 16. folión dettografia folytán hibásan ismétli e helyet: Áldott az Úr Isten mind örökké. Amen. Amen. Áldott az Úr Cionból, ki lakozik Jeruzsálemben. Halleluja. Fol. 17. Hírt szeretettél ~ e. h. szerzettél. Fol. 30. dettografia folytán kétszer: Haragodban emlékezzél irgalmasságodról. Fol. 38. Vége *cz* köznapokon való imádságnak ~ e. h. *az* közn. Fol. 39. eríz ~ eöriz. Fol. 40. Megcoronaztatnaztatnának. Fol. 43. Áldott vagy te sz. ~ sz. Úr. Fol. 45. Kimaradt egy utalás: *nyárba.*

Fol. 59. *Kimaradt* 1½ zsoltárvers: És az ő igazsága megmarad örökké. Emlékezetet szerzett az ő csudatételinek, irgalmas és igen kegyelmes az mindenható Isten, örök állandóságra ... kiket mind tökéletességgel és egyenességgel kell cselekedni. Fol. 67.

Lábánnak, így köszönjetek ~ helyesen: Lachai. Fol. 85. Az Úr szava zúg nagy az záporvizek közt ~ az nagy z. Fol. 101. Amint megesküdtek ~ helyesen: megesküdtél. Fol. 102. el hallgasd meg ~ és h. m. Fol. 103. szabadításomnak örömét ~ szabadításodnak. Fol. 103. dicsiretidet ~ helyesen: dicsiretedet. (Ps. 51.) Fol. 104. Kedves gyümölcsét megáldja ~ megadja. (Ps. 85.) Fol. 114. Dettografia folytán ismétlés. Fol. 134. És Istenem ~ én Istenem. Fol. 135. Tévelygektől ~ tévelygőktől. Fol. 147. Kedvelj szerint ~ kedved sz. Fol. 151. üresség ~ helyesen: erősség. Fol. 155. Azért ha megelőz is ~ helyesen: megölsz is.

A kalocsai kézirat, e hibáktól eltekintve, teljesen megbízható szöveg, melyet a legminuciózusabb gonddal tettünk közre. Noha az erdélyi nyelvjárás mü, tü, üdő, gyúnás, jovall, állapat, gyükér, szarvamot, árvákot, gyorson, homida, hamida stb. kitételeit nem használja következetesen, sőt eltérés mutatkozik az egy időben másolt Bet-kódex és kalocsai kódex ugyanegy helyének másolása közt, mi a leghívebben ügyeltünk minden árnyalatára a kalocsai kéziratnak. Helyesírását nem követhettük. A XVII. század helyesírása éppenséggel nem egyöntetű (v. ö. Marcsek Tibor: Helyesírásunk a XVII. században 1910.). Mai helyesírással nyomtatjuk az imádságos könyvet. Érdekes sajátossága a kalocsai kéziratnak a németes *sch* használata a Schin, Schaddai szókban és a sok rövidítés. Egyébiránt ez a kézirat ugyanazt a zavart mutatja a helyesírásban, mint a XVII. század egész irodalma. Világos, hogy a pogán, hántanak irású szók akkor is úgy hangzottak, mint ma: pogány, hánytanak. Ezeket a kéz-

irat is néha palatálisan írja. Épígy vegyesen szerepel a ‚napainkban' és napjainkban'; megjegyzendő, hogy a ‚napainkban' semmi írásjel nem jelzi a palatális hiányát. A' ribbi', pigyimentum' már a magánhangzóhasonulás példái, nem a helyesírásé. A kalocsai kézirat *liturgikus utalásait* azonban csupán nagy kritikával értékesíthettük. Igen sok helyen nem a liturgia kívánta első alkalomkor ad egy-egy zsoltárt, imádságot, hiszen az átdolgozás stádiumában lévő szerzői kéziratnak másolata az átdolgozásra nem szoruló imarészeknek csupán címeit adja utólagos lapszéli utalással.

Ezek az utalások néha tévesek is. A 67. folión ezt találjuk: «Ez vége az szombati és hetedszakai imádságoknak.» Holott a hetedszakai imádságokat csak a 132. folion adja; az utalás feledékenységből az első kidolgozásból maradt ott. A fol. 98-ban ezt az utalást találjuk: «Ezután elmondják az selichutot, kit oda felíránk.» Pedig alább, a 114. folión találjuk; de a Betben megvolt «oda fel»; innen a következetlenség. A foliószámra és az ismétlések elkerülésére szolgáló N. jelzésre való utalást tehát nem adjuk és a liturgikus sorrendet sem adjuk rapszodikusan, hiszen Péchi teljesen elkészült imakönyvének képe könnyen rekonstruálható a fennmaradt kéziratokból. A liturgikus utalások *szövegében* nincs eltérés vagy csak annyiban, hogy rövidebb vagy hosszabb idézettel mutat rá a már előbb lefordított és újra mondandó imádságra. Itt a kalocsai kézirat ismét hűséges vezetőnk, nemkülönben a szemináriumi példány is.

Az utóbbi szövegét adjuk a nagy ünnepeket tar-

talmazó imákban, mert ez foglalja magában a kalocsai kézirattal szemben a végleges szöveget. Erre sok bizonyíték kínálkozik. 1. A kalocsai kéziratnak a Bettel való egyezése. 2. A kalocsai kéziratban a fol. 74. eliptus van. 3. Az 50. psalmus még nincs meg a kalocsaiban, utalás sincs rá. 4. A Leülő ének is hiányzik. 5. Épp így a 79. és 80. psalmus és a 20. psalmus. 6. A 108. folión még csupán lectiotervét, vázlatát adja a Kippur-napi imáknak. (Ez a vázlat kiadványunk 465. l. található.) 7. Az Elsőszülöttek imádsága nincs meg a kalocsaiban.

A szemináriumi szöveg egyébként egyező a kalocsaival, igen csekély eltéréssel, mely egy s ugyazon író beszédében, írásaiban is elkerülhetetlen. Hiszen a kalocsai kézirat a fol. 72. más fogalmazásban adja a Hallél-áldást, mint a fol. 77. Pedig egy másoló írása. Csakhogy a fol. 72. a második kidolgozású imakönyv, a 77-iken az első kidolgozású szövegével van dolgunk. Ezt a helyet valamennyi eltérés példázására itt közöljük.

Fol. 72. «Dicsirnek tégedet szent Úr mü Istenünk minden te munkáid, az te szenteid és igaz hiveid, kik az te akaratodat teszik. Az te néped Izraelnek háza minnyájan öröménekkel dicsirik, áldják, magasztalják és ékesítik az te dicsőséges N., mert igen jó tégedet dicsirni Uram és gyönyörüséges énekelni az te sz. N., mert öröktől fogván mind örökkön örökké csak te vagy az erős Istenség. Áldott vagy te szent király, ki magasztaltatol az dicsiretekben.»

Fol. 77. «Dicsirnek tégedet Úr Isten mü Istenünk minden te munkáid. És az te szenteid, kegyes embe-

rid, ki sz: akaratod teljesítik, te népeid és Izrael háza, minnyájan örvendetes felszóval magasztalnak, áldanak, dicsirnek és dücsőitik az te örökkévaló dicsőséges N., mert igen jó tégedet dicsirni és gyönyörűséges az te nagy nevednek szolgálni, énekelni, mert mindöröktől fogván örökkön örökké való erős Isten csak te vagy. Áldott vagy te szent nagy Isten, az szent dicsiretekben magasztaltatott királyság.

A *Salamon Ibn Gabirol Keter malkut* c. imája csupán négy kéziratban van meg. A Betben csonkán; ebben, valamint Pál András imádságos könyvében a bölcs Jochannán imájával egy cím alatt, mint Jochannán imája; a marosvásárhelyi és kalocsai kéziratban a helyes elnevezéssel. Szövegét a kalocsai kézirat alapján adjuk. A *Könyörgés fegyver ellen*-t csupán a Magyar nemzeti Múzeum Oct. 413. sz. kódexében találtuk. Hihető, hogy ez is Péchi szerzeménye. Sajnos, az Oct. 413. igen kevéssé megbízható példány. Az *Esedező imádság üldözés ellen* több kéziratban maradt ránk; mi a legjobb szövegét a Gaster-kódexben találtuk, aszerint közöljük.

3. A variánsokkal röviden végezhetünk. Az egész apparátust nem adhatjuk. Csak a legjellemzőbb mozzanatokra utalunk. A Bevezetésben felhívtuk a figyelmet a Bet-kódex zsoltáraira, melyek kiadványunkban szerepelnek, ezek eltérő szövegűek a Szilády Áron kitünő kritikai kiadásában közzétett zsoltároktól. Itt szólnunk kell a 93. zsoltárról. Ez megvan a Betben. Mégsem hozzák a kódexek ebben a szövegben, hanem a Psalteriuméval egyezően. Ennek a következetlenségnek a magyarázata kézenfekvő. Erre a zsoltárra már

a hetedszakai zsoltároknál volt szüksége Péchinek. Ezek a Betben még nincsenek lefordítva. Mikor Péchi ezt a hiányt a hetedszakai imák átdolgozásánál pótolta, lefordítja a 93. zsoltárt s nem eszmél arra, hogy a Betben is megvolt már a szombati imában. Mikor az átdolgozás közben a szombati imákhoz ér, az időben közelebb eső hetedszakai fordítású 93. zsoltárra emlékszik és egyszerűen erre utal.

A Bet-imakódexben meglévő, elnézett, variáló 93. ps. szövege im ez: Az Úr országol és frissen öltözött. Felöltözött az Úr, nagy erővel magát felövedzette és úgy helheztette ez világot, el ne fordulhasson. Felségesen helyheztetett az te királyi széked és attól fogva mindörökké vagy és léssz Úr Isten. Felindították az folyóvizek, felindították, Uram, az ő szavokat. Felemelték a folyóvizek az ő habjokat. Az sok vizeknek és az tengernek mélységes, zajgó, rettenetes habjainál erősb sokkal az Úr az magosságokban. Az te bizonságtételid igen erősségesek Uram és az te szent házadot illeti az szentség uram, nagy hosszú üdőkig.

Némely zsoltárra, ha kétszer szerepel az imarendben, nem utal Péchi, hanem kétszer fordítja, de mindig megvan az ok, mely erre készteti. Így a 91. zsoltárt két izben, kétfélekép fordítja, még pedig azért, mert az első fordítása liturgikus okból nem teljes. A második, utóbb szereplő fordítás egyezik a Psalteriummal. Kiadványunkban mind a két változat szerepel.

A 107. zsoltárt a kalocsai machzór a Bet szövegében adja, a szemináriumi, tehát kiadványunk is a

Psalterium szövegében. Vagy nem volt elterjedt a Bet-machzór és ezért nem vette tekintetbe az átdolgozás a zsoltárait sem, vagy nem volt Péchi kezeügyében, mikor a 107. zsoltárhoz ért.

A Bet-kódex és a kalocsai kódex 107. zsoltárszövege a következő:

Vallást tegyünk az Úrnak, mert igen jó: mert örökkévaló az ő irgalmassága.

Mondják az Úrtól megváltattak: és valakiket megmentett nyomorúságokból. Az kiket messzi földekről összvegyüjtet: napkeletről, napnyugotról, északról és délről. Olyak is dicsirjék az Istent, kik az kietlen pusztákon utokat elvétik, lakásokkal telepedett városokra nem találnak. Megéheznek és megszomjúhoznak: lelkek csak alig nyomorog testekben. Az Úrhoz kiáltnak ilyen nyomoruságokban: és veszedelmes állapotjokból megszabadíttatnak. És kellemetes igyenes utra vezéreltetnek, hogy szép lakos városra érkeznek. Dicsirjék ezek az Úrnak irgalmát: és csudatételit az emberek fiainak. Mert megelégíti az ő elepedett lelkeket: és az megéhezett lelkeket sok jóval betölti. Azképpen az sötét tömlecben és halál árnyékában heverő rabok: kik nyomorgató láncokkal, vasakkal megkötöztettek.

Mert az ilyen emberek az Úr szavának ellene rugodoztak, cselekedtenek: és az sz. Úr tanácsát megutálták, csúfolták. Azért az ő szüvök is megsanyargattatik nyomorúságokkal: megbotlanak igen és abból nincsen ki kisegélje őket. Ezek is az Úrhoz kiáltnak az ő nyomorúságokban: és sanyarúságos állapotjokból megszabadíttatnak. Kihozattatnak az sötét töm-

lecből és halálnak árnyékából: és róllok az ő láncok, békójok leszaggattatnak. Dicsirjék ezek az Úrnak irgalmát és csudatételit az emberek fiainak. Mert ő törte le előttök az erős érckapukat: és az erős vaszárokat, reteszeket elszaggatta. Tehát amaz balgatag vakmerő bűnösök: kik az ő bűnökért megkezdnek sanyargattatni. Minden eledelt utálni kezd az ő lelkek: és szintén az halál kapujához jutnak betegségekben. Felkiáltnak az Úr Istenhez ilyen nyomorúságokban: és halálos veszedelmekből megszabadíttatnak. Elküldi parancsoló beszédét és meggyógyíttatnak: és megmenekednek üdő előtt való haláloktól. Dicsírjék ezek az Úrnak irgalmát: és csudatételit az emberek fiainak. És áldozzanak dicsíretnek áldozatjával: és számlálják éneklő dicsiretekkel az ő jó cselekedetit. Hát az kik hajókkal az tengerre szállnak: és kik nagy munkákat cselekednek az szörnyű vizeken. Azok látják az Úrnak cselekedetit: és sok csudadolgait az mély örvényekben. Mert csak mondja és rettenetes forgó szélvészek támadnak: kik szörnyű magosan felemelik az ő habjokat. Felemeltetnek hajóstól ezek az magos ég felé és ismét hirtelen szállnak az mély örvényekben és: ily szörnyű veszedelemben csak elámul lelkek; szédelegnek és bolyganak ide s tova mint az részegek: és minden bölcsességek elbódul. És felkiáltnak az Úrhoz ilyen nyomorúságokban: és ily veszedelmes állapotjokban megszabadulnak. Elállatja csendességre az nagy szélvészet: és megcsendesittetnek azoknak habjai. És örvendeznek, mikor az csendességet látják: és vezéreltetnek kedvek szerént való kifogó helyre. Dicsírjék affélék az Úrnak

ilyen irgalmát: és csudatételit az emberek fiainak. És magasztalják őtet népeknek gyülekezetiben: és az véneknek seregében dicsírjék őtet.

Ki az folyóvizeket pusztákká változtatja: és az bőséges vizek forrását száraz szomjohozó földekké. Az bő termőföldet sós, sovány földekké: az rajta lakóknak gonoszságokért. Viszont az nagy pusztákat álló vizes helyekké: és az szomjú száraz földet vizeknek forrásivá. Melyekre megszállnak az éhség előtt búdosó népek: azoknak mezeit megszántják, bevetik, és szőlőket plántálnak. És azok bőségesen teremnek, (mikor Isten úgy akarja) megáldatnak és igen megsokasodnak: és barmok sem kevesedik meg. Azután ismét (mikor Isten úgy akarja) megkevesednek és megaláztatnak: gonosz fejedelmek és sok nyomorúságok miatt. Kiönti az gyalázatot az fejedelmekre és urakra: és tévelyegteti őket haszontalan tanácsban és nem jó utakon. Viszont oly szegényt felemel, felmagasztal az ő nyomorúságából: és teszi azt szaporodó családdá, mint az juhok nyáját. Látják ezeket az tökélletes szentek és igen örvendnek: és minden álnokság csak befogja száját. Valaki igaz bölcs valóba reá vigyáz ezekre: és értelmet veszen az Úrnak irgalmasságáról.

Variánsok a Psalteriumhoz kiadványunkban a 79. és 80. psalmus is. Ezek utóbb készültek, mint a Psalterium.

4. Péchi imakommentárját a függelékben adjuk, mert csak a kalocsai kódexben van meg hiánytalanul és ott is szétszórva, széljegyzetekben. A hétköznapi imák magyarázatait a mi kiadványunk lapszá-

mára való utalással adjuk, a nagy ünnepek jegyzeteit a kalocsai kódex levelei szerint. A Koronadal kommentálása folytonos és gazdag: ezt az ima szövegében közöltük.

Lapszám. Szöveg. Jegyzet.

117. l. Valameddig az te haragod általmegyen közöttünk, az te árnyékodba rejts el engemet. Jegyzet: Mert az Isten mindennap bizonyos üdőben haragszik és akkor súlyos órák vadnak.

119. l. És víg, vidám szüvünket örvendeztesd annyira, kit elviselhessünk. Jegyzet: Mert az felettébb való örömből nyavalya és halál is következik.

126. l. Megörvendeztetted ez napon az földet és betöltvén az lakos világnak színét mindenféle termő újságokkal. Jegyzet: Elfogván róla az tenger sós vizét.

128. l. Az engem gyalázóknak se tegyek érdemek szerént való választ. Jegyzet: Vissza ne mondja az átkot, Istenre hagyja az bosszúállást.

133. l. Minden igazaknak Istene, ki... ez világot... megerősítetted az te sz. Törvényeddel. Jegyzet: Ahol törvény ellen élnek, elromol az állapot.

164. l. Soha az ő szentsége semmi afféléhez nem hasonlíthattatik. Jegyzet: Sem testhez, sem testnek hasonlatosságához.

183. l. Mizmor sir lejom hasabat. Jegyzet: Ezeken az szókon kezdetik az 92. zsoltár zsidóul.

185. l. Mert az hetedszámnak szentségében tölt néked kedved. Jegyzet: Heted óra, heted nap, heted

holnap, heted esztendő, hétszer hét esztendők szentek.

Folio. Szöveg. Jegyzet.

Folio 82. És így félnek téged minden csinálmányid és meghajolván előtted imádnak. Jegyzet: Spiritus intelligentiae potestatis coelestis universalioris cum particularibus.

Folio. 83. Akkor az csalárdság bedugja, fogja száját és minden istentelenség mint az füst elfogyatik. Jegyzet: Értsed, mikor az alázatos Messiás uralkodik.

Folio 83. És az te nagyságos szentséges nevedet mü rólunk nevezted. Jegyzet: Mikor Izraelnek nevezte.

Folio 83. Hadd tudja meg minden alkotmány, hogy csak te vagy alkotója. Jegyzet: Azzal, hogy amint akarja, rontja, bontja, építi és változtatja őket.

Folio 87. Mert az valóságos, bizonyos örök országlás sajátod. Jegyzet: Csak Isten ajándéka másoknál, akárkinél az hatalom és birodalom.

Folio 87. Nem lát álnokságot Jákobban. Jegyzet: Titkos bálványt.

Folio 87. (Nem lát Jákobban) heába való fáradságot. Jegyzet: Nyílvánvalót (bálványt).

Folio 95. És nincsen semmi Istenség küvüllötted. Jegyzet: Minden egyéb istenségek a bálványokon kivül, isten ellen és Istentől rendeltettetett istenségek.

F. 95. Eltisztitsad . . . minden mü bűneinket emlékezetre az Egyptusból való szabadulásnak is. Jegyzet: Mint onnat az testi rabságból, úgy itt is az bűnnek rabságából való szabadulásra.

Folio 95. Emlékezzél szent messiásodról, az Dávid fiáról, mindenütt való híveidről és az egész te néped Izrael házáról. Jegyzet: Pál apostol igen imádkozott éjjel-nappal Izraelért és a pogányokot is arra inti. Mert az gyükér hordozza az ágakat, nem az ágak az gyükeret.

Folio 97. Azokat az bűnököt is, mely: ez földi biráknak sententiájok által négy halálnak nemét: kövezést, égetést, fojtást és fővételt érdemlettünk volna. Jegyzet: Csak ez négy halálnak neme forgott büntetésül az zsidók között. Az feszítés római büntetés volt: olosz szokás, pártosok ellen találtatott.

Folio 105. Kik tűzből formáltattak. Jegyzet: Az seraphim angyalok. Mely annyit teszen, mint égő, égető tüzek.

Folio 105. Aralangyalok. Jegyzet: Oroszlán hatalmas angyalok, mely nevezettel Izrael neveztetik.

Folio 107. Ezek felett lakozik az örök világnak világossága és nagy békesség vagyon azok hajlékában. Jegyzet: Ha szintén ellenkező természetek vadnak is, de jól csendesen együtt alkothatnak, mint írják Mihált tűznek és Gábrielt jégnek, de egymás mellett udvarolnak Istennek affelől.

Folio. 107. Az kisdedeknek és csecsemőknek szájokban fundáltad az te Törvényedet. Jegyzet: Hogy kicsiségektől fogva kezdjék, tanulják az Istent szolgálni.

Folio 108. Rútságból ékes szép drága állatot hozzon ki. Jegyzet: Férfi magvából és az asszonyi állatnak folyásvéréből.

Folio 115. Az Isten 13 természetének felsorolásá-

nál Jegyzet: Szántalan titkos drága magyarázati vadnak ezeknek az istenség természetiben, de itt helye, ideje nincsen.

Folio 116. És az egek mikor mint az füst úgy elmúlnak. Jegyzet: Az éltető egek jobbulásáról értik.

Folio 120. Amaz szent atyáért, ki az chaldeusoktól szabadult és kit nagy vitézséggel erősítettél az Sidim völgyében. Jegyzet: Az öt királyokon mikor győzedelmet vött.

Folio 121. Ellenem az kevélyek leseket, tőrt, hálókat vetettenek és azokban megakadott lába ily kedvesednek. . . . Uralkodtak te küvülled is rajtunk. Jegyzet: Értsed, hogy inkább s tovább nyomorgottak, hogy sem mint Isten szánta volt nyomorgatni és inkább súlyosították azt.

Folio 126. Az szombatnak tisztességére jobb, szebb külön való gyertyát. Jegyzet: Viasznál alábbvaló ne legyen, hanem ha olajmécs lenne.

Fol 127. Csak a kalocsai és Csukorné kódexe adja ezt az áldást: Áldott vagy te szent Úr mü Istenünk, ez világnak királya, ki megszenteltél minket az te parancsolatidban és hattad mü nékünk juhaink (vagy mikor az leszen) bárányink gyapjának eleinek kiszakasztását.

Folio 128. Erős Isten, világ kősziklája. Jegyzet: Az zsidó nyelven egyik fő neve az Istennek kőszikla, az örökös erősségért és állhatatosságért, nem változó sem természetiben, sem beszédében.

Folio. 156. Harmadik közönséges gyúnás formája. Jegyzet: Ritmusokra verseket az szentnyelven.

Folio 157. U. o. Jegyzet: Az bűnös lelket az verekedő angyalok úgy csapkodják, hajtogatják tisztulá-

sáig, holott nincsen senki bűn nélkül. De az kárhozatra valókról külömben gondolkodjál, azok északra esnek, nem délre.

Péchi subjectiv megjegyzései.

Folio 122. «Aluvó ágyamból» kezdetű versre. Ez itt zsidóul csuda szép énekecske, kit énekbe most versekben nem csinálhattam, az fordításban nem tetszik ékessége; aki akarja versekben fordítani, dicséretet vehet vele és áldást, mivel arra most én nem érkezem.

Folio 132. Ájtatos imádságoknál. Im ez következendő minden napokon rendelt imádságok az ő rövidségekért szükségesek és netalám kedvesbek is lesznek sokaknál.

Folio 144. Bőjt nélkül való pönitencia formáira. Amelyek vadnak írva már az Selichotban, megfordítottam ugyan, de hogy onnat munka volna összve keresgetni, minden hétfőn és minden csütörtökön az Hamida után ilyen esedezéseket szoktak mondani (de én restellettem leírni, hanem megkeresem én) (fol. 99.) Erős Isten örökké való királyság etc. addig: és élő reménységnek foglyait. Utána az gyónást. fol. 96. addig az te szemeid előtt. etc.

*

A Bevezetésben a szombatosok dogmatikájáról Kohn Sámuel könyve alapján írtunk. Legújabban előkerült a kalocsai főszékesegyházi könyvtárból a Mátéfi-kolligátum, melyet Kohn Sámuel még nem értékesített. Ebben az első fejezet egy névtelen szombatos

hitvitázó irat, már címével rávilágít arra a dogmatikai álláspontra, melyből Péchi Simon szombatos imakönyve keletkezett: «Az sido huteön ualok keözül kizakadot ember i'llen. ky az Apostalok ideibelj zabadsagot órókke ualó kéótesnek kezte hirdetnj Eleobj hútj ellen.»

Tartalma az, hogy minden szabadság a zsidóság életében időleges, ad hoc szabadság volt; conclusio: ami szabad volt az apostolok idejében a megtért pogányoknak, az nincs megengedve a XVII. században. A zsidóvallás szabványait kell követni.

A kódex helyesírása kezdetlegesebb, mint a kalocsai fordításkolligátumé vagy akár a Bet-imakódexé, hangja durvább, mintsem hogy Péchi művének tarthatnók. A szombatosság hajnaláról való kézirat az; Péchi imakönyve a felekezet verőfényes delelőjéről.

A szombatos másolók változtatásai a késői másolatok tanuságában.

1. Változtatásnak kell tekintenünk Kovács Óser, úgyszintén Csukorné imakönyvében, a marosvásárhelyiben a sz. templom lakatolásáról szóló versnek a prózai imák közé való beállítását. A Kippur-imádság végén a Selichut előtt van lemásolva: azon zsidó tanításokra az jeruzsálemi templomban iratott ott fenn az égben e mennyei lelki szent templomnak lakatolásáról. A régebbi kódexekben az imák közt nem kerül elő. Liturgikus szempontból beállítása helyes.

Az szt. nap már nyugvásban, árnyék szerző futásban, angyali szorongásban, kapuk lakatolásban.

Csudák tévő nagy Isten, bűnbocsánat kedvedben, vigy minket szerelmedben lakatolás közöben.

Számán kik ide gyűltünk, szemünk reád függesztjük, bűnbocsánatot kírünk, lakatoláskor nyerjünk.

Csudák tévő nagy Isten, bűnbocsánat kezedben, vigy münköt szerelmedben lakatolás köziben.

Lelkünk neked öntöttük, töröld el minden bününket, vétkünket, bűnbocsánatot vegyünk, lakatoláskor nyerjünk.

Csudák tévő nagy Isten, bűnbocsánat kedvedben, végy münket szerelmedben, lakatolás köziben.

Légy oltalmunk, paizsunk, okoktól szabadíttónk, jóra pecsétlönk, lakatoláskor megtartónk.

Csudák tévő nagy Isten, bűnbocsánat kedvedben, végy minket szerelmedben lakatolás köziben.

Kedvezz könyörülj mü rajtunk, ha ki ránk tör, búsítnak, itild meg, fogd el rólunk, lakatoláskor jót lássunk.

Csudák tévő nagy Isten, bűnbocsánat kedvedben, végy minket szerelmedben, lakatolás köziben.

Említs nagy kegyelmedet, régibb szokott kedvedet, hozd jóra esztendőnket, lakatoláskor ügyünket.

Csudák tévő nagy Isten, bűnbocsánat kedvedben, végy minket szerelmedben, lakatolás köziben.

Ujíts jóra üdőnket, áldd meg esztendőnket, szerencsesítsed népedet, gyüjts haza jókban őket.

Csudák tévő nagy Isten, bűnbocsánat kedvedben, végy minket szerelmedben lakatolás köziben.

A Csukorné-kódexben «bűnbocsátó kedvedben» van másolva. Egyik másolat sem következetes.

2. Önkényes egy-egy kesői kódexnek berendezése.

A másoló nótákat illeszt be a szöveg közé, amelyeknek elemzése és közlése más lapra tartozik. Néhány kódex mindinkább elhagyja a hétköznapi imákat. Klasszikus példája ennek Csukorné bő, terjedelmes, mégis igen hézagos imádságos könyve, melynek a berendezése a következő:

Jeligéje: Dicsiret és dücsőség az urak Urának, Abraham és Izsak, Jakob királyának, adjon szabadulást Izrael magvának.

Vízzel való mosodáskor. Reggeli imádság formája. Éjjel kakasszókor. Psalmus 105. Psalmus 96. Psalmus 40 ~ recte 30. Psalmus 13. ~ recte 103. Psalmus 19.

Most következik Psalmus 33. Psalmus 34. Psalmus 90. Psalmus 91. Psalmus 98. Psalmus 122. Psalmus 123. Psalmus 124. Psalmus 125. Psalmus 126. Psalmus 135. Psalmus 136. Áldott az ki mondotta és mingyárást lött e világ. Áldott az, aki az örökkévaló boldogságnak nyugodalmát örökösen igérte Izraelnek, minden ő híveinek. Psalmus 100. Sok helyekről szedegetett versek. Psalmus 145. Psalmus 146. Psalmus 147. Psalmus 148. Psalmus 149. Psalmus 150. Ekképpen magasztalá Dávid az Úr Istent . . . Minden élőknek lelke áldja a te nevedet. Örvendezett Mózes, mikor . . . Könyörülj Úr Isten Cionon. Ezt mondja a gyülekezetnek feje papja.

Psalmus 84. Psalmus 145. Eljő Sionnak szabadítója. Psalmus 93. Az egy Istenről való angyali vallástétel. Homida. Psalmus 111. Psalmus 119. Te ajándékoztál meg . . . Úr Isten, mü Istenünk . . . Az nagy böles Eleázár . . . Psalmus 92. Psalmus 93. Az

Úr penig igen irgalmos. Szeressed a te Uradat. Bizonyos igazság. Nyugossz el minket. Uram nyisd meg az én ajakimat. Psalmus 93. Magasztaltassék a magától élő Isten. Mü rajtunk örvendeztél.

Bőjtre való imádságok. Első születtek imádsága. Ha ki oly félelmes álmot lát. Újhold innepére. stb.

Nyilván sokallták az imádságokat és főképpen a szombati imák gondosabb lemásolására szorítkoztak. A többiből válogattak úgy a hogy.

Az újhold innepére való imádságtól kezdve végig Csukorné kódexe, mint sok más társa is, kifogástalan.

Arra is volt gondunk, hogy kiadásunk teljes legyen. E tekintetben gondolkodóba ejt Péchinek a kalocsai, 22102 sz. valóban unikum-értékű kódexben megörökített lekciói vázlata, terve: (folio 108 b.) «Volnának még az Kippur napjára húszszor ennyi drága szép dolgok is, kik annak szentelésére irattak mind az Muszaffal együtt etc. (lásd meg az többit másutt.) Hanem ez közben Törvényolvasással (lásd után az többit). September. Initium anni. — Sabatalis lectio. 3 Tysri. Audite coeli Deut. 32 usque ad finem capitis. Haftara à v. 22. cap. 17. ad finem cap. 28 Jechezchél. Alii. 2 Sam. 22. — Alii adhoc à v. 2. 14 cap. Osea ad finem libri. Jejunium Godolia quod 3 Tysri celebrandum esset, transcendit ad primam feriam propter honorem Sabbathi, hoc est 4. Tysri. Jejunium Kyppur, seu expiationis 10 Tysri. Lectio jejunium seu festivitatis (Ex. 22 | 23 | 24 |) matutina 16 Laev. usque ad finem cap. Haftara ex. Esa a v. 14 cap. 57 usque ad finem cap. 58. Pro merediana lectio ex

Lege Laev cap. 18. integre. Haftara. Jona propheta integre. Festivitatis Tabernaculorum 15. Tysri. Lectio festivitatis ex lege incipiendo à v. 27. cap. 22 Laevit. usque ad finem cap. 23. Et similiter eodem tempore. Ex cap. 29. Numeri incipiendo à v. 13. usque ad finem eiusdem cap. Haftara. Zacha. 14. usque ad finem. Sabbath. in medio festivitatis 17 Tysri. Lectio sab. Deut. 33. Ibidem ex cap. 22 Laev eos vers.) qui ad Numer. festivitatis pertinuerint. Hoc Sabato et per legem Chochelet i. est Ecclesiastes. Haftara Jechez. 38 integre. Septima dies festivitatis Hosanna Raba seria 4. 21 Tysri octava dies Retentionis 22. Tysri lectio festivitatis ex lege Deut. 15 incipiendo à v. 19 usque ad v. 17. Cap. 16. et. iam particulam ex 22 Laev. quae adhuc retentionis fest. pertinet. Haftara ex 1. Reg. cap. 8. incipiendo à v. 54. usque ad finem eiusdem cap. saltem. Gaudium legis 23 Tysri. Lectio festivitatis ex lege dupl. 1. Ex Deut. penultimo et ultimo capitibus. Postea incipiendo Bereschit Gen. 1. usque ad finem versus 3. Cap. 2-di Haftara ex Cap. 1. Jehosuva usque ad finem. Sabat Bereschit 24 Tysri. Lectio sab. à prioris cap. Gen. usque ad v. 9. 6-ti cap. Haftara. Ex Jesa 42 Cap. incipiendo à v. 5. usque ad finem v. decimi 43 Cap.»

Ebben az igen nehéz olvasatú vázlatban azt írja, hogy ezeket: «az többit lásd másutt».

Az áttanulmányozott kódexekben mindezeknek még nyomát sem találtuk. A marosvásárhelyi ref. kollégium 9648. sz. igen bő imakönyvének részletes tartalomjegyzékét dr. Lővy Ferenc főrabbi úr jegyezte

ki jelen kiadványunk számára. A marosvásárhelyi ref. kollégium 9648. számú imakódexe igenis tartalmazza azokat a «drága szép dolgokat, kik a Kippur szentelésére irattak mind az Muszaffal együtt». De Péchi azt írta ezekről: «Lásd meg az többit másutt.» Nem alább, hanem másutt, azaz más művében, nem az imakönyvben. Ezért nem vettük fel őket kiadványunkba. Amint egyéb imakódexek másolói egy-egy liturgikus éneket be-beillesztettek az imák közé, hiszen tudták, mely ünnepre való, ép így a marosvásárhelyi, Lővy Ferenc szerint bejegyzési évszámánál régibb kódex másolója szerencsés kézzel beillesztett néhány olyan éneket is, melyek más kéziratban nincsenek meg és amelyekről eddig a szombatos irodalomban nem történt említés.

Megjegyzendő:

A 304. oldalon Ψ 2 helyett v. 2.

A kalocsai kódex következetesen hamidát ír. A 151, 160, 191, 213, 226. oldalon kiadványunk ‚homida' szava a szemináriumi- és más kódexeken alapszik.

A «Könyörgés fegyver ellen» c. imádság semmiesetre sem őrizte meg híven Péchi kiejtését. Ami szövegét illeti, «noha gyanakodom hozzá, de nem változtathatom».

SZÓJEGYZÉK.

adattatott (-préda) 239.
alkalmatosság 377, 383, 408, 415, 438.
alsó pokolból 111.
apol 275.
aprócska 362, 437.
asszonyság 311.
ágazati 347.
áldozik 223.
állapodik 54.
állhatja (-el) 78.
állapik (-meg-) 292.
árnyékszerző 462.
árnyékoz 307.
árnyékoz (-fel) 317.
árnyék tartód 101, 151.
áskál (kutakat) 144.

barátság 435.
békéllik 176.
békóztat 228.
béri 436.
birta (meg-atyai indulatját) 59.
birodalmas 325.
bizonyságtétel 453.
borozda 339.
bűnmegengedőnk 296.
büntétel 360, 425.

cafrang 91.
cirkalomkerítés 371.
citált 381.
continuál 413.

csap (el-) (a folyóvíz) 122.
cseléd 373.
csemetéztet (fel-) 161.
csepüllet (le-) 377, 438.
csillagatlan 368.
csillagtetszés 350, 354, 410.
csiszamodik (el-) 131.
csiszomó 436.

darabolt (-falatokat) 78.
darabos 389.
de azonban 143.
decretum 208, 439.
derékképpen 54.
dombosság 310.
duplás 240.

egyedülvalóság 435.
egyen 304.
egyes 342.
egyessé 89, 111, 137.
éhezett (meg-) 453.
elégség 138.
elegyesség 325.
eleit veszi az virrasztásoknak 365.
elementum 331.
elevenéltél (meg-) 66.
eleveníthető (meg-) 94.
ellenkeztet (meg-) 361.
előemlítő 268.
előz (meg-) 326.
elrejtvén vagyon 305.

elve (Jordán-) 243.
emelítessetek (-fel ajtók) 120.
emésztő (ital) (ki-) 54.
enged (-meg a bűnt) 416.
engedj (vétkekről) 291, 372.
enyett 126, 313.
erősséges 453.
esendő 440.
essentia 319.
estin 410.
eszesül (meg) 130.
esztendőt által való 382.
esztrág 216.
ezenben 138.

facsargó 293.
fagylaló 78, 322.
faggyú 417, 432.
fedezem 336.
fegyhetetlen 307.
feket (-le) 66, 163.
felcsemetéztet 94.
felségel 72, 167.
féltet 356.
fényljék 310.
fiataloztatás 246.
fiataloztatója 88, 98, 313.
figyelmeztesd = *figyeltesd* 117.
foglalatos 208, 232.
foglódnék 54.
fogó (ki) 455.
fogyassad (el) 98.
fogyatkozom (semmiből) 163.
fogyató 429.
fogyatkoztat 145.
fogyhatatlan 376.
fogyott (el- lelkem) 144.
fojtódás 392.
foltatja (vizeket) 78.
foldozás 400.
folyásvér 459.
fordít (meg) 406, 461.
(utakat el-) fordítja 76.
fordul 239.
(arra) fordulva (való imádságok) 53.
födözés 273.
fölben valóság 305.
főlő 77.
főrikkantó (muzsikákkal) 81.
frigytartó 368.
fundamentumos 320.
fundál 119, 134.
futamások 346.
futkosás 344.
futamhat 345.
fűszerszám 384.

gonoszára 330.
gonoszságos 132.
gyalázódik 365, 441.
gyanakodom (-hozzá) 312.
gyermecském 266.
gyorsalkodó 315.
gyorsaságos 311.
gyöpjü 425.
gyúnás 151, 353, 372.
gyüjts (az elszélledteket) 377.
gyükér 459.
gyülekezethely 388.

hajts (füleidet) 110.
hajválasztó 240.
halad = *halasztódik* 226, 350.
halad (el-) 354.
(ne-) hallgas (könnyhullatásimra) = *hullatásimkor* 125, 290.
haraghat 340.
hasítás 55.
hasogatás 149.
használatomra 115.
hatosok 342.
hatalmaz (el-) 376.
háborodott (vissza- felebaráti) 59.
háborodott (fel-) 433.
hátas (-hegyek) 240.
hármaztat 349.
helyheztet 144, 453.
hétképpen 424.
hévség 322.

hívattatott (neved- reánk-) 60, 121.
horgadva 373.
hosszal 406.
hosszassá (-teszen) 76.
hólengeteg 245.
hullandó 439.
hullandóság 363, 377, 438.
hütüvek 292.

idegen 408.
igazít 127.
igazító (meg-) 367, 440.
illatozván 385.
imádságforma 113.
indít (fel-) 453.
indul (meg-) 379, 440.
indultat 209.
intizze (meg) 51, 436.
intőzze (magát) 51.
iterál 407.
irgalmazsz 297.
izop 337.

jargal 241, 342, 343, 382.
jargaló 170, 368.
jargaltat 141.
jelzászló 360.
jedzeget 382.
jegyzett (üdő) 234.
jedzésében = *álomfejtés* 103.
jovall 100, 351.
jovallás 436.
jubilátio 262.
jutva (utól-) 408.

kapacsin 128.
kegyelmezz (vétkemről) 120.
kegyelempálca 293.
kenyedik 373.
keresvén keresik 347.
kertfal 293.
keseredett 377, 438.
keserget 414.
kevergő (vizekben) 83.
kényszergittetik 330.
kérkedező 434.
kérkedeztem 67.
késztetés 382.
kételen 355.
kételenítés 326.
kétképpen 408.
kicsidek 304.
kicsind 439.
kicsidül 305.
kiért 336.
kiötlődő (tündöklésit) 86.
kivültön kívül 308.
kohol = *kohóban meglisztit* 291, 334.
kolcsos 328.
kommendál 248.
kopogat 355.
könnyűvek 329.
könnyülmetéletlen(szüvü) 325.
kötözés 273.
követés fizetés 287.
közelíttet 404.
közdolog 393.
köztörténet 408.
külső (dolgokhoz) 85.
külsővallás 386.
küsebbedik 434.
küvül (hely-) 391.

lajtra 374.
lakatoltatás 353.
lakatolás (be-) 349, 463.
lakozás 419.
lakos 454.
lakos (-világ) 123.
lakoztatok 83.
látás 374.
látogat (meg-) 417, 431.
látogatás 418.
leselkedik 389, 436.
leülő ének 380.
linea 310.
lopó 278.
lyuki = *tőrpe* 387.

maga 146, 204.

magaajánlás 408.
magadmutatásában 83.
magyaráztattál (-ki) 114.
maradott (-nemzetségek) 237.
marhácska 437.
méltatlan (kegyelmességihez) 51.
méltóságost 60.
mérleld 329.
megengedtetik 335.
megfordít 248.
megmásol 409.
mennyég 340, 395.
mesterséges 308.
mosódáskor 53.
mulat (-el) = *mulaszt* 292, 297, 354, 383, 393.
mulatozó 344.
mutatásából 52.

napaimon 74, 406, 440.
naphaladat 350.
napott = *napon* 122.
náva = nagy hajó 330.
neginot = muzsika 237.
nézsz 264.
nyájacska 439.
nyom (-meg) 128, 328.
(hátra-) nyomja (haragját) 73.
nyomni (a földet) 51.
nyomott (meg-) 436.
nyomta (atyai indulatját) 59.
(el-) nyomult (igazságnak) 88.
nyugoszt 131, 132.
nyugotja 163.
nyugotó 153.
nyugudt (meg-) 160.
nyujtva való kar 313.

ocsmányít (meg-) 414.
ok 463.
olosz 459.
onnat 458.
országoltatván 87, 149.
oszlás 347.
osztozom (prédájokkal) 83.
óhajtozik = *sóhajtozik* 152.
óhajtás = *sóhajtás* 211.
órakortól 227.
ölhető (meg-) (király) = *aktiv értelemben* 94, 161.
öltöz 214.
öltözik (fel- valamit) 331.
önt 463.
öregbedik 330.
örökben (nem veszt el-) 65.
örökösön = *örökké* 68.
örökösít 400.
örömprocessio 241.
örömmondó = *evangyelista* 209.
örvend (megszabadításodban) 66, 73.
övedzettetvén 338.
ött 408.
őrizkedik (azokban) 70.

pártolkodó 68, 120, 338.
pásztorló 437.
pásztorol 65.
pásztorságinak (juhai) 72, 429.
pecsétel 353, 463.
peres 380.
penitencia 102, 432.
pígyimentom 319.
pirongás 412.
planéta 314.
plantat 159.
porok (-vagyunk) 68, 107, 257.
porocskái (a mértéknek-) 60.
pönitencia 332.
pönitenciatartás 354, 382, 408.
praktika 265.
prezencia 132.
prédanyereség 191.
profanál 418.
próba 439.
pusán 80.
(az-) Pusztító = *a halál* 330.

rabi 228.
rabota 216.

rabság 377.
rabságos 371, 375, 377.
ragaszkodtat 88, 364.
rántás 389.
regnál 428.
regzett (meg) 340.
rejtikben 59.
rejtvetetik (el-) 164.
rekkent (el) 130.
rendeltettetett 458.
restelkedni = *késlekedni* 197.
reménykedünk (neked) 436.
régentén (el) 276.
régiibb 307.
ribbi 302.
robotás 208.
rodhatatlan 319.
roshad 295.
rugodoztam 120, 132.
ruház (meg- az mezíteleneket) 55.

sacoltató 431.
sanctorium 254.
sancta, sanctorium 418.
sanctuarium 421.
sanyargattam 198.
sápolkodás 222.
sárok 379, 428, 435.
sebhető (aktivum) 155.
senkelés (meg-) 351.
sententia 256.
setétes 436.
siklus 395.
sokság 421.
sokságú 261, 356.
suhunnat 435.
sujtol 225.
sujtolt 382.
summa 206.
summácska 324.
supplicál 241.

szabados 409.
szabott (el-, óra) 313.
szaggatott 389.
szakasztás 307.
szaladó helyem 139, 292, 436.
szarvasmuzsika 380.
számadó (-nap) 248.
számos (csak, férfiak) = *kevés* 63.
számot tart 427.
számuvan 400.
szándékozott (hely) 390.
szántalan 460.
szegeztetik (meg-) 322.
szegit (fel-) 389.
szenti 403.
szerencsesit 463.
szerencséltetés 404.
szerkesztessed 98.
szerző (meg-, akaratjának, szolgái) 69.
sségyenkedik 355.
széledezésünk (el-) 428.
szélvészet 455.
széllyesíttet (ki-) 360.
szikacs 245.
sziligyeket = *szelideket* 105.
szítat (fel-) 175.
szolgácska 437.
szolgáltató 316.
szombatol 160, 183, 399.
szombatos 400.
szomjohozó 456.
szomszédság 424.
szorgalmaskodás 351.
szorgalmatos 406.
szorgalmatosság 85, 408, 409.
szorongató 411.
szüget 304.
szün (meg-) 399.
szünvén (-munkától) 403.

tagaim 67.
talál 323.
találkoztam (-keserüségekben) 222.
talám 295.
tanítsák (-erejéről) 75.
tanácskozik (-reánk) 209.

tanácsosság 316.
(be-) tapasztva (szemeit) 104.
taszíttatott 329.
taszíton (-taszítottál) 225.
tágasítóm (szorulásimban) 113.
tágasság 329.
tágasítás (meg-) 224, 403.
tágítsad (-el sanyaruságit) 105.
tagosít 382.
társalkodtatás (össze-) 172.
társalkodtatik 347.
tegzelődik 435.
tekintetesb 400, 412.
telik 411.
temérdek (-orca) 325.
terhecske 153.
tér (-meg) 339.
térengésim 120, 354, 365, 374.
tisztogat (el-) 380.
tiszteletesen 400.
titkoló 134.
titkolatlan 288.
titok-tanács 369.
titkoskodás 356.
tornyozottak (az vizek) 83.
többűdés 304.
többülés 305.
tödzött 331.
tömény 179.
töményi 52.
történet 331.
törvénykedel 381.
törvénytétel 396.
tug 294.
tulajdonképpen 390.
tüdőköltetője 88.
türhető 429.

ugyanazonban 342.
ugyanazont 385.
ujság 126, 383.
ujságos 342.
unattassanak (meg-) 108.
uralkodol (azoknak) 211.
után 351, 402, 406.
ürül = *örül* 229.
üzöm (meg-) 83.

vadnak 436, 457, 459.
választ (-el) 122.
választatik (meg) 323.
választás 55, 354.
vallástétel 72.
vallyons 113, 130.
váltságesztendő 381.
válva (el) 410.
vastagít 76, 133, 438.
vastagodik 330.
vastagíttattak (meg) 91, 133.
várattatik 247.
vesz (elől) 423.
veszt (el) 65, 73, 75, 133.
veszti (eszét) 73.
vesztegető 377, 438.
vesztővíz 245.
verekedő (angyal) 397.
végezés 71, 383, 406, 437.
végezet 360.
vélekedés 409.
vétkez (neked) 374.
vigasságos 406.
vigyázó (óra) 320.
vigyázás 354, 382, 389.
világosító 360.
világoskodó 177.
világoskodik 226.
világoskodtat 358.
villamás 175, 268, 387.
virraszt 66.
visel 84.
vondoz 372.
vont 369.
vontat (meg) 389.
vontatódván 340.
vonsz (ki-) 83, 319.
vonszon 125, 217.

zárolja 92.
zászlós 374.
zuzmarász 78.

TARTALOMJEGYZÉK.

	Lap
Előszó	V—VI.
Bevezetés	1—47
Szemlélet az imáról	50—53
Reggeli imádság	53—143
Benedikció vízzel való mosodáskor ברכת על נטילת ידים	53
Ugyanez a benedikció, ha a kéz tisztítása nem vízzel történik. Ez a héber imakönyvből hiányzik és úgy látszik, Péchi maga szerkesztette az előbbi benedikció mintájára, Berak. 15a és a decizorok alapján	53—54
Benedikció a természet szükségének elvégzése után ברכת אשר יצר	54
Ima az imádkozó helyen való megállapodáskor ואני ברב חסדך אבוא ביתיך	54
Én pedig Úr Istenem אלהי נשמה שנתת בי	54—55
Benedikció kakasszókor és más benedikciók ברכות השחר	55—56
Legyen kedves jóakarat... ויהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו שתרגילנו בתורתך	56
Legyen kedves jóakarat... יהי רצון ... שתצילני היום ובכל יום	57
A tóra fölötti három benedikció ברכת התורה	57
Egy negyedik benedikció, mely minden valószínűség szerint Péchi szerzeménye és a bálványimádástól és a sok istenség balhitétől való szabadulásért hálát mond	58
A papok áldása a bevezető imával ברכת כהנים	58
Az akéda körüli ima rövid összefoglalása	58
Misna-részlet Péa traktátusának elejéből	59

Lap

Örökké szüntelen tartozik félni az ember לעולם יהא אדם ירא שמים 59

Óh világnak Ura Istene רבון העולמים ואדוני האדונים 59—60

Mü pedig szent Törvényed tartó népeid אבל אנחנו עמך בני בריתך 60

Halld meg Izrael שמע ישראל 61

Egyetlenegy Isten voltál te Uram אתה הוא אחד קודם שבראת העולם 61

Psalmus CV és Psalmus 96 tulajdonkép Krón. I. k. XVI, 7—36 (V. ö. Bev. 34—35. l.) הודו לה' קראו בשמו 62—66

Psalmus 30 66

Psalmus 103 67—69

Az Úr országló világló király volt ה' מלך 69

Psalmus 19 70

Áldott az, aki mondotta és mingyárt lött ez világ ברוך שאמר והיה העולם 71—72

Vallás tételre való soltár, Psal. 100 72

Sok helyekről szedegetett versek יהי כבוד 73

Dávid dicsiretes soltára 145 74—76

Ps. 146. Hallelujah Hallelujah 76

Psalmus 147 77

Psalmus 148 78

Psalmus 149 79

Psalmus 150 80

Áldott az Úr Isten mind örökké Amen ברוך ה' לעולם אמן ואמן 81

És ekképpen magasztalá Dávid az Úr Istent ויברך דוד את ה' 81

És megszabadítá az Úr azon az napon Izraelt ויושע ה' ביום ההוא 82

Akkoron éneklé Moses és az Izrael fiai אז ישיר 82—84

Tiszteltessék a te neved örökké ישתבח 84

Tiszteltessék és dicsőittessék örökké való nagy neve יתברך וישתבח ויתפאר (ברכו-hoz tartozó ima) 85

Áldott vagy te szent Úr mü Istenünk (ברכת יוצר אור) 85

Lap

Áldassál mindörökké mü erős kősziklánk תתברך לנצח צורנו ... 86—88

Örökké való nagy szeretettel szerettél minket אהבת עולם 88

Halld meg Izrael (קריאת שמע) ... 89—91

Bizonyos igazság אמת ויציב ... 91

Segedelme az mü atyáinknak te voltál עזרת אבותינו ... 92

A tefilla (Homida) ... 93—102

Psalmus 121 ... 101

Rövidített tefilla[1] ... 102—103

Ha ki félelmes álmot lát éjtszaka ... 103

Psalmus XXV ... 104

Mü atyánk mü királyunk (tachnun-részlet) ... 106

Psalmus 20 ... 107

Eljő Ciónhoz a szabadító ובא לציון גואל ... 108—110

Psalmus 86 ... 110

Jákob háza jertek el בית יעקב לכו ונלכה באור ה' ... 111

Psalmus 124 ... 112

Psalmus 4 ... 113

Legyen kedves jó akarat Jah sz. nevű nagy Istenség[2] יהי רצון מלפניך ה' חשם הגדול הגבור והנורא העוז והאמיץ ... 114

Legyen kedves jó akarat a te színed előtt ... יהי רצון מלפניך שתהא שעה זו שאני עומד להתפלל לפניך על נפשי 115

[1] E rövidített ima ismétlésül szolgál azok számára, akik magánosan imádkoznak és nem hallgathatják meg az előimádkozó teljes átismétlését. Egészen új intézkedés, mely a zsidó ritusban nincsen, mert aki a zsidó ritus értelmében elmondja a teljes tefillát, annak nem kell utána rövid foglalatját is mondani. Némileg megfelel neki a הבינני című ima, melynek akkor van helye, ha az imádkozó meg van akadályozva a teljes tefilla elmondásában, mint pl. ha úton van stb. De megjegyzendő, hogy a הבינני ima nem azonos Péchi rövidített homidájával, ami tulajdonképen nem is új szerkesztés, hanem az egyes szakaszok befejező versei.

[2] Ez és a következő ima csak a régebbi szefard-imakönyvekben van meg.

Lap
Az hétnek első napjára első forma[1] . . . . . 116—118
Másforma ugyan az elsőnapra az teremtésről vött alkalmatosságból 118
A hétnek első napjára Dávid éneke (Ps. 24) 119
Második napra hétfőre első forma 120
Más ugyan hétfőre az napon lött teremtéseknek alkalmatosságából 122
A hétnek második napjára. Ps. 48 123
Harmadik napra, keddre való imádság 124
Más forma ugyan keddre 125
A hétnek harmadik napjára. Psal. 82 126
Negyedik napra, szerdára való imádság 127
Más ugyan szerdára az teremtésről 129
A hétnek negyedik napjára Psal. 94 130
Ötödnapra, csütörtökre való imádság 132
Más forma ugyan csütörtökre az teremtésre nézve . . 133
A hétnek ötödik napjára, Psal. 81 134
Péntekre való, hatodik napra 135
Ugyanarra a teremtésre nézve 136
A hétnek hatodik napjára. Ps. 93 137
Hetedik és szombat napra 138
Más forma ugyan szombatra 139
Angyali vallástétel az Istenről אין כאלהינו 141
Írták és tanították az bölcsek תנא דבי אליהו כל השונה הלכות בכל יום 142
Az hiveken és az Istennek mindenütt ez széles világon való népein על ישראל ועל רבנן ועל תלמידיהון ועל כל תלמידי תלמידיהון 142
Áldott legyen az örökké áldandó Isten mindörökké עלינו לשבח לאדון הכל 143
Uram igazgass engemet az te igazságodban ה' נחני בצדקתך 143
Délesti imádság . . . . . *144—147*

[1] Innen kezdődnek a Ma'amadot ciklusból vett imák a hét napjai szerint.

Lap
Psalmus 84 ... 144
Psalmus 141 ... 145
CXLII. Zsoltár ... 146
Az estvéli köznapokon való imádság ... *147—150*
CXXI Zsoltár ... 150
Lefekvés előtti imádság ... *151—155*
130. Zsoltár ... 151
Ime én Uram Isten kész vagyok megengedni és megbocsátani רבונו של עולם הריני מוחל וסולח ... 152
Én Istenem és én atyáim Istene (ודוי) ... 152
Áldott vagy te szent Úr mü Istenünk המפיל חבלי שינה 153
Halld meg Izrael ... 154
Psalmus 91 ... 154
Psalmus 3 ... 155
Péntek esti imádság ... *156—165*
XXIX. Zsoltár ... 156
XCIX. Zsoltár ... 157
C. Vallástétel és hálaadó zsoltár ... 157
92. Zsoltár ... 158
Megőrizzék penig az szombatnak napját ושמרו בני ישראל את השבת ... 160
Tefilla (homida) ... 160—162
Áldott vagy te mindenható Úr Isten (ברכת מעין שבע) 162
Psalmus 23. Dávid zsoltára ... 163
Az egy Istenről való vallástétel יגדל ... 163—165
Szombat reggeli imádság ... *165 189*
Psalmus 33 ... 165
Psalmus 34 ... 167
Psalmus 90 ... 168
Psalmus 91 ... 170
Psalmus 98 ... 171
CXXII. Psalmus ... 172
CXXIII. Psalmus ... 173
CXXV. Psalmus ... 173
CXXVI. Psalmus ... 174
CXXXV. Psalmus ... 175

Lap
CXXXVI. Psalmus ... 177
Minden élőnek lelke áldja az te nevedet נשמת כל חי ... 178
Az te népednek Izraelnek sok tömény ezer gyülekezeti között ובמקהלות רבבות עמך בית ישראל ... 180
Akképpen azért tiszteltessék az te neved ובכן ישתבח ... 180
Áldott vagy te szent Úr mü Istenünk (יוצר אור, הכל יודוך) ... 181
Erős Ura Istene minden cselekedeteknek אל אדון על כל המעשים ... 182
Szombati tefilla ... 184
Áldott vagy te szent Úr mü Istenünk (ברכות שאחר ההפטרה) ... 185
Imádság az uralkodóért ... 187
Áldott az Úr, ki nyugodalmat enged az ő népének ברוך ה׳ אשר נתן מנוחה לעמו ישראל ... 188
Szombat délesti imádság ... 189—192
CXI. Psalmus ... 191
Szombat végi imádság ... 192—213
Octonarus Psalmus (Ps. 119) ... 192—207
Te ajándékoztál meg minket אתה חוננתנו ... 208
Úr Isten, mü Istenünk אלהינו ואלהי אבותינו בסימן טוב — ויתן לך האלהים מטל השמים ... 208
Szabadulást vészen Izrael az mindenható Urban ישראל נושע בה׳ ... 211
Új hold innepére ... *213—226*
Légyen kedves akarat az mennybéli Istennek szine előtt יהי רצון מלפני אלהי השמים לכונן את בית חיינו ... 213
104. Zsoltár ... 214
Mü Istenünk és minden hiveidnek Istene (יעלה ויבוא) ... 217
Hallél (113—118. Zsoltárok) ... 218—226
Peszach-ünnepi imádság ... *227—238*
Áldott vagy te szent Úr mü Istenünk (ביעור חמץ) ... 227
Áldott vagy te sz. Úr mü Istenünk (שהחיינו) ... 227
107. Zsoltár ... 227
Ünnepi tefilla ... 231
A peszach esti lakománál mondandó benedikciók ... 234

Lap

Harmatért való imádság תקון הטל ... 235—237

Távozzál már s járj békével jó havas eső לך לשלום גשם 237

Mü Istenünk és minden időbéli szenteknek Istene אלהינו ואלהי אבותינו בטללי אורה תאיר אדמה ... 237

Az ómer-számlálás ... 237

Psalmus 67 ... 237

A hetek innepe ... 238—242

Psalmus 68 ... 238

Sátoros innep ... 242—247

Psalmus 42 ... 242

Psalmus 43 ... 243

Esőért való imák תקון הגשם ... 244—247

Élő Isten nyisd meg nekünk kedves kincsedet אל חי יפתח אוצרות שמים, ישב רוחו יזלו מים ... 244

Mu Istenünk és minden üdőbeli szenteknek Istene או"א בגשמי אורה תאיר אדמה, בגשמי ברכה תברך אדמה 246

Áldott vagy mindenható szent erős Isten[1] ... 246

Az újesztendő ünnepe ... 247—270

Küs hugunk már mennyasszonyságra készül אחות קטנה תפלותיה עורכה ... 248

Az újévi tefilla ... 249—256

Tü peniglen valakik az tü uratokhoz Istenetekhez ragaszkodtatok ואתם הדבקים ... היום תאמצנו 256

Mü atyánk mü királyunk אבינו מלכנו 256

Psalmus 29 ... 259

Mü Istenünk és mü atyáinknak Istene[2] אלהינו ואלהי אבותינו, מפני חטאינו גלינו מארצנו ... 260

Mü penig csak tégedet egyedül imádunk ואנחנו משתחוים לפני ממה"מ (folytatása az עלינו לשבח imának) 260

Esedezunk ez ur Istennek אוחילה לאל אחלה פניו (Ezzel

[1] Ez az ima hiányzik a héber imakönyvekben. Szerző kéziratból vehette át. Valószínűbb azonban, hogy maga szerkesztette.

[2] Ez imából kimarad a Cionba való visszatérés és az áldozati rész והביאני ה' אלהינו לציון עירך ברנה-tól kezdve és ahelyett egybekapcsolja az imával עלינו לשבח első részét.

Lap

egybefoglaltatik az על כן נקוה ima és a מלכיות-hoz tartozó liturgia a benedikció befejezéseig) ... 261

Ezen az napon fogantatott és termett ez világ היום הרת עולם ... 262

Magad hozod emlékezetben ez világnak minden csinálmányit אתה זוכר מעשה עולם ... 264

Mü Istenünk és minden hiveidnek Istene אלהינו ואלהי אבותינו יעלה ויבוא ... 266

Mü Istenünk és minden szenteknek Istene או"א זכרנו בזכרון טוב מלפניך ... 267

Te nyilatkoztattad ki dücsőséges jelenlétedet אתה נגלית בענן כבודך ... 268

Mü Istenünk és minden hiveidnek Istene או"א תקע בשופר גדול לחירותינו ... 270

A Kippur esti imádság ... *273—333*

Minden fogadásim [1] כל נדרי ... 273

102. Psalmus ... 274

Psalmus 50 ... 277

A Kippur esti Tefilla (homida) ... 279—289

Szelichot ... *289—298*

Halld meg Izrael שמע ישראל ... תפלה לדוד שמעה ה' צדק הקשיבה רנתי ... 289—292

Erős Isten örökkévaló királyság אל מלך יושב על כסא רחמים ... 282

Uram Isten az hüséges férfiak elfogytak közülünk אנשי אמונה אבדו באים בכח מעשיהם ... 292

[1] Péchi még a כל נדרי eredeti tipusát fordítja מיום הכפורים שעבר עד יום הכפורים הזה שבא עלינו לטובה. Hiányzik azonban az a kiegészítés, mely a XII. századbeli Jakob Tamtól származó megváltoztatott formula nyomán (מיום כפורים זה עד יום כפורים הבא) a régi formula mellett bejutott a szefard-ritusú imakönyvekbe. Biztosra vehető, hogy Péchi ezt a toldalékot ismerte (a mi imakönyveinkben e toldalék kiszorította az eredeti formulát), és tudatosan megtartotta a régit, mely csak az elmult évben tett fogadalmakra és nem a jövendőbeliekre vonatkoztatja a feloldást.

Lap

Elámulunk mü sok gonoszságinkon תמהנו מרעות תשש כחנו מצרות ... 293

Úr Isten mü Istenünk és minden szent atyáknak Istene, ne tégy véget mü bennünk או"א אל תעש עמנו כלה תאחו ידך במשפט ... 294

Oh világnak Ura vallást teszek előtted רבש"ע אתודה על עבירות קלות וחמורות ... 295

Nagyságos és rettenetes, ki teremtője vagy az látható és lakható világnak אדיר ונאור בורא דוק וחלד ... 296

Hallgattassunk meg és legyen jó válaszunk az magos egekből תענו ותעתרו ברחמים מן השמים, תקובל צעקתכם, תשמע ברצון תפלתכם[1] ... 297

Psalmus 1. ... 298

Psalmus 2. ... 299

Psalmus 4. ... 300

A bölcs Jochanan éneke Istenről[2] ... 301

Keter Malkut כתר מלכות[3] ... 303—333

[1] Első személy második személy helyett igen gyakori. V. ö. a bevezetés III. részét 41—42.

[2] Ez az ima nincsen meg az imakönyvekben. Zunz, Literaturgeschichte der synagogalen Poesie-ben 377—378. l. említi Jochananben Rubent, kinek piutjai között ה' במי ידמוך című Isten nagyságáról és egységéről szóló öt versszakos himnuszt tartalmazza. Forrása ismeretlen előttem. A feltevés, hogy ez a piut a bölcs Joachanan imájával azonos volna, dr. Weisz Miksától származik. Az összehasonlítás alapjául szolgáló néhány szó kevés ahhoz, hogy kétséget kizáróan azonosítsunk, különösen Isten egységéről szóló himnusznál, amiben a piut-irodalom igen gazdag és a kéziratos anyag sincs még kellően ismertetve.

[3] A Keter Malkut, Salamon Ibn Gabirol egyik remekműve, filozófiai terminusainál és elvont tartalmánál fogva is a legnagyobb nehézségeket támasztotta a fordításban. Péchi érzi feladata súlyát és noha nagy művészettel készíti fordítását, mégis szükségét érzi annak, hogy magyarázatokat szúrjon közbe, ami különben szokatlan nála. Néhány helyreigazítandó hiba is csúszott be, melyekről a bevezetésben (47. l.) meg is emlékeztünk. Kiegészítendő még a következő: 317. l. 3. sor alulról «árnyékoztad» nem felel meg בהאצילך-nak. A fordító

Lap

Kippur napi imádság ... 333—349
Psalmus 17. ... 334
Psalmus 32. ... 335
Psalmus 51. ... 336
Psalmus 65. ... 338
Psalmus 85. ... 339
Psalmus 86. ... 340
Ekképpen szenteltetik az örökkévaló királyság ובכן נקדישך מלך ... ליושב תהלות לרוכב ערבות ... אפודי שש ... 342
Ekképpen te hozzád felszármazik minden szenteltetés ובכן ולך תעלה קדושה ... אלהים אל מי אמשילך 344
Seregeknek Ura, Istene, az te dütsőséges országlásodnak szent neve egy ה' צבאות שם כבוד מלכותך ה' אחד שם אלהותך ... 345
Fő és legelső országló birodalma és azoknak rendelt seregi ראש הממשלה הראשונה וחיליהם ... 346
Második országló birodalma az Úr Istennek הממשלה השנית צבא השמים ... 347
Harmadik országló birodalom הממשלה השלישית וחיליה 347
Kippur-délesti imádság ... *349—354*
Mit mondgyunk te előtted oh magosságban lakó Úr Isten מה נאמר לפניך יושב מרום ... 350
Én Istenem míg nem formáltattam volt אלהי עד שלא נוצרתי ... 352
Oh világnak Ura Istene pecsételj életre minket רבון העולמים חתמנו לחיים ... 353

אצל-t צל-lel téveszti össze. Nem ad jó értelmet, és azért előreboesátotta a fordító még a «vontad» szót is. Ily egymást magyarázó párhuzamos szók gyakoriak Péchinél zsoltárfordításaiban is. — 319. l. utolsó sor és 320. l. elején «nimelyek tüzek és affelől a vizek közt *jargalók*» héberül מהם מאש וממים מרכבות. Helyesen: némelyek tűzből és vízből vannak összetéve. A מרכב szót összetévesztette רכב kal jelentésével. — 320. l. 22. sor: «Ki férkezhetik az te *értelmednek* méltóságához»; héberül מי יבוא עד תכונתך. Itt תבונתך-t olvasott תכונתך helyett.

Lap
Szelichot ... 354 382
Tied Uram az igazság és mienk az orca pirulás לך ה׳ הצדקה ולנו בושת הפנים ... 355
Irgalmas Úr emlékezzél רחמנא אדכר לן ... 357
Mü Istenünk és az szent atyáknak, minden hiveknek Istene אל״א תבוא לפניך תפלתנו ... 359
Vétkeztünk mü erős kősziklánk חטאנו צורנו ... שמע ... 360
Az ott fenn való arali angyalok mondják ישראל ה׳ הוא האלהים ... 360
Minekelőtte az tiszta egek kiszélyesíttettenek אראלי מעלה אומרים ה׳ אדוננו ... 360
Egy csak az Istenség בטרם שחקים וארקים נמתחו ... 360
Csak az te nevednek megszentesítésiért cselekedjél מיוחד באהיה אשר אהיה ... 361
Mü Istenünk, ki az egekben lakol לקדושת שמך עשה ולא לנו ... 361
Úr Isten, te tudod az én goromba bolondságimat אלהינו שבשמים שמע קולנו ... 361
Felelj meg mü atyánk mü nékünk אלהים אתה ידעת לאולתי ... 365
Irgalmas és könyörülő, vétkeztünk a te szent szined előtt עננו אבינו עננו ... 366
Irgalmas Isten az te neved רחום וחנון חטאנו לפניך ... 368
Uram cselekedjél az te nevedért אל רחום שמך ... 368
Cselekedjél az igaz valóságodért ה׳ עשה למען שמך ... 368
Felelj meg, ki megfelelsz a nyomorultaknak עשה למען שמך, עשה למען אמתך ... 369
És által méne az Úr az ő szentinek orcája előtt דעני לעניי עניינ ... 370
Amaz aki vallást tött bűneiről és igaz gyuuást sok vétkeiről ויעבור ה׳ על פניו ויקרא ... 372
Úr Isten, ki az egyes személyeket nagy eseléddé tészed למתודה חטאתיו ומודה על רוב אשמיו אשר בהבל שנותיו ... 372
ה׳ אלהים מושיב יחידים שעה לעומדים בבית ה׳ בלילות ... 373

Lap

Ha az mü bűneink olly pirosak mint az karmazsin אם אשמנו כתולע האדים, ה' את המון רחמיך תקדים . 374
Engesztelni jöttünk és esedezni az te szent szined előtt אתאנו לחלות פניך כי חסד ואמת יקדמו פניך . 374
Váltság és megtisztulás nyerésért jöttünk te hozzád אתאנו לבקש ממד כפרה איום ונורא . 375
Mennyhéli Urunk, esedezünk te néked מרן דבשמיא לך מתחנן . 375
Legyen jó kedved az irgalmazásra מתרצה ברחמים . 375
Izrael őrzője [1] שומר ישראל ... שומר גוי אחד ... שומר גוי קדוש ... שומר גוי רבא 375
Életet azért kérünk te tőled חיים שאלנו ממך, כי מקור חיים אתך . 376
Uram te hozzád emeltem fel szemeimet אליך ה' נשאתי עיני שמע קול תחנוני [2] . 376
Mü atyánk irgalmas atya אבינו אב הרחמן הושיענו למען שמך . 378
Legyen jó válasz és engedelmes felelet az egekből תענו . 379
Isten leánya, szép szüz mátkája בת אהובת אל קמה ותעתרו ברחמים מן השמים . 379
Aluvó ágyamból, házamból felköltem בשחר, תתלבן אודם כתמה בצחר מבית מלוני קמתי בצוקי ולבית אדוני באתי בחוקי . 380
Benedikciók . . . . . 381—390
Halott feletti imádság צדיק הדין . . . . . *391—393*
Erős Isten világ kősziklája הצור תמים פעלו 391
Vallást teszek te előtted én Uram és én Istenem (מדר שכיב מרע) מודה אני לפניך 393
Asztal áldásnak formája és étel után való . . . . . *393—401*

[1] A mi liturgiánkban hiányzik a negyedik szakasz (שומר גוי רבא).

[2] Ez az ima egészen a 378. l. 12. sor végéig terjed. A befejező szavak «kicsoda szabna te néked akármiben is határozott üdőket» nem fedik a hébert ומי לא יעידך. Szabad körülírása a neki homályos szavaknak.

Lap

Véghezvitettek az menny és az föld ויכלו השמים [1] ... 393
Étkezés utáni ima ברכת המזון ... 395—399
Bor utáni ima ... 400
Ital előtti és utáni ima ... 400
Étel utáni rövid imák ... 401
Poenitentia tartásra való imádságok ... *402—410*
Világnak Ura Istene רבון העולמים הרי אני לפניך בתענית נדבה למחר (קבלת תענית) ... 403
Kegyelmes atyánk felelj meg minékünk ענינו אבינו ענינו ביום צום התענית הזה ... 404
Hallgasd meg az mü szónkat szent Úr mü Istenünk שמע קולנו ה' אלהינו ... וכור רחמיך ... 405
Felelj meg kegyes atyám én nékem [2] ... 406
Világoknak, örök üdőknek Ura Istene (ודוי) רבון העולמים אלהי האלהים ואדוני האדונים בעל הסליחות והרחמים ... אשמתי בתורתך ... 407
Legyen kedves jó akarat az te szent szined előtt ... יהר"מ ... שתמחול ותסלח לי על כל פשעי ... 408
Legyen kedves ... יהר"מ ... שתקבל נשמתי בחמלה ... 408
Világoknak és örök üdőknek Ura רבון העולמים כבר התעניתי בתעניתי לפניך, גלוי וידוע לפני כמא כבודך ... 409
Legyen kedves jó akarat szent Úr én Istenem ... יה"ר ... שיהא מעוט חלבי ודמי שנתמעט היום ... 410
Elsőszületteknek imádsága ... 411
Chanuka ... 413

[1] Ez a péntek esti kiddus-ima, valamint a további részletek csak toldalékai a könyvnek, melyeknek felvételét a szerző kezdetben nem vette tervbe. Innen van, hogy az imakönyvben, a megfelelő helyen hiányzanak is. A legtöbb kódexben egyáltalán kimaradtak. A kiddus tehát tényleg nem tartozik a szombatos imakönyv tulajdonképi rendszerébe, amint ezt már a bevezetésben (36. l.) megemlítettük. E pótlás utólagos és a könyv rendszeréhez nem tartozó volta már abból is kitűnik, hogy a szerző az ünnepek kiddusáról egészen megfeledkezik, a könyv végén is.

[2] Ugyanaz mint ענינו csak egyes számba téve. Ilyen finom megkülönböztetést nem találunk itt a héberben.

Lap
Purim ... 415
Psalmus 79. ... 417
Psalmus 80. ... 418
Bőjt nélkül való poenitentia formája[1] ... 419—425
Mit mondjunk te előtted magosságban lakozó מה נאמר לפניך יושב מרום ... 420
Ó penig igen irgalmas, megengedi az bűnöket והוא רחום יכפר עון ולא ישחית ... 421
Könyörgés fegyver ellen ... 425
Esedező imádság üldözés ellen ... 429
Facsimile a kalocsai kódexből ... 442—443
Függelék ... 444—467
A kalocsai kódex elemzése ... 444—446
Beszámolás a szövegkritikai eljárásról ... 446—457
Kódex-jegyzetek[2] ... 457—461
Péchi subjectiv megjegyzései ... 461—462
A másolók változtatásai[3] ... 462
Péchi lekciói vázlata[4] ... 465
Szójegyzék ... 468—474

[1] Ez is későbbi pótlás, mert eredeti helye a hétköznapi reggeli ima végén van.

[2] E jegyzetek szintén bizonyítják a szerző jártasságát a rabbinikus irodalomban. Igy pl. a 117. l. jegyzete Berák. 7 a-n alapszik. A 119. l.-ra vonatkozólag v. ö. Példab. XIV, 13. versét és a hozzátartozó midrasmagyarázatokat, különösen a Jalkutot az i. h. Egybevetendő a 185. l.-hoz ugyancsak a Jalkut Exod. §. 276. a hetes számra vonatkozólag. Folió 87.-hez Targum Num. XXIII, 21.

[3] A 463. l. közölt ének «Csudák tevő nagy Isten» verses fordítása e héber piutnak אל נורא עלילה, המציא לנו מחילה, בשעת הנעילה. Az utolsó szakasz nincsen lefordítva, mert tisztán zsidó vonatkozású és így hangzik: מיכאל שר ישראל, אליהו וגבריאל, בשרו נא הגאולה, בשעת הנעילה.

[4] A lekciói vázlatra megjegyzendő, hogy ez arra az esetre készült, ha az újév első napja csütörtökre esik. A zárjelközötti számok (Ex. 22 | 23 | 24 |) nem illenek az összefüggéshez és alighanem közbeszúrt utalás saját bibliájának vagy egyéb művének lapszámaira.

GTU Library
3 2400 00338 9008

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.